

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE JURIDICE ȘI ECONOMICE

Cu titlu de manuscris

C.Z.U.: 336.055.2:369.22:330.131.5(043)

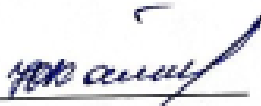
LOM IONUȚ-VALENTIN

**CREȘTEREA EFICIENȚEI ASIGURĂRILOR PRIN
VALORIFICAREA POTENȚIALULUI FINANCIAR AL
SOCIETĂȚILOR DE ASIGURARE**

522.01 FINANȚE

Teză de doctor în științe economice

Conducător de doctorat


Semnătura



Caprian Iulia,
doctor în științe economice,
conferențiar universitar

Autor

CHIȘINĂU, 2023

©Lom Ionuț-Valentin, 2023

CUPRINS

ADNOTARE	4
ANNOTATION	5
АННОТАЦИЯ	6
LISTA FIGURILOR	7
LISTA TABELELOR	8
LISTA ABREVIERILOR.....	9
INTRODUCERE	10
1. FUNDAMENTAREA CONCEPTUALĂ ȘI TEORETICĂ A POTENȚIALULUI FINANCIAR AL SOCIETĂȚILOR DE ASIGURĂRI PRIN OPTICA EFICIENȚEI	16
1.1. Abordarea conceptuală și teoretică a asigurărilor în cadrul sistemului financiar actual	16
1.2. Particularitățile teoretice și metodice ale eficienței în activitatea de asigurare	26
1.3. Fundamentarea integrată a modelului de formare a potențialului financiar în asigurare și dezvoltarea pieței de asigurare	40
1.4. Concluzii la capitolul 1.....	50
2. METODOLOGIA FORMĂRII POTENȚIALULUI FINANCIAR ÎN ASIGURĂRI PRIN CORELAREA CERINȚELE DE EFICIENȚĂ ȘI STABILITATE	53
2.1. Analiza comparativă a dezvoltării pieței de asigurări din România și Republica Moldova	53
2.2. Studiul metodic și normativ al activității de asigurare în contextul cerințelor Solvency II	65
2.3. Evaluarea eficienței activității de asigurare și identificarea potențialului financiar în corespondere cu cerințele de solvabilitate și stabilitate.....	81
2.4. Concluzii la capitolul 2.....	86
3. DEZVOLTAREA INSTRUMENTARULUI DE ANALIZĂ COMPLEXĂ A ACTIVITĂȚII DE ASIGURARE ȘI DE EVALUARE A EFICIENȚEI ASIGURĂRILOR	88
3.1. Aplicarea metodei matriciale pentru analiza asigurărilor și dimensionarea potențialului financiar	88
3.2. Corelarea indicatorilor de creștere economică cu potențialul financiar al asiguratorilor aplicând modelul de previziune	98
3.3. Creșterea eficienței asigurărilor prin valorificarea potențialului financiar și calibrarea mecanismului de formare a acestuia	113
3.4. Concluzii la capitolul 3.....	124
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....	126
BIBLIOGRAFIE.....	130
ANEXE.....	144
DECLARAȚIE PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII	171
INFORMAȚII PRIVIND VALORIFICAREA REZULTATELOR CERCETĂRII.....	172
CURRICULUM VITAE.....	173

ADNOTARE

Lom Ionuț-Valentin: „Creșterea eficienței asigurărilor prin valorificarea potențialului financiar al societăților de asigurare”, teză de doctor în științe economice, specialitatea 522.01 Finanțe, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, 2023

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 164 de titluri, 18 anexe. Conținutul este expus pe 131 pagini text de bază, conține 28 tabele, 32 figuri și 34 formule. Rezultatele obținute sunt publicate în 20 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: asigurare, eficiență, solvabilitate, model, Solvency II, metoda matriceală, potențial financiar, analiza multicriterială, analiza pe componente, piața de asigurări, relații financiare.

Domeniul de studiu: 522.01 Finanțe.

Scopul cercetării constă în dezvoltarea și perfecționarea cadrului teoretico-metodologic existent al evaluării eficienței asigurării prin identificarea rezervelor nevalorificate ale potențialului financiar a societăților de asigurare.

Obiectivele cercetării: clarificarea conceptului și rolului asigurărilor ca componentă a sistemului financiar; delimitarea stadiului actual al cunoașterii privind eficiența asigurărilor și compararea metodelor de evaluare a acestora; cercetarea componentelor potențialului financiar al asigurărilor din perspectiva identificării rezervelor de eficientizare a valorificării acestuia; analiza comparativă a evoluției pieței asigurărilor în România și Republica Moldova; evaluarea eficienței și identificarea potențialului financiar prin prisma conformității cu cerințele de solvabilitate și stabilitate; dezvoltarea instrumentarului analitic și previzional al evaluării eficienței asigurărilor.

Noutatea și originalitatea științifică o constituie următoarele elemente: delimitarea conceptual-metodologică a eficienței asigurărilor prin prisma criteriului funcțional; a fost realizată analiza comparativă a pieței de asigurări din România și Republica Moldova; elucidarea interdependenței dintre evoluția pieței asigurărilor și creșterea economică prin elaborarea unui model econometric; analiza strategică a sectorului de asigurări din România cu aplicarea matricei Franchon și Romanet; elaborarea modelului integrat de evaluare a valorificării potențialului financiar ca indicator complex al eficienței activității societății de asigurare.

Importanța teoretică a cercetării în cadrul prezentei teze rezidă în concretizarea conceptului și metodologiei de evaluare a eficienței asigurărilor și determinarea componentelor potențialului financiar al companiei de asigurări. Concluziile și recomandările prezentate în teză prezintă valoare teoretică pentru cunoașterea și evaluarea potențialului financiar al societăților de asigurări și dezvoltării sectorului de asigurări în general.

Valoarea aplicativă a rezultatelor cercetării constă în aplicarea rezultatelor analizei comparative a eficienței asigurărilor în adoptarea unor decizii și elaborarea măsurilor de dezvoltare a acestora în România și Republica Moldova. De asemenea, managerii financiari ai societăților de asigurări pot utiliza ca instrument managerial modelul analitic al evaluării valorificării potențialului financiar pentru a da aprecieri acțiunilor sale manageriale și a stabili indicatori strategici de creștere a performanței. Modelul econometric al dependenței evoluției sectorului asigurărilor de creșterea economică poate servi drept instrument pentru organele de supraveghere și reglementare pentru formularea unor viziuni strategice privind dezvoltarea sectorului de asigurări.

Aprobarea rezultatelor științifice. Rezultatele cercetării la tema tezei sunt publicate în 17 lucrări științifice cu un volum total de 4,85 coli de autor, dintre care 13 – au fost comunicate la foruri științifice naționale și internaționale. De asemenea, rezultatele obținute sunt aprobate prin Certificatul de inovator și Actul de implementare la Societatea de asigurare „Allianz-Tiriac Unit Asigurari” S.A., anterior cu denumirea Gothaer Asigurari Reasigurari S.A. (România). Unele rezultate vor fi utilizate în procesul de didactico-metodic la disciplina „Asigurări și reasigurări”.

ANNOTATION

Lom Ionuț-Valentin: «Increasing insurance efficiency by exploiting the financial potential of insurance companies», PhD thesis in Economics, specialty 522.01 Finance, Moldova State University, Chisinau, 2023

Thesis Structure: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, references containing 164 titles, 18 appendices. The content is laid out on 131 pages of basic text, it contains 28 tables, 32 figures and 34 formulae. The results are published in 20 scientific papers.

Keywords: insurance, efficiency, solvency, model, Solvency II, matrix method, financial potential, multi-criteria analysis, component analysis, insurance market, financial relations.

Field of Study: 522.01 Finance.

The purpose of the research is to develop and refine the existing theoretical and methodological framework for assessing insurance efficiency by identifying the unused reserves of the financial potential of insurance companies.

Objectives of the research: clarification of the concept and the role of insurance as a component of the financial system; delimitation of the current state of knowledge on insurance efficiency and comparison of methods for its evaluation; research on the components of the financial potential of insurance from the perspective of identifying the reserves for making its exploitation more efficient; comparative analysis of the evolution of the insurance market in Romania and the Republic of Moldova; evaluation of efficiency and identification of financial potential in terms of compliance with solvency and stability requirements; development of analytical and forecasting tools for the evaluation of insurance efficiency.

The novelty and originality of the research is constituted by the following elements: conceptual and methodological delimitation of insurance efficiency through the functional criterion; comparative analysis of the insurance market in Romania and the Republic of Moldova was performed; elucidation of the interdependence between the evolution of the insurance market and economic growth through the development of an econometric model; strategic analysis of the Romanian insurance sector with the application of the Franchon and Romanet matrix; development of the integrated model to evaluate the exploitation of financial potential as a complex indicator of insurance company efficiency.

The theoretical importance of the research in this thesis lies in the concretization of the concept and methodology of evaluating insurance efficiency and determining the components of the financial potential of the insurance company. The conclusions and recommendations presented in the thesis are of theoretical value for understanding and assessing the financial potential of insurance companies and the development of the insurance sector in general.

The applied value of the research results lies in the application of the results of the comparative analysis of insurance efficiency in the adoption of decisions and elaboration of insurance development measures in Romania and the Republic of Moldova. At the same time, CFOs of insurance companies can use as a managerial tool the analytical model of financial performance evaluation in order to assess their managerial actions and establish strategic performance growth indicators. The econometric model of the dependence of the development of the insurance sector on economic growth can serve as a tool for supervision and regulatory bodies to formulate strategic visions for the development of the insurance sector.

Approval of Scientific Results. The main aspects of the research have been presented in scientific papers in national and international journals of different categories, as well as during national and international scientific events. The research results on the thesis topic are published in 20 scientific papers with a total volume of 4.85 author sheets. The results obtained are also approved by the Certificate of Innovator and the Deed of Implementation at the insurance company "Allianz-Tiriac Unit Asigurari" S.A., formerly Gothaer Asigurari Reasigurari S.A. (Romania). Some results can be used in the didactic and methodical process in the subject "Insurance and reinsurance".

АННОТАЦИЯ

к диссертации на соискание ученой степени доктора экономических наук **Лом Ионуц-Валентин: «Повышение эффективности страхования путем использования финансового потенциала страховых организаций»**, Государственный Университет Молдовы, Кишинэу, 2023 г.

Структура диссертации: введение, три главы, общие выводы и рекомендации, библиография из 164 наименований, 18 приложений. 131 страница основного текста, 28 таблиц, 32 рисунка и 34 формулы. Результаты опубликованы в 20 научных статьях.

Ключевые слова: страхование, эффективность, платежеспособность, модель, Solvency II, матричный метод, финансовый потенциал, многокритериальный анализ, компонентный анализ, страховой рынок, финансовые отношения.

Область исследования: 522.01 Финансы.

Цель исследования заключается в развитии и уточнении существующей теоретико-методологической базы оценки эффективности страхования путем выявления неиспользованных резервов финансового потенциала страховых компаний.

Задачи исследования: уточнить понятие и роль страхования как элемента финансовой системы; определить современное состояние знаний об эффективности страхования и сравнение методов ее оценки; исследовать составляющие финансового потенциала страхования в целях выявления резервов его эффективного использования; провести сравнительный анализ динамики развития страхового рынка Румынии и Республики Молдова; оценить эффективность и выявить финансовый потенциал на предмет соответствия требованиям платежеспособности и устойчивости; разработать аналитический и прогнозный инструментарий для оценки эффективности страхования и определения финансового потенциала страховой организации.

Новизна и оригинальность исследования: концептуальное и методологическое разграничение эффективности страхования в разрезе функционального признака; сравнительный анализ страхового рынка Румынии и Республики Молдова; выявление взаимозависимости между развитием страхового рынка и экономическим ростом путем разработки эконометрической модели; стратегический анализ страхового сектора Румынии с применением матрицы Франсона и Романа; разработка интегрированной модели оценки использования финансового потенциала как комплексного показателя эффективности страховой организации.

Теоретическая значимость проведенного в диссертации исследования заключается в уточнении концепции и методологии оценки эффективности страхования и определения составляющих финансового потенциала страховой организации. Выводы и рекомендации, представленные в диссертации, представляют теоретическую ценность для познания и оценки финансового потенциала страховых организаций и развития страхового сектора в целом.

Прикладная ценность результатов исследования заключается в использовании результатов сравнительного анализа эффективности деятельности страховых компаний при принятии решений и разработке мероприятий по их развитию в Румынии и Республике Молдова. Также финансовые менеджеры страховых компаний могут использовать в качестве управленческого инструмента аналитическую модель оценки развития финансового потенциала для оценки своих управленческих решений и определения стратегических показателей роста эффективности. Эконометрическая модель взаимосвязи страхового сектора и экономическим ростом может служить инструментом для надзорных и регулирующих органов при формулировании стратегического видения развития национально страхового сектора.

Апробация научных результатов. Результаты исследования опубликованы в 17 научных работах общим объемом 4.85 авторских листа, представлены на 13 научных международных конференциях. Кроме того, полученные результаты утверждены Сертификатом рационализатора и Актом о внедрении в страховой компании "Allianz-Tiriac Unit Asigurari" S.A., ранее - Gothaer Asigurari Reasigurari S.A. (Румыния). Некоторые результаты будут использованы в учебно-методическом процессе по предмету "Страхование и перестрахование".

LISTA FIGURILOR

1.1.	Sistemul de relații financiare a companiei de asigurări	19
1.2.	Fazele ciclului operațional al societății de asigurări	21
1.3.	Ciclul operațional al activității societății de asigurare	22
1.4.	Obligațiuni de plată ale părților pe durata acțiunii contractului de asigurare.	23
1.5.	Repartiția în timp a fluxurilor financiare ale companiilor de asigurări	24
1.6.	Particularități ale activității de asigurare.	27
1.7.	Criterii de sistematizare a abordărilor metodologice ale evaluării eficienței asigurărilor	41
1.8.	Sistemul de relații în asigurări	43
1.9.	Mecanismul formării potențialului financiar al societății de asigurări	45
1.9.	Cerințe Solvency II privind structura activelor și pasivelor societății de asigurări	46
1.10.	Constituirea potențialului investițional al companiei de asigurări	51
2.1.	Evoluția numărului de societăți de asigurare în România și Republica Moldova, 2011-2021	55
2.2.	Structura primelor de asigurări încasate de societățile de asigurări din România	60
2.3.	Structura primelor de asigurări încasate de societățile de asigurări din Republica Moldova	60
2.4.	Prime brute subscrise medii per contract, Euro.	63
2.5.	Clasificarea factorilor stabilității financiare și a solvabilității societății de asigurare	69
2.6.	Evoluția cerinței de capital de solvabilitate (SCR) și a cerinței de capital minim (MCR) a societăților de asigurare din România, miliarde lei (2016-2021)	76
2.7.	Evoluția fondurilor proprii eligibile să acopere cerința de capital de solvabilitate a societăților de asigurare din România, miliarde lei (2016-2021)	76
2.8.	Algoritmul de calcul a solvabilității pentru societățile de asigurări din Republica Moldova	
2.9.	Cerințe față de asiguratori în corespundere cu Directiva Solvency II	79
2.10.	Beneficii aduse de Solvency II	79
2.11.	Evoluția activelor și datoriilor totale ale societăților de asigurare din România, miliarde lei (2016-2021)	81
2.12.	Evoluția ratei daunei și a ratei combinate a daunei pentru principalele clase de asigurări generale, 2019-2021	83
2.13.	Evoluția marjei profitului din subscriere a asiguratorilor din România pe 3 clase de asigurări generale, 2016 – 2021	84
2.14.	Densitatea asigurărilor, unități monetare pe cap de locuitor, Euro/Cap de locuitor	85
2.15.	Gradul de penetrare a asigurărilor în România, % în PIB	86
3.1.	Matricea strategiei financiare a industriei asigurărilor (model theoretic)	94
3.2.	Matricea strategiei financiare a industriei asigurărilor din România (2015-2021)	97
3.3.	Cadrul de referință pentru analiza relațiilor economico-financiare dintre dezvoltarea asigurărilor și creșterea economică.	100
3.4.	Pierderi economice din catastrofe naturale la nivel mondial, 2010-2020, miliarde USD (prețuri ale anului 2020)	108
3.5.	Modurile în care asigurătorii și reasigurătorii susțin creșterea economică	109
3.6.	Problemele actuale ale societăților de asigurări din România	114
3.7.	Dinamica indicelui multicriterial al valorificării potențialului financiar al societății de asigurări „Allianz Tiriace Unit Asigurări S.A.” în perioada 2017 – 2021, %	123

LISTA TABELELOR

1.1.	Criterii de clasificare a factorilor determinanți ai maximizării veniturilor activității operaționale a societății de asigurare	30
1.2.	Indicele de progres social	39
2.1.	Valori de referință pentru determinarea tipului pieței asigurărilor	56
2.2.	Cota de piață a societăților de asigurări din România, 2019 – 2021, %	56
2.3.	Cota de piață a celor mai reprezentative companii de asigurare din Republica Moldova în perioada 2019-2021, %	57
2.4.	Dinamica principalilor indicatori ai activității de asigurare în Republica Moldova în perioada 2011 – 2021	58
2.5.	Dinamica principalilor indicatori ai activității de asigurare în România în perioada 2011 – 2021	59
2.6.	Structura pieței de asigurări în perioada 2015-2021	60
2.7.	Indicatori ai dinamicii indemnizațiilor brute plătite de asiguratorii	61
2.8.	Indicatori privind contractele de asigurare în vigoare la sfârșitul anului, 2015-2021	62
2.9.	Evoluția PBS și a primelor nete de reasigurare aferente perioadei 2015-2021 pentru asigurări generale din România	63
2.10.	Evoluția indicatorilor activității de reasigurare în Republica Moldova aferente perioadei 2015-2021	64
2.11.	Evoluția IBP și a IBP nete de reasigurare aferente perioadei 2015-2021 pentru asigurări generale în România	65
2.12.	Venituri din activitatea de intermediere în asigurări, mil. lei	65
2.13.	Procesul de creare pieței unice de asigurări prin cadrul normativ de directive europene	74
2.14.	Distribuția societăților de asigurări din România după rata SCR, coef.	77
2.15.	Distribuția societăților de asigurări din România după rata MCR, coef.	77
2.16.	Structura fondurilor proprii ale asiguratorilor din România eligibile pentru acoperirea cerințelor de capital de solvabilitate (CSR) și capital minim (MCR), %	78
2.17.	Portofoliul de investiții în active lichide ale asiguratorilor din România pentru asigurarea lichidității	81
2.18.	Evoluția rezervelor tehnice brute și a rezervelor tehnice nete de reasigurare aferente perioadei 2015-2021 pentru asigurări generale	82
3.1.	Matricea pentru evaluarea stării dezvoltării financiare a asiguratorului	101
3.2.	Datele inițiale și calculate ale companiilor de asigurări din România pentru calcularea indicatorilor AO, AF și PDF (2015-2021), mil. lei	102
3.3.	Valorile calculate ale indicatorilor PDF, AO și AF pentru piața asigurărilor din România, 2015-2021	103
3.4.	Componente și criterii de performanță ale potențialului financiar	116
3.5.	Valori calculate ale criteriilor de performanță pe componente la potențialului financiar al societății de asigurări „Allianz Tiriac Unit Asigurări S.A.” pentru perioada 2017 – 2021	119
3.6.	Valori standardizate ale criteriilor de performanță care reflectă componentele potențialului financiar al „Allianz Tiriac Unit Asigurări S.A.”	120
3.7.	Parametrii calculați ai potențialului financiar al societății de asigurări „Allianz Tiriac Unit Asigurări S.A.”	121
3.8.	Evaluarea multicriterială a nivelului de valorificare a potențialului financiar al societății de asigurări „Allianz Tiriac Unit Asigurări S.A.”	122

LISTA ABREVIERILOR

AA	Indicatorul activității asiguratorului
ACP	Analiza componentelor principale
AMICE	Asociația Asiguratorilor Mutuali și a Cooperativelor de Asigurări din Europa
ASF	Autoritatea de Supraveghere Financiară din România
CA	Costuri de asigurare
CNPF	Comisia Națională a Pieței Financiare din Republica Moldova
COVID19	Coronavirus Disease 2019
NPA	Nivelul protecției prin asigurare
EIOPA	Autoritatea Europeană de Asigurări și Pensii Ocupaționale
EUR	Euro
DW	Testul Durbin-Watson
HHI	Indicele Herfindahl-Hirschman
IBP	Îndemnizații brute plătite
IFRS	Standard Internațional de Raportare Financiară
IPPC	Comitetul pentru asigurări și pensii private
IPS	Indicele de progres social
LAC DT	Loss Absorbing Capacity of Differted Taxes
MCT	Minimum Capital Test
MSD	Marja de solvabilitate disponibilă
MSM	Marja de solvabilitate minimă
MSG	Marja de solvabilitate minimă de garantare
MCR	Cerința Minimă de Capital
NAIC	National Association of Insurance Commissioners Asociația Națională a Supervizorilor din Asigurări din SUA
OECD	Organizația pentru Cooperare Economică și Dezvoltare
PAID	Pool-ul de Asigurare Împotriva Dezastrelor Naturale S.A.
PBS	Prime brute subscrise
PIB	Produs Intern Brut
RBC	Risk Based Capital – Adecvarea capitalului în funcție de risc
RM	Republica Moldova
SA	Societate pe Acțiuni
SCR	Cerința de Capital de Solvabilitate
Solvency II	Directiva 2009/138/CE a Parlamentului European și a Consiliului
SST	Swiss Solvency Test
QIS	Studiile Cantitative de Impact
SUA	Statele Unite ale Americii
UE	Uniunea Europeană
UNCTAD	Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare

INTRODUCERE

Motivația, actualitatea și importanța practică a problemei abordate. Contextul economic actual este marcat de creșterea importanței asigurărilor. Teoretic, asigurarea poate oferi încredere în viitor, protecție împotriva cheltuielilor neprevăzute și asistență necesară pentru atenuarea diferitelor riscuri, însă situația actuală nu confirmă acest deziderat. Contrar opiniei larg răspândite că asigurarea este un serviciu financiar necesar și solicitat pentru a proteja interesele populației și ale întreprinzătorilor de diverse riscuri, sectorul de asigurări în România și în Republica Moldova este slab dezvoltat. Drept argument servește gradul de penetrare a asigurărilor, a cărui nivel, atât în România, dar și în Republica Moldova este foarte mic față de penetrarea asigurărilor în celelalte țări europene. Piața asigurărilor în ambele țări se caracterizează printr-un nivel înalt de concentrare. Tendința de reducere a numărului de societăți de asigurări afectează mediul concurențial pe piața asigurărilor, conducând la monopolizarea pieței, iar ca efect scăderea calității serviciilor de asigurare și eficiența în asigurări. Aceste aspecte au servit drept motiv pentru a cerceta problemele eficienței asigurărilor prin prisma funcțiilor pe care le îndeplinesc acestea în societate și economie, precum și în contextul unei gestiuni eficiente la nivelul societăților de asigurare.

Asigurarea permite nu numai compensarea pierderilor suferite, ci este și una dintre cele mai stabile surse de resurse financiare pentru investiții. Toate acestea determină poziția strategică a asigurărilor în țările cu economie de piață dezvoltată, dar și în țările cu economie în dezvoltare [125]. La etapa actuală, în România, cea mai importantă sarcină constă în constituirea unei piețe de asigurări moderne cu produse inovaționale, dar și a dezvoltării unei culturi a asigurărilor. Realizarea acestui obiectiv este posibilă doar în condițiile eficienței asigurărilor atât pentru asiguratorii cât și pentru asigurați. Fiind una din componentele sistemului financiar european, sectorul de asigurare trebuie să fie eficient pentru a asigura protecție consecventă consumatorilor și să „contribuie la stabilitatea, eficacitatea și durabilitatea pe termen scurt, mediu și lung a sistemului financiar pentru economia, cetățenii și întreprinderile UE” [158, p. 4].

Pentru a face față numeroaselor probleme economico-financiare și multiplelor evenimente provocatoare de daune atât pentru viața oamenilor, dar și pentru afaceri, societățile de asigurări sunt în căutarea de soluții în vederea eficientizării activității sale. Dacă aspectele teoretice și metodologice ale evaluării eficienței pentru asigurător sunt cercetate mai aprofundat, eficiența asigurării prin prisma maximizării valorii pentru asigurați, pentru societate și economie în general, necesită o cercetare mai aprofundată, dat fiind impactul economic, financiar și social al acestora. Totodată, cercetarea ne-a permis să constatăm că asigurările, prin prisma funcțiilor pe care le îndeplinesc, au un caracter complex, de care trebuie să ținem cont în procesul de evaluare a eficienței. Aspectele enunțate constituie motivația principală care ne-a determinat să ne îndreptăm

atenția spre o arie atât de complexă cum este eficiența asigurărilor care, în opinia noastră, poate fi amplificată prin valorificarea potențialului financiar al societăților de asigurări.

Descrierea situației în domeniul de cercetare.

La etapa actuală se bucură de un interes sporit din partea cercetătorilor problemele evaluării eficienței asigurărilor. Problematica eficienței și rolului asigurărilor în economie este studiată sub diferite aspecte, respectiv abordările metodologice ale evaluării acestora sunt prezentate în mod diferit. Cu toate acestea, multiplele studii și modele de gestiune sunt greu de aplicat la realitățile economiei românești. Modelele de analiză și evaluare complexă a eficienței asigurărilor nu se bucură de interes din partea echipelor manageriale din România, care preferă să adopte decizii financiare în baza evaluării eficienței prin metodele tradiționale, transpuse în indicatori de solvabilitate, rentabilitate, considerate de experți ca fiind depășite de contextul actual al evoluției piețelor financiare, în special în contextul noilor reglementări.

Problematica asigurărilor prin abordarea conceptual-metodologică este de mare actualitate pentru cercetători și practicieni. O contribuție importantă în clarificarea acestui aspect revine savanților: St. Fotescu, M. Bogdan, C. Ciumaș, D. Constantinescu, L. Galiceanu, P. Liedtke, T. Negru ș.a..

Eficiența activității de asigurare este un subiect dezbătut în studiile publicate de M. Văduvă, L. Cilestecan, C. Dolghi, Iu. Caprian, T. Moldovan, G. Caporale, Șt. Popovici ș.a.

Datorită faptului că una dintre sarcinile prioritare în dezvoltarea sistemului național de asigurări este extinderea domeniului de aplicare a serviciilor oferite asiguraților, rolul valorificării potențialului financiar al societăților de asigurare este important. Problemele teoretico-metodologice privind potențialul financiar asigurări constituie subiect de cercetare în lucrările următorilor cercetători: C. Ungur, L. Cilestean, N. Botnari, A. Teaca, D. Constantinescu, R. Pinte, R. Șumandea-Simionescu, Jourde T, Huang, W. ș.a.

În teză, un subiect cercetat vizează aspectele interdependenței dintre dezvoltarea asigurărilor și creșterea economică, care sunt abordate pe larg în lucrările cercetătorilor: R. Kaplan, M. Andreica, Hossein, N, Mahesh, R., A. Chițu, A. Atkinson, A. Maltz, D. Ștefănescu ș.a.

Cercetări în domeniul asigurărilor se realizează în importante centre științifice naționale, europene și internaționale: Insurance Europe, SwissRe ș.a. Cu toate acestea, nu există opinii clar conturate privind eficiența asigurării, potențialul financiar al societății de asigurare, impactul asigurărilor asupra creșterii economice. Astfel, cercetarea realizată în cadrul prezentei teze va contribui la dezvoltarea sectorului de asigurare prin oferirea unor modele și instrumente de evaluare a eficienței, de determinare a nivelului valorificării potențialului financiar al societății de asigurare, dar și pentru a crește contribuția acestuia la creșterea economică.

În concordanță cu importanța temei de cercetare, a fost formulat **scopul cercetării**, care constă în dezvoltarea și perfecționarea cadrului teoretico-metodologic existent al evaluării eficienței asigurării prin identificarea rezervelor nevalorificate ale potențialului financiar a societăților de asigurare.

Obiective:

- clarificarea conceptului și rolului asigurărilor ca componentă a sistemului financiar;
- delimitarea stadiului actual al cunoașterii privind eficiența asigurărilor și a metodelor de evaluare a acestora;
- cercetarea componentelor potențialului financiar al asigurărilor din perspectiva identificării rezervelor de eficientizare a valorificării acestuia;
- analiza comparativă a evoluției pieței asigurărilor în România și Republica Moldova;
- evaluarea eficienței și identificarea potențialului financiar prin prisma conformității cu cerințele de solvabilitate și stabilitate;
- dezvoltarea instrumentarului analitic și previzional al evaluării eficienței asigurărilor la nivelul societății de asigurare, la nivel sectorial și la nivel macroeconomic.

Obiectul cercetării include activitatea societăților de asigurare, a cărei impact influențează creșterea eficienței asigurărilor, precum și piața de asigurări ca element al sistemului financiar.

Ipoteza de cercetare: Eficiența asigurărilor este determinată de potențialul societăților de asigurare și adaptarea mecanismului financiar, care sporesc performanța acestora și implicit dezvoltarea sectorului de asigurări și creșterea economică în general.

Suportul științifico-metodologic al tezei. Delimitarea abordărilor conceptuale ale noțiunilor de asigurare, eficiența asigurării și explicarea formelor acestora, respectiv explicarea diversității opiniilor s-a efectuat cu metode de cercetare calitativă, cantitativă, metoda comparației, analogia, metoda istorică, analiza documentară, metoda abstractizării științifice (inducția, deducția). Aceste metode au fost aplicate pentru a face distincție între diferite concepte și pentru a pune în opoziție diferitele opinii. Delimitarea stadiului actual al cunoașterii privind potențialul financiar al societății de asigurări s-a realizat cu aplicarea analizei de conținut, metoda observației, metoda deductivă, analogia, observarea și analiza sistemică.

În vederea evaluării tendinței de dezvoltare a pieței de asigurări din România și Republica Moldova au fost calculați și analizați indici ai concentrării. Analiza s-a realizat cu procedee de calcul numeric (coeficientul de concentrare, indicele Herfindahl-Hirschman) și metoda grafică. Datele acumulate au fost prelucrate cu procedee statistice precum gruparea, mărimi relative ale dinamicii, ale structurii. Metoda comparativă este aplicată pe larg în teză, în special, comparația în timp, comparația teritorială (piața asigurărilor din Republica Moldova și România, precum și cu media la nivel european). Studiul metodic și normativ al activității de asigurare în contextul

cerințelor Solvency II s-a realizat prin aplicarea metodei ratelor financiare, sistematizarea indicatorilor, gruparea, modelarea seriilor de timp ș.a.

În scopul realizării dimensionării și analizei potențialului financiar al asigurărilor ca domeniu de activitate și element al sistemului financiar a fost utilizată metoda matriceală, iar demersul științific pentru evaluarea potențialului financiar al societății de asigurări s-a bazat pe metoda analizei pe componente, sistematizarea determinanților potențialului financiar al societății de asigurare s-a efectuat prin abordarea sistemică și analiza multicriterială, iar pentru a determina nivelul de valorificare a potențialului financiar s-a utilizat metoda liniară de standardizare a matricelor.

Pentru a demonstra contribuția asigurărilor la creșterea economică s-a realizat modelarea econometrică. Prelucrarea informațiilor s-a efectuat cu metode statistice de analiză: metoda comparației, metoda regresiei și corelația. În scopul analizei datelor autorul a utilizat instrumentarul statistic de analiză – metoda celor mai mici pătrate, iar aplicarea modului Data Analysis în Excel, a permis elaborarea modelului econometric.

Suportul informațional al cercetării. Pentru realizarea studiilor empirice din capitolele 2 și 3 au fost analizate rapoarte și bănci de date ale Autorității Naționale de Supraveghere din România și ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare din Republica Moldova; situațiile financiare publicate pe paginile web ale societăților de asigurări. De asemenea, au fost utilizate date oficiale ale CEA Insurance of Europe, SwissRe, Federației Europene Insurance Europe, OECD, Băncii Mondiale.

În cadrul cercetării problemei științifice abordate au fost reliefate următoarele elemente de **noutate și originalitate științifică:**

- delimitarea conceptual-metodologică a eficienței asigurărilor prin prisma criteriului funcțional;
- a fost realizată analiza comparativă a pieței de asigurări din România și Republica Moldova;
- elucidarea interdependenței dintre evoluția pieței asigurărilor și creșterea economică prin elaborarea unui model econometric;
- analiza strategică a sectorului de asigurări din România cu aplicarea matricei Franchon și Romanet;
- elaborarea modelului integrat de evaluare a valorificării potențialului financiar ca indicator complex al eficienței activității societății de asigurare.

Importanța teoretică a cercetării în cadrul prezentei teze rezidă în concretizarea conceptului și metodologiei de evaluare a eficienței asigurărilor și determinarea componentelor potențialului financiar al companiei de asigurări. Concluziile și recomandările prezentate în teză prezintă

valoare teoretică pentru cunoașterea și evaluarea potențialului financiar al societăților de asigurări și dezvoltării sectorului de asigurări în general.

Valoarea aplicativă a lucrării constă în aplicarea analizei integrate a eficienței asigurărilor. De asemenea, managerii financiari ai societăților de asigurări pot utiliza modelul analitic al evaluării valorificării potențialului financiar ca instrument analitic pentru a evalua eficiența acțiunilor sale manageriale și a stabili indicatori strategici de creștere a societății. Modelul econometric al dependenței evoluției sectorului asigurărilor de creșterea economică poate servi drept instrument pentru organele de supraveghere și reglementare pentru formularea unor viziuni strategice privind dezvoltarea sectorului de asigurări.

Aprobarea rezultatelor științifice. Principalele rezultate ale cercetării realizate în cadrul prezentei teze de doctorat au fost comunicate la 13 manifestări științifice naționale și internaționale. În total la tema tezei au fost publicate 20 lucrări științifice cu un volum total de 54,85 coli de autor. De asemenea, rezultatele obținute sunt aprobate prin Certificatul de inovator și Actul de implementare la Societatea de asigurare „Allianz-Tiriac Unit Asigurari” S.A., anterior cu denumirea Gothaer Asigurari Reasigurari S.A. (România). Unele rezultate vor fi utilizate în procesul didactico-metodic la disciplina „Asigurări și reasigurări”.

Sumarul compartimentelor tezei. Structura tezei de doctorat a fost determinată de problematica care rezultă din titlul tezei, scopul și sarcinile cercetării și cuprinde: introducere, 3 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie, anexe, lista abrevierilor, cuvinte-cheie, adnotări în limbile română, engleză și rusă, dovezi privind implementarea rezultatelor.

În *Introducere* sunt prezentate argumente privind motivația alegerii și actualitatea temei de cercetare. În corelare cu acestea, este formulat scopul și obiectivele deduse ale cercetării. Metodologia cercetării, baza informațională, noutatea științifică și valoarea aplicativă a rezultatelor cercetării sunt prezentate în acest compartiment.

Capitolul 1 **„Fundamentarea conceptuală și teoretică a potențialului financiar al societăților de asigurări prin optica eficienței”** tratează reperele evolutive ale conceptelor de asigurări și eficiență în asigurări, acestea fiind sistematizate într-o abordare conceptuală multidimensională. În paragraful 3 al acestui capitol s-a conturat un cadru conceptual aferent modului de formare a potențialului financiar al asiguratorului, cu identificarea principalelor probleme ale dezvoltării pieței de asigurare.

Capitolul doi al tezei **„Metodologia formării potențialului financiar în asigurări prin corelarea cerințele de eficiență și stabilitate”** abordează, în prima parte, indicatorii dezvoltării pieței de asigurări prin abordarea comparativă a situației din România cu piața asigurărilor din Republica Moldova. Prin analiza de conformitate cu cerințele Solvency II a fost dată apreciere activității de asigurare pentru perioada 2016-2021. Această perioadă de referință a fost selectată

nu întâmplător. Începând cu anul 2016 asiguratorii din România raportează conform cerințelor noii Directive. Un aspect elucidat în cadrul acestui capitol vizează eficiența activității de asigurare și determinarea potențialului financiar în concordanță cu cerințele de solvabilitate.

În capitolul trei „**Dezvoltarea instrumentarului de analiză complexă a activității de asigurare și de evaluare a eficienței asigurărilor**” este modelată statistic interdependența dintre evoluția pieței de asigurări și creșterea economică; se aduc argumente privind caracterul complex al analizei solvabilității și a performanței financiare a societății de asigurare; dezvoltarea metodologiei evaluării nivelului valorificării potențialului financiar al societăților de asigurare cu aplicarea metodei analizei multicriteriale și evidențierea componentelor principale (ACP) ale acestuia va permite identificarea rezervelor care necesită o gestiune financiară specială în vederea sporirii eficienței activității în asigurare.

Concluziile generale și recomandările privind eficientizarea asigurărilor prin valorificarea potențialului financiar al societăților de asigurare sunt prezentate într-un compartiment separat.

Cuvinte-cheie: asigurare, eficiență, solvabilitate, model, Solvency II, metoda matriceală, potențial financiar, analiza multicriterială, analiza pe componente, piața de asigurări, relații financiare.

1. FUNDAMENTAREA CONCEPTUALĂ ȘI TEORETICĂ A POTENȚIALULUI FINANCIAR AL SOCIETĂȚILOR DE ASIGURARE PRIN OPTICA EFICIENȚEI

1.1. Abordarea conceptuală și teoretică a asigurărilor în cadrul sistemului financiar actual

Asigurările, ca instrument de protecție financiară a intereselor personale și patrimoniale ale populației, întreprinderilor și însuși statului, sunt considerate în prezent un domeniu-cheie pentru asigurarea unei economii prospere, reziliente și orientate spre soluționarea problemelor sociale. Prin urmare, asigurările reprezintă garantul stabilității, contribuind la creșterea economică și la stabilitatea financiară prin asumarea riscurilor și prin mobilizarea economiilor [125; 146; 139].

Asigurărilor le revine un loc important în funcționarea sistemului financiar, susținând sustenabilitatea altor domenii de activitate prin preluarea în portofoliu a riscurilor de natură diferită în schimbul unei prime de asigurare, dar și ca investitori instituționali, furnizori importanți de resurse financiare economiei reale prin investiții în obligațiuni, acțiuni și alte active. Durata plasamentelor societăților de asigurare este mai mare față de cele bancare [79, pag. 22].

Elementele definiției ale asigurărilor ca sistem financiar sunt următoarele: instituții (intermedii) financiare, piețe financiare, instrumente financiare și servicii financiare. Societățile de asigurare sunt un element organic al sistemului financiar, definite prin lege ca instituții financiare, care prestează servicii de asigurări și reasigurări (servicii financiare) pe o piață bine organizată (piața de asigurări). Potrivit IFRS 17, contractul de asigurări are caracteristici ale unui instrument financiar, în special, polița de asigurare de viață, care „îmbină valoarea prezentă a fluxurilor de numerar viitoare cu recunoașterea profitului în perioada în care serviciile sunt furnizate conform contractului încheiat” [128].

În prezent distribuitorii de asigurări oferă servicii financiare integrate, inclusiv de monitorizare și consultanță financiară specializată „... asigurătorii fiind considerați intermediari financiari specializați, care operează pe piețele financiare”, catalogate ca instituții private de intermediere non-depozitare (Anexa 1) [79, pag.24].

Activitatea de asigurare se concretizează în relații economice în formă monetară care mediază circulația fondurilor asigurătorilor în scopul asigurării activităților statutare și sunt asociate mișcării fluxurilor de numerar, capitalului, distribuției și utilizării veniturilor și a fondurilor bănești ale societăților de asigurări. Fără integrarea cu sectorul asigurărilor, este imposibilă dezvoltarea economică și socială așa cum o vedem astăzi. Puțini indivizi și întreprinderi își pot proteja efectiv proprietatea și alte drepturi economice în absența asigurătorilor. Societățile de asigurări asigură mobilizarea fondurilor asiguraților și crearea de resurse financiare adecvate, inclusiv rezerve de asigurare, pentru a oferi protecție asiguraților în limita riscurilor asigurate. –Astfel, activitatea

societăților de asigurare se desfășoară pe piața asigurărilor – o componentă importantă a infrastructurii social-economice. Dana Colibaba afirmă că „piața asigurărilor poate fi privită ca o sumă de relații, rețele și interacțiuni”, în care: schimbul de fluxuri financiare dintre asigurător și asigurat reprezintă *relația principală* în asigurări, „*rețelele* intervin în situațiile în care se realizează relații multiple și complexe, factorul aleator fiind greu de controlat, iar *interacțiunea* implică relații ce presupun un contact activ între părți” [43, pag. 41].

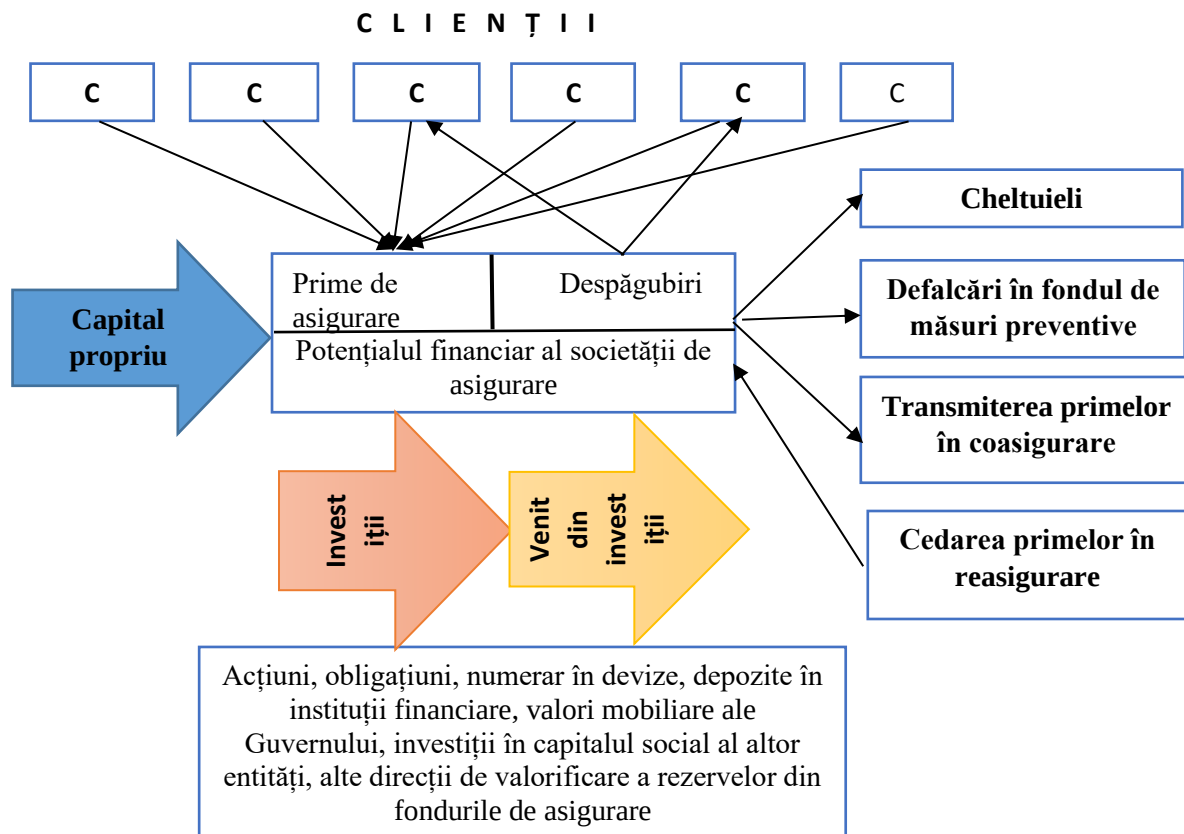


Figura 1.1. Sistemul de relații financiare a companiei de asigurări

Sursă: elaborat de autor

Astfel, activitatea societății de asigurări presupune relații de schimb cu subiecți ai relațiilor economico-financiare, care implică transfer de servicii de active financiare. Schimburile se fac pe bază de monedă, dând naștere relațiilor financiare. În fig. 1.1. sunt prezentate mai multe tipuri de relații, care sunt tangibile și apte să devină o parte integrantă a strategiei de dezvoltare a unei societăți de asigurări.

În condițiile moderne de globalizare a proceselor economice, asigurările joacă rolul de stabilizator important al procesului de reproducere și dezvoltare socială. Desfășurarea normală a activității economice impune necesitatea instituirii unor mecanisme de protecție împotriva factorilor generatori de riscuri de natură diferită, a căror gestiune vizează acțiuni de:

- prevenire sau evitare riscului;
- crearea fondurilor proprii rezerve;

- transferul / preluarea riscului de către societățile de asigurări.

Prin preluarea riscurilor de la asigurați, asigurările devin mecanism de protecție și permit menținerea stabilității financiare a entităților, a cetățenilor și a statului.

Acțiunea asigurărilor se manifestă în posibilitatea recuperării pagubelor materiale și financiare din fondul de asigurare, asigurând în așa mod continuitatea proceselor economice atât ale asiguraților, cât și ale altor terțe persoane. Acestea „reprezintă o activitate în care unități instituționale sau grupuri de unități se protejează împotriva consecințelor financiare negative ale unor evenimente incerte specifice” [84].

Furnizarea de servicii de asigurare este o activitate utilă din punct de vedere social. Este una dintre condițiile de bază care asigură fiabilitatea, toleranța la risc și securitatea antreprenoriatului. Cele prezentate în anexa 2, conduc la concluzia că companiile de asigurări au ca activitate principală prestarea serviciilor financiare de asigurări directe, de reasigurare, coasigurare și retrocedare [1].

Însăși piața serviciilor financiare pe care se desfășoară activitatea de distribuție a produselor de asigurări și reasigurări, indică faptul că acestea trebuie să fie abordate prin prisma conceptului de servicii de asigurări. Serviciile de asigurări și cele conexe acestora reprezintă servicii de natură financiară oferite de un prestator de servicii - asiguratorul. Serviciile de asigurare, reasigurare, coasigurare și retrocedare sunt servicii prestate de societăți de asigurări, activități, care, pot fi desfășurate de către asiguratorii (reasiguratorii) sub formă de societate pe acțiuni, inclusiv cu investiții străine sau de către fondurile mutuale [65]. Pe lângă serviciile de asigurare și reasigurare, deosebit și serviciile conexe asigurărilor, precum cele prestate de alte tipuri de entități (brokeri/agenți de asigurări, bancaasigurări, consulting, actuariat etc.

Asigurările ca domeniu de activitate se caracterizează printr-un grad de risc sporit, fapt care afectează în mod direct natura relațiilor financiare în cadrul sistemului financiar, ceea ce impune necesitatea reglementării acestora. Ca activitate financiară, în România acestea sunt definite prin Legea 237/2015 [65] și Legea 236/2018 [64], din care au fost deduse următoarele particularități ale activității de asigurare:

- activitatea trebuie să se desfășoare pe teritoriul României;
- „oferirea, distribuția, negocierea, încheierea de contracte de asigurare și reasigurare, încasarea de prime, lichidarea de daune, activitatea de regres și de recuperare; investirea sau fructificarea fondurilor proprii și atrase” [65];
- „consultanță și asistență cu privire la contracte de asigurare, încheierea sau desfășurarea altor acțiuni premergătoare în vederea încheierii contractelor de asigurare, etc.” [64].

Procesul de furnizare a serviciilor de asigurare începe din momentul în care societatea de asigurare este asigurată cu toți factorii necesari, principalul factor constituindu-l riscurile asumate

de la asigurați. Rezultă că în absența factorului „risc” activitatea de asigurare este imposibilă. Prin preluarea riscului are loc tranzacția de vânzare-cumpărare a serviciilor de asigurare, deci încasarea primei de asigurări. Respectiv, activitatea de bază sau operațională a asiguratorilor constă în preluarea riscurilor de la asigurați în schimbul plății unei prime de asigurare, care este relativ mai mică în raport cu nevoile sale de protecție. În funcție de probabilitatea producerii unor evenimente sau fenomene asigurate, activitatea operațională a societății de asigurare presupune trei etape consecutive: 1) transferul riscurilor; 2) transformarea riscurilor; 3) compensarea prejudiciului sau despăgubirea sau eliminarea riscului (figura 1.2.).



Fig. 1.2. Fazele ciclului operațional al societății de asigurări

Sursă: 160, p. 35

La prima etapă a ciclului operațional (de producție) - *transferul riscurilor* – are loc asigurarea societății de asigurări cu factorul de producție „risc” (Fig. 1.3.). Etapa a doua – *transformarea riscurilor* – se realizează prin parcurgerea a două subetape. Inițial, la societatea de asigurări care a subscris riscurile, are loc *agregarea* acestora cu scopul de determina modul de repartiție a pierderilor. În acest scop sunt evaluate posibilitățile financiare de acoperire a riscurilor (fonduri proprii, reserve de asigurări, prime de asigurări încasate etc.). Dacă volumul riscurilor asigurate este foarte mare, transformarea riscurilor parcurge a doua subetapă, în cadrul căreia are loc redistribuirea pagubelor totale (majorarea rezervelor și/sau a primelor de asigurare). Tot în cadrul acestei subetape, societatea de asigurări poate ceda în *reasigurare* o anumită parte din riscurile asigurate sau recurge la asigurarea activelor financiare proprii.

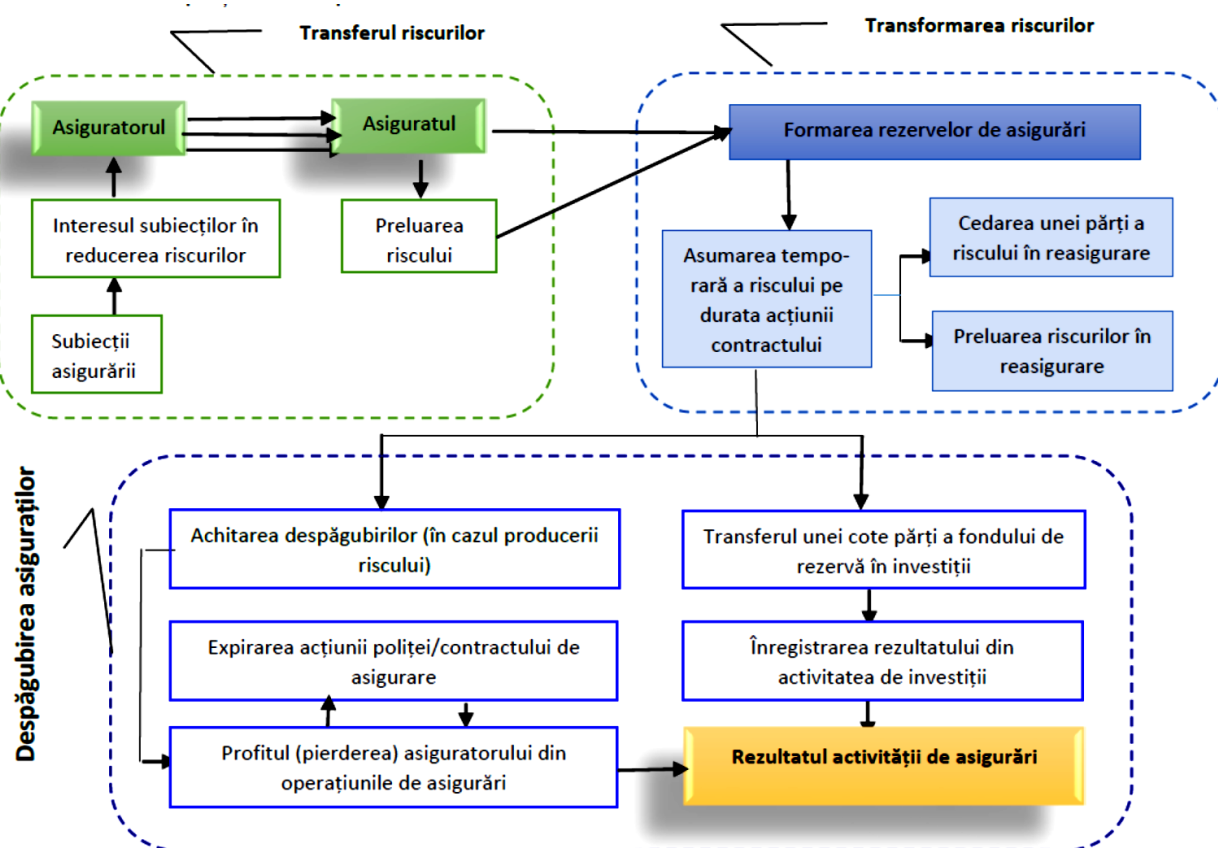


Fig. 1.3. Ciclul operațional al activității societății de asigurare.

Sursă: 160, pag. 35

Transferul riscurilor la etapa „asigurator – reasigurator” are loc până la momentul atingerii rezultatului dorit al siguranței financiare. Activele societății de asigurări rămân blocate până la producerea riscului sau până la expirarea termenului de acțiune a contractului de asigurări. Dacă riscul asigurat se produce, din rezervele constituite se plătesc despăgubiri (are loc *eliminarea riscului* – a treia etapă) [160, pag. 36-37]. O asemenea prezentare a activității operaționale a asiguratorilor corespunde definiției date de Titel Negru asigurărilor - ca proces de transfer al riscului, „...activitatea de asigurare reprezentând împărțirea, respectiv dispersia riscului” [76, pag. 34].

Definirea conceptului de *asigurare* are la bază principiile: mutualității și cel al comunității de risc [41, pag.4]. „... prin contribuția unui număr de asigurați, expuși la producerea unor anumite riscuri, se constituie un fond din primele încasate, precum și pe seama altor venituri rezultate ca urmare a activității desfășurate din care societatea de asigurare îi îndemnicează pe cei care suferă un prejudiciu” [22, pag. 30]. Fondurile aflate în gestiunea societății de asigurare reprezintă totalitatea resurselor destinate îndeplinirii obligațiilor în cazul producerii evenimentelor asigurate, precum și pentru a asigura funcționarea normală a acestora. Aceste resurse se formează din încasări curente și diverse fonduri de numerar constituite din surse proprii, atrase, împrumutate, inclusiv cele destinate utilizării în următorii ani. În sinteza celor enunțate, putem deduce caracterul

descentralizat al fondurilor de asigurări. Acestea se constituie, se repartizează și se utilizează dând naștere unui lanț de relații socio-economice. Rolul principal în cadrul acestora revine relațiilor de asigurare, care își au izvorul la etapa utilizării fondului de asigurării, resursele acestuia fiind utilizate pentru acoperirea riscurilor asigurate [59, pag. 54]. Obligațiile de plată ale asiguratorului pot apărea de mai multe ori pe durata acțiunii contractului (valabilității poliței) de asigurare. (Fig.1.4.)

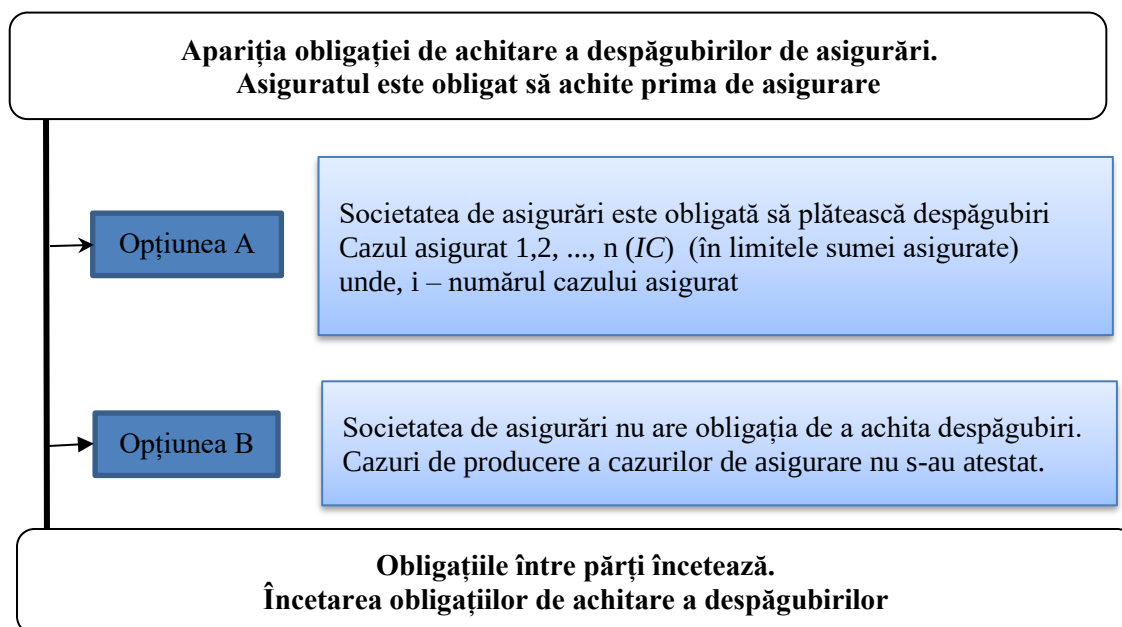


Fig. 1.4. Obligațiuni de plată ale părților pe durata acțiunii contractului de asigurare.

Sursă: [59, pag.54]

Datorită specificului activităților lor, companiile de asigurări încasează primele de asigurare, transformându-le în rezerve de asigurare (Fig. 1.5.).

Astfel, relațiile de asigurări în prezenta cercetare, le vom aborda în dublă ipostază:

- a) ca componentă a relațiilor economice și sociale;
- b) ca tip al relațiilor financiare.

Activitatea unei societăți de asigurare poate fi privită ca o consecutivitate de tranzacții, care generează fluxuri financiare (încasări și plăți) și virtuale (promisiunea de protecție) [39, pag. 21]. „Companiile produc fluxuri de numerar și creează valoare” pentru proprietari/acționari, salariați, furnizori, clienți [139, pag. 22]. Totodată, societățile de asigurări, creează valoare și pentru societate [52, p. 91; 56, pag. 10]. Spre exemplu, dacă un fermier își asigură plantațiile sau animalele, în caz de producere a evenimentului de risc, va fi despăgubit. Respectiv, performanțele financiare ale acestuia nu vor fi afectate, salariații vor fi remunerați, vor fi achitate impozitele și alte defalcări în bugetul de stat și cel local, vor fi efectuate investițiile preconizate (Anexa 3). În cazul în care acesta nu ar fi asigurat plantațiile, eventual animalele, acesta ar putea chiar să falimenteze. Consecințele pot fi considerate ca distrugătoare de valoare pentru: proprietar (nu va

încasa dividende), stat (nu se vor achita impozite, taxe, defalcări în fondurile de asigurare socială, medicală, etc., salariații vor rămâne fără loc de muncă, deci fără venituri pentru întreținerea familiei, nu vor fi resurse pentru efectuarea de investiții etc.

Ansamblul relațiilor financiare care mediază circulația fondurilor unei societăți de asigurări poate sistematizat în funcție de conținutul lor economic în mai multe categorii / grupe de relații. Fiecare dintre categoriile de relații financiare enunțate în tabelul din Anexa 4 are caracteristici specifice, însă principala trăsătură a acestor relații este mișcarea direcționată a fluxurilor financiare ale asiguratorilor, care începe și încheie ciclul de producție (operational) al unei societăți de asigurare, se creează asigurări și rezerve gratuite, se plasează și se investesc fonduri temporare disponibile, se fac plăți de asigurări, iar rezultatul financiar este format și utilizat.

Decalajul în timp dintre momentul vânzării polițelor de asigurare și despăgubirea asiguraților în cazul producerii unui eveniment asigurat condiționează formarea de fonduri libere și rezerve semnificative. Cea mai mare parte a resurselor financiare provenite din operațiunile de asigurare de risc, ținând cont de perioada pentru care se încheie astfel de contracte (de obicei nu depășesc un an), de regulă sunt destinate valorificării în perioada respectivă. Durata maximă de timp între momentul mobilizării și momentul cheltuirii fondurilor este un an de zile, astfel încât capitalul atras prin contractele de asigurare de risc poate fi investit în active lichide pe termen scurt (Fig.1.5).

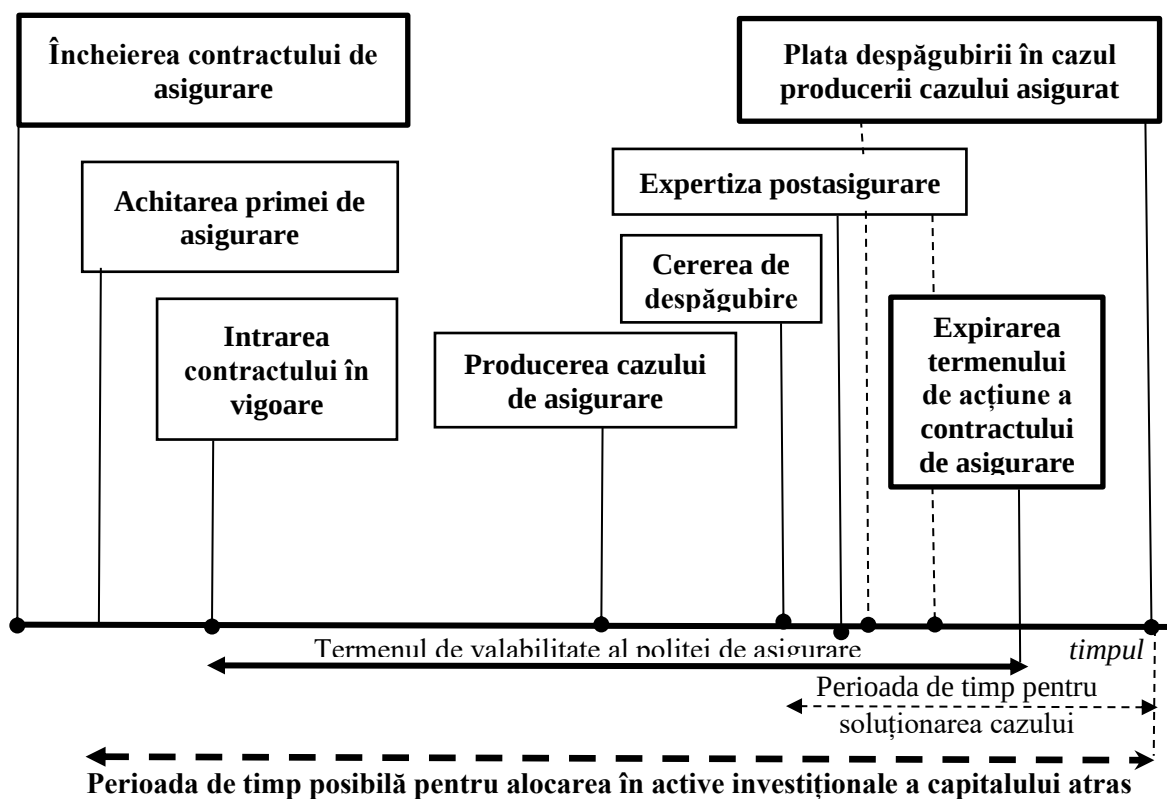


Fig. 1.5. Repartiția în timp a fluxurilor financiare ale companiilor de asigurări.

Sursă: [103, pag. 168]

Astfel, asigurările pot fi privite ca un ansamblu *de relații redistributive*, care determină rolul și locul societăților de asigurare/reasigurare în sistemul de relații economico-financiare sau ca *relații economice*, stabilite pe baze contractuale [57, pag.8].

Cercetarea rolului și locului asigurărilor în sistemul de relații economico-financiare a condus spre cercetarea mai aprofundată a esenței asigurărilor ca concept. În lucrarea „Teoretizări privind conceptul asigurărilor”, autorul prezintă patru perspective de abordare conceptuală [30, pag. 239-242]. Din analiza literaturii de specialitate putem concluziona că nu există o viziune unitară privind esența asigurărilor. Unele definiții sunt prea generale, iar altele - prea particularizate. Esența de bază a asigurării constă în faptul că o parte, asigurătorul, garantează plata pentru un eveniment viitor incert, iar o altă parte, asiguratul sau deținătorul poliței, plătește o primă mai mică decât despăgubirea pretinsă de asigurat în schimbul protecției pentru eventualitatea producerii aceluiași eveniment nefavorabil incert. Deci, „asigurarea este afacere de cumpărare și vânzare a riscurilor” [113].

O definiție a asigurărilor, considerată clasică, admite că asigurarea constă în protecția financiară pentru pierderi cauzate de o gamă largă și variată de riscuri. Societatea de asigurări agregă riscurile asiguraților pentru a face plățile acestora mai accesibile. Deci, asigurările sunt privite ca instrument de protecție financiară, întrucât presupune și o despăgubire în formă bănească. Astfel, asigurarea devine „un instrument care oferă compensarea financiară pentru evenimentele nefericite, plățile fiind efectuate din contribuțiile mai multor părți care participă la această schemă” [44, pag. 11].

Un subiect dezbătut de teoreticieni se referă la scopul asigurării. Cele mai multe opinii atribuie asigurării calitatea de instrument de protecție financiară, respectiv scopul acesteia constă în diminuarea impactului riscurilor. Întrucât nu toți asigurații sunt amenințați în egală măsură de riscul asigurat, Bogdan M. D. precizează că scopul asigurării constă în reducerea incertitudinii [22, pag. 34]. În schimbul cumpărării unei polițe de asigurări pentru o primă mai mică, cunoscută ca valoare, este îndepărtată posibilitatea unei pierderi mai mari.

Abordarea juridică a asigurărilor se bazează pe definiția asigurărilor dată de legislația civilă sau legi care reglementează contractul sau activitatea de asigurări a diferitelor țări ale Uniunii Europene. Comisia Europeană definește asigurările ca un serviciu, care spre deosebire de vânzarea de bunuri, depinde de un anumit cadru legal și poate fi aplicat în mod diferit în țările UE [54]. Contractul (polița) de asigurare este un element obligatoriu în relațiile dintre asigurător și asigurat (Anexa 5). În România, activitatea de asigurare și contractul de asigurare sunt legiferate prin Legea 236/2018 privind distribuția de asigurări [64], care, în calitate de generatoare de drepturi și obligații se completează reciproc, precum și prin Codul Civil al României, art. 2199 [42]. În același context se înscrie și definirea asigurărilor ca un acord legal / contract între asigurător și asigurat,

prin care asigurătorul este de acord să despăgubească asiguratul pentru pierderile pe care acesta le poate suferi în anumite circumstanțe, prevăzute de contractul de asigurare încheiat. Contractul de asigurări implică și o contraprestație – prima de asigurări.

Contrar opiniilor expuse mai sus, asigurările sunt considerate de unii autori un sistem de relații socio-economice cu diferite forme și metode de constituire a fondurilor fiduciare, precum și utilizarea acestora pentru a compensa pierderile cauzate de factorii de risc economiei și cetățenilor [60]. Din definiția dată se desprind următoarele elemente definitorii ale asigurărilor: sistem de relații, fond de asigurare, probabilitatea pagubelor provocate de fenomene viitoare și nesigure, despăgubiri, dispersia riscului.

Din unele definiții ale asigurărilor sunt omise anumite caracteristici enunțate, ceea ce le face diferite și incomplete. În același timp, nu există argumente suficiente pentru a considera că asigurarea este, în primul rând, relații economice, întrucât cele mai multe opinii susțin că asigurarea este una dintre metodele de constituire a fondurilor de asigurare, așa cum rezultă din opinia cercetătorilor S.Fotescu și A.Țugulschi cu scopul de a compensa pierderile cauzate de dezastre naturale și accidente pe seama fondurilor constituite din primele de asigurare achitate de asiguratorii [54, p. 61]. În acest caz se pune accentul pe compensarea prejudiciului material cauzat persoanei asigurate printr-un eveniment întâmplător, a cărui probabilitate poate fi estimată, respectiv asigurarea este considerată un mecanism de protecție împotriva pierderilor, daunelor, vătămarilor și costurilor asociate cu evenimente viitoare imprevizibile. Unii cercetători subliniază componenta economică a asigurării, prin compensarea prejudiciului dintr-un fond constituit pe principii de mutualitate. Astfel, asigurarea devine o metodă de repartizare a riscului de pierdere printr-un mecanism de pooling: după repartiția pierderilor între mai multe persoane, pentru fiecare dintre ele, această pierdere devine nesemnificativă, în timp ce poziția patrimonială a asiguratului este restabilită rapid și practic fără pierderi esențiale pentru acesta.

Deducem, astfel, asigurarea este definită ca o formă, metodă de transfer și atenuare a riscului [107, pag. 225], mecanism de gestiune [138, pag. 213], etc. Ca mecanism de gestiune a riscului, asigurărilor le revine un rol important în gestionarea riscurilor legate de schimbările climatice (dezastre naturale) și în afacerile agricole. În comunicatul Băncii Mondiale cu referire la România, se menționa că autoritățile române ar trebui să învețe din greșelile altor țări și să evite schemele tradiționale de asigurare a recoltelor, care necesită defalcarea unor sume considerabile din buget sub formă de subvenții, ceea ce face această măsură ineficientă din punct de vedere financiar [163].

Asiguratorii sunt considerați parteneri în realizarea politicii sociale, de aceea asigurările se manifestă ca instrument de protecție socială, în special micro asigurările. Potențialul microasigurărilor este analizat în contextul accesului la serviciile de asigurare a populației din categoriile social vulnerabile, în special din țările în curs de dezvoltare [110, 164]. Prin acordarea

de beneficii sociale semnificative, cum ar fi compensarea pentru vătămări la locul de muncă și reconstruirea proprietății după catastrofe, accidente, asigurarea contribuie la refacerea mijloacelor de trai ale oamenilor, precum și la economie în ansamblu. Impactul asigurărilor în economie este cercetat de autor prin prisma rolului acestora în comerțul internațional (asigurările maritime în special) [27, pag. 87-91; 68], în aviație [28, pag. 218-221], în dezvoltarea achizițiilor publice durabile [25; 26]. Utilizarea mijloacelor din fondurile de asigurare constituite din defalcările efectuate de cetățeni și întreprinderi pentru compensarea pagubelor rezultate din producerea evenimentelor asigurate creează o stare de confort socio-economic de conviețuire în societate.

Deducem, în așa mod, următoarele *caracteristici* ale asigurării:

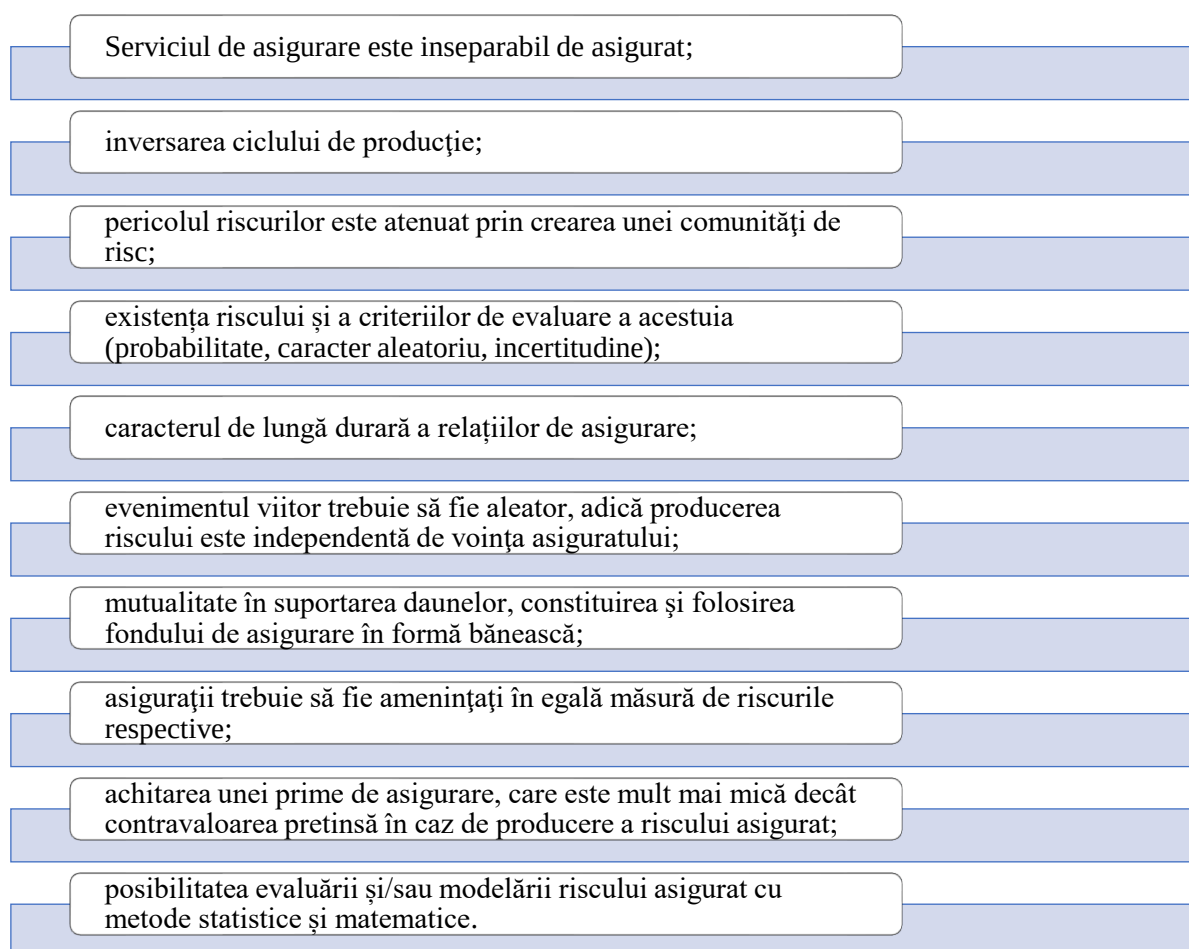


Figura 1.6. Particularități ale activității de asigurare.

Sursă: elaborat de autor

În același timp, constatăm că nu este posibil de luat în considerare toate caracteristicile asigurărilor (financiare, juridice, socio-economice) într-o singură definiție, concluzie care a condus la sistematizarea următoarelor abordări conceptuale ale asigurărilor:

- 1) *ca categorie economico-socială*, asigurările reprezintă: activitate de oferire a protecției economico-financiare prin asumare de riscuri contra unei prime; operațiune economico-

financiară de despăgubire; fond de asigurare pentru compensarea pierderilor din activitățile economice și aferente vieții oamenilor;

- 2) ca *sistem de relații redistributive (economice și financiare)*, care, de regulă, iau formă monetară, reflectând un ansamblu de relații specifice asociate cu compensarea pierderilor cauzate economiei și populației; aceste relații presupun redistribuirea unei părți a venitului național condiționată de caracterul riscant al producției și vieții sociale;
- 3) ca *categorie juridică*, asigurările se manifestă printr-un acord de voință între două părți, materializate sub forma unui contract (poliță) de asigurare.

1.2. Particularități teoretice și metodice ale eficienței în activitatea de asigurare.

Stadiul actual de dezvoltare a gândirii economice se caracterizează printr-o atenție sporită față de aspectele eficienței asigurărilor. Din punct de vedere economic, asigurările constituie o prestație de servicii efectuată de societăți comerciale specializate altor entități economice și persoanelor fizice, respectiv ca orice alt domeniu de activitate este necesar ca să se desfășoare în condiții de eficiență. Avantajele funcționării eficiente ale domeniului de asigurări se materializează într-un șir de beneficii, sistematizate în 4 categorii de către cercetătorul Gh. Bistriceanu (Anexa 6) [17, pag. 229].

Cercetarea abordărilor conceptuale și metodologice ale eficienței asigurărilor a scos în evidență numărul mare de indicatori care o caracterizează, ceea ce ne sugerează că eficiența în asigurări are un caracter complex. Multidimensionalitatea metodologiei eficienței asigurărilor creează unele impedimente pentru utilizatori, care sunt puși în situația de a găsi soluții pentru îmbunătățirea simultană a tuturor valorilor indicatorilor eficienței, ceea ce practic este imposibil. Sunt posibile situații, în care se dorește îmbunătățirea unor indicatori, și deși au fost planificate procesele corespunzător, „să se ajungă la situații nedorite în raport cu alți indicatori” [72, pag. 18].

Unele opinii [21; 40, pag. 54] susțin dependența eficienței asigurărilor de raportul dintre volumul despăgubirilor achitate și suma necesară pentru refacerea pagubelor totale. În acest caz, eficiența asigurărilor este abordată prin prisma intereselor asiguraților, mai puțin a asigurătorilor, care, la rândul lor, au ca obiectiv maximizarea indicatorilor de performanță financiară. „Eficiența economică se reflectă prin raportul dintre efectul obținut și efortul depus în legătură cu această activitate, cât și rezultatele financiare nemijlocite obținute de asigurători.” [94, pag. 350] În procesul de evaluare a eficienței asigurărilor, raportul efort/efect sau efect/efort va fi evaluat prin prisma manifestării intereselor părților implicate [36, pag. 191], deoarece efortul pentru obținerea efectului este depus atât de asigurați, care contribuie la constituirea fondului cu prime de asigurare,

cât și de asigurător, care organizează, gestionează și participă direct la realizarea asigurărilor de bunuri, persoane și răspundere civilă etc. De asemenea, în aprecierea eficienței de asigurare, va fi evaluat efectul ce se cuvine asigurătorului, și efectul pentru asigurați. Însă în acest caz, eficiența se evaluează la nivel de proces de asigurare, când părțile (asiguratul și asigurătorul) contractului de asigurare obțin avantaje economice din încheierea tranzacției în comparație cu situația, în care tranzacția nu va avea loc.

Indicatorii de evaluare a eficienței în teoria și practica asigurărilor au fost în mod constant studiați și aplicați [20; 23; 25; 71]. Cu toate acestea, un contract de asigurare este o tranzacție bilaterală care implică cel puțin două părți - asigurătorul și asiguratul. Și dacă din poziția asiguratului problema este suficient de bine studiată atunci din perspectiva altor părți interesate, aceste subiecte sunt mai puțin abordate. T. Negru susține aprecierea activității de asigurare prin prisma sistemului de indicatori, care trebuie să reflecte atât rezultatele obținute de asiguratori, cât și eficiența din punctul de vedere al asiguratului (Anexa 7) [71, p. 342; 76, pag. 72]. Prin urmare, caracterul multidimensional al eficienței asigurărilor, justifică delimitarea abordărilor conceptuale și metodologice de evaluare a acestora de pe poziția: a) asigurătorului și b) asiguraților.

Pentru asiguratori activitatea de asigurare este considerată eficientă dacă cheltuielile aferente despăgubirilor, precum și cele legate de formarea și gestionarea fondului de asigurare sunt cât mai mici. În cadrul unei societăți de asigurări, fluxurile financiare sunt influențate în mare măsură de evenimentele generatoare de pagube produse aleator. De aceea, este indicat ca analiza eficienței să se efectueze pe o perioadă ce depășește 5 ani [162], deoarece numai în acest mod, concluziile desprinse vor fi concludente. În cazul asigurărilor facultative, factorii de natură subiectivă influențează, într-o măsură mai mare rezultatele obținute de asigurător.

O caracteristică esențială a activității de asigurare este *inversarea ciclului de producție*. Asigurătorul stabilește prețul serviciului (polița de asigurare) fără a cunoaște cu certitudine costurile, pe care va trebui să le suporte în caz de producere a evenimentului asigurat, stabilirea prețului se face pe calcule estimative [88, pag. 170].

Eficiența operațiunilor de asigurare din perspectiva *asiguraților* constă în:

1. obținerea unei despăgubiri cât mai mari în raport cu daunele provocate de evenimentul de risc;
2. minimizarea duratei necesare de timp pentru lichidarea daunei;
3. minimizarea primelor de asigurare, criteriu influențat de gradul de cuprindere a asigurării.

Respectiv următorii trei indicatori caracterizează eficiența din punctul de vedere al asiguraților [80, pag. 31]:

- Gradul de acoperire prin asigurare;
- Gradul de acoperire a daunei;

- Durata medie de lichidare a daunelor.

Eficiența asigurărilor la asigurător se estimează prin realizarea unor obiective de maximizare a veniturilor sau minimizare a costurilor aferente activităților desfășurate:

1. *maximizarea* veniturilor, în care scop se au în vedere creșterea portofoliului de asigurări, diversificarea produselor (ofertei) de asigurare, creșterea în dinamică a volumului primelor încasate, creșterea numărului de contracte încheiate etc.
2. *minimizarea* costurilor prin acțiuni de prevenire a riscurilor, dimensionarea riguroasă a cheltuielilor de administrare, precizarea unor clauze speciale în condițiile de asigurare etc.

Maximizarea veniturilor asigurătorului este determinată de numeroși factori, sistematizați după 4 criterii (tabelul 1.1.).

Tabelul 1.1. Criterii de clasificare a factorilor determinanți ai maximizării veniturilor activității operaționale a societății de asigurare

Criterii	Factorii de influență
Numărul contractelor de asigurări în vigoare (polițe) la un moment dat	▪ Mărimea societății de asigurare; ▪ starea financiară a societății de asigurare; ▪ poziția societății pe piața asigurărilor; ▪ dimensiunea portofoliului de asigurare; ▪ politica societății de asigurări în formarea tarifelor de asigurare; ▪ previziuni macroeconomice; ▪ modificarea solvabilității societății de asigurare.
Prima de asigurare în calcul la un contract	▪ parametrii valorici ai obiectelor asigurării; ▪ metodele de evaluare a obiectelor asigurării; ▪ preferințele asigurătorilor în stabilirea raportului dintre suma asigurată și prima de asigurare; ▪ criterii de selectare a obiectelor și asiguraților în procesul de evaluare a posibilității încheierii contractului de asigurare; ▪ schemele de plăți aprobate.
Pierderi previzionate la un contract de asigurare în cazul producerii riscului	▪ caracteristicile tehnice și fizice ale obiectului asigurării; ▪ serii statistice ale daunelor la obiectele analogice; ▪ tendințele modificării mijloacelor și metodelor de reducere a pierderilor cauzate de consecințele producerii riscurilor asigurate.
Mărimi aleatorii, care descriu evoluția evenimentelor de asigurări	▪ serii statistice privind cazurile asigurate pe întreg spectrul de obiecte asigurate; ▪ condițiile specifice de funcționare (activitate) a obiectului asigurat în comparație cu datele medii statistice: în aspect geografic, teritorial, ecologic, grup social etc.; ▪ tendințele modificării factorilor, care au o influență sporită asupra numărului de cazuri asigurate.

Sursă: sistematizat de autor în baza sursei 160, pag. 37.

Prin analiza eficienței asigurărilor pot fi identificate *rezerve de eficientizare a activității societăților de asigurare*. În primul rând, vor fi identificați factori, care acționează în direcția

reducerii sumei despăgubirilor achitate. Minimizarea despăgubirilor este un factor dependent de frecvența riscurilor. În același timp, pentru a minimiza sumele despăgubirilor achitate, societățile suportă costuri pentru a preveni riscurile sau pentru a atenua impactul acestora.

Utilizarea tehnologiilor moderne de prelucrare a informației, inclusiv inteligența artificială este un factor important în eficientizarea activității asiguratorilor. Tehnologiile informaționale se aplică deja pentru stabilirea cuantumului primelor de asigurare, evidența și perfectarea polițelor de asigurare etc. [136], iar la nivel european se discută posibilitatea utilizării contractelor inteligente, crearea ecosistemelor de asigurare. Potențialul blockchain-ului poate fi valorificat pe întreg lanțul valoric al asigurărilor [117, pag.11-13]. Reducerea costurilor aferente administrării asigurărilor și reasigurărilor trebuie să fie o preocupare a managementului în direcția optimizării. De asemenea, eficiența poate spori și prin exploatarea într-o măsură tot mai mare a condițiilor pe care le oferă economia de piață în ceea ce privește obținerea de venituri suplimentare prin identificarea posibilității de alocare a rezervelor tehnice în plasamente.

O opinie diferită de cele prezentate mai sus, arată că eficiența sectorului de asigurare depinde de gradul de concentrare și structura pieței [113; 135]. Cu cât cota asigurărilor benevole pe piață este mai mică, cu atât piața asigurărilor din țara respectivă este mai puțin eficientă. Respectiv, pentru o eficiență mai înaltă este necesar de stimulat sectorul asigurărilor facultative. O asemenea opinie se justifică prin faptul, că anume sectorul asigurărilor benevole reflectă starea pieței și preferințele consumatorilor pentru un anumit produs de asigurare, pot fi efectuate analize ale existenței și structurii cererii pentru produsele de asigurare.

Luând în considerare necesitatea unei abordări sistemice în evaluarea eficienței funcționării pieței de asigurări, este necesar să se evalueze, în primul rând, gradul de realizare a funcțiilor pe care le îndeplinesc în sistemul de relații economico-financiare. Cu toate că în literatura de specialitate funcțiile asigurărilor sunt cercetate la un nivel avansat [105; 120], în prezenta cercetare, le vom aborda prin prisma evaluării eficienței. Considerând asigurările drept sistem social-economic, eficiența se va concretiza în nivelul utilității pentru societate, care se manifestă prin realizarea corespunzătoare a funcțiilor acestora. În literatura de specialitate sunt analizate tradițional următoarele funcții ale asigurărilor:

Funcția de protecție financiară (compensare a pagubelor). Principiul de despăgubire al asigurării se concentrează în principal pe compensarea asiguratului pentru pierderea survenită. În plus, în calitate de intermediari financiari, acumulează fonduri și canalizează economiile în dezvoltarea economiei naționale, ceea ce în cele din urmă contribuie la creșterea economică. Aceasta prezintă asigurările ca o sursă de formare de capital pentru dezvoltarea și creșterea unei țări. Devine în așa mod importantă deschiderea factorilor de decizie și autorităților de reglementare să recunoască rolul sectorului asigurărilor în dezvoltarea economică și să încadreze o politică

favorabilă asigurărilor, astfel încât, în viitor, contribuția sectorului asigurărilor la creșterea economică să poată fi maximizată cu creșterea densității asigurărilor. În plus, concluzia impune ca cercetarea să fie extinsă cu dezvoltarea unui model adecvat care oferă o dovadă empirică pentru a examina relația dintre asigurări și creșterea economică la nivelul României.

Funcția de prevenire se manifestă prin anticiparea evenimentelor asigurate și minimizarea daunelor, se întreprind măsuri de atenuare a consecințelor negative prin crearea rezervelor.

Funcțiile de: repartiție (financiară), de control și de economisire pot fi identificate ca funcții ale finanțelor, explicația fiind că asigurările sunt un domeniu al sistemului financiar.

Funcția informațională este mai puțin cercetată. Societatea de asigurare, de regulă, stochează și analizează cantități mari de informații (date mari), contribuind la reducerea asimetriei informaționale. Utilizarea tehnologiilor informaționale (inteligența artificială) permite sistematizarea informațiilor acumulate într-un sistem interconectat (blockchain). Un asemenea sistem (proiect) a fost aprobat în aprilie 2020 de către Comisia de Supraveghere Financiară din Taiwan. Unsprezece societăți de asigurări taiwaneze au implementat acest proiect blockchain pentru a face schimb instantaneu de date cu referire la clienții asigurați. Asigurările sunt unul dintre sectoarele în care tehnologia blockchain contribuie la creșterea eficienței prin gestionarea unui volum mare de informații. De aceea, consorțiul taiwanez nu este unicul. Consorțiile de asigurări Alianța RiskStream din SUA și compania elvețiană B3i coprezidează grupul de proiect pentru standardele Blockchain ACORD. În China se elaborează standarde pentru aplicarea platformelor blockchain în asigurări [136]. Autoritatea Europeană pentru Asigurări și Pensii Ocupaționale (EIOPA), de asemenea, a publicat un document pentru discuții privind riscurile și beneficiile blockchain-ului și contractelor inteligente în asigurări din perspectiva supravegherii [152]. Asigurările înregistrează o dezvoltare accelerată în condițiile evoluției tehnologiilor digitale, ceea ce are un impact pozitiv asupra eficienței activității asiguratorilor, dar și pentru asigurați, facilitându-le accesul la serviciile de asigurare [115; 141].

Funcția socială a asigurărilor se manifestă sub diferite aspecte atât pentru cetățeni, cât și pentru domeniul de afaceri. În primul rând, societățile de asigurări oferă o mare asistență asiguraților în caz de invaliditate din cauza accidentelor și bolilor, finanțează tratamentul și reabilitarea victimelor și le despăgubesc pe acestea din urmă pentru veniturile ratate. În cazul decesului asiguratului, rudelor acestuia li se achită anumite sume pentru a menține același nivel de bunăstare materială. Plățile compensatorii pentru bunurile deteriorate de asemenea, contribuie la menținerea nivelului de bunăstare materială. În ultima perioadă, a crescut semnificativ rolul asigurărilor în asigurarea cu pensii. Pensii private îmbunătățesc nivelul de trai al pensionarilor, iar pe de altă parte, reduc povara financiară a statului. În plus, societățile de asigurări în calitate de angajatori, contribuie la soluționarea problemei șomajului (în țările dezvoltate, companiile de

asigurări angajează până la 1% din populația activă). Asigurările au o contribuție importantă la creșterea economică și dezvoltarea Europei. Asiguratorii europeni achită anual circa 1010 miliarde EUR (2,8 miliarde euro pe zi) sub formă de daune și beneficii, asigură job-uri pentru circa un milion de angajați și investesc peste 10627 de miliarde EUR în economie, fiind cel mai mare investitor instituțional din Europa cu un portofoliu echivalent cu circa 61% din PIB [131]. În același timp, sectorul asigurărilor se confruntă cu mari provocări demografice: îmbătrânirea populației europene și scăderea populației ca rezultat al declinului natalității [44]. Sistemul asigurărilor sociale este foarte limitat și nu permite protecția cetățenilor de toate riscurile, cu toate acestea, ele nu se regăsesc pe larg în sistemul de protecție al cetățenilor, cu excepția asigurărilor obligatorii. Această constatare arată slaba valorificare a unei componente importante a potențialului asigurărilor.

De-a lungul timpului s-au realizat numeroase cercetări, care au confirmat ipoteza științifică că dezvoltarea asigurărilor contribuie la creșterea economică [132, 138], contribuția fiind mai semnificativă pentru țările cu economii emergente comparative cu țările dezvoltate. Aceasta demonstrează faptul că pentru țări precum România, Republica Moldova asigurările au un potențial important nevalorificat pentru creșterea economică.

Studii similare au fost realizate în paralel pentru perioada respectivă (1992-2004) pe un eșantion de 29 de țări europene, fiind constatat un impact pozitiv al investițiilor în asigurări, cât și al primelor de asigurare asupra creșterii PIB-ului. Companiile de asigurări prestează servicii și/sau desfășoară aceste activități în principal ca furnizori de transfer de risc și ca investitori. În procesul constituirii și utilizării fondului de asigurare se nasc relații economice între subiecții asigurării.

Un rol important în realizarea funcției sociale revine societăților mutuale de asigurări. Asiguratorii mutuali sunt părți interesate (stakeholders) - cheie în economia socială a Europei, care cuprinde 2,8 milioane de întreprinderi și organizații, inclusiv asiguratorii mutuali și are 13,6 milioane de angajați, cu o contribuție la PIB-ul UE de circa 8% [130]. Această contribuție se datorează politicii comunitare de promovare a economiei sociale și de creare a condițiilor favorabile pentru asiguratorii mutuali și de sporire a gradului de conștientizare a rolului asigurărilor mutuale în statele membre, inclusiv în România prin intermediul Asociației Asiguratorilor Mutuali și a Cooperativelor de Asigurări din Europa (AMICE). Potrivit studiilor unor cercetători europeni, asigurările mutuale sunt sprijinite prin politică agricolă comună. Meuwissen, M.P. ș.a. au cercetat activitatea societăților mutuale de asigurări din Olanda, identificând atât societăți constituite pe bază private, cât și societăți care beneficiază de asistență financiară din fonduri publice [144, pag. 10-16]. Aceste societăți asigură riscurile pe care nu și le asigură asiguratorii comerciali, cum ar fi riscurile de îmbolnăvire a culturilor și animalelor (epidemii). O altă soluție pentru asigurarea riscurilor agricole sunt proiecte de asigurare inteligentă

(de exemplu, schemele de asigurare bazate pe imagini din satelit). Schimbările climatice sporesc amploarea și probabilitatea de apariție a evenimentelor meteorologice extreme, fapt care impune fermele agricole să-și sporească rezistența la acestea.

Asigurătorii mutuali din Europa au demonstrat o mare rezistență în fața provocărilor pandemiei COVID19. Tendințele evoluției și contribuția asigurărilor mutuale în perioada 2011 – 2020 sunt analizate și prezentate de autor în *Mutual Insurance Funds to Reducing Agricultural Risks - a Theoretical Approach* [69, pag. 399-408], înregistrând venituri din prime de asigurare de 469 miliarde EUR în 2020. Cota de piață a asigurătorilor mutuali a constituit 33,4% în anul 2020, reprezentând peste un sfert (25%) din piața locală a treisprezece țări europene. Trendul ascendent al veniturilor din primele de asigurări mutuale și cooperative în perioada 2011-2020 este reprezentat printr-un model polinomial de gradul doi (Anexa 8).

Șirul funcțiilor îndeplinite asigurări poate fi completat, însă în opinia noastră, multe dintre ele pot fi identificate drept funcții ale finanțelor. Se explică acest fapt prin aceea că asigurările sunt element al sistemului financiar. Totuși, în contextul prezentei cercetări, considerăm relevantă următoarea sistematizare a funcțiilor asigurărilor:

- *funcția de protecție împotriva riscurilor de natură financiară* (prin compensarea pagubelor de către asiguratori asiguraților și *socială* (prin sistemul de asigurări sociale). Eficiența asigurărilor prin realizarea funcției de protecție se evaluează cu ajutorul următorilor indicatori:
 - a) gradul de cuprindere în asigurare pe obiecte ale asigurării (raportul dintre numărul de obiecte asigurate la potențialul de asigurare corespunzător obiectului);
 - b) nivelul protecției de asigurare reflectă măsura în care asigurările își îndeplinesc funcțiile în societate.
 - c) rata daunei.
- *funcția de prevenire a riscurilor*. Eficiența acestei funcții rezultă în măsurile de prevenire, fiind considerată drept o măsură atât a eficienței, cât și a calității protecției de asigurare. Se evaluează cu următorii indicatori:
 - a) volumul resurselor financiare alocate pentru măsurile de prevenire în corelare cu numărul de cazuri asigurate;
 - b) ponderea obiectelor asigurate pentru care s-au plătit despăgubiri;
 - c) frecvența riscurilor în raport cu numărul de obiecte asigurate.

Respectiv, în condiții de eficiență, odată cu majorarea volumului finanțării măsurilor de prevenire a riscurilor, indicatorii b) și c) trebuie să se micșoreze.

- *funcția de economisire*. Eficiența acestei funcții este evaluată, mai ales în țările în care sunt dezvoltate asigurările de viață. Ca indicatori ai eficienței asigurărilor pot servi:

- a) ponderea asigurărilor de viață în portofoliul asigurătorului, evoluția în dinamică a acestuia;
 - b) nivelul despagubirilor pe tipuri de asigurări de viață;
 - c) randamentul real al instrumentelor financiare de economisire.
- *funcția investițională* contribuie la creșterea și dezvoltarea economică prin investirea rezervelor de asigurare și a capitalului propriu. Eficiența funcției de investiții se evaluează prin prisma plasamentelor efectuate. În acest caz, un rol important revine evaluării potențialului investițional al societăților de asigurare. Ca indicatori relevanți pentru evaluarea eficienței funcției de investiții a asigurărilor pot fi considerați:
 - a) randamentul investițiilor sectorului de asigurări, care reflectă eficiența gestiunii financiare a societății de asigurare, ceea ce permite asigurătorilor să identifice rezerve interne pentru reducerea tarifelor de asigurare;
 - b) gradul de diversificare a portofoliului de investiții;
 - c) volumul fondurilor investite în calcul la o unitate monetară prime de asigurare încasate pe tipuri de asigurări;

Pe baza analizei realizării funcțiilor asigurărilor și legătura cu eficiența acestora, putem concluziona că fără asigurare, viața actuală și viitoare a oamenilor ar fi imposibilă sau foarte dificilă, întrucât trebuie să asigure reproducerea socială normală la toate nivelurile. În țările cu o piață de asigurări dezvoltată și o cultură înaltă a asigurărilor, sistemul de asigurări este benefic nu numai persoanelor fizice, familiilor, antreprenorilor, companiilor de asigurări, ci și statului însuși. Astfel, eficiența asigurărilor ca sistem socio-economic se exprimă prin nivelul de utilitate a acestora pentru societate, manifestându-se în realizarea adecvată a funcțiilor sale.

Generalizarea impactului social și economic a asigurărilor, prin funcțiile care le îndeplinesc, face posibilă sistematizarea abordărilor metodologice ale evaluării eficienței asigurării la nivel *microeconomic (asigurător), eficiența asigurărilor ca domeniu (sector) de activitate și piață*. Abordările metodologice de evaluare a eficienței asigurătorului se concretizează în analiza potențialului economic și financiar, în scopul identificării rezervelor de valorificare mai intense a acestuia.

Eficiența asigurărilor ca sector al economiei se reflectă în contribuția acestuia la formarea PIB. În contextul dat, eficiența la nivel macroeconomic reflectă contribuția asigurătorilor prin prisma indicatorilor:

- a) penetrarea asigurărilor; densitatea asigurărilor și evoluția în dinamică a acestora (total și pe tipuri de asigurare);
- b) contribuția sectorului de asigurări la suma totală a investițiilor; randamentul investițiilor efectuate de asigurători;

c) rentabilitatea medie pe ramură.

Evaluarea eficienței asigurărilor ca domeniul de activitate este relevantă și importantă pentru a da aprecieri privind evoluția (creștere sau declin) sectorului și stabilitatea financiară. De asemenea, pot fi făcute aprecieri ale dimensiunii pieței de asigurări și compararea acestora cu alte țări de referință, precum și importanța asigurărilor pentru sectorul real al economiei. Conform metodologiei OECD, dezvoltarea sectorului de asigurare se evaluează prin prisma a 2 categorii de indicatori, dintre care, pentru cercetarea noastră, prezintă interes a doua categorie, și anume - indicatorii de performanță [135; 145] (Anexa 22).

De pe poziția relaționării subiecților asigurării, eficiența asigurărilor poate fi clasificată în următoarele categorii [108, p. 195]:

- eficiență totală;
- eficiență economică a asigurărilor pentru stat, exprimată prin prisma economisirii banului public;
- eficiența socială a asigurării;
- eficiența economică pentru asigurați.

Prin *eficiența totală* a asigurării se înțelege totalitatea prestațiilor (economice, sociale, spirituale etc.) pe care sistemul de asigurări le oferă pentru societate în ansamblu și pentru fiecare subiect al asigurării în parte și se manifestă în soluționarea unei probleme importante a dezvoltării societății și economiei: asigurarea continuității reproducerii sociale. În acest sens, este evident că nivelul de dezvoltare socială, măsurat prin calitatea vieții și a mediului, va fi proporțional cu creșterea domeniului asigurărilor ca mecanism de protecție financiară, prin care se realizează nemijlocit continuitatea reproducerii sociale.

Conceptul de *eficiență a asigurării pentru stat* poate fi abordat din punctul de vedere al scutirii statului de costuri financiare suplimentare pentru acoperirea consecințelor evenimentelor negative (E_{S_1}), pe care sistemul de asigurări le preia prin vânzarea de servicii de asigurare, care constă în asigurarea protecției financiare asiguraților. Într-o economie de piață, statul nu trebuie și nici nu dispune de capacitatea de asumare a rolului de unic protector de factorii de risc care amenință procesele socio-economice, mizând pe resurse bugetare. Experiența îndelungată a țărilor dezvoltate arată că asigurarea este cel mai eficient mecanism de protecție financiară, deoarece facilitează realizarea intereselor participanților de pe piață asigurând continuitatea activităților lor prin compensarea prejudiciului cauzat de diverse situații neprevăzute și accidente. În multe țări cu economie de piață, asigurarea este unul dintre cele mai eficiente și de încredere instrumente de mobilizare a resurselor financiare ale persoanelor fizice și juridice îndreptate către dezvoltarea sectoarelor real și financiar ale economiei.

În țările cu economie de piață dezvoltată, asigurarea este unul dintre cele mai eficiente și de încredere instrumente de mobilizare a resurselor financiare ale persoanelor fizice și juridice îndreptate către dezvoltarea sectoarelor real și financiar ale economiei. Eficiența social-economică a sistemului de asigurări pentru stat poate fi urmărită în timp prin modificarea cheltuielilor bugetare, și anume, diminuarea articolului „cheltuieli acoperite de asigurări”, adică cu cât sistemul de asigurări își asumă mai multe cheltuieli și cu cât sunt mai mici cheltuielile bugetare pentru eliminarea consecințelor producerii evenimentelor asigurate, cu atât eficiența socială a asigurărilor pentru stat este mai mare. Eficiența asigurărilor poate fi evaluată după cum urmează [108]:

$$E_{S_1} = \frac{\Delta(ChB_{fa} - ChB_{as})_j}{\sum_{i=1}^n DA_j} \quad (1.1.)$$

E_{S_1} - eficiența asigurării pentru stat din punctul de vedere al scutirii statului de cheltuieli bugetare suplimentare pentru eliminarea consecințelor producerii unor riscuri, care ar putea fi acoperite de sistemul de asigurări;

ΔChB – modificarea cheltuielilor bugetare pentru eliminarea consecințelor producerii unor riscuri în situația utilizării asigurărilor (as) și în absența acestora (fa)

DA – total despăgubiri de asigurări achitate pentru i tipuri de asigurări în perioada j .

n – numărul de tipuri de asigurări, prestate pe piața asigurărilor într- anumită țară (trebuie să tindă spre un număr cât mai mare, deoarece, cu cât mai multe tipuri de asigurări sunt pe piață, cu atât este mai mare gradul de cuprindere în asigurare a riscurilor social-economice și ecologice) în perioada j .

Formula (1.2.) reflectă ponderea cheltuielilor companiilor de asigurări care sunt utilizate pentru compensarea cheltuielilor bugetului de stat, ținând cont de factorul timp.

$$E_{S_2} = \frac{\Delta(VF_{j+1}^{asig} - VF_j^{asig})_j}{VF_j} \quad (1.2.)$$

E_{S_2} - eficiența asigurării pentru stat de pe poziția majorării componentei de venituri a bugetului pe seama impozitării societăților de asigurări.

ΔVF – modificarea sumei veniturilor fiscale pe seama lărgirii bazei fiscale a societăților de asigurări din contul atragerii/încheierii unor noi contracte în comparație cu perioada j .

VF_j – venituri fiscale totale ale bugetului de stat în perioada j .

Cu toate acestea, formula (1.4.) are o așa-numită limită a eficienței creșterii veniturilor fiscale din asigurări, ceea ce permite utilizarea limitată a acesteia pentru determinarea eficienței

bugetare a asigurărilor doar ca instrument conceptual [116, p. 220-222]. Indicatorul generalizator de evaluare a eficienței sistemului de asigurări pentru stat din perspectiva utilizării resurselor bugetare ia forma unei funcții logice:

$$E_s = U(E_{s_1}; E_{s_2}) \quad (1.3.)$$

Astfel, prin contribuția la dezvoltarea sistemului de asigurări, statul este avantajat, în primul rând, de scutirea poverii cheltuielilor pentru diverse plăți, precum lichidarea consecințelor dezastrelor naturale, compensarea costurilor de îngrijire medicală, achiziționarea de locuințe, rezolvarea altor probleme legate în primul rând de asigurarea protecției sociale a oamenilor. Experiența României arată că asigurătorii sunt puțin implicați în acest proces, iar costurile compensațiilor revin în cele din urmă asupra contribuabililor, ceea ce, la rândul său, nu face decât să mărească povara fiscală generală [2].

În al doilea rând, este necesar să se ia în considerare eficiența din poziția de participare a asigurărilor în economia statului ca investitor instituțional (E_s^{inv}). Fondurile de asigurare, constituite din resursele populației și ale entităților de afaceri, sunt utilizate de stat pentru asigurarea continuității reproducerii sociale prin investirea unei părți din resursele fondului în condițiile rentabilității, rambursării, lichidității și diversificării în domenii prioritare de dezvoltare socio-economică și de mediu ale societății.

$$E_s^{inv} = \frac{\Delta \sum RInv_{asig}}{\sum K_j} \quad (1.4.)$$

E_s^{inv} - eficiența investițională a sistemului de asigurări pentru stat;

$\Delta \sum RInv_{asig_j}$ - modificarea volumului resurselor, acumulate în sistemul de asigurări, care sunt utilizate în scopuri investiționale în perioada j .

$\sum K_j$ - necesitățile economiei, sferei sociale și sferei ecologice în investiții de capital în perioada j , determinate în baza proiectelor inovatoare și investiționale elaborate și prezentate pentru finanțare.

Eficiența asigurării în acest caz va fi măsurată în timp prin creșterea volumului resurselor investiționale furnizate de companiile de asigurări către piață și prin creșterea ponderii proiectelor de investiții care sunt finanțate din resursele bănești acumulate de societățile de asigurare și furnizate de acestea pieței de capital.

Se confirmă, în așa mod, necesitatea intensificării activității investiționale a societăților de asigurare prin dezvoltarea unui mecanism eficiente de promovare a serviciilor de asigurare în societate. Satisfacerea nevoilor economiei în investiții, inclusiv prin fondurile constituite de

asiguratori ca investitori instituționali eficienți, va asigura o creștere socio-economică durabilă, contribuind la progresul social și, corespunzător - la îmbunătățirea calității vieții oamenilor, ceea ce confirmă încă o dată eficiența socială a instituției de asigurare de pe poziția statului.

Eficiența socială a asigurării poate fi descrisă printr-un model liniar unifactorial, în care variabila dependentă este indicele calității vieții (QLI - *where-to-be-born index*), iar factorul de influență este volumul serviciilor de asigurare:

$$QLI = a \times PA \pm b \quad (1.5.)$$

În care: QLI – indicele calității vieții

a și b – parametrii funcției

PA – volumul serviciilor de asigurări exprimat în prime de asigurare încasate.

Eficiența socială a asigurării se exprimă în creșterea confortului social și de mediu al vieții în societate, utilizând indicele de progres social ca măsură a calității vieții. Conform IPS2022 (tabelul 1.2.) România este pe o poziție mult mai înaintată față de Republica Moldova, care are o evoluție ascendentă în acest clasament. Totuși, prin comparare cu nivelul statelor membre ale UE, România ocupă penultima poziție, devansând Bulgaria. Atât România, cât și Republica Moldova este în regres la capitolul sănătate și bunăstare, hrană și îngrijirea medicală de bază, aspecte care ar putea fi îmbunătățite prin dezvoltarea asigurărilor.

Tabelul 1.2. Indicele de progres social

Anul	România		Republica Moldova	
	Scor	Poziția în clasament	Scor	Poziția în clasament
2011	73,16	45	66,18	67
2012	73,39	↔ 45	67,17	↔ 67
2013	73,21	↓ 46	68,55	↑ 62
2014	73,80	↑ 43	69,18	↑ 58
2015	74,84	↔ 43	70,30	↑ 56
2016	75,40	↔ 43	70,27	↓ 58
2017	76,0	↔ 43	70,36	↓ 61
2018	75,55	↓ 45	70,02	↓ 66
2019	75,80	↔ 45	71,29	↑ 62
2020	76,48	↑ 44	72,42	↑ 58
2021	76,87	↑ 43	73,13	↑ 57
2022	76,89	↔ 43	74,19	↑ 51

Sursă: elaborat de autor în baza IPS pentru perioada 2011-2022.

Eficiența socială, de asemenea, poate fi măsurată și prin prisma eficienței economice a asigurării, nivelul căreia influențează luarea deciziei de încheiere a contractului de asigurare, respectiv achiziția serviciilor de asigurare. În acest caz, eficiența asigurării la nivel individual (E_{I_p}) este raportul dintre mărimea potențială sau reală (în cazul producerii unui eveniment asigurat) a indemnizațiilor de asigurare pe tip de asigurare și costurile reale de asigurare.

$$E_{Ip} = \frac{\sum_{i=1}^n DA}{\sum_{i=1}^n PA_{cet}} \quad (1.6.)$$

Unde:

DA - Îndemnizații (despăgubiri) de asigurare pentru cele *i* tipuri de asigurări estimate pentru a fi încasate de un cetățean (individ) la producerea unui risc asigurat;

PA – costul total al asigurării (prime de asigurare) pentru cele *i* tipuri de asigurări.

Utilizarea formulelor 1.1. – 1.6 pentru calcularea diferitelor tipuri de eficiență a asigurărilor face posibilă aprecierea eficienței și a gradului de participare la sistemul de protecție prin asigurare a intereselor diferitor subiecți care au decis să-și asigure protecție împotriva apariției unor evenimente adverse prin asigurare. Pentru autorități, aceste metode pot fi utile pentru stabilirea KPI strategiei de dezvoltare și eficacității funcționării sistemului de asigurare în societate, și în această bază, să fie formulate metode eficiente și mecanisme de stimulare a sistemului relațiilor de asigurare, care la rândul lor impulsionează dezvoltarea sustenabilă a tuturor subiecților relațiilor social-economice.

În acest context, este evident rolul intervenției statului în sistemul relațiilor de asigurări în scopul activizării pieței de asigurare pentru a impulsiona îmbunătățirea indicelui de progres social.

Abordarea sistemică a evaluării eficienței a asigurărilor ca categorie socio-economică face posibilă formularea de direcții strategice pentru dezvoltarea și impulsionarea sectorului de asigurări atât la nivel național, cât și prin activizarea inovării și creșterea potențialului de investiții al asiguratorilor. Aceasta, la rândul său, va facilita valorificarea mai eficientă a sistemului de asigurări în interesul populației și al întreprinderilor, atragerea resurselor investiționale adiționale care vor fi direcționate spre sectoare importante din punct de vedere strategic din viața social-economică și de protecție a mediului care, în consecință, vor contribui la avansarea țării pe linia progresului social-economic.

Sinteza abordărilor metodologice ale evaluării eficienței a condus la sistematizarea acestora după 3 criterii (nivele): macroeconomic; ramural și macroeconomic (fig. 1.7.)

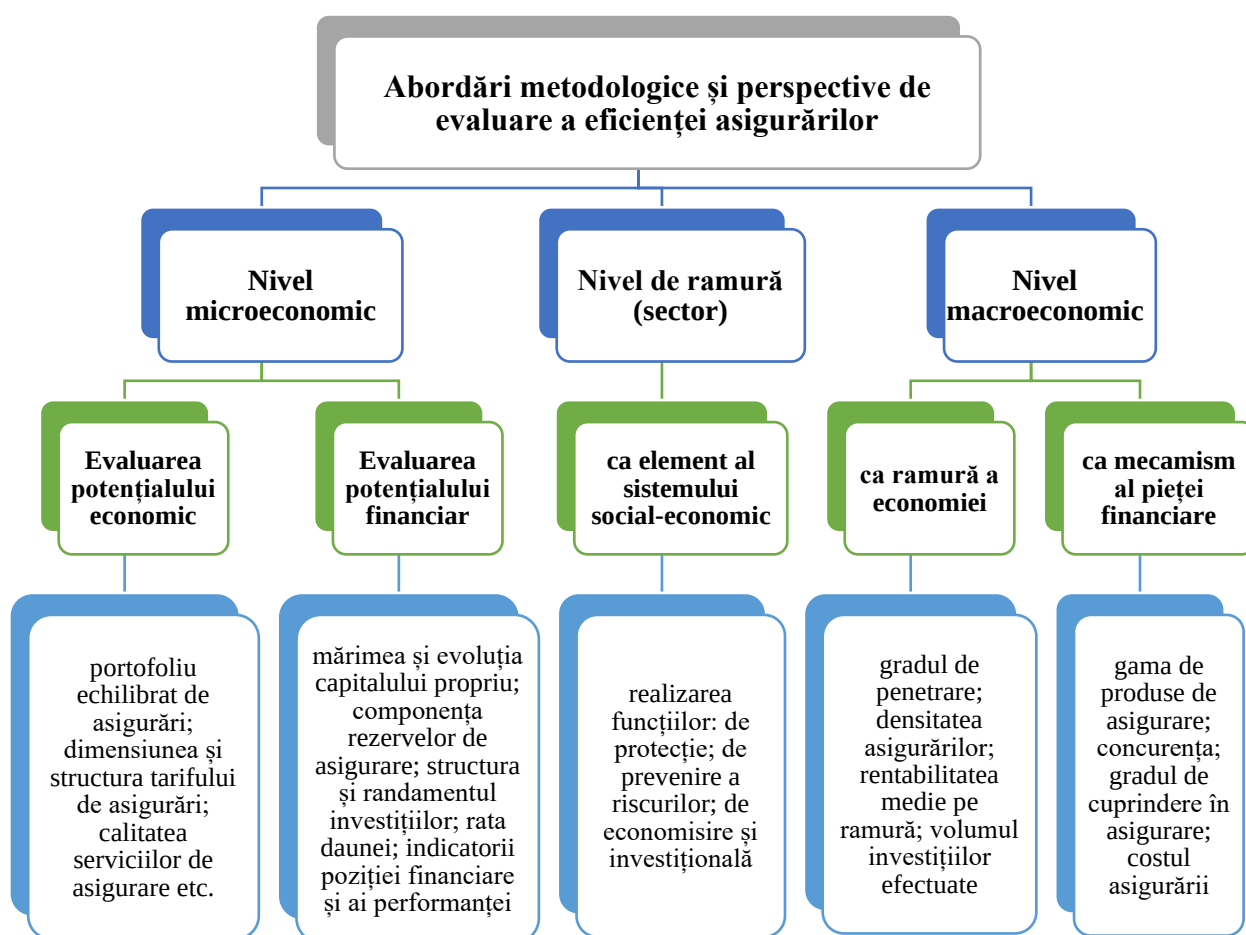


Fig. 1.7. Criterii de sistematizare a abordărilor metodologice ale evaluării eficienței asigurărilor.

Sursă: elaborat de autor

Concluzionăm că asigurările *trebuie să fie eficiente*, deci - rentabile pentru societățile de asigurări, convenabile și accesibile asiguraților. Concomitent, trebuie să contribuie la minimizarea riscurilor condiționate de schimbările climatice, la satisfacerea cerințelor economiei naționale, ale entităților și ale populației, prin despăgubirea la timp la asiguraților, menținând în așa fel continuitatea procesului de producție, prin păstrarea integrității bunurilor și asigurarea suplimentară a cetățenilor în cazuri de bătrânețe, accidente, și deces etc.

Totodată s-a constatat că eficiența asigurării poate fi un criteriu incert și volatil. Un manager definește eficiența prin mărimea profiturilor, în același timp, managerul altei societăți o măsoară în termeni de competitivitate, prestigiul în domeniul afacerilor sau în viziunea publicului și expansiunea afacerii. Oricare ar fi criteriile utilizate pentru a măsura eficiența, principiul eficienței stă la baza evaluării oricărei structuri organizaționale. Selectarea criteriului corespunzător al eficienței depinde de condițiile specifice de funcționare, de scopul și strategia organizației și de motivele care stau la baza modificărilor efectuate.

1.3. Fundamentarea integrată a modelului de formare a potențialului financiar în asigurare și dezvoltarea pieței de asigurare

Asigurarea are o importanță deosebită în activitatea economică, întrucât incertitudinea generată de multitudinea și varietatea de legături și relații, reprezintă baza potențială pentru apariția pericolelor și amenințărilor care duc la pagube, pierderi și apariția evenimentelor asigurate. Odată cu dezvoltarea producției sociale, în primul rând, gama de servicii de asigurare, sfera și amploarea activităților de asigurare s-au extins, iar în al doilea rând, numărul și amploarea factorilor distructivi care afectează afacerile au crescut semnificativ, ceea ce necesită un răspuns adecvat din partea asigurătorilor. Acest lucru este valabil mai ales în cazul șocurilor economice destul de profunde, crizelor, recesiunilor, stagnărilor etc.

Apariția pieței asigurărilor atât în România, cât și în Republica Moldova s-a confruntat cu necesitatea de a relansa domeniul de activitate de asigurări pe o bază fundamental reînnoită. Acest deziderat a condiționat necesitatea studierii teoriei asigurărilor, preluarea bunelor practice ale altor țări, elaborarea cadrului legal, pregătirea personalului etc. În prezent există multe probleme care încetinesc dezvoltarea asigurărilor. Acestea includ managementul inefficient, complexitatea și limitările mecanismului de investire a rezervelor de asigurare, subdezvoltarea infrastructurii pieței de asigurări, lipsa personalului calificat, slaba conștientizare din partea societății a rolului asigurărilor etc. În aceste condiții, este nevoie de îmbunătățirea eficienței activităților de asigurare pe baza dezvoltării sale inovatoare, care ia în considerare particularitățile pieței naționale de asigurări și permite îmbunătățirea calității organizării activității de asigurări, utilizarea optimă a surselor de investiții și interacționează rațional cu toate părțile interesate (stakeholderi).

Asigurarea este un domeniu special al relațiilor economice (financiare). Subiecții principali ai acestor relații sunt asiguratul (o persoană fizică sau juridică), care acționează în condiții de incertitudine și risc (riscul este o activitate al cărei rezultat este imprevizibil) și asigurătorul (de regulă, persoană juridică), care își asumă responsabilitatea despăgubirii pentru daune, pierderi în cazul unui rezultat nefavorabil al unui proiect riscant (apariția unui eveniment asigurat). Figura 1.8. prezintă conținutul principal al operațiunilor de asigurare care formează sistemul de relații pentru prestarea serviciilor de asigurare.

Unul dintre principalele motive pentru care piața asigurărilor nu se dezvoltă suficient de dinamic și nu ocupă un loc mai semnificativ în economia țării, este neîncrederea în societățile de asigurări din partea asiguraților și cultura redusă privind utilitatea asigurărilor. Acest lucru se datorează multor factori, dintre care unul este politica economică inefficientă a unor companii de asigurări și neîndeplinirea obligațiilor lor față de asigurați.

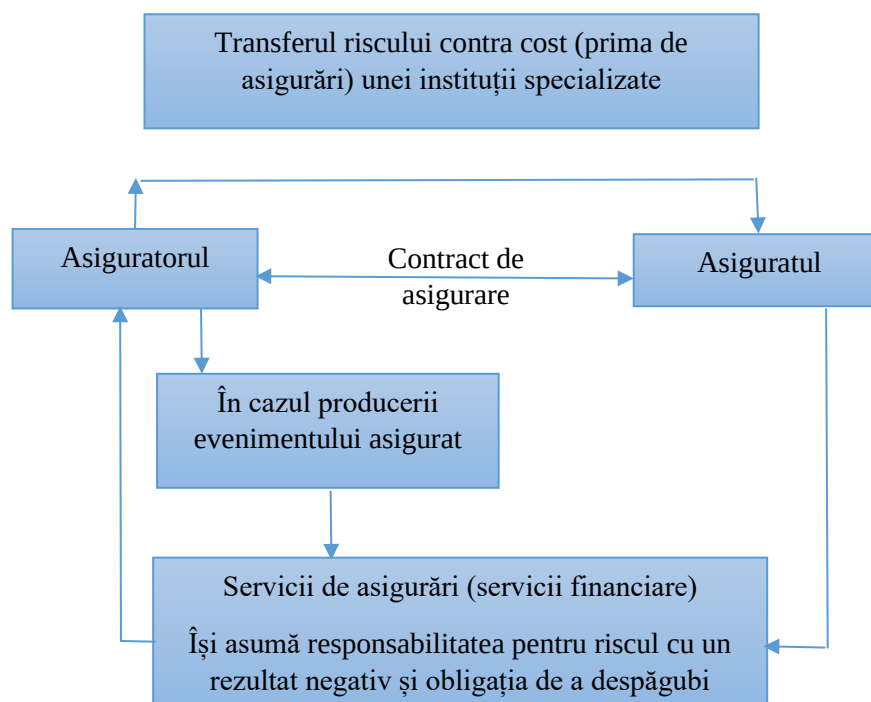


Fig. 1.8. Sistemul de relații în asigurări
Sursă: elaborat de autor în baza sursei [107]

Societățile de asigurări, ca participanți cu drepturi depline la relațiile economice, ca factor în dezvoltarea inovatoare, trebuie să îndeplinească și cerințele de stabilitate financiară, deoarece doar companiile stabile din punct de vedere financiar, cu un nivel ridicat de solvabilitate, capabile să își îndeplinească obligațiile în orice situație, pot și ar trebui să ofere servicii de asigurare. Stabilitatea financiară și solvabilitatea societăților de asigurări trebuie luate în considerare, ținând cont de specificul activităților acestora, întrucât bazele economice ale activităților societăților de asigurare diferă de alte tipuri de activități de pe piață, în primul rând prin aceea că sunt asociate cu constituirea potențialului financiar și menținerea stabilității financiare a asiguratorului.

Constituirea potențialului financiar este o condiție definitorie a desfășurării activității societății de asigurări. Ținând cont de rolul asigurărilor pentru dezvoltarea economică și socială, problemele determinării și evaluării potențialului financiar al asigurărilor, în particular al societăților de asigurări, sunt considerate foarte actuale și supuse dezbaterilor atât de către cercetători, cât și de către practicieni.

Fiind considerat o categorie economică, potențialul financiar necesită concretizări în definire, și anume:

- 1) Ce elemente formează potențialul financiar al asigurărilor?
- 2) Care sunt factorii care influențează modificarea acestuia?
- 3) Care este interdependența dintre potențialul financiar și eficiență?

Există trei direcții principale în dezvoltarea teoriilor privind potențialul unei companii:

1. Potențialul este *un set de resurse* necesare pentru funcționarea și dezvoltarea sistemului (abordarea resurselor). În acest caz, evaluarea să se bazează pe o analiză a caracteristicilor cantitative și calitative ale diferitelor tipuri de resurse, iar efectul lor sinergic nu este luat în considerare.
2. Potențialul este *un sistem de condiții (factori)* care asigură atingerea obiectivelor. În consecință, analiza și evaluarea tipurilor de resurse individuale ar trebui să fie completate cu indicatori de eficiență a funcționării sistemului în ansamblul său, ținând seama de acțiunile de control.
3. O abordare a înțelegerii potențialului ca *capacitate a sistemului de a-și rezolva sarcinile* și de a-și atinge obiectivele folosind resursele disponibile, care, pe lângă abordările anterioare, implică și identificarea rezervelor neutilizate ale sistemului și mobilizarea acestora. Însă conceptul de potențial presupune ca acesta să fie abordat prin prisma unor criterii de: măsurare, analiză, evaluare și gestionare.

Cercetarea potențialului financiar în lucrările unui șir de cercetători se reduce în principal la identificarea acestei categorii cu conceptul de resurse financiare și relații financiare ale societății de asigurare. Se pare că această opinie este justificată într-o oarecare măsură, însă trebuie remarcat faptul că resursele financiare sunt doar elementul principal al potențialului financiar al unei societăți de asigurări, însă nu și potențialul financiar în sine. Unii autori consideră că potențialul financiar al unei organizații de asigurări este reprezentat de „resursele financiare ale unei societăți de asigurări aflate în circulație” [91, pag. 29]. Într-o altă sursă, potențialul financiar al unei organizații de asigurări îl reprezintă „resursele financiare care se află în circulație și care sunt utilizate pentru desfășurarea operațiunilor de asigurare și a activităților de investiții” [121, pag. 226]. „Mijloacele gestionate de o societate de asigurări reprezintă potențialul său financiar, care este destinat asigurătorilor să își îndeplinească obligațiile în momentul producerii unor evenimente de risc asigurate, precum și să asigure funcționarea normală a organizației de asigurări. Aceste resurse includ atât încasările curente ale primelor de asigurare, cât și capitalul propriu și atras disponibil pentru asigurători” [31, pag. 24].

Astfel, principala caracteristică a definițiilor cercetate este că atenția se concentrează doar pe conceptul potențialului financiar al societății de asigurări prin care se are în vedere totalitatea resurselor financiare ale societății de asigurări.

Constituirea resurselor financiare ale asigurătorilor se deosebește într-o oarecare măsură de constituirea resurselor analogice ale entităților din alte domenii de activitate. Se explică aceasta prin principiul mutualității acumulării resurselor și redistribuirii ulterioare a acestora luând forma fluxurilor financiare, care determină componența și structura capitalului societății de asigurări.

Resursele financiare a asiguratorului constituie un element doar al potențialului financiar al acestuia, care se formează din surse proprii și atrase. O parte din aceste resurse pot fi investite pentru o perioadă determinată de timp, care este liberă de obligații de asigurare. O componentă a potențialului financiar este potențialul investițional al societății de asigurări, care, la rândul său, se compune din totalitatea disponibilităților de numerar, destinate pentru investiții în scopul obținerii de venituri suplimentare. Esența potențialului financiar rezultă mai explicit din reprezentarea mecanismului de constituire a acestuia (Figura 1.9).

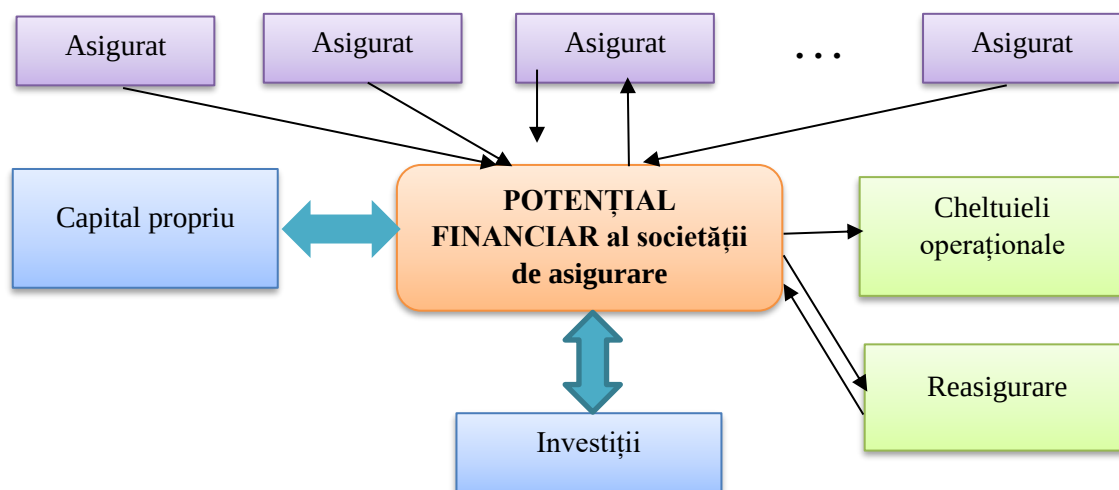


Fig. 1.9. Mecanismul formării potențialului financiar al societății de asigurări

Sursă: elaborat de autor în baza sursei 103, pag. 25.

Potențialul financiar al asiguratorului are caracteristici calitative și cantitative. Caracteristica calitativă a potențialului financiar reflectă esența economică a acestuia, pe când caracteristica cantitativă este mărimea acestuia exprimată în unități monetare.

Sursele potențialului financiar al societății de asigurări sunt:

- capitalul autorizat vărsat (capitalul social);
- primele de asigurare încasate de la clienți;
- venituri din activități de investiții.

Astfel, capitalul autorizat asigură stabilitatea financiară a societății la momentul înființării acesteia și pentru perioada inițială de activitate, când volumul primelor de asigurare este insuficient, în timp ce cuantumul minim al capitalului autorizat este determinat de legislația în vigoare și actele constitutive ale societății de asigurări. Acesta poate fi folosit atât pentru asigurarea activităților statutare, cât și pentru acoperirea costurilor plăților de asigurări în cazul insuficienței rezervelor de asigurare și a veniturilor din asigurare. În conformitate cu art. 3 din Norma ASF nr. 20/2016 privind autorizarea și monitorizarea societăților de asigurare și reasigurare [77], capitalul social subscris și vărsat reprezintă:

a) minimum 80% din valorile prevăzute la art. 95 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 237/2015, după caz, pentru societățile autorizate, conform părții I din Legea nr. 237/2015 [65];

b) echivalentul în lei a două milioane euro pentru asiguratorii autorizați, conform părții a II-a din Legea nr. 237/2015 [65].

Capitalul autorizat al unei societăți de asigurări este parte integrantă a capitalului propriu. Pentru a determina rolul capitalului social al unei societăți de asigurări în asigurarea stabilității sale financiare, se va analiza structura bilanțului.

Componența activelor reflectă patrimoniul societății de asigurări, a cărei structură este reglementată prin regimul de solvabilitate Solvency II (Figura 1.9.).

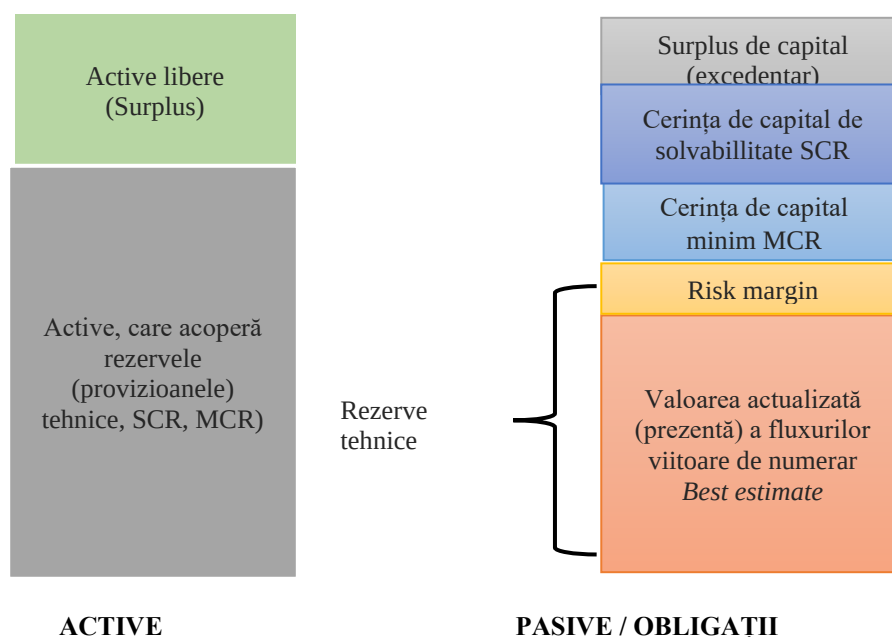


Figura 1.9. Cerințe Solvency II privind structura activelor și pasivelor societății de asigurări

Sursă: 151, pag. 10

Analiza structurii activelor face posibilă identificarea dinamicii dezvoltării unei organizații de asigurări în ansamblu. Creșterea activelor poate indica o creștere a activității de afaceri a companiei, însă nu este suficient pentru a face concluzii, este necesară o analiză mai aprofundată, ținând cont de structura activelor. Este necesar să fie abordate cu precauție creanțele. Dacă analiza activităților asiguratorului pentru mai multe perioade a arătat că creanțele tind să crească, atunci aceasta poate indica atât o stare nesatisfăcătoare a controlului intern asupra decontărilor cu asigurații și alți debitori, cât și o creștere a colectării primelor. Dacă creșterea activelor este asigurată tocmai de prima încasată, atunci putem concluziona că activitățile firmei sunt eficiente. Activul bilanțului prezintă și investițiile financiare ale asiguratorului - atât pe termen scurt, cât și

pe termen lung. De rând cu alți indicatori pozitivi ai activității sale, creșterea ponderii investițiilor poate fi considerată un factor care asigură un venit regulat pentru societatea de asigurări.

Evaluând structura activului bilanțului asigurătorului, trebuie de ținut seama că, pe lângă elementele patrimoniale și numerar, activele pot genera și pierderi. De aceea, o atenție sporită necesită componența activelor. Într-o situație economică instabilă, costul acestora poate scădea brusc, așa că atunci când cumpără o poliță de asigurare pe termen lung, asiguratul este interesat nu numai de fiabilitatea asigurătorului în acest moment, ci și de previziunile viitoare. Soldul pasivelor este format din capital propriu și capital împrumutat. Capitalul împrumutat reprezintă obligațiile societății de asigurare, care includ: rezerve de asigurare; credite bancare; fonduri împrumutate; fondurile implicate; obligații de închiriere; rezerve pentru plăți și cheltuieli viitoare; obligații de decontare pentru operațiunile de reasigurare; alte conturi de plătit.

Activitatea de asigurare determină prezența unei ponderi semnificative a fondurilor împrumutate în structura pasivelor. Cu cât suma fondurilor împrumutate este mai mare, cu atât oportunitățile de obținere a profitului sunt mai mari, dar și gradul de risc din neîndeplinirea obligațiilor față de creditori, grupului căruia îi aparțin asigurătorii, este mai mare.

Pentru a evalua solvabilitatea unei companii de asigurări, valoarea capitalului propriu trebuie să depășească volumul pasivelor sale, adică capitalul propriu trebuie să fie mai mare decât capitalul împrumutat. La analiza solvabilității în practica asigurărilor se folosește conceptul de active libere - proprietatea unei companii de asigurări (active fixe, active materiale, numerar, investiții financiare), liberă de orice obligații (cu excepția drepturilor de creanță ale fondatorilor). Valoarea activelor gratuite este un indicator care vă permite să evaluați câte obligații își poate asuma o companie de asigurări fără a afecta stabilitatea financiară a acesteia. Aceasta înseamnă că, cu cât sunt mai multe active libere, organizația este mai rezistentă la schimbările de circumstanțe financiare și mai solvabilă.

Primele de asigurare (primele) plătite de clienți reprezintă principala sursă de formare a fondului de asigurări al companiei, menit să ofere protecție de asigurare asiguraților și persoanelor asigurate, precum și rambursarea cheltuielilor asigurătorului. Sarcina principală a fondului de asigurări este de a asigura protecția asigurată a asiguraților și a persoanelor asigurate, precum și de a asigura rambursarea cheltuielilor asigurătorului. Fondul de asigurări este creat în procesul de formare a portofoliului de asigurări. Portofoliul de asigurări ca ansamblu de contracte de asigurare încheiate se caracterizează printr-o anumită sumă asigurată. Este o reflectare a obligațiilor asigurătorului față de asigurați. Crearea sa este unul dintre obiectivele importante ale companiei de asigurări. Gradul de responsabilitate al asigurătorului în cadrul contractelor de asigurare asumate trebuie să corespundă capacităților sale financiare.

Pentru a asigura stabilitatea financiară a societății de asigurare, este indicat să se creeze un portofoliu de asigurări cu un număr mare de contracte de asigurare și un grad scăzut de răspundere. Plățile compensațiilor de asigurare în baza contractelor de asigurare nu ar trebui să afecteze poziția financiară a asigurătorului. Numărul de contracte de asigurare încheiate de asigurător nu indică întotdeauna o poziție financiară stabilă. Un număr semnificativ de clienți, care nu este atât de greu de atins, de exemplu, oferind tarife mai mici în comparație cu organizațiile concurente care oferă servicii de asigurare similare, nu este încă un indicator al fiabilității companiei, întrucât, în primul rând, un portofoliu mare de asigurări înseamnă un o sumă mare de datorii și rate scăzute de asigurare pot duce la o lipsă de fonduri colectate ulterior pentru plățile către asigurați în baza contractelor; în al doilea rând, o cantitate mare de pasive poate însemna că asigurătorul va trebui să investească temporar fonduri gratuite în obiecte de risc pentru a obține fonduri suplimentare.

Asiguratul trebuie să fie conștient de faptul că investițiile financiare cu randament ridicat înseamnă adesea un risc ridicat. În plus, dacă asigurătorul realizează în principal asigurări pe termen scurt, atunci se impune o cerință suplimentară investițiilor sale - lichiditate ridicată a investițiilor. Dacă va fi necesar, asigurătorul ar trebui să poată vinde aceste active într-un timp scurt pentru a-și îndeplini obligațiile față de asigurații.

Calitatea portofoliului de asigurări este unul dintre indicatorii care nu pot fi ignorați atunci când se evaluează capacitățile financiare ale unui asigurător. Eterogenitatea riscurilor cu un portofoliu mic de asigurări poate duce la rezultate imprevizibile din cauza incapacității de a utiliza modele statistice în calcule, pe baza cărora se efectuează calcule actuariale.

Motivul instabilității financiare a unei organizații de asigurări poate fi asumarea de către asigurător a unui număr mare de riscuri omogene într-un domeniu limitat al asigurărilor. Indicatorii primei de asigurare încasate trebuie apreciați în dinamica față de perioadele anterioare de activitate a firmei. În general, cu cât colectează mai multe prime o companie de asigurări, cu atât are mai mulți clienți. Dacă acest indicator este excesiv de ridicat, atunci este necesar să ne asigurăm dacă asigurătorul ia măsuri pentru a-și menține stabilitatea financiară, adică dacă transferă o parte din prime către reasigurare. Dacă o societate de asigurare tinde să reducă ritmul de creștere a primelor, atunci este indicat să aflați motivul pentru aceasta (poate o schimbare în domeniul de activitate și o încetare treptată a activității pentru acest tip de asigurare).

Pentru a se proteja de dificultățile financiare, societățile de asigurări recurg uneori la ajutorul reasigurătorilor. Asigurătorul stabilește propria limită de retenție pentru anumite grupuri de risc în conformitate cu capacitățile sale financiare. Partea de risc care depășește propria reținere, societatea de asigurări este obligată să o transfere în reasigurare. Ca urmare a asumării unui număr mare de riscuri identice mici, societatea de asigurare se poate găsi într-o situație în care, în circumstanțe de urgență, toate aceste riscuri sunt realizate simultan, adică se cumulează. Riscurile

mici se transformă într-una mare, ceea ce duce la pierderi mari. În practica asigurărilor, cumulul devine adesea motivul falimentului asigurătorului, deoarece în acest caz, pentru a acoperi cheltuielile, este necesară nu numai utilizarea tuturor rezervelor de asigurare, ci și a capitalului propriu.

Transferul unei părți din riscuri în reasigurare permite rezolvarea unui număr de probleme importante:

- stabilizarea rezultatelor activității asigurătorului pe o perioadă lungă în cazul rezultatelor negative pentru întregul portofoliu de asigurări pe parcursul anului;
- extinderea domeniului de activitate (asumarea unui număr mare de riscuri) și creșterea competitivității;
- protejarea bunurilor proprii în circumstanțe nefavorabile.

În același timp însă, organizația de asigurări trebuie să evalueze eficiența economică a unei astfel de soluții. O caracteristică specifică a procesului de asigurare este aceea că asigurătorul are la dispoziție fonduri temporar neobligate pentru o anumită perioadă de timp, care pot fi plasate în investiții în scopul generării de venituri, de exemplu, valori mobiliare, imobile sau alte obiecte de investiții. Din momentul încasării primelor de asigurare până la plata despăgubirii, trece o anumită perioadă, care este determinată de perioada de valabilitate a contractului de asigurare. Societățile de asigurări pot investi atât fondurile proprii, cât și rezervele de asigurări.

Venitul din investiții reprezintă o sursă suplimentară de capital pentru asigurător, pe lângă veniturile din operațiuni de asigurare. Ca urmare a activității de investiții profitabile, rata venitului inclusă în structura tarifului scade și, în consecință, tariful scade cu această sumă, de care sunt interesați în mod egal atât asigurătorii, cât și asigurații. Nu numai venitul asigurătorului, ci și solvabilitatea acestuia, adică capacitatea de a plăti toate obligațiile sale, depinde de eficiența și fiabilitatea plasării de fonduri temporar gratuite. În acest sens, plasarea rezervelor de asigurare este sub control strict de către stat.

Pentru a desfășura activități de asigurare, o companie trebuie să aibă o stabilitate financiară suficientă la riscul de asigurare, financiar și de investiții. Stabilitatea financiară presupune capacitatea asigurătorului de a-și îndeplini obligațiile din contractele de asigurare, inclusiv în condiții economice nefavorabile. Stabilitatea financiară a unei companii de asigurări nu poate fi luată în considerare pe baza unui singur indicator fără a lua în considerare relația cu ceilalți. În funcție de durata asigurării, poziția financiară actuală a asigurătorului sau rezultatele activităților sale pentru viitor sunt prioritare.

Stabilitatea financiară a societății de asigurări este asigurată de:

- mărimea capitalului autorizat vărsat al societății de asigurări;
- mărimea rezervelor de asigurare;

- portofoliu optim de plasare a rezervelor de asigurare;
- sistem de reasigurare;
- caracterul rezonabil al tarifelor de asigurare.

După cum a fost menționat în paragraful 1.2., evaluarea eficienței asigurărilor la nivel microeconomic presupune abordarea dublă, și anume:

- 1) evaluarea potențialului economic al asiguratorului;
- 2) evaluarea potențialului financiar.

În susținerea acestei afirmații se poate de făcut referință la autorii unei cercetări, care consideră că „eficiența activității societăților de asigurări este rezultatul unei gestiuni corespunzătoare a componentelor potențialului economic: potențialul de resurse umane; potențialul financiar și potențialul investițional” [96, pag. 23]. Prin dezvoltarea potențialului economic al societății de asigurări, autorii acestui studiu au în vedere procesul gestiunii prin elucidarea cauzelor necorespunderii posibilităților asiguratorului cerințelor mediului extern. Toate elementele potențialului economic trebuie să fie valorificate ca un sistem, realizând în așa mod un efect sinergetic pentru companie. Având în vedere faptul că sfera de acțiune a gestiunii financiare o constituie resursele financiare și fluxurile acestora, considerăm că eficiența activității societății de asigurări este rezultatul valorificării eficiente a potențialului financiar, iar potențialul investițional este componentă a potențialului financiar. De nivelul valorificării potențialului financiar depinde performanța și capacitatea de a-și îndeplini obligațiile de asigurare ale asiguratorului.

Riscul financiar înalt inherent asigurărilor în general, concentrează atenția managerilor spre mijloacele și metodele de minimizare a acesteia. Prin urmare, volumul și calitatea resurselor financiare ale societății de asigurare trebuie să respecte strict structura și dimensiunea riscurilor acceptate pentru asigurare.

Cercetătorii abordează în mod diferit potențialul de investiții al societății de asigurări. Unii îl consideră element al potențialului financiar al societății de asigurări. Există însă și opinii precum că *potențialul de investiții* este diferit de potențialul financiar al asiguratorului, considerându-l componentă a potențialului economic al acestuia. *Potențialul de investiții* al companiei de asigurare este totalitatea resurselor sale financiare libere sau temporar libere de obligații față de asigurații și pot fi investite pentru a genera venituri suplimentare [96, pag. 28].

Argumentul că potențialul investițional al societății de asigurări este o componentă a potențialului financiar foarte clar este redat în figura 1.10. Mărimea potențialului de investiții este în continuă schimbare, întrucât fondurile rezervelor de asigurare sunt de natură urgentă, iar dacă volumul primelor de asigurare colectate nu crește, atunci potențialul de investiții va scădea.

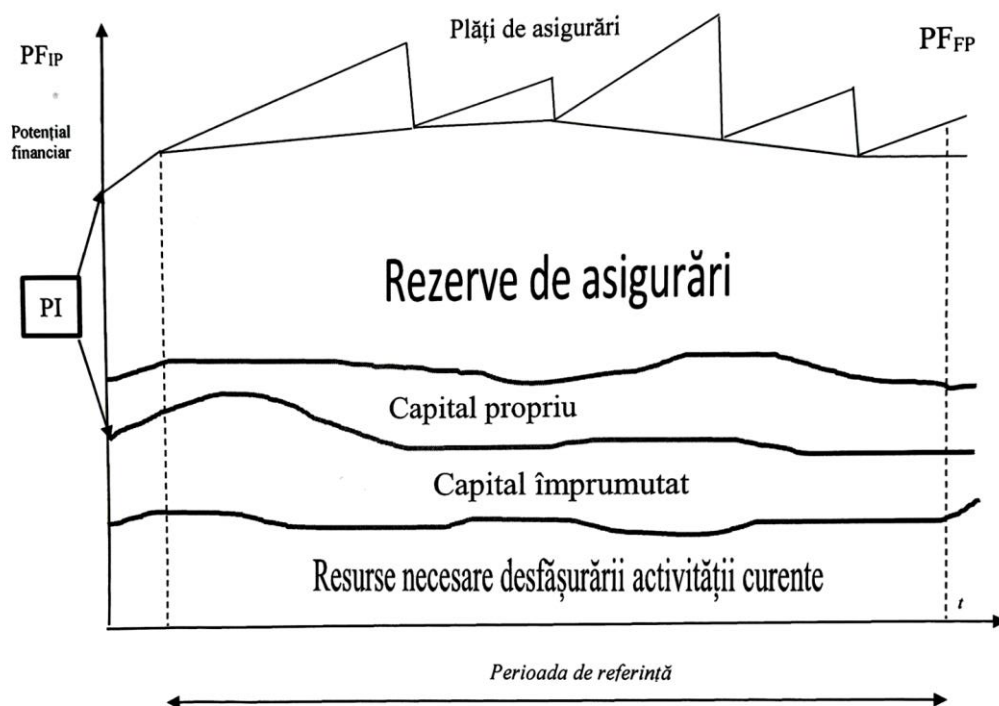


Fig.1.10. Constituirea potențialului investițional al companiei de asigurări.

Sursă: elaborat de autor în baza surselor [45]

PF_{IP} – potențial financiar initial (la începutul perioadei de referință);

PF_{FP} – potențial financiar final (la finele perioadei de referință);

PI – potențial investițional;

t - timpul

Formarea potențialului inițial de investiții are loc după deducerea dobânzii aferente împrumuturilor și cheltuielilor extraordinare. În același timp, ritmul de creștere a sumei deducerilor nu trebuie să depășească sporul fondurilor de rezervă și a capitalului propriu, în caz contrar, vom asista la o creștere accelerată a potențialului financiar, iar evoluția potențialului investițional va tinde spre zero, ceea ce, la rândul său, va afecta în sens negativ solvabilitatea și stabilitatea financiară a asiguratorului. Potențialul de investiții al companiei de asigurări este în corelație directă cu politica ei de investiții, care este o parte integrantă a politicii financiare. Aceasta reprezintă un sistem de măsuri și acțiuni care determină volumul, structura și direcțiile de investire în instrumente financiare care asigură maximizarea fondurilor de asigurare. Implementarea cu succes a politicii de investiții contribuie la soluționarea obiectivului strategic: creșterea sustenabilă [138].

Potențialul financiar nu înseamnă mărimea resurselor financiare asiguratorului, ci gestionarea adecvată a acestor resurse pentru implementarea cu succes a activităților de asigurare pe piață. Astfel, prin *potențialul financiar* se are în vedere capacitatea unei societăți de asigurări de a forma și utiliza eficient resursele și rezervele financiare, asigurând în același timp stabilitatea și

solvabilitatea financiară a acesteia, adică - capacitatea asiguratorului de a atinge un anumit nivel al poziției și performanței financiare. În același timp, potențialul financiar în asigurări poate fi considerat un sistem de relații economico-financiare care apar la nivel macro și microeconomic, asociat cu obținerea unui rezultat financiar maxim posibil. Acest rezultat este posibil în condițiile valorificării cât mai eficiente a resurselor asiguratorului prin diagnosticarea, evaluarea tendinței de evoluție și monitorizarea sistemului de indicatori cheie (KPI) ai activității societății de asigurare [143].

Gestiunea potențialului financiar al unei companii de asigurări este garantul bunăstării economice atât a statului, cât și a societății în ansamblu. Prin aceasta se explică importanța maximizării potențialului financiar al societăților de asigurare, inclusiv prin elaborarea și realizarea unei strategii de investiții eficiente [88, pag. 45]

În vederea creșterii valorii potențialului financiar al societății de asigurări, se impune realizarea unei strategii în 4 pași/etape:

- analiza factorială (diagnosticul) a nivelului de valorificare a potențialului financiar și determinarea variabilelor /indicatorilor-țintă ai situației financiare;
- estimarea posibilităților de creștere a potențialului financiar în baza elaborării unor direcții de realizare a strategiei de investiții;
- supravegherea (monitoringul) implementării strategiei și a evoluției nivelului potențialului financiar;
- ajustarea gestiunii potențialului financiar al societății de asigurare, ținând cont de obiectivele strategice, transpuse în indicatori (KPI), sistematizați pe componente ale activității de asigurare.

Astfel, strategia acționează ca un instrument necesar pentru creșterea potențialului financiar societății de asigurare. Asemenea strategii pot fi elaborate în baza unui diagnostic al eficienței valorificării potențialului financiar la nivel microeconomic, sectorial și macroeconomic.

1.4.Concluzii la capitolul 1

Principalele rezultate și concluzii care se desprind din acest capitol sunt:

1. Literatura științifică abordează conceptul asigurărilor sub diferite aspect: juridic, economic, financiar, social, psihologic etc. În temeiul cercetării realizate prezintă interes abordarea economico-financiară a asigurărilor, în care se reliefează esența acestora ca activitate de prestare a serviciilor financiare de către societăți de asigurări, care operează cu instrumente financiare specifice – polițe de asigurări, precum și cea social, ținând cont de rolul asigurărilor în societate și soluționarea problemelor cu caracter social.

2. Pentru a fi un element important în sistemul de relații economico-financiare asigurătorii trebuie să desfășoare activitate în condiții de eficiență și solvabilitate, activități care se realizează prin: menținerea solvabilității și lichidității la un nivel acceptabil, perfecționarea politicii tarifare, constituirea și gestionarea eficientă a portofoliului de asigurări, alocarea rezervelor de asigurare în active cu randament investițional înalt în condiții acceptabile de risc investițional.
3. În vederea atingerii obiectivelor de cercetare, care vizează delimitarea stadiului actual al cunoașterii privind eficiența asigurărilor și a metodelor de evaluare a acestora și abordarea critică comparativă a metodelor și modelelor de evaluare a activității de asigurări aplicabile la nivel de microeconomic, sectorial și macroeconomic, am realizat o analiză comparativă a metodelor de evaluare a eficienței activității în asigurări. Analiza efectuată a permis să constatăm că evaluarea eficienței activității în asigurări presupune un șir de probleme sau dificultăți, printre care cele mai dificile sunt considerate următoarele trei: caracterul comensurabil al eficienței; degradarea indicatorilor de performanță în timp, reflectată prin capacității lor de a reflecta eficiența în timp, fenomen întâlnit sub denumirea de „efect al degradării indicatorilor eficienței”.
4. Din conceptele prezentate în lucrările mai multor cercetători, deducem că eficiența asigurărilor reflectă diferite dimensiuni ale acesteia (economică, financiară, socială) și poate fi apreciată prin prisma intereselor asigurătorilor, asiguraților, intermediarilor, societății, statului, adică a părților interesate (*stakeholders*). În opinia noastră, eficiența asigurărilor și eficiența activității societăților de asigurări reprezintă concepte diferite, respective eficiența asigurărilor este un concept complex, a cărei evaluare presupune o abordare complexă.
5. Eficientizarea activității poate fi obținută printr-o gestiune eficientă a fluxurilor financiare, identificarea și mobilizarea rezervelor interne de creștere. În cadrul companiilor de asigurare, acestea sunt reprezentate de diferite tipuri de resurse financiare. În același timp, mărimea resurselor financiare nu reprezintă un factor, ci capacitatea managerilor de a le valorifica cu instrumente și pârghii corespunzătoare poate influența nivelul eficienței activității.
6. Asigurările sunt considerate o resursă a dezvoltării în sensul capabilității de transformare a unei realități potențiale într-una certă de stabilitate și de creștere economico-financiară. La baza acestei afirmații este rolul societăților de asigurări în sistemul relațiilor financiare:
 - furnizor important de resurse financiare către entitățile publice, entitățile economice și instituțiile de finanțare (bănci, microfinanțare);
 - intermediar între deținătorii de resurse (asigurați) și solicitanții de resurse de împrumut (societățile de asigurări constituie fonduri de rezervă care le depun la conturi de depozite în bănci);

- furnizor de active financiare pentru persoanele fizice prin sistemul de asigurări de viață, asiguratorii oferă protecție financiară asiguraților, fiind considerat un instrument de economisire și multiplicare a capitalului;
- intermediar non-monetar, cu efecte pozitive asupra stabilității monedei naționale.

Cercetarea teoretică efectuată a confirmat ipoteza științifică că eficiența asigurărilor este determinată de potențialul societăților de asigurare și adaptarea mecanismului financiar, care sporesc performanța acestora și implicit dezvoltarea sectorului de asigurări și creșterea economică în general.

2. METODOLOGIA FORMĂRII POTENȚIALULUI FINANCIAR ÎN ASIGURĂRI PRIN CORELAREA CU CERINȚELE DE EFICIENȚĂ ȘI STABILITATE

2.1. Analiza comparativă a dezvoltării pieței de asigurări din România și Republica Moldova

Activitatea de asigurare se realizează într-un mediu social-economic specific - piața asigurărilor, în care obiect al vânzării-cumpărării este protecția prin asigurare (servicii financiare). Piața asigurărilor este o componentă a pieței financiare, care funcționează în cadrul unui sistem financiar competitiv, reglementat, cu intercon condiționări multiple și complexe, al cărei nivel determină într-o anumită măsură nivelul de dezvoltare social-economică al unei regiuni, țări etc. Importanța și contribuția sectorului de asigurări se evaluează prin analiza unui sistem de indicatori cantitativi și calitativi.

Unul dintre indicatorii cantitativi care caracterizează nivelul de dezvoltare al pieței de asigurări este numărul participanților, care este reprezentat de societățile de asigurare și reasigurare și cele de brokeraj. Anul 2001 a adus reforme importante, care au influențat evoluția pieței asigurărilor în România, fiind aplicate prevederi ale legislației aflate în proces de armonizare cu directivele Uniunii Europene.

În momentul apariției Legii 32/2000 privind societățile de asigurare și supraveghere a pieței asigurărilor, un număr mare din companiile active erau subcapitalizate. Respectiv, odată cu introducerea noilor prevederi legislative în domeniul de asigurări, o parte din societăți au părăsit piața, o altă parte s-au reorganizat prin fuziuni și achiziții, pentru a supraviețui. Aceasta explică reducerea de trei ori a numărului societăților de asigurare existent la sfârșitul anului 2000 de la 73 la 26 societăți de asigurare în anul 2021 (Anexa 9). Cu toate acestea, reducerea numărului de asigurători nu a afectat volumul de activitate, ci din contra, a continuat să crească. Replicate la condițiile și nivelul economiilor țărilor în curs de dezvoltare, precum România și Republica Moldova, unde societățile de asigurări se consideră de dimensiuni mici și medii după potențialul financiar de care dispun, se anticipează o scădere și mai abruptă a duratei medii de viață. În contextul dat, considerăm că societățile de asigurări din România și Republica Moldova trebuie să se orienteze spre obiective strategice prin implementarea unor noi modele de valorificare a potențialului financiar. Putem considera că acest fenomen deja se manifestă, astfel, că la finele anului 2021 numărul societăților de asigurare care dețin licență de a desfășura activități de asigurare s-a redus la 10 față de 16 – în anul 2017. Pe lângă aceasta, se va ține seama de faptul că piața de asigurări se află la faza de constituire căreia îi sunt caracteristice probleme ale etapei de creștere specifice societăților de asigurări.

Analiza efectuată în baza datelor rapoartelor anuale ale Autorității de Supraveghere Financiară (România) [6-14] și Comisiei Naționale a Pieței Financiare a Republicii Moldova [47], arată că în

ultimele două decenii piața asigurărilor în ambele țări trece printr-un proces de concentrare a pieței, fenomen care se manifestă prin diminuarea constantă a numărului societăților de asigurări. (Fig.2.1.).

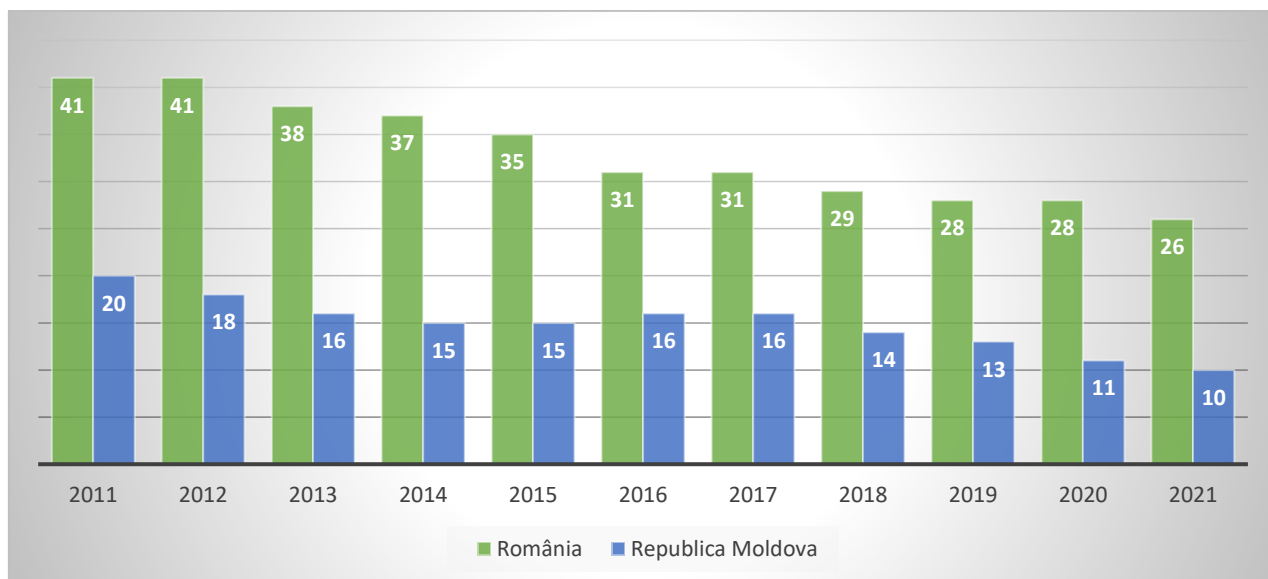


Fig. 2.1. Evoluția numărului de societăți de asigurare în România și Republica Moldova, 2011-2021

Sursă: elaborat de autor în baza rapoartelor Comisiei Naționale a Pieței Financiare a Republicii Moldova și ale Autorității de Supraveghere Financiară din România [6-14; 47]

În Republica Moldova acest fenomen este mai accentuat, datorită modificării legislației privind cerințele de capital și normele de supraveghere. Multe dintre societățile create nu au reușit să se conformeze noilor rigori, respectiv, în anul 2021 în Republica Moldova au raportat activitate doar 10 societăți de asigurări față de 45 – în anul 2000. În România procesul de concentrare a pieței asigurărilor a fost mai lent. În mediu anual o societate de asigurare își înceta activitatea.

Pentru a determina nivelul de concentrare a pieței, au fost analizați următorii indicatori:

- *coeficientul de concentrare (KC)* a pieței asigurărilor – ponderea primelor de asigurări ale celor mai importante 5 societăți în suma totală a primelor de asigurări subscrise;
- *indicele Herfindahl-Hirschman (HHI)* – suma pătratelor cotelor de piață a fiecărei societăți de asigurări.

$$HHI = \sum_{i=1}^N \left(\frac{P_i}{\sum_{i=1}^N P_i} \right)^2 \quad (2.1.)$$

Unde: P – prime brute subscrise de către asiguratorul i ;

N – numărul total de asiguratorii.

În baza valorilor acestor doi indicatori piețele se divizează în 3 categorii (tabelul 2.1.).

Tabelul 2.1. Valori de refrință pentru determinarea tipului pieței asigurărilor

Nivel de concentrare a pieței	Valori ale coeficientului de concentrare (KC)	Valori ale Indicelui Herfindahl-Hirschman (HHI)
Puternic concentrată	$70\% < KC < 100\%$	$HHI > 1800$
Moderat concentrată	$45\% < KC < 70\%$	$1000 < HHI < 1800$
Competitivă	$KC < 45\%$	$HHI < 1000$

Sursă: sistematizat de autor în baza sursei [162].

În tabelul 2.2. au fost sistematizate informațiile privind distribuția primelor 10 societăți de asigurare din România după cota de piață deținută. De asemenea, au fost efectuate calculele pentru determinarea valorilor Indicelui Herfindahl Hirschman la nivelul pieței asigurărilor din România și dinamica acestuia în decursul a 3 ani (2019-2021).

Tabelul 2.2. Cota de piață a societăților de asigurări din România, 2019 - 2021

Nr. crt.	Societatea	Cota parte, %		
		Anul 2019	anul 2020	anul 2021
1	Euroins Romania Asigurare Reasigurare S.A.	11,66	11,4	15,4
2	Alianz-Tiriac Asigurări S.A.	12,43	11,43	14,3
3	City Insurance S.A	17,34	20,07	13,0
4	Groupama Asigurari S.A.	9,91	9,24	11,4
5	Omniasig Vig	11,9	12,03	11,3
Total 1 - 5		63,24	64,17	65,4
6	NN Asigurări de Viată	7,51	7,42	6,6
7	Asirom Vienna Insurance Group S.A.	4,97	5,51	5,8
8	Generali Romania Asigurare Reasigurare S.A.	6,44	5,39	5,4
9	BCR Asigurări de Viată Vienna Insurance Group S.A.	3,42	3,24	2,9
10	Uniqa Asigurări S.A.	3,36	3,21	2,7
TOTAL 1 – 10		88,94	88,94	88,8
ALTE SOCIETĂȚI		11,06	11,06	11,2
TOTAL		100,0	100,0	100,0
Indicele Herfindahl-Hirschman		990 $HHI < 1000$	1046 $HHI > 1000$	1004,2 $HHI > 1000$

Sursă: elaborat și calculat de autor în baza datelor din rapoartele Autorității de Supraveghere Financiară [12-14]

Conform valorii coeficientului de concentrare, piața asigurărilor din România se caracterizează printr-un nivel moderat de concentrare în perioada 2019-2021, spre deosebire de piața asigurărilor din Republica Moldova, care atestă un grad mai înalt de concentrare. (Tabelul 2.3.). Aceeași concluzie rezultă și din analiza valorilor calculate ale Indicelui Herfindahl Hirschman pentru piața de asigurări din România, care din anul 2020 indică un nivel ce depășește pragul de 1000, ceea ce atestă o concentrare moderată a pieței, însă mult mai mică comparativ cu valorile înregistrate la nivelul pieței din Republica Moldova. În perioada 2019-2021, circa 90 la

sută din volumul total de prime brute subscrise pe piața de asigurări a României a fost realizat de 10 societăți de asigurare din cele 28 (anul 2019), respectiv 26 (anul 2021) de societăți care desfășoară activitate de asigurare/reasigurare la 31 decembrie 2021. Se atestă o menținere a societăților clasate pe pozițiile 6 -10, dar au avut loc modificări ale pozițiilor în clasamentul primelor 5.

Tabelul 2.3. Cota de piață a celor mai reprezentative companii de asigurare din Republica Moldova în perioada 2019-2021

Nr. crt.	Societatea	Cota parte, %		
		Anul 2019	anul 2020	anul 2021
1	Asterra Grup SA	12,73	18,19	18,24
2	Moldasig SA	13,47	13,16	13,88
3	Donaris Vienna Insurance Group SA	12,87	10,64	12,49
4	Grawe Carat Asigurari SA	15,71	18,64	11,80
5	General Asigurari SA	11,12	14,11	15,33
Total 1 - 5		65,9	74,74	71,74
6	Intact Asigurări SA	1,71	4,08	7,16
7	Transelit SA	6,27	5,74	7,14
8	Acord Grup SA	7,45	7,25	6,91
9	Moldcargo SA	7,41	6,48	6,22
10	Garanție SA	1,9	1,18	0,83
TOTAL 1 – 10		90,64	99,47	100,0
ALTE SOCIETĂȚI		9,36	0,53	0
TOTAL		100,0	100,0	100,0
Indicele Herfindahl-Hirschman		1072 <i>HHI>1000</i>	1310 <i>HHI>1000</i>	1245 <i>HHI>1000</i>

Sursă: Sursă: elaborat și calculat de autor în baza datelor din rapoartele Comisiei Naționale a Pieței Financiare a Republicii Moldova [47]

Conform valorilor Indicelui Herfindahl-Hirschman, piața asigurărilor din Republica Moldova se caracterizează printr-un nivel moderat de concentrare. Primele trei societăți din clasamentul primelor 5 au deținut cumulativ peste 40 la sută din cota de piață în fiecare an din perioada analizată, manifestând tendință de creștere. Tendința de descreștere a numărului asiguratorilor poate atrage consecințe negative, care se manifestă prin oligopolizarea pieței, ceea ce creează premise pentru autorități privind supravegherea mai strictă a concurenței.

Particularitățile activității de asigurare impugn factori specifici ai dimensiunii pieței, precum mărimea primelor subscrise și volumul cheltuielilor efectuate de asigurator cu plata despăgubirilor.

Unul dintre indicatorii care caracterizează dimensiunea pieței este volumul primelor brute subscrise. Volumul primelor brute subscrise de asiguratorii din Republica Moldova constituie doar 0,005% din cel al UE-15 și doar 3,81% din cel al României. Constatăm, cu regret, că la indicatorul dimensiunea pieței, Republica Moldova se poziționează pe ultimele poziții în clasamentul mondial. Chiar dacă unii indicatori ai pieței asigurărilor sunt inferiori mediei globale, asistăm la o

evoluție ascendentă constantă a pieței, care se reflectă prin creșterea volumului primelor subscrise încasate, dar și prin creșterea valorii activelor nete ale companiilor de asigurări.

Tabelul 2.4. Dinamica principalilor indicatori ai activității de asigurare în Republica Moldova în perioada 2011 – 2021

Anul	Prime brute subscrise, mil. lei	Creșterea nominală față de anul precedent, %	Despăgubiri și indemnizații plătite, mil. lei	Creșterea nominală față de anul precedent, %	Rata daunei, %	Modificarea ratei daunei (+,-), p.p.
2011	1006,3	110,01	348,4	107,96	34,62	-0,66
2012	1089,3	108,25	430,5	123,56	39,52	4,9
2013	1198,9	110,06	432,4	100,44	36,07	-3,45
2014	1203,6	100,39	513,6	118,78	42,67	6,6
2015	1228,5	102,07	386,6	75,27	31,47	-11,2
2016	1380,1	112,34	519,1	134,27	37,61	6,14
2017	1440,9	104,40	506,0	97,48	35,11	-2,49
2018	1518,1	105,36	550,0	108,69	36,23	+1,12
2019	1624,7	107,02	653,8	118,87	40,24	+4,01
2020	1452,9	89,43	596,4	91,2	41,05	+0,81
2021	1926,3	132,58	662,1	111,01	34,37	-6,68
Creșterea medie anuală, %		110,73	Creșterea medie anuală, %		112,97	

Sursă: Calculele autorului în baza datelor cu referire la volumele primelor subscrise și despăgubirilor și indemnizațiile plătite preluate din Rapoartele CNPF pentru anii respectivi [47]

O asemenea dezvoltare a fost impulsionată de modificarea legislației care reglementează sectorul asigurărilor în anul 2006, fapt care rezultă din valorile indicilor creșterii nominale și reale a volumului primelor brute de asigurare, dar și ai despăgubirilor achitate. Măsurată în termeni nominali valoarea primelor brute pe piața din Republica Moldova s-a majorat în mediu anual cu aproximativ 10,73% (tabelul 2.4). Pe durata perioadei analizate, societățile din România au achitat despăgubiri și indemnizații de asigurare de circa 3 ori mai mici în raport cu primele brute încasate, înregistrând o descreștere nominală de circa 9% comparativ cu nivelul anului precedent (tabelul 2.5).

Tabelul 2.5. Dinamica principalilor indicatori ai activității de asigurare în România în perioada 2011 – 2021

Anul	Prime brute subscrise, mil. lei	Creșterea nominală a primelor brute subscrise față de anul precedent, %	Despăgubiri și indemnizații plătite, mil. lei	Creșterea nominală a despăgubirilor și indemnizațiilor față de anul precedent, %	Rata daunei, %	Modificarea ratei daunei (+,-), p.p.
2011	7822,3	-	4323,7	-	55,27	-
2012	8256,91	105,55	4588,8	106,13	53,81	-1,46
2013	8122,4	98,37	4351,9	98,84	53,58	-0,23
2014	8085,74	99,55	4760,6	109,39	58,88	5,3
2015	8750,9	108,23	4489,8	94,31	51,31	-7,54
2016	9380,97	107,20	4311,8	96,03	45,96	-5,35
2017	9701,74	103,42	5075,3	117,71	52,29	6,33
2018	10144,5	104,56	5957,0	117,37	58,72	6,43
2019	10990,2	108,34	6827,1	114,61	62,12	3,4
2020	11495,6	104,60	6949,6	101,79	60,45	-1,67
2021	14241,1	123,88	7634,6	109,86	53,61	-6,84
Creșterea medie anuală, %		106,17	Creșterea medie anuală, %		106,29	

Sursă: Calculele autorului în baza datelor cu referire la volumele primelor subscrise și despăgubirilor și indemnizațiile plătite preluate din Rapoartele ASF pentru anii respectivi [6-14]

Piața asigurărilor din România, caracterizată prin prisma evoluției principalilor indicatori de subscriere reflectă o evoluție mai lentă comparativ cu cea din Republica Moldova. Ritmul mediul anual de creștere a primelor de asigurări, precum și a indemnizațiilor de asigurări plătite constituie în mediu circa 6,2% comparativ cu 10,7 (prime de asigurări) și 13,0 (îndemnizații) în Republica Moldova. Se explică aceasta prin procesele de dezvoltare a pieței. După cum am menționat mai sus, România a parcurs unele etape în dezvoltare pieței asigurărilor în 2000-2001, iar Republica Moldova – începând cu anul 2006.

Structurarea pieței asigurărilor pe segmente (asigurări generale și asigurări de viață) are ca scop reliefaarea aspectelor calitative. În baza rapoartelor ASF (România) și ale CNPF (Republica Moldova) au fost determinați indicatorii structurii pieței asigurărilor (tabelul 2.6.) Analiza comparativă reflectă menținerea unei cote înalte a componentei obligatorii a contractării polițelor, factor care explică ponderea înaltă a asigurărilor generale, cât și slaba reprezentare a asigurărilor de viață.

Tabelul 2.6. Structura pieței de asigurări în perioada 2015-2021

Indicatori	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
România							
Asigurări generale (AG), mil. lei*	6957,4	7711,5	7688,5	8042,1	8724,9	9281,0	11630,8
Asigurări de viață (AV), mil. lei*	1577,5	1669,4	2013,3	2102,4	2255,9	2219,5	2610,3
Pondere AG în total, %	82	82	79	79	79	81	82
Pondere AV în total, %	18	18	21	21	21	19	18
Republica Moldova							
Asigurări generale (AG), mil. lei**	1141,0	1290,9	1346,9	1418,1	1523,7	1351,9	1825,8
Asigurări de viață (AV), mil. lei**	87,5	89,15	94,95	100,02	101,0	100,98	100,6
Pondere AG în total, %	92,88	93,54	93,42	93,42	93,78	93,05	94,78
Pondere AV în total, %	7,12	6,46	6,58	6,58	6,22	6,95	5,22

*RON; **MDL

Sursă: sistematizat de autor în baza rapoartelor ASF (România) și CNPF (R.M.), [8-14; 47]

Piețele asigurărilor din România și Republica Moldova sunt dominate de segmentul asigurărilor generale, în special asigurările auto. Asigurările de viață, care sunt cele ce domină piața europeană a asigurărilor, însă în România cota deținută de acest segment constituie doar 18% în totalul primelor brute subscrise.

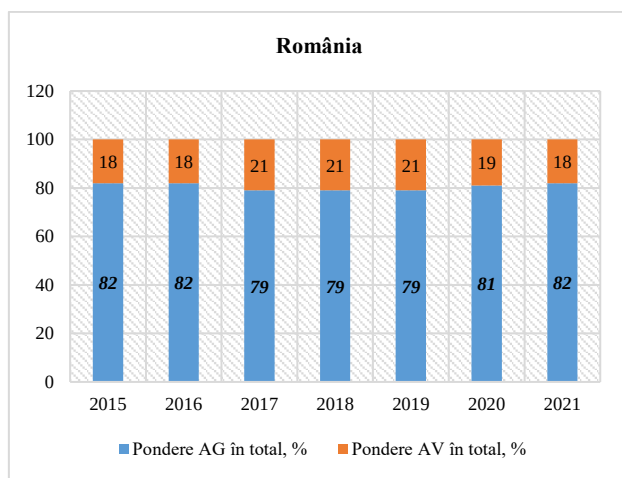


Fig. 2.2. Structura primelor de asigurări încasate de societățile de asigurări din România

Sursă: sistematizat în baza rapoartelor Autorității de Supraveghere Financiară [8-14]

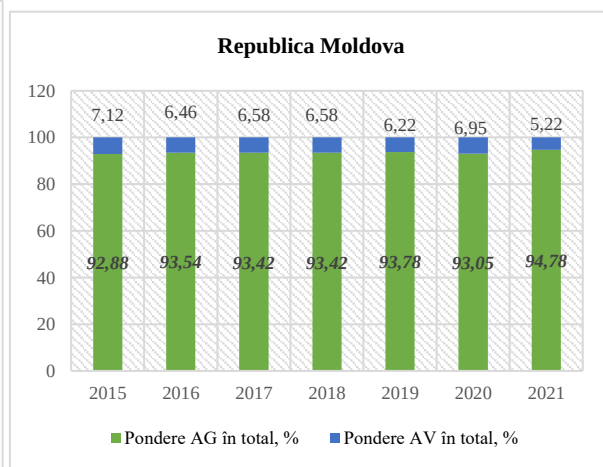


Fig. 2.3. Structura primelor de asigurări încasate de societățile de asigurări din Republica Moldova

Sursă: sistematizat în baza rapoartelor Comisiei Naționale a Pieței Financiare [47]

Structura primelor de asigurări încasate de societățile de asigurare din Republica Moldova este similară celei din România, doar că ponderea asigurărilor de viață este și mai mica, înregistrând o tendință de regres în raport cu cota segmentului de asigurări generale. Necâtând la aceasta, tendința generală de evoluție a primelor de asigurări generale și de viață în ambele țări este crescătoare.

Gruparea a 54 de țări OECD după cota de piață a asigurărilor de viață în portofoliul asiguratorilor în anul 2021, a permis să constatăm că doar 7 țări au ponderea asigurărilor de viață

de până la 20%, iar 15 țări – între 20 și 40%. În același timp, este vizibil faptul că în țările cu un nivel înalt de dezvoltare sau care înregistrează o creștere economică mai accelerată, ponderea asigurărilor de viață depășește 60% (Anexa 23).

Îndemnizațiile brute plătite de societățile de asigurare din România cumulat pentru cele două categorii de asigurări au însumat 7,6 miliarde lei în anul 2021, cea mai mare parte revenind segmentului de asigurări generale (tabelul 2.7). Evoluția despăgubirilor pentru ambele segmente de asigurare se caracterizează printr-o tendință de creștere constantă accelerată.

Tabelul 2.7. Indicatori ai dinamicii indemnizațiilor brute plătite de asiguratorii

Indicatori	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
România							
Total IBP, mil. lei*	4489,8	4311,82	5075,3	5957,0	6827,1	6949,6	7634,6
Ritm. de modificare (%) față de perioada precedentă	-	-3,96	17,71	17,37	14,61	1,79	9,86
Asigurări generale (AG), mil. lei*	3773,6	3601,6	4076,9	4930,3	5769,8	5866,6	6403,5
Ritm. de modificare (%) față de perioada precedentă	-	-4,56	13,20	20,94	17,02	1,68	9,15
Asigurări de viață (AV), mil. lei*	716,1	710,3	998,4	1026,4	1057,3	1083,0	1231,1
Ritm. de modificare (%) față de perioada precedentă	-	-0,82	40,57	2,80	3,01	2,43	13,68
Republica Moldova							
Total IBP, mil. lei**	386,6	519,1	506,03	549,0	653,8	596,4	662,1
Ritm. de modificare (%) față de perioada precedentă	-	34,27	-2,52	8,69	18,87	-8,8	11,01
Asigurări generale (AG), mil. lei**	377,6	501,0	486,65	534,25	642,2	569,8	627,9
Ritm. de modificare (%) față de perioada precedentă	-	32,68	-2,86	9,78	20,20	-11,27	10,2
Asigurări de viață (AV), mil. lei**	8,97	18,1	19,37	14,74	11,6	26,6	34,22
Ritm. de modificare (%) față de perioada precedentă	-	101,78	7,2	-23,9	-21,3	129,3	28,6

Sursă: sistematizat și calculat de autor în baza: rapoartelor anuale „Piața de asigurări” ale Autorității de Supraveghere Financiară (România) și rapoartelor anuale „1-asigurare” ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare (Republica Moldova);

*RON; **MDL

Cumulat, suma indemnizațiilor plătite de cele 10 societăți de asigurări care operează pe piața din Republica Moldova la momentul actual au constituit circa 662 mil. lei, din care doar 34,2 milioane – pentru daune aferente segmentului asigurări de viață. Totodată, tendința de evoluție a sumelor despăgubirilor achitate înregistrează fluctuații semnificative.

Un indicator al dimensiunii pieței asigurărilor este numărul contractelor încheiate și gestionate. La situația de la finele anului 2021 la nivelul pieței asigurărilor din România erau în vigoare 14,8 milioane de contracte, constituind cu circa 9 la sută mai puțin față de anul precedent.

Analiza structurii contractelor încheiate arată că 90% din numărul total de contracte au ca obiect riscuri din segmentul asigurărilor generale. Tendința de evoluție a numărului de contracte în vigoare, sistematizată pe principalele segmente, este prezentată prin indici ai modificării

absolute și relative în lanț și cuprinde perioada de analiză 2015 – 2021 (Tabelul 2.8.). De asemenea, tabelul prezintă situația comparativă pentru piața asigurărilor din România și Republica Moldova.

Tabelul 2.8. Indicatori privind contractele de asigurare în vigoare la sfârșitul anului, 2015-2021

Indicatori	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
România							
Asigurări generale	10491533	11005401	12416720	13346776	13862058	14745829	13359876
Modificare față de perioada precedentă	-	513868	141131	930056	515213	883840	-1385404
Ritm de modificare (%) față de perioada precedentă	-	5	13	7	4	6	-9
Asigurări de viață	2493784	1644138	1862681	1646808	1618776	1474974	1450551
Modificare față de perioada precedentă	-	-849646	218543	-215873	-28114	-143723	-24420
Ritm de modificare (%) față de perioada precedentă	-	-34	13	-12	-2	-9	-2
TOTAL	12985317	12649539	14279401	14993584	15480834	16220803	14810427
Prime brute subscrise medii per contract, Euro	673,91	741,60	679,42	676,59	709,92	877,95	961,56
Numărul mediu de contracte per societate de asigurări	371009	408050	460626	517020	552887	579314	569632
Republica Moldova							
Asigurări generale	713122	706864	759842	799454	836053	1266459	1040380
Modificare față de perioada precedentă	-	-6258	+52978	+39612	+36599	+430406	-226079
Ritm de modificare (%) față de perioada precedentă	-	-0,88	7,49	5,21	4,58	51,48	-17,85
Asigurări de viață	34077	31752	31475	32225	26502	202	26802
Modificare față de perioada precedentă	-	-2325	-277	+750	-5723	-26300	+26600
Ritm de modificare (%) față de perioada precedentă	-	-6,82	-0,87	2,38	17,76	-99,24	132,68 ori
TOTAL	747199	738306	791317	831679	862555	1266660	1067182
Prime brute subscrise medii per contract, Euro	78,67	84,77	87,41	92,00	95,76	58,1	86,24
Numărul mediu de contracte per societate de asigurări	49813	46144	49457	594056	66350	115151	106718

Sursă: calculele autorului în baza datelor sistematizate din rapoartele Autorității de Supraveghere Financiară și Comisiei Naționale a Pieței Financiare pentru perioada 2015-2021 [8-14; 47]

Pe lângă indicatorii tradiționali, am considerat că pentru a analiza nivelul de dezvoltare al unei piețe, indicatorul absolut „numărul de contracte” încheiate sau în vigoare nu oferă suficientă valoare informațională, deoarece valoarea acestuia poate fi influențată de un șir de factori. De aceea, am considerat că indicatorii „prime brute subscrise per contract” și „numărul mediu de contracte în vigoare per societate de asigurare” reflectă mai bine tendințele dezvoltării pieței asigurărilor, în special, evoluția în dinamică a acestora. Analiza acestor indicatori neutralizează,

într-o oarecare măsură, influența modificării numărului de asiguratori și accentuează performanța în domeniul asigurărilor. În plus, pot fi comparate valorile acestora în timp pentru a determina tendințele, în aspect territorial, în cazul cercetării date – între țări, pe segmente și tipuri de asigurare. În baza datelor prezentate în Anexa 10 au fost recalculate primele medii brute subscrise per contract în Euro (figura 2.4.)

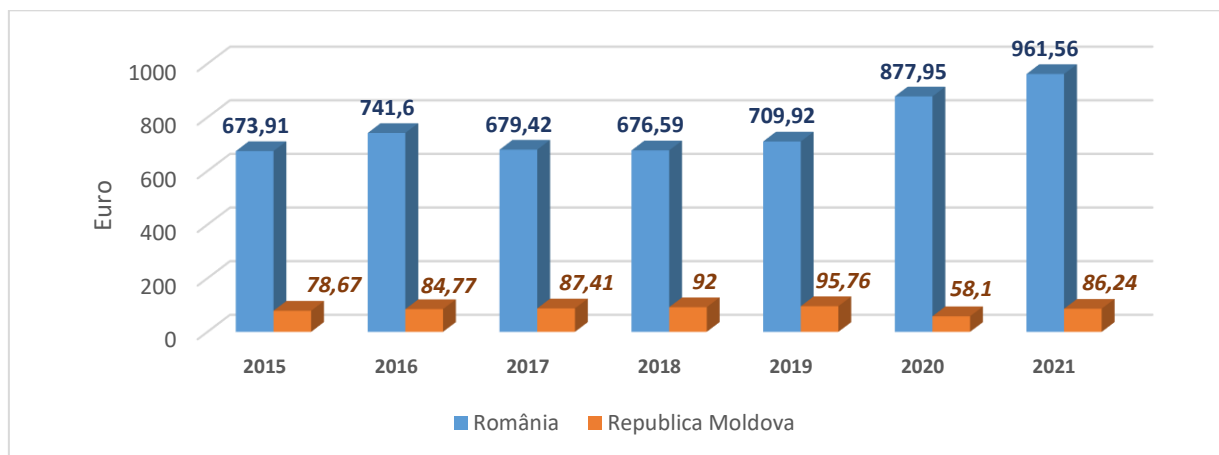


Fig. 2.4. Prime brute subscrise medii per contract recalculate în Euro.

Sursă: calculele autorului

Pentru asigurarea comparabilității indicatorilor din cele două țări, indicatorul prime brute medii per contract a fost calculat în euro. Figura 2.4. reflectă o mare diferență privind valoarea acestui indicator. Astfel, prima medie per contract în România depășește de mai mult de 10 ori nivelul acestui indicator în Republica Moldova.

Piața serviciilor de reasigurare reflectă gradul de implicare a asigurătorilor în sistemul de relații internaționale de asigurare. Funcționarea și evoluția pieței reasigurărilor oferă o imagine a procesului de integrare a pieței naționale pe piața mondială a serviciilor de asigurare. În baza rapoartelor Autorității de Supraveghere Financiară din România au fost sistematizate date necesare pentru a da apreciere tendinței evoluției pieței reasigurărilor. Analiza efectuată a permis să constatăm că în medie peste 1/3 din primele brute subscrise pe piața românească de asigurări sunt cedate anual în reasigurare, tendința menținându-se relativ constantă, cu excepția anului 2020.

Tabelul 2.9. Evoluția PBS și a primelor nete de reasigurare aferente perioadei 2015-2021 pentru asigurări generale din România

Perioada	PBS, mil. lei	Prime nete de reasigurare, mil. lei	Gradul de reținere, %	Gradul de cedare în reasigurare, %
2015	6957,4	4740,0	68,13	31,87
2016	7711,5	5107,1	66,23	33,77
2017	7688,5	4768,9	62,03	37,97
2018	8042,1	4854,8	60,37	39,63
2019	8724,9	5455,1	62,52	37,48
2020	9276,3	5549,4	59,82	40,18
2021	11630,8	7527,6	64,72	35,28

Sursă: sistematizat de autor în baza datelor din rapoartele Autorității de Supraveghere Financiară pentru perioada 2015-2021 [8-14]

Tabelul 2.10. Evoluția indicatorilor activității de reasigurare în Republica Moldova aferente perioadei 2015-2021

Perioada	Indicatori	Prime cedate în reasigurare, mil. lei	Prime încasate pe riscurile primite în reasigurare, mil. lei	Gradul de cedare în reasigurare, %
2015	Total	305,6	6,3	24,87
	asigurări generale	301,9	6,3	24,57
	asigurări de viață	3,6	-	0,3
2016	Total	309,6	1,0	22,43
	asigurări generale	305,9	1,0	22,16
	asigurări de viață	3,7	-	0,26
2017	Total	291,6	0,23	20,22
	asigurări generale	287,5	0,23	19,94
	asigurări de viață	0,23	-	0,28
2018	Total	323,5	1,91	19,91
	asigurări generale	319,2	1,91	19,65
	asigurări de viață	4,3	-	0,26
2019	Total	342,1	0,88	21,06
	asigurări generale	337,8	0,88	20,79
	asigurări de viață	4,4	-	0,27
2020	Total	309,1	4,0	21,27
	asigurări generale	304,8	4,0	20,97
	asigurări de viață	4,3	-	0,3
2021	Total	406,8	0,02	21,12
	asigurări generale	402,7	0,02	20,91
	asigurări de viață	4,1	-	0,21

Sursă: sistematizat de autor în baza datelor din rapoartele Autorității de Supraveghere Financiară pentru perioada 2015-2021 [8-14]

Datele prezentate în tabelul 2.10. prezintă diferențieri semnificative în politicile de reasigurare ale asiguratorilor din Republica Moldova în funcție de segmentul acestora (Anexa 11). Tradițional, societățile de asigurare preiau o parte mult mai mare din riscurile subscrise pentru asigurarea de viață, datorită predictibilității mai exacte a despăgubirilor.

Evoluția ascendentă a primelor brute subscrise și a primelor nete de reasigurare încasate reflectă o preocupare a asiguratorilor din România pentru gestiunea riscurilor preluate. Această tendință s-a transmis și asupra tendinței de evoluție a indemnizațiilor brute plătite. Creșterea gradului de cedare în asigurare a indemnizațiilor plătite, indică la faptul că au fost cedate în reasigurare riscurile cu o probabilitate de producere mai înaltă.

Tabelul 2.11. Evoluția IBP și a IBP nete de reasigurare aferente perioadei 2015-2021 pentru asigurări generale în România

Perioada	IPB, mil. lei	Îndemnizații nete de reasigurare, mil. lei	Gradul de reținere, %	Gradul de cedare în reasigurare, %
2015	3773,6	2673,2	70,84	29,16
2016	3601,5	2475,7	68,74	31,26
2017	4076,9	2585,2	63,41	36,59
2018	4930,6	2982,4	60,49	39,51
2019	5769,8	3404,9	59,01	40,99
2020	5866,6	3363,8	57,34	42,66
2021	6403,5	3715,5	58,02	41,98

Sursă: sistematizat de autor în baza datelor din rapoartele Autorității de Supraveghere Financiară pentru perioada 2015-2021 [8-14]

Posibilitatea creșterii în perspectivă a volumului cedărilor în reasigurare ale societăților de asigurări și reasigurări din Republica Moldova este necesară aprofundarea analizei indicatorilor performanței societăților de asigurări sau reasigurări. Astfel, dacă companiile vor plasa cedările unor reasiguratorii care prezintă stabilitate financiară și care obțin, de regulă, profit, acestea vor avea dreptul ca, proporțional cu volumul primelor plătite acestora, să participe la acest profit, iar în final vor putea obține rezultate mai înalte.

Tabelul 2.12. Venituri din activitatea de intermediere în asigurări, mil. lei

Anul	Venituri din activitatea de intermediere, mil. unit.monetare (RON/MDL)	Prime intermediare, mil. u.m.	Grad de intermediere (%)	Venituri din activitatea de intermediere/Prime intermediare, %
România (RON)				
2015	939,2	5217,31	8,18	18,04
2016	1016,62	6200,11	10,23	16,4
2017	971,81	6166,05	10,14	15,76
2018	1095,34	6380,8	11,32	17,16
2019	1261,78	7203,7	10,66	17,51
2020	1394,62	7859,22	12,93	17,74
2021	1737,13	9911,95	13,46	17,52
Republica Moldova (MDL)				
2015	121,0	385,2	31,43	32,0
2016	150,2	436,63	34,40	31,1
2017	167,66	453,20	37,0	31,43
2018	181,55	504,84	35,96	33,25
2019	146,36	479,11	30,55	29,49
2020	191,7	603,3	31,77	41,52
2021	293,4	866,2	33,87	44,97

Sursă: sistematizat de autor din rapoartele Autorității de Supraveghere Financiară și Comisiei Naționale a Pieței Financiare pentru perioada 2016-2021 [8-14; 47]

Un segment important al sectorului de asigurări îl reprezintă companiile de brokeraj. Gradul de intermediere în România are o tendință de creștere în perioada analizată. Circa 13 la sută din

totalul primelor brute subscrise de asigurători au fost intermediare în ultimii doi ani de către brokeri. Veniturile obținute din activitatea de intermediere/distribuție în asigurări pe piața din România provin din contractele de intermediere/distribuție încheiate cu societățile de asigurare și reasigurare.

Veniturile din activitatea de intermediere a companiilor de brokeraj din România au constituit în anul 2021 - 1737,13 mil. lei, cu un sfert mai mult față de anul precedent și o creștere dublă în raport cu anul 2015. Concomitent se atestă și creșterea gradului de intermediere de la 8,18% în anul 2015 – la 13,46 în anul 2021.

În Republica Moldova pentru aceeași perioadă veniturile din intermediere în asigurări au sporit de 2,4 ori, iar gradul de intermediere constituie circa 1/3 din volumul primelor brute subscrise, iar în ultimii doi ani ai perioadei analizate – circa 45%. Analiza raportului dintre veniturile obținute de brokeri din activitatea de intermediere și volumul primelor intermediare indică la un randament mai înalt față de activitatea de intermediere a brokerilor din România.

2.2.Studiul metodic și normativ al activității de asigurare în contextul cerințelor Solvency II.

Asiguratorii, ca subiecți ai antreprenoriatului, gestionează un potențial de resurse, a cărui valorificare are ca obiectiv principal obținerea de profit. Se poate vorbi de profit atunci când veniturile totale ale activității unei entități depășesc cheltuielile totale, profitul reprezentând excedentul de venit peste cheltuielile efectuate în scopul desfășurării activității. Profitul este frecvent utilizat ca o măsură a performanței sau ca bază de referință pentru alți indicatori, cum ar fi rentabilitatea (activității, investiției) sau rezultatul pe acțiune. Rentabilitatea reflectă capacitatea societății de asigurare de a produce profit (rezultat pozitiv), fiind o formă de exprimare a eficienței activității. Rezultatul financiar al activității operaționale a asiguratorului obținut în perioada de raportare, exprimat în profit sau pierdere, caracterizează succesul sau eșecul activității din punct de vedere calitativ și cantitativ.

Modelul general al formării rezultatului financiar al societății de asigurări este reprezentat în de autor în lucrarea *Performance Determinants of the Insurance Company's Activity* [139, pag. 21-30], din care rezultă că rezultatele financiare intermediare și rezultatul global (indicatori absoluți ai performanței financiare) se formează progresiv, pe baza unui mecanism de „succesiune în cascadă” datorită înlănțuirii continue de operațiuni (încasări de prime, plăți despăgubiri, încasări dobânzi din titluri de plasament, plăți comisioane către brokeri etc.) care caracterizează activitatea societății de asigurări. Analiza rezultatelor financiare ale societății de asigurări se realizează în baza elementelor cuprinse în Situația de profit sau pierdere sau Situația rezultatului global care sintetizează fluxurile financiare, respectiv cheltuielile și veniturile perioadei de gestiune, rezultate din activitatea de asigurare, de investiții, din finanțare și alte activități.

Pentru ca activitatea asigurătorului să fie considerată eficientă, este necesar ca veniturile să depășească cheltuielile, înregistrând un rezultat financiar pozitiv, care, depinde într-o mare măsură de două categorii de venituri: a) veniturile nete din subscriere și b) cele din plasamente (din investiții).

Analiza activității unei societăți de asigurări se urmărește în principiu prin prisma evoluției unor indicatori specifici, care reflectă aspecte ale solvabilității financiare și ale rentabilității. Pentru analiza financiară a societăților de asigurări tradițional se utilizează un set de indicatori principali, calculați pe baza datelor din bilanț și situația de profit și pierdere, cum ar fi:

- ratele de solvabilitate;
- ratele de lichiditate;
- ratele de rentabilitate.

Problema asigurării stabilității financiare și a solvabilității societăților de asigurare este preocuparea de baza a societăților de asigurare, dar și o condiție pentru funcționarea eficientă a unei economii moderne. De menținerea acestora la un anumit nivel depinde posibilitatea asigurării protecției de asigurare a societății, destinate să asigure securitatea economică, continuitatea și stabilitatea reproducerii sociale în condițiile unui mediu de afaceri dinamic.

„Asiguratorii trebuie să fie capabili să ofere asiguraților produse de asigurări eficiente din punctul de vedere al costurilor, dar în același timp să dețină și suficient capital pentru a plăti daunele” [55, p. 76]. Mărimea capitalului societății de asigurare se evaluează în raport cu riscurile preluate. În același timp, autoritățile de supraveghere nu trebuie să impună asiguratorilor deținerea capitalului în exces. Aceasta se va răsfrânge negativ asupra eficienței și randamentului capitalului.

Costurile suplimentare asociate deținerii capitalului în exces, până la urmă vor fi imputate asiguraților printr-o primă de asigurare mai înaltă. Aceasta ar crea premise ca potențialii asigurați să achiziționeze mai puține servicii de asigurare și astfel să rețină ei înșiși mai multe riscuri, cu consecințe nefavorabile pentru societate și pentru economie.

Asigurarea stabilității financiare a activității pe care o desfășoară companiile de asigurări presupune că din primele încasate trebuie să fie achitate integral obligațiile asumate față de asigurați. În cazul în care societatea de asigurări nu dispune de fonduri suficiente pentru onorarea obligațiilor asumate față de asigurați se atestă o stare de instabilitate sau insolvabilitate. În caz de instabilitate, soldul negativ înregistrat între suma necesară a fi îndreptată pentru achitarea despagubirilor datorate și primele încasate urmează să fie acoperit din alte surse și fonduri: venituri din investiții, reserve constituite în acest scop, credite bancare.

Datorită faptului că activitatea de asigurare este un instrument de protecție socială, cerințele față stabilitatea financiară și solvabilitatea societăților de asigurări sunt mult mai înalte decât cerințele similare pentru stabilitatea financiară și solvabilitatea consumatorilor de servicii de

asigurare. Dacă pentru societățile de asigurare asigurarea stabilității financiare și a solvabilității reprezintă o condiție necesară a existenței lor pe piața asigurărilor, pentru consumatorii serviciilor de asigurare stabilitatea financiară și solvabilitatea societăților de asigurare este o garanție a stabilității activității economice a acestora.

Pentru a contribui la menținerea stabilității sistemului economic, companiile de asigurări nu pot decât să aibă stabilitate financiară și solvabilitate într-un mediu concurențial în continuă schimbare. Menținerea stabilității financiare și a solvabilității societăților de asigurare este astfel o modalitate de rezolvare a contradicției dintre scopul general al asigurării – oferirea de protecție prin asigurare clientului [16; 48] și în scopuri comerciale, ca o formă de activitate antreprenorială.

Rezultă, din cele constatate mai sus, că stabilitatea financiară a unei societăți de asigurări este asociată doar cu faptul ca în orice moment societatea de asigurări să fie capabilă de a achita despăgubirile pentru riscurile asumate, iar alte aspecte, precum lichiditatea, eficiența sunt mai puțin importante.

În continuare vom prezenta o altă poziție argumentată a unor autori care consideră că categoriile „solvabilitate” și „lichiditate” nu sunt identice ca categorii și definesc solvabilitatea ca fiind „o formă externă de manifestare a stabilității financiare a societății” [18, 89]. Stabilitatea financiară reflectă aspectele interne ale situației financiare, ce caracterizează echilibrul veniturilor și cheltuielilor, mijloacelor investite și surselor de constituire a acestora, în timp ce solvabilitatea caracterizează capacitatea companiei de a onora obligațiile de plată cu numerarul disponibil. Adică o companie este solvabilă, dacă dispune de suficiente disponibilități de numerar pentru plata despăgubirilor către asigurați. În același timp, solvabilitatea are o influență benefică asupra stabilității financiare a întreprinderii, deoarece achitarea integrală și la timp a tuturor obligațiilor care decurg din activitățile curente ale unei societăți de asigurare, contribuie la menținerea stabilității financiare.

Atât stabilitatea financiară, cât și solvabilitatea unei societăți de asigurare sunt determinate de influența unui sistem de factori, care pot fi clasificați după diferite criterii (Figura 2.5). Judecând de pe poziția abordării sistemice, care reprezintă societatea de asigurări ca un sistem specific de relații economice, factori de influență asupra stabilității și solvabilității societății de asigurare pot fi delimitați în factori interni, care își au originea în interiorul acestui sistem și factori din afara societății de asigurare (externi) [85].

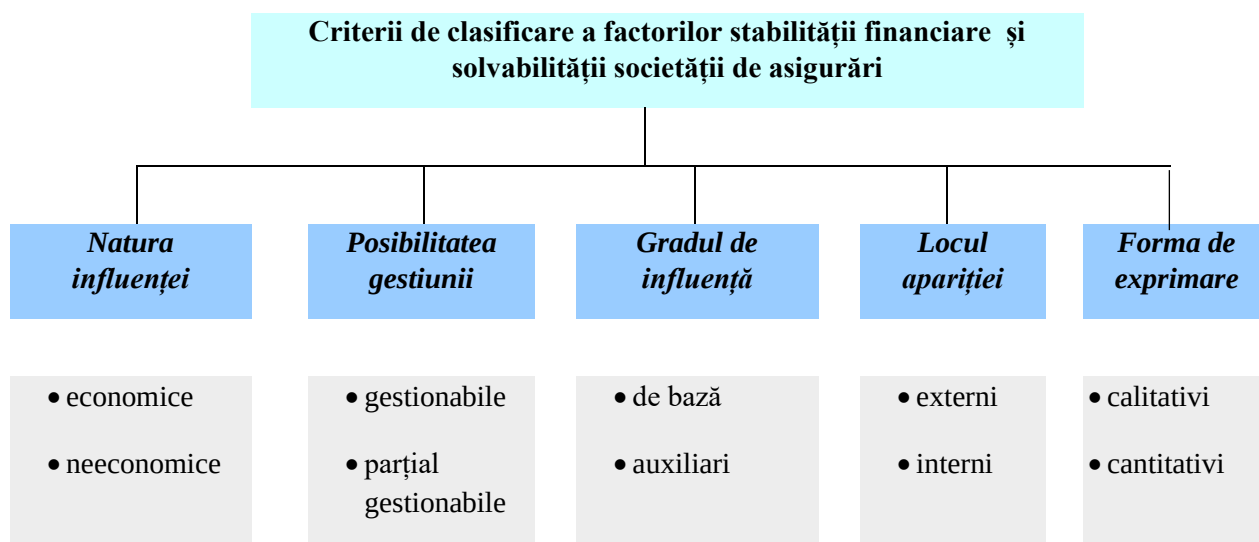


Figura 2.5. Clasificarea factorilor stabilității financiare și a solvabilității societății de asigurare [78, 93, 94, 109]

Clasificarea dată este potrivită pentru obiectivele gestionării stabilității financiare și a solvabilității societății de asigurare, deoarece presupune acțiuni de intervenție, ca răspuns la influențele externe, anumite schimbări (transformări) interne care vor asigura echilibrul mediului financiar extern și intern al entității.

Factorii externi sunt rezultatul impactului asupra mediului extern al societății de asigurare. Ei nu depind de societatea de asigurare și de eficiența activității sale. Printre factorii economici de natură externă, care au un impact semnificativ asupra stabilității financiare și a solvabilității societății de asigurare se numără dinamica dobânzilor bancare, nivelul inflației, starea pieței bursiere și sistemul de impozitare.

Către *factorii interni*, care influențează stabilitatea portofoliului de asigurări, putem menționa: politica de underwriting (politica privind încheierea contractelor de asigurare), politica în domeniul stabilirii tarifelor, disponibilitatea rezervelor de asigurare în mărimea necesară, utilizarea unui sistem de reasigurare și adecvarea capitalului propriu.

Spre deosebire de factorii externi, cei interni depind de activitățile concrete ale societății de asigurări. Printre cei mai importanți factori interni care determină stabilitatea financiară a societății de asigurare putem menționa stabilitatea portofoliului de asigurări și stabilitatea portofoliului de investiții. Fiecare dintre acești factori se formează sub influența altor factori de nivelul doi.

Factorii externi și interni se află într-o relație de corelare strânsă. Modificarea anumitor factori poate provoca o schimbare a altor factori și, prin urmare, impactul lor asupra nivelului stabilității financiare a societății de asigurare este interdependent. Spre exemplu, tarifele la serviciile de asigurări se formează atât sub influența factorilor externi (conjunctura economică, nivelul riscului etc.), cât și a factorilor interni (echilibrul și dimensiunea portofoliului de asigurări, starea

portofoliului de investiții, nivelul actual al cheltuielilor pentru desfășurarea activităților curente, etc.).

Starea portofoliului de investiții este determinată în mare măsură de situația pe piața financiară; cheltuielile curente depind de rata inflației; dimensiunea portofoliului de asigurări este condiționată de aria de acoperire a politei de asigurare, care la rândul său, este determinat de factorii demografici, sociali, economici și factori de altă natură, în special de un factor semnificativ cu este ciclul economic. Ciclul de reînnoire a capitalului fix poate extinde semnificativ domeniul asigurărilor și oportunitățile de creștere a portofoliului de asigurări, atât pentru riscurile de afaceri, cât și pentru asigurarea de bunuri. Ciclul conjuncturii economice acționează ca unul dintre cei mai importanți factorii externi care determină stabilitatea societății de asigurări, deoarece ea caracterizează posibilitatea formării unui portofoliu de asigurări destul de voluminos și echilibrat. Importanța mediului extern al organizației de asigurări crește în contextul schimbărilor sistemice globale și macroeconomice, în special în condiții de instabilitate financiară.

Abordarea sistematică a clasificării factorilor care stau la baza stabilității financiare și a solvabilității unei societăți de asigurare și estimarea nivelului și naturii influenței factorilor externi în contextul unei situații economice concrete creează premise pentru stabilirea limitelor de reglementare a activității societății de asigurări, inclusive a limitelor pentru ratele de solvabilitate și stabilitate financiară. Putem concluziona că, cu cât economia este mai puțin stabilă, cu atât mai mare trebuie să fie posibilitățile de adaptare a sistemului de relații financiare ale societății de asigurări pentru a menține la un nivel acceptat criteriile stabilității financiare și ale solvabilității.

Concentrarea mijloacelor fondului de asigurări se realizează printr-o creștere constantă a numărului de asigurați și a obiectelor asigurate. Asigurarea stabilității financiare a fondului de asigurare poate fi abordată prin prisma a două aspecte: 1) ca modalitate de apreciere a gradului de probabilitate a deficitului de resurse și, 2) ca raport între veniturile și cheltuielile asigurătorului pentru perioada tarifară precedentă.

Este important ca societățile de asigurare să-și revizuiască periodic performanța de daune față de primele încasate, „pentru a se asigura ca primele rămân adecvate riscurilor și că practicile de subscriere sunt corelate cu stabilirea cotelor de primă, astfel încât riscurile pe care le preia compania să fie conforme cu cele în baza cărora s-au stabilit prețurile” [143]. Pentru determinarea probabilității deficitului de fonduri în viitorul apropiat, poate fi calculat coeficientul Konishin, care reprezintă de fapt un coeficient al devierii (2.1.) [106, pag. 17-19]:

$$K = \sqrt{\frac{1-q}{n \times q}} \quad (2.1.)$$

Unde: q – rata medie a tarifului pentru întregul portofoliu de asigurare;

n – numărul obiectelor asigurate.

Acest coeficient poate fi utilizat în acele cazuri când portofoliul de asigurări al asigurătorului este constituit din obiecte cu sume de asigurare aproape egale. Cu cât valoarea lui K ia valori mai mici, cu atât este mai mică variația volumului fondului agregat de asigurări, cu atât este mai mare stabilitatea sa financiară. După cum se poate deduce din relația de calcul (2.1), valoarea indicatorului K nu poate fi afectată de mărimea sumei asigurate a obiectelor. Acest indicator este în relație de proporționalitate inversă cu numărul obiectelor asigurate și cu mărimea ratei medii a tarifului. Astfel, cu cât este mai mare numărul obiectelor asigurate și cu cât mărimea ratei de asigurare va fi mai mare, cu atât mai mică va fi valoarea lui K , cu atât mai mică va fi deviația portofoliului. Prin urmare, cu atât stabilitatea financiară a operațiunilor de asigurare este mai înaltă.

Asigurarea stabilității financiare și menținerea solvabilității asigurătorului reprezintă obiectul activității financiare și economice a acestuia, care îi permite să funcționeze pe piață. Capacitatea de a fi solvabilă permite societății de asigurare să emită noi contracte de asigurare. Așa cum băncile mențin un echilibru între creditele acordate și depozitele atrase, la fel și societățile de asigurări trebuie să mențină un echilibru între primele subscrise și capitalul social plus rezerve. Solvabilitatea poate fi considerată ca o formă de exprimare a stabilității financiare a societății de asigurare la un moment de referință.

Problemele evaluării solvabilității asiguratorilor sunt, de regulă, de natură metodologică. Abordările metodologice existente permit determinarea solvabilității retrospective a acestuia, dar nu oferă posibilitatea de a evalua capacitatea asigurătorului de a fi solvabilă în viitor, ceea ce este foarte important pentru acest domeniu de activitate, întrucât riscurile preluate urmează să se producă. Prin urmare, este importantă pentru un asigurator atât solvabilitate curentă, cât și estimări ale solvabilității de perspectivă. Problemele aferente gestionării solvabilității asiguratorului sunt relevante nu doar pentru asiguratorii înșiși, ci și pentru întreaga economie, ținând cont de rolul și propagarea efectului acestora. Astfel, supravegherea solvabilității asiguratorilor presupune:

- monitorizarea *ex-post*;
- monitorizarea *apriori*.

Monitorizarea *ex-post* a solvabilității presupune măsuri de supraveghere prudentială din partea autorităților de supraveghere pe perioada de activitate a asiguratorului, inclusiv în procesul de restructurare a societății. Obiectul monitorizării îl constituie politica tarifelor la serviciile de asigurare, conformitatea cu normele în vigoare, calitatea produselor de asigurare ș.a. [106].

Metoda *apriori* de monitorizare a solvabilității se aplică atât la nivel de companie sau pentru anumite riscuri. O asemenea abordare s-a aplicat în decursul unei perioade în Elveția, Coreea, SUA, însă cu dezvoltarea tehnologiilor informaționale, în special penetrarea inteligenței artificiale, se renunță la această metodă. În urma adoptării celei de-a treia generații de directive în asigurări,

toate statele membre ale Uniunii Europene au implementat *monitorizarea ex-post* [122; 124]. Comitetul pentru asigurări și pensii private (IPPC) al OCDE, oferă un set de instrumente analitice și indicatori utilizați în reglementarea și supravegherea asigurărilor, precum și în scopul elaborării politicilor pentru sectorul de asigurări.

Monitorizarea ex-post se implementează prin aplicarea mai multor modele, care se dezvoltă în mod continuu. Cele mai consacrate modele cercetate și aplicate sunt: *modelul cu rată fixă* și *modelul bazat pe risc* (Risk Based Capital - RBK) [129, pag. 137].

Numărul de factori și complexitatea modelului sunt parametrii care fac diferența dintre cele două modele. Modelul cu rată fixă evaluează solvabilitatea prin aplicarea unor ponderi fixe din valoarea unei variabile a modelului. În calitate de factori ai modelului servesc elemente din bilanț sau din situația de profit și pierdere a societății de asigurare. Modele cu rată fixă se aplică în Coreea, Mexic, Australia și Turcia [135], fiind considerate simple în aplicare. Dezavantajul acestor modele constă în caracterul rigid al acestora și sensibilitatea la factorul, care determină solvabilitatea.

Respectarea cerințelor de solvabilitate presupune aplicarea unor teste, precum testul de capital minim (MCT - *Minimum Capital Test*), testul de solvabilitate elvețian (SST – *Swiss Solvency Test*). Obligativitatea conformării solvabilității asiguratorilor testului SST a intrat în vigoare în anul 2011 [122].

În opinia noastră, evaluarea solvabilității societăților de asigurări are la bază două abordări, care presupun:

- calculul marjei de solvabilitate (țările UE, Republica Moldova);
- conceptul de capital de risc (SUA, Canada, Japonia, Australia, Coreea ș.a.).

Prima abordare se bazează pe ipoteza că, în mod ideal, obligațiile de plată ale asiguratorului trebuie să fie acoperite de suma rezervelor de asigurare. Cu toate acestea, impactul factorilor pieței poate duce la atragerea de fonduri suplimentare pentru achitarea despăgubirilor. În situația dată, asiguratorul garantează cu capitalul propriu onorarea obligațiilor față de asigurați. A doua abordare se bazează pe conceptul capitalului de risc. Adoptarea acestei abordări presupune utilizarea unor modele complexe de calculare a capitalului necesar pentru fiecare dintre principalele categorii de riscuri cu care se confruntă asiguratorii. De exemplu, în asigurările de viață se aplică modele care iau în considerare patru tipuri de riscuri: riscul de active, riscul de asigurare, riscul de rată a dobânzii și riscul de afaceri.

Evoluția cadrului prudențial a condus la dezvoltare unor modele de generația a treia, care se implementează în companiile sau grupurile de companii – modele interne. Diferența principală dintre această generație de sisteme și primele două constă în caracterul explicit al evaluărilor. Dacă în primele două generații evaluarea era static, adică se utilizau modele deterministe, în generația a treia se utilizează modele stochastice de evaluare fiind posibilă particularizarea modelului ținând

cont de datele proprii ale fiecărei societăți de asigurare, fiind susținute și de autoritățile de supraveghere.

În România, societățile de asigurări au dreptul de a aplica modele interne parțiale sau integrale aprobate de către Autoritatea Financiară de Supraveghere pentru următoarele situații:

- calcularea valorii totale a cerinței de capital de solvabilitate calculată utilizând un model intern parțial, în a cărui sferă de aplicare intră riscul de credit inclus atât în riscul de piață, cât și în riscul de contrapartidă – la nivelul de agregare disponibil – exprimată ca procent din valoarea totală a cerinței de capital de solvabilitate;
- model parțial sau integral pentru calculul cerinței de capital de solvabilitate;
- model intern a cărui sferă de aplicare acoperă riscul de credit atât în riscul de piață, cât și în riscul de contrapartidă

Din momentul introducerii prevederilor legale în anul 2016 la situația de la finele anului 2022 în România doar 3 societăți de asigurări utilizau un model intern parțial pentru calculul cerinței de capital de solvabilitate, celelalte societăți utilizează formule standard. Una dintre aceste societăți este Pool-ul de Asigurare Împotriva Dezastrelor Naturale S.A. (PAID S.A.), care aplică o ajustare a cerinței de solvabilitate prin evaluarea capacității impozitelor amânate de a absorbi pierderile (*LAC DT – Loss Absorbing Capacity of Deferred Taxes*).

În multe țări cu piață de asigurări bine conturată și dezvoltată există agenții de evaluare care analizează situația financiară a asiguratorilor și furnizează celor interesați, informații care-i pot ajuta să ia decizii corecte privind strategia de afaceri.

Societățile de asigurare și de reasigurare din România sunt supravegheate de către Autoritatea Financiară de Supraveghere în temeiul Legii nr. 237/2015 privind autorizarea și supravegherea activității de asigurare și reasigurare (în vigoare din 01.01.2016) [65] și prevederilor Directivei 2009/138/CE [49]. Procedura supravegherii este descrisă în Norma nr.20/2016 privind autorizarea și monitorizarea societăților de asigurare și reasigurare, intrată în vigoare din 11.04.2016 emisă de ASF [77]. Conform acestei Directive, începând cu anul 2016, sunt impuse cerințe de evaluare a valorii activelor în conformitate cu art. 75. Categoriile de active evaluate sunt prezentate în Anexa 12. Articolele 75 – 86 ale Directivei 2009/138/CE stabilesc modul de evaluare a obligațiilor asiguratorilor pentru următoarele categorii: a) rezerve tehnice; b) alte datorii, cu excepția datoriilor subordonate care nu sunt incluse în fondurile proprii; c) datorii subordonate care nu sunt incluse în fondurile proprii.

În Uniunea Europeană s-a decis crearea pieței unice prin sistemul de directive europene, creând premise pentru supravegherea mai bună a asiguratorilor (Tabelul 2.13).

Tabelul 2.13. Procesul de creare a pieței unice de asigurări prin cadrul normativ de directive europene

Perioada	Caracteristici
1973 - 1979	● Punerea în aplicare a principiului libertății de stabilire ● Introducerea cerințelor uniforme de licențiere pentru companiile de asigurări ● Directiva privind asigurările generale a introdus 17 clase de asigurări, cu excepția asigurărilor auto. ● Directiva privind asigurările de viață introduce 9 clase de asigurări ● Cerințe generale pentru crearea rezervelor tehnice și investiții în active ● Cerințe pentru nivelul de solvabilitate (marja de solvabilitate)
1988 - 1990	● Implementarea principiului libertății furnizării de servicii ● Inadmisibilitatea oricărei discriminări în ceea ce privește libertatea de a presta servicii pe baza faptului înființării unei societăți de asigurări în afara teritoriului statului membru al UE în care acestea sunt prestate ● Reglementare diferită a riscurilor de masă și mari în raport cu asigurările, altele decât asigurările de viață ● Riscurile de masă necesită o protecție specială ● Este definit conceptul de localizare a riscului
1992 - 2000	● Introducerea unei licențe unice pentru activități de asigurare. Fiecare companie de asigurări stabilită într-un stat membru al UE poate utiliza această licență în conformitate cu principiile libertății de stabilire și libertății de a presta servicii.
2000 - 2011	● Îmbunătățirea reglementării legale a activităților de asigurare care vizează aprofundarea integrării economice ● Facilitarea interpretării și aplicării normelor directivelor de asigurări adoptate anterior
2011 - 2021	● Crearea unui organism de reglementare unic (EIOPA) pentru a crește nivelul de stabilitate financiară a companiilor de asigurări ● Adoptarea Directivei Solvabilitate II, stabilirea unor cerințe uniforme pentru capital, solvabilitate și transparență pe piața a asigurătorilor ● Adoptarea Directivei 2016/97/UE „Privind furnizarea de servicii de asigurare” (Directiva de distribuție a asigurărilor – IDD), care vizează reglementarea vânzării produselor de investiții, crearea unui mediu de afaceri mai transparent, condiții de concurență egale, creșterea încrederii consumatorilor în piața unică a UE.

Sursă: elaborat de autor în baza sursei 31

Determinantele implementării Solvency II sunt Studiile Cantitative de Impact (QIS), prin care se analizează impactul noilor prevederi asupra mediului societăților de asigurări, exprimate în unități valorice. Valorile înscrise în aceste documente sunt de obicei supuse fluctuațiilor și uneori incertitudinilor. Aceste fluctuații și incertitudini reflectă riscurile la care este supus asiguratorul atât din punctul de vedere al subscrierilor cât și al efectuării investițiilor [135].

Opiniile cercetătorilor privind esența solvabilității sunt împărțite. Astfel, unii cercetători prezintă două moduri diferite de a percepe acest concept [51, pag. 89-94]:

- 1) **Din punct de vedere al managementului companiei** - asigurarea continuității misiunii și existenței societății.

2) Din punct de vedere al autorităților de supraveghere - asigurarea beneficiului reclamanților și a asiguraților.

Un instrument de protejare a activelor unei societăți de asigurări prin absorbirea impactului diverselor riscuri, este marja de solvabilitate disponibilă, care este diferența dintre active și obligații, reprezentând, de fapt valoarea capitalului societății neîmpovărat de datorii (propriu). Companiile de asigurări din Republica Moldova calculează și monitorizează lunar marja de solvabilitate minimă și marja de solvabilitate minimă de garantare pentru activitatea de asigurări generale. Acești doi indicatori se calculează în baza primelor nete subscrise și daunelor nete pentru ultimele 12 luni. Asiguratorii care au deținut licență pentru activitatea de asigurări generale și poartă răspundere pe contractele în vigoare, calculează indicatorul marja de solvabilitate minimă de garantare (MSG), care constituie valoarea cea mai mare dintre MSM-1 și MSM-2 conform calculului cu aplicarea coeficientului de 1,25 [85].

De asemenea, este necesară și cunoașterea situației fluxurilor de numerar pentru ca în situația insuficienței cash flow-urilor din exploatare, aceasta va trebui să fie acoperită din alte surse lichide. Indicatorii cash flow-urilor sunt folosiți la identificarea dificultăților cu care se confruntă societatea de asigurări. Un cash-flow operațional negativ impune analiza și supravegherea mai prudentă a situației financiare a asiguratorului.

Transformările contextului economic și tehnic au contribuit la urgentarea introducerii unei reforme ale sistemului legal. În prezent, activitatea asiguratorilor din România este reglementată prin mai multe legi: Legea nr. 237/2015 privind autorizarea și supravegherea activității de asigurare și reasigurare [65]; Legea nr. 71 / 2019 privind societățile mutuale de asigurare și pentru modificarea și completarea unor acte normative [66]; Legea nr. 236/2018 privind distribuția de asigurări [64]. În condițiile unei concurențe intense la nivel național și ale internaționalizării asigurărilor, lipsa unui cadru legislativ unanim acceptat, „prin care să se protejeze interesele asiguraților finali, indiferent de țara lor de domiciliu, s-a ajuns la neglijarea relației asigurat-asigurator, la nemulțumiri din partea clienților, la probleme de lichiditate” a societăților de asigurare [64].

Conceptul de marjă de solvabilitate a evoluat la nivel European prin implementarea Directivelor UE [49, 50]. Inițial aceasta era abordată ca o rezervă suplimentară. Cel mai actual concept de solvabilitate este definit prin Directiva Solvency II [49], în care conceptul de marjă de solvabilitate este înlocuit cu:

- *Cerința de Capital de Solvabilitate* (SCR), care este valoarea capitalului care urmează să fie deținut de către asigurator pentru a satisface cerințele Pilonului I în cadrul regimului Solvabilitate II.

- *Cerința Minimă de Capital (MCR)*, care este nivelul capitalului ce reprezintă pragul minim care declanșează măsuri definitive de supraveghere, în cazul în care aceasta este încălcat.

Din figura 2.6. este evident caracterul ascendent al tendinței de evoluție a cerinței de capital de solvabilitate (SCR) și a cerinței de capital minim (MCR). Acest fapt reflectă consolidarea pieței asigurărilor din România.

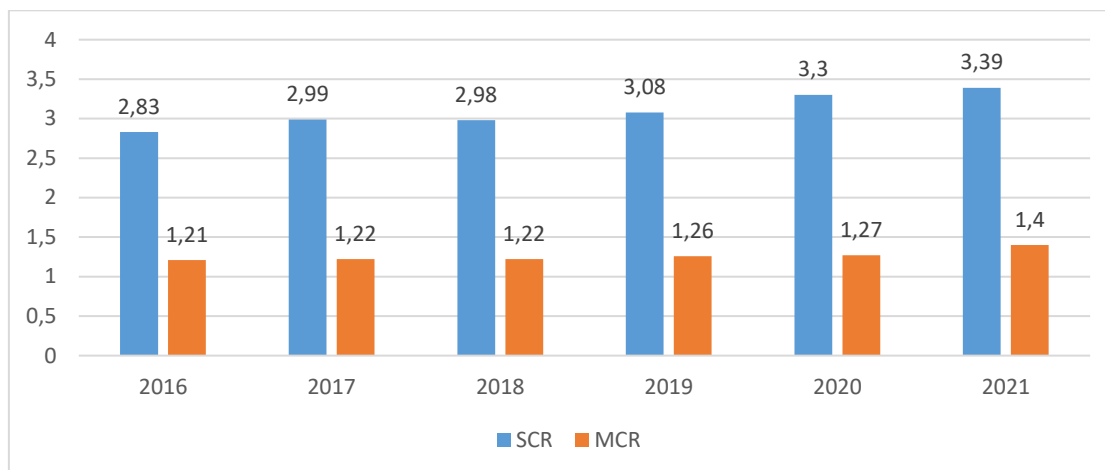


Figura 2.6. Evoluția cerinței de capital de solvabilitate (SCR) și a cerinței de capital minim (MCR) a societăților de asigurare din România, miliarde lei (2016-2021)

Sursă: Sistematizat de autor în baza rapoartelor Autorității de Supraveghere Financiară [9 - 14]

Valoarea fondurilor proprii eligibile pentru acoperirea cerinței de capital de solvabilitate la finele lunii decembrie 2021 înregistra nivelul de 6,2 miliarde lei, cu 0,6% mai puțin față de valoarea înregistrată la 31 decembrie 2020 și o majorare cu 34,7 la sută comparativ cu anul 2016.

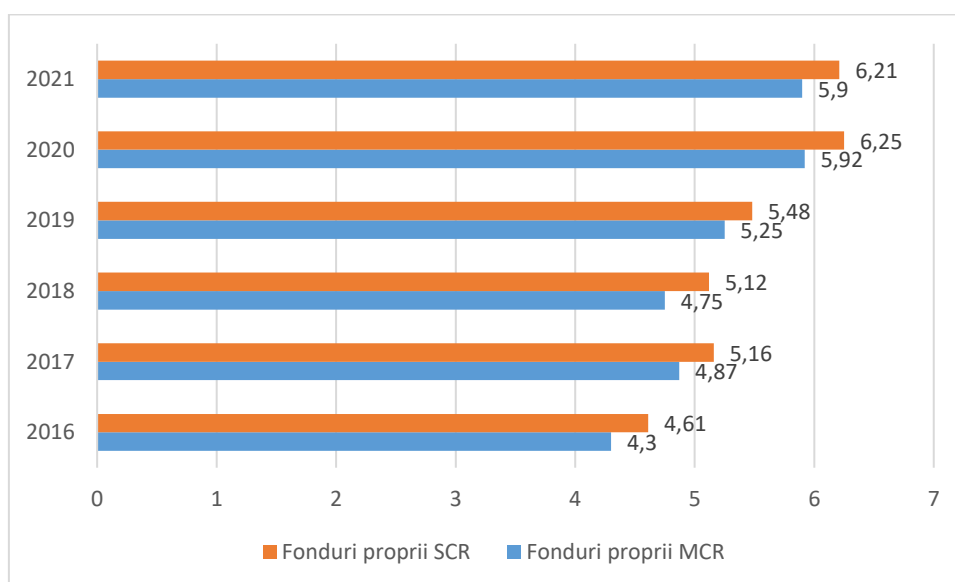


Figura 2.7. Evoluția fondurilor proprii eligibile să acopere cerința de capital de solvabilitate a societăților de asigurare din România, miliarde lei (2016-2021)

Sursă: Sistematizat de autor în baza rapoartelor Autorității de Supraveghere Financiară [9 - 14]

Regimul de solvabilitate Solvency II impune cerințe mai dure de solvabilitate față de asigurători, care trebuie să constituie provizioane pentru riscurile de: piață, de credit și riscurile operaționale. Solvency II ține cont de datele istorice, dar se iau în considerare și factorii care pot afecta performanța viitoare.

Datele privind evoluția cerinței de capital minim (MCR) a societăților de asigurare din România în perioada 2017 -2022 sunt prezentate în tabelul A13.1 și A13.2 din Anexa 13.

Solvabilitatea asiguratorilor poate fi evaluată și cu ajutorul indicatorilor relativi: a) rata MCR și b) rata SCR. Datele tabelelor A14.1 și A14.2 (Anexa 14) au fost prelucrate prin metoda de grupare după fiecare dintre acești indicatori. Distribuția societăților de asigurări din România după rata SCR este prezentată în tabelul 2.14.

Tabelul 2.14. Distribuția societăților de asigurări din România după rata SCR, coef.

Intervale de variație a ratei SCR	2017		2018		2019		2020		2021		2022	
	Nr. de societăți	Frecvența, %	Nr. de societăți	Frecvența, %	Nr. de societăți	Frecvența, %	Nr. de societăți	Frecvența, %	Nr. de societăți	Frecvența, %	Nr. de societăți	Frecvența, %
1,0 – 2,0	14	51,85	14	58,33	13	56,58	13	50,0	16	64,0	14	58,33
2,0 – 3,0	6	22,22	6	25,0	4	17,39	9	34,62	5	20,0	7	29,17
3,0 – 4,0	5	18,52	4	16,67	4	17,39	2	7,69	2	8,0	2	8,33
Rata SCR >4,0	2	7,40	0	0	2	8,70	2	7,69	2	8,0	1	4,17
Total	27	100,0	24	100,0	23	100,0	26	100,0	25	100,0	24	100,0

Sursă: calculele autorului în baza datelor din Anexa 14.

Analiza efectuată arată că ponderea cea mai înaltă o dețin societățile care au o rată SCR cu valoare încadrată în intervalul 1 – 2. Este mica ponderea celor care au valori mai mari de 3 și 4. Se explică aceasta prin numărul mic al societăților care practică doar asigurări de viață.

Tabelul 2.15. Distribuția societăților de asigurări din România după rata MCR, coef.

Intervale de variație a ratei SCR	2017		2018		2019		2020		2021		2022	
	Nr. de societăți	Frecvența, %	Nr. de societăți	Frecvența, %	Nr. de societăți	Frecvența, %	Nr. de societăți	Frecvența, %	Nr. de societăți	Frecvența, %	Nr. de societăți	Frecvența, %
1,0 – 2,0	9	33,33	8	33,33	5	21,74	8	30,77	8	32,0	4	16,67
2,0 – 3,0	5	18,52	5	20,83	5	21,74	5	19,23	5	20,0	7	29,17
3,0 – 4,0	6	22,22	2	8,33	5	21,74	4	15,38	2	8,0	4	16,67
4,0 – 6,0	3	11,11	5	20,83	3	13,04	4	15,38	5	20,0	4	16,67
6,0 – 8,0	1	3,70	3	12,5	2	8,70	3	11,54	4	16,0	3	12,5
Rata MCR >8,0	3	11,11	1	4,17	3	13,04	2	7,69	1	4,0	2	8,33
Total	27	100,0	24	100,0	23	100,0	26	100,0	25	100,0	24	100,0

Sursă: calculele autorului în baza datelor din anexa 14.

Distribuția societăților de asigurări din România după rata MCR indică o rată mai mare a societăților care se încadrează în primele două interval de grupare, deci au valori cuprinse între 1 și 3 (mai mult de 50 la sută din societăți).

Tabelul 2.16. Structura fondurilor proprii ale asiguratorilor din România eligibile pentru acoperirea cerințelor de capital de solvabilitate (CSR) și de capital minim (MCR), %

Perioada	Rangul 1 – nerestricționate	Rangul 1 – restricționate	Rangul 2	Rangul 3
Fonduri proprii eligibile pentru a acoperi cerința de capital de solvabilitate (CSR)				
2016	90	1	7	2
2017	92	1	5	2
2018	89	2	6	2
2019	94	1	3	2
2020	92	1	6	1
2021	91	3	5	1
Fonduri proprii eligibile pentru a acoperi cerința de capital minim (MCR)				
2016	99	1	1	n/c
2017	97	2	1	n/c
2018	98	1	1	n/c
2019	98	1	1	n/c
2020	98	1	1	n/c
2021	98	1	1	n/c

n/c (nu se calculează)

sursă: calculele autorului în baza datelor sistematizate în anexa 15.

Un criteriu important al solvabilității asiguratorilor este structura fondurilor proprii eligibile pentru a acoperi cerința de capital de solvabilitate (CSR) și pentru acoperirea cerinței de capital minim (MCR). Astfel, conform prevederilor Directivei 2009/138/CE [49], fondurile proprii eligibile pentru a acoperi cerința de capital de solvabilitate se pot încadra în una dintre 4 categorii:

Rangul 1 – nerestricționate;

Rangul 1 – restricționate;

Rangul 2;

Rangul 3.

Fondurile proprii eligibile pentru a acoperi cerința de capital minim se pot încadra doar în primele trei categorii (rangul 1 și rangul 2).

În baza datelor sistematizate de autor din rapoartele ASF pentru perioada 2016-2021, prezentate în anexa 15, a fost analizată structura fondurilor proprii eligibile pentru a acoperi cerințele de capital minim și de solvabilitate pentru asiguratorii din România.

În Republica Moldova regimul actual de solvabilitate este implementat deja de un deceniu, odată cu intrarea în vigoare a [Regulamentului privind marjele de solvabilitate și coeficientul de lichiditate ale asiguratorilor \(reasiguratorilor\)](#) nr. 2/1 din 21 ianuarie 2011 [85]. Calculul solvabilității asiguratorului din Republica Moldova se realizează în următoarea consecutivitate:

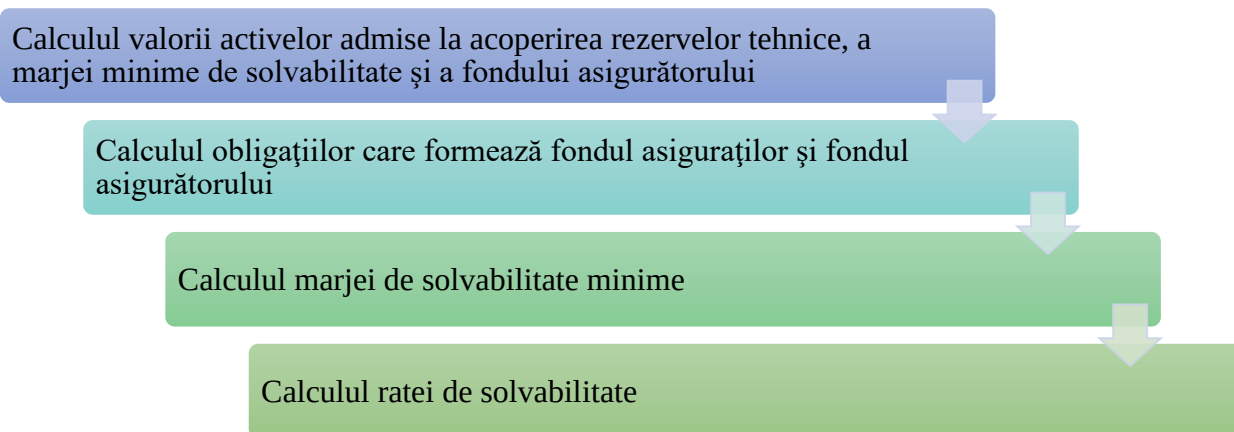


Figura 2.8. Algoritm de calcul a solvabilității pentru societățile de asigurări din Republica Moldova

Sursă: elaborat de autor în baza sursei [85]

Societățile de asigurări din România trebuie să se conformeze cerințelor regimului de solvabilitate II (Figura 2.9).

Cerințe cantitative Pilonul 1	Cerințe calitative Pilonul 2	Disciplina de piață și transparența Pilonul 3
- evaluarea activelor, obligațiilor, în mod special a rezervelor tehnice; - modul de calculare a cerinței de capital minim și de solvabilitate, a fondurilor proprii eligibile pentru acoperirea cerinței de capital; - reglementarea politicii investiționale a societății de asigurare.	- sistem eficient de gestiune a riscurilor; - guvernanță; - introducerea principiilor ORSA; - perfecționarea interacțiunii cu autoritățile de supraveghere prudențială.	- crearea condițiilor pentru transparența în afaceri; - raportarea periodică către autoritățile de supraveghere a informației privind activitatea asiguratorului și publicarea acestuia, asigurând în așa mod diminuarea asimetriei de informații, asigurarea comparabilității indicatorilor și creșterea concurenței.

Figura 2.9. Cerințe față de asiguratori în corespundere cu Directiva Solvency II

Sursă: elaborat de autor în baza sursei [111]

Dincolo de limitările aduse de complexitatea metodologiei de calcul și de dificultatea cuantificării factorilor de risc luați în considerare, regimul Solvency II prezintă anumite beneficii, atât pentru asigurați, cât și pentru asigurători. Pe lângă protejarea societății de asigurări împotriva expunerilor de natură catastrofală, există și alte beneficii [129], atât pentru asigurator, cât și pentru asigurat (figura 2.10).

ASIGURATOR

Pierderi reduse suferite de asigurat
Permite utilizarea modelelor de evaluare a capitalului și a riscurilor;
costuri reduse și flexibilitate mărită;
Creșterea încrederii în stabilitatea financiară a Asiguratorului;
Supravegherea strictă permite adaptarea promptă a capitalului la cerințele minime;

ASIGURAT

Reducerea riscului de faliment a asiguratorului;
Reducerea costului de asigurare;
O gamă mai largă de produse;
Corelație mai bună între produsele oferite și nevoile individuale

Fig. 2.10. Beneficii aduse de Solvency II sectorului de asigurări

Sursă: elaborat de autor în baza sursei [129]

Potrivit reglementărilor privind marjele de solvabilitate și coeficientul de lichiditate ale asigurătorilor (reasiguratorilor) asigurătorul este obligat să garanteze lichiditatea prin menținerea în permanență a unor active negrevate de sarcini și lichide și să mențină lichiditatea permanentă asigurând executarea în termen a datoriilor sale contractuale, precum și a celorlalte datorii și acoperirea cheltuielilor sale operaționale. În acest scop, managerii societăților de asigurări sunt preocupați de menținerea permanentă a lichidității la un nivel optim, considerat raportul dintre activele lichide și datoriile devenite scadente, care va constitui cel puțin valoarea 1,0. Asigurătorul este obligat să întreprindă măsurile necesare pentru a asigura securitatea investițiilor sale cu scopul de a preveni periclitarea valorii lor de piață și a lichidității sale. În scopul garantării lichidității, distribuitori de asigurări/reasigurări va planifica în fiecare zi, în măsura în care este posibil, fluxul de intrări și ieșiri de lichidități pentru următoarele șase zile. Conform reglementărilor Solvency II, rata de lichiditate se calculează diferențiat pentru asigurările generale și pentru asigurările de viață. Valorile acestei rate sunt diferite, luând în considerare particularitățile acestor două tipuri de asigurare. În tabelul 2.17 sunt sistematizate date privind coeficientul de lichiditate la nivel de piață de asigurare din România și plasamentele disponibilităților. Analiza efectuată în baza tabelului 2.17 ne permite să concluzionăm că societățile de asigurări gestionează prudent riscul de lichiditate, respectând dispersia plasamentelor și prudență în selectarea instrumentelor financiare. De asemenea, politica investițională poate fi apreciată ca fiind prudentă, principiul siguranței prevalând asupra apetitului pentru profit al acționarilor.

**Tabelul 2.17. Portofoliul de investiții în active lichide ale asiguratorilor din România
pentru asigurarea lichidității**

Perioada	Titluri de stat (mil.lei)	Obligațiuni municipale (mil. lei)	Valori mobiliare tranzacționate (mil. lei)	Depozite (mil. lei)	Cont curent și Casierie (mil. lei)	Obligații pe termen scurt (mil. lei)	Coeficient de lichiditate
Asigurări generale							
2015	3577	47	251	634	360	2431	2,00
2016	4647	47	358	503	274	2272	2,57
2017	5016	46	328	518	559	2662	2,43
2018	4782	38	327	704	620	2765	2,34
2019	4726	34	414	441	921	2917	2,24
2020	5329	27	374	454	914	2982	2,38
2021	6049	27	595	866	341	3354	2,35
Asigurări de viață							
2015	3124,3	64	1257	360	55	881	5,46
2016	2823	64	1249	342	78	899	5,07
2017	3363	65	1293	251	80	1017	4,97
2018	3537	62	1286	185	144	1147	4,55
2019	3830	61	1435	224	167	1286	4,44
2020	4616	64	1457	163	189	1393	4,66
2021	4420	60	1618	249	228	1671	3,94

Sursă: sistematizat de autor în baza rapoartelor ASF [8 - 14].

Societățile de asigurări efectuează periodic teste de senzitivitate în scopul evaluării capacității de respectare a cerințelor de lichiditate, precum și teste de stres pentru lichiditatea activelor, pentru plăți neprevăzute etc.

**Tabelul 2.18. Evoluția rezervelor tehnice brute și a rezervelor tehnice nete de reasigurare
afereente perioadei 2015-2021 pentru asigurări generale**

Perioada	Rezerve tehnice brute, mil. lei	Rezerve tehnice nete de reasigurare, mil. lei	Gradul de reținere, %	Gradul de cedare în reasigurare, %
2015	7867,5	5476,0	69,60	30,40
2016	8089,1	5302,3	65,55	34,45
2017	8795,8	5487,2	62,38	37,62
2018	9262,6	5569,8	60,13	39,87
2019	9863,2	5834,0	59,15	40,85
2020	10846,9	6037,4	55,66	44,34
2021	11064,9	6892,9	62,30	37,70

Sursă: sistematizat de autor în baza datelor din rapoartele Autorității de Supraveghere Financiară pentru perioada 2015-2021 [8 - 14].

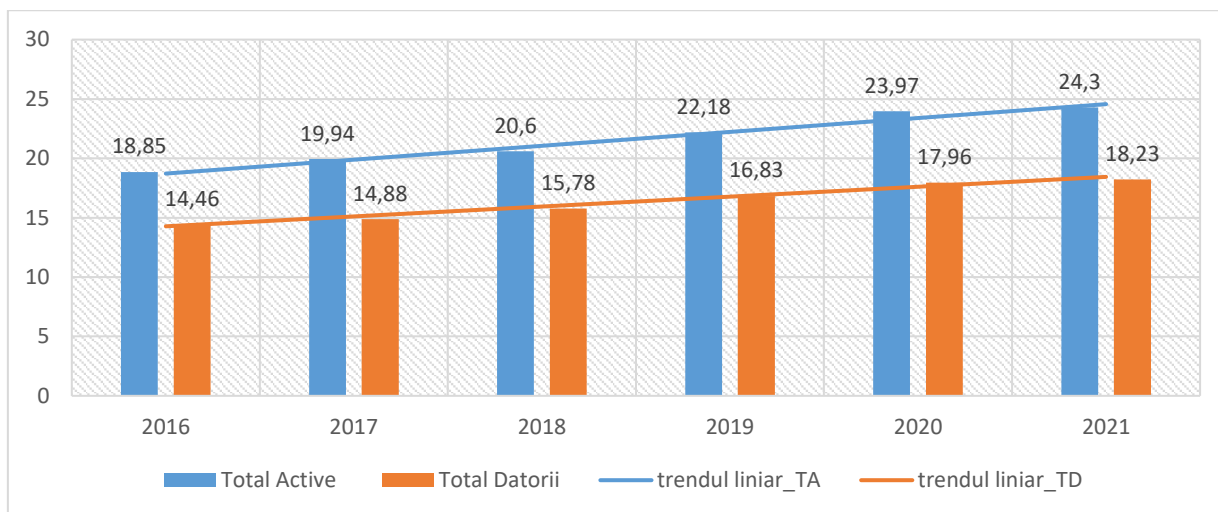


Figura 2.11. Evoluția activelor și datoriilor totale ale societăților de asigurare din România, miliarde lei (2016-2021)

Sursă: sistematizat de autor în baza datelor din rapoartele Autorității de Supraveghere Financiară pentru perioada 2015-2021 [8 - 14].

Ecuatiile trendului liniar pentru valoarea activelor totale (TA) si a datoriilor totale (TD) sunt

următoarele: $TA_t = 17,548 + 1,169 \cdot t$ $R^2 = 0,9743 = 97,43\%$;

$TD_t = 13,443 + 0,8326 \cdot t$ $R^2 = 0,9771 = 97,71\%$;

Figura 2.11. reflectă evoluția valorii activelor și a datoriilor totale evaluate conform cerințelor Solvabilitate II. Tendința liniară de evoluție atât a activelor, cât și a datoriilor se corelează perfect, înregistrându-se excedent de active în raport cu datoriile pe întreaga perioadă analizată. Astfel, putem considera că solvabilitatea este mai mult decât un proces de reglementare, reprezentând pentru asigurători o perspectivă asupra modului de a gestiona afacerile lor, precum și a strategiei valorificării potențialului financiar.

2.3. Evaluarea eficienței activității de asigurare și identificarea potențialului financiar în corespundere cu cerințele de solvabilitate și stabilitate

Capacitatea unui asigurator de a fi rentabil este garantul supraviețuirii și dezvoltării companiei. Indicatorul tradițional al rentabilității în sectorul de asigurări este *rata combinată*, care este interpretată ca un indicator al performanței activității de subscriere și reflectă performanța pe termen scurt.

Deoarece ea este deseori utilizată ca indicator al rentabilității pe termen scurt, este important să se cunoască relația dintre aceasta și rezultatul activității de subscriere. Alți indicatori de rentabilitate sunt determinați prin:

1. combinarea rezultatelor din activitatea de subscriere și investiții,

2. raportarea profitului la vanzari, active si valoare neta,
3. determinarea câștigurilor pe acțiune

Rata combinată ilustrează performanțele obținute din activitatea de subscriere pe întreaga perioadă a exercițiului financiar și are două componente: rata a daunei și rata cheltuielilor de achiziție și administrative.

Rata daunei poate fi calculată la nivel de [88, pag. 105]:

- Portofoliu de asigurare;
- clasă de asigurare;
- produs, clasă de produse;
- client, segment de clienți;
- canal de distribuție;
- regiune geografică etc.

Rata daunei reflectă calitatea asigurărilor subscrise oferind informații privind gradul de acoperire a cotelor de primă. Eficiența operațională a asiguratorului se evaluează cu ajutorul indicatorului *rata cheltuielilor*, care exprimă relația dintre cheltuielile de subscriere și primele de asigurare încasate. Numărătorul însumează costurile aferente subscrierii: costuri de achiziție, costuri de colectare a primelor, de supraveghere a domeniului, cheltuieli generale, impozite, cheltuieli de licențiere etc.

Compararea ratei cheltuieli aferente perioadelor de succes ale societății de asigurare oferă o imagine a evoluției cheltuielilor, precum și supravegherea mai atentă a costurilor. Cheltuielile de investiții nu se iau în calcul la determinarea profitului/pierderii din subscriere. De asemenea, nu sunt incluse nici cheltuielile de soluționare a daunelor, acestea fiind incluse în calculul ratei daunei nete.

Rata combinată se determină prin însumarea ratei daunei și a ratei cheltuielilor. În România, rata combinată a daunei pentru toate clasele de asigurări generale a înregistrat o tendință de creștere în ultimii 6 ani (Fig. 2.12.).

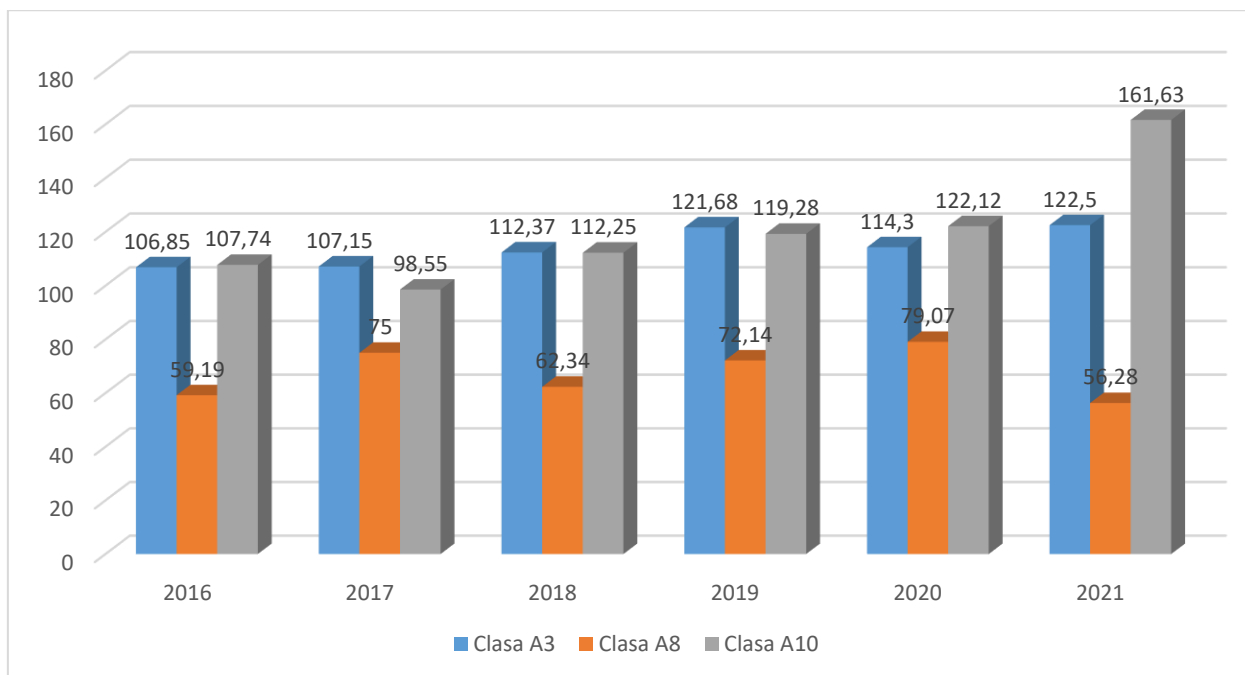


Fig. 2.12. Evoluția ratei daunei și a ratei combinate a daunei pentru principalele clase de asigurări generale, 2016-2021.

Sursă: Elaborat de autor în baza datelor din Anexa 16.

Marja de profit din subscriere reprezintă diferența dintre 100% și mărimea ratei combinate:
 $\text{Marja profitului din subscriere} = 100 - \text{rata combinată}$

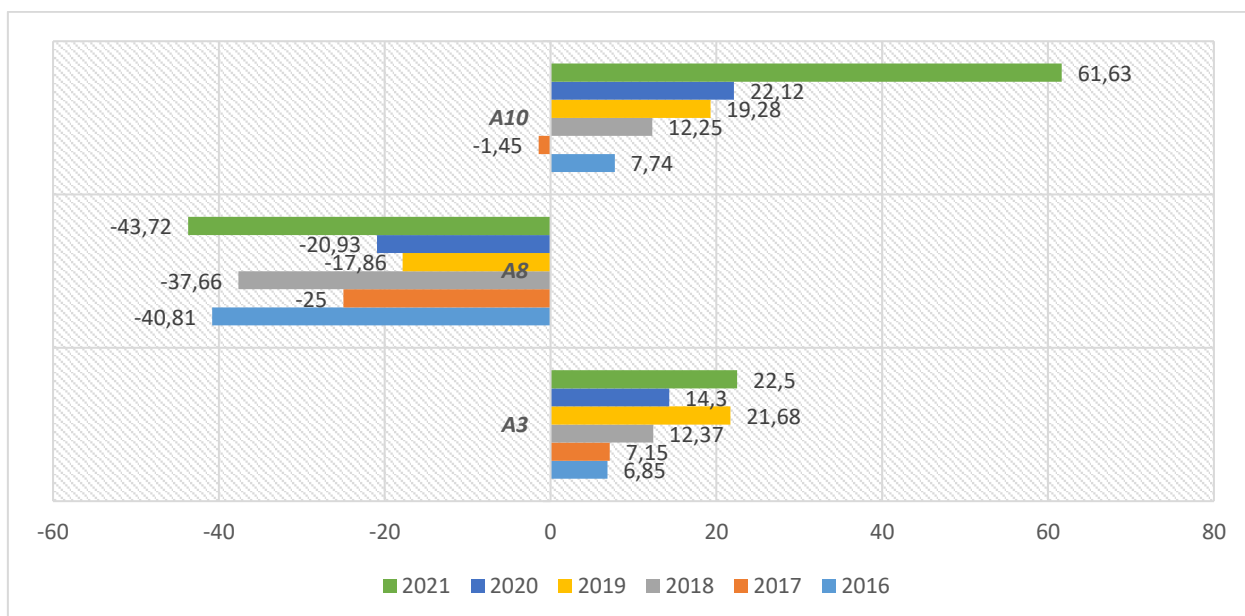


Figura 2.13. Evoluția marjei profitului din subscriere a asiguratorilor din România pe 3 clase de asigurări generale, 2016 – 2021

Sursă: calculele autorului în baza anexei 16.

O categorie de indicatori ai performanței financiare o reprezintă indicatorii rezultativi ai activității de investiții ai societății de asigurare, exprimați în mărimi absolute: profitul din

investiții; venitul net din investiții; câștigurile (pierderile) de capital nete. În asigurări profitul este obținut atât din activitatea de subscriere cât și din investiții.

Un alt indicator al performanței este *venitul net din investiții* și se calculează ca diferență între suma dobânzii încasate, a veniturilor din dividende și venitului din investiții imobiliare și totalul cheltuielilor departamentului de investiții. *Câștigurile (pierderile) de capital nete* realizate se obțin din vânzarea titlurilor financiare la valori mai mari (mai mici) decât valoarea lor de achiziție.

Gradul înalt de concentrare a pieței serviciilor de asigurare acționează în sensul reducerii profiturilor societăților de asigurare, fiind necesare costuri suplimentare pentru asigurarea competitivității. Particularitățile activității de asigurare impun, de asemenea, ca în analiza eficienței acesteia, să se țină cont și de acțiunea unor factori specifici ai dimensiunii pieței, precum mărimea primelor subscrise și volumul cheltuielilor efectuate de asigurător cu plata despăgubirilor, rezervele create etc. În contextual dat, indicatorii rentabilității vor fi analizați pe o perioadă mai mare (3 – 5 ani).

O altă concluzie rezultă și din dinamica principalilor indicatori de performanță ai acestui domeniu: gradul de penetrare și densitatea asigurărilor. Densitatea primei de asigurare pe cap de locuitor este un indicator care exprimă scara de utilizare a produselor de asigurare de către populație. Dacă densitatea asigurărilor a înregistrat o creștere modestă, atunci dinamica descendentă a gradului de penetrare în ultimii ani reflectă clar involuția acestui domeniu cu implicații macroeconomice negative (Fig. 2.14.). Densitatea asigurărilor în România depășește de circa 4 ori nivelul acesteia înregistrat în Republica Moldova, fapt care se explică atât prin nivelul de dezvoltare economică diferit, nivelul veniturilor, cât și factori de altă natură. Analiza densității asigurărilor, exprimată în euro pe cap de locuitor la rata de schimb medie anuală pentru perioada 2011 – 2021 a permis să constatăm o dublare a nivelului acesteia pentru ambele țări, ritmul creșterii constituind: în România – 195,12%, în Republica Moldova – 204,6%.

În același timp, nivelul acestui indicator este mult prea inferior nivelului mediu European (Anexa 17). Raportat la media europeană a acestui indicator, nivelul densității asigurărilor în România constituia în anul 2020 doar 4%, iar în Republica Moldova – 1%. Aceasta indică la un potențial de dezvoltare al asigurărilor în ambele țări din spațiul european.

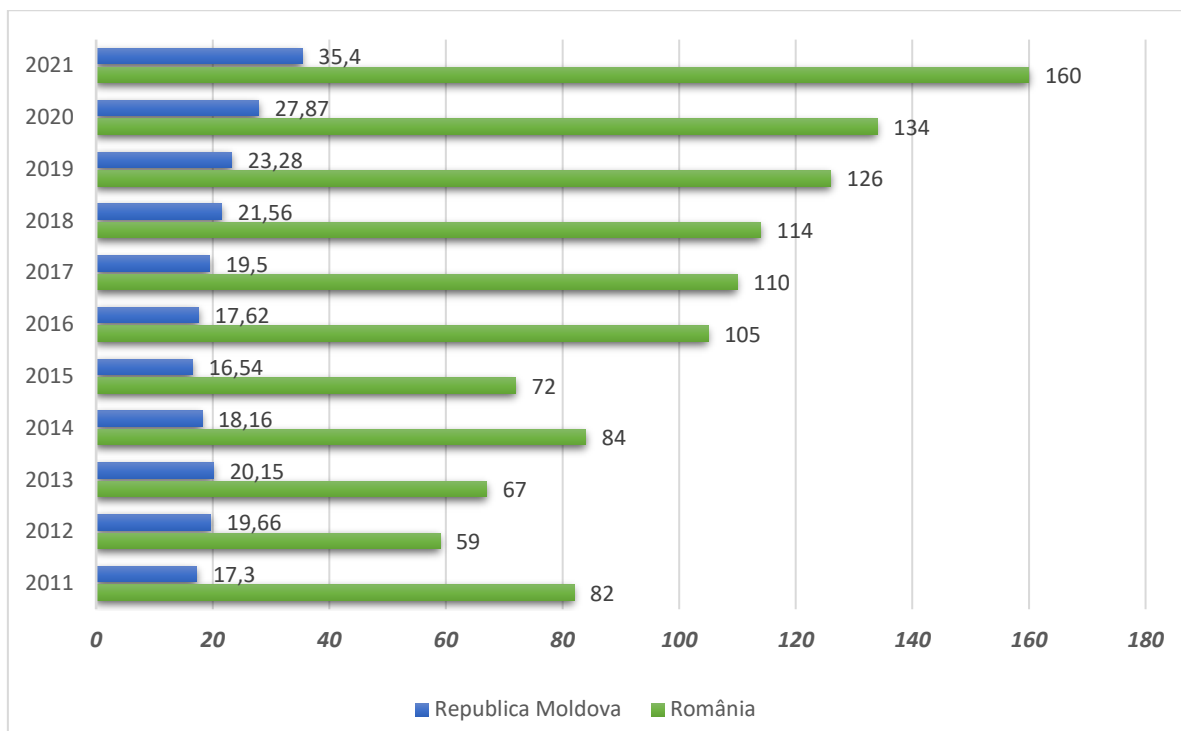


Figura 2.14. Densitatea asigurărilor, unități monetare pe cap de locuitor, Euro/Cap de locuitor

Sursă: elaborat de autor: datele pentru România – din Banca de date EIOPA [118] și rapoartelor Autorității de Supraveghere Financiară; datele pentru Republica Moldova au fost calculate de autor în baza rapoartelor Comisiei Naționale a Pieței Financiare și ratei medii de schimb anuale MDL/euro (Anexa 17)

*RON/cap de locuitor; **MDL/cap de locuitor;

Un rol important în evaluarea performenței asigurărilor revine gradului de penetrare al asigurărilor în economie – un indicator sintetic care reflectă contribuția sectorului de asigurare la crearea produsului intern brut și care se calculează ca raport între volumul primelor de asigurare brute directe și produsul intern brut obținut într-o perioadă anumită de timp.

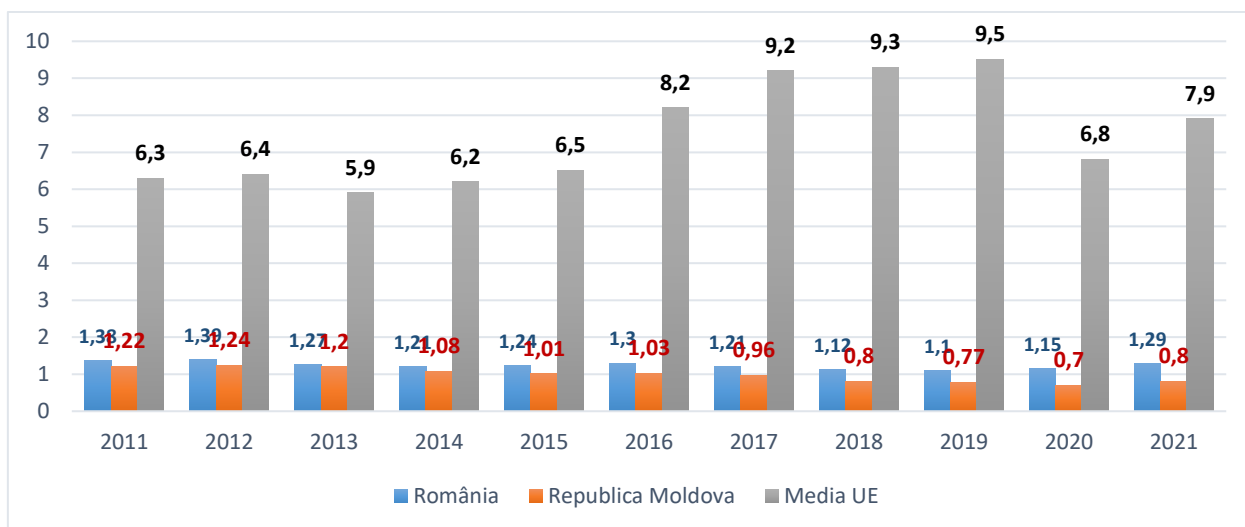


Figura 2.15. Gradul de penetrare a asigurărilor, % în PIB

Sursă: rapoartele Autorității de Supraveghere Financiară pentru perioada 2011 – 2021.

Gradul de penetrare a asigurărilor în România este inferior celui înregistrat de țările dezvoltate (spre exemplu, media acestui indicator în țările UE la nivelul anului 2020 era de 6,8%), ceea ce reflectă potențialul nevalorificat pe care îl au asigurările în cadrul economiei românești. În același timp, analiza comparativă a indicatorului pentru România și Republica Moldova a scos în evidență decalajul dintre țări, în Republica Moldova nivelul acestui indicator fiind subunitar și inferior nivelului din România. (Fig. 2.15.). Diminuarea cotei pieței de asigurări în PIB se datorează devansării creșterii valorii PIB comparativ cu evoluția volumului primelor de asigurare. Dacă densitatea asigurărilor a înregistrat o creștere modestă, atunci dinamica descendentă a gradului de penetrare în ultimii 10 ani reflectă clar involuția acestui domeniu cu implicații semnificative asupra creșterii economice.

2.4. Concluzii la capitolul 2

1. În vederea atingerii obiectivelor de cercetare, care vizează delimitarea stadiului actual al formării potențialului financiar al societății de asigurare prin prisma corelării cu cerințele de eficiență și stabilitate financiară, a fost întreprins un demers analitic privind evoluția pieței asigurărilor din România și Republica Moldova. Analiza comparativă cu ajutorul indicilor concentrării a permis să deducem că în ultimele două decenii piața asigurărilor în ambele țări parcurge un proces de concentrare, în Republica Moldova acest fenomen fiind mai accentuat.
2. Dimensiunea pieței asigurărilor din România și Republica Moldova este foarte mică față de alte țări europene. Volumul primelor brute subscrise de asigurătorii din Republica Moldova raportate la media europeană (UE-15) și 3,81% raportat la volumul de asigurări al României, deținând ultimele poziții în clasamentul mondial. Analiza structurii pieței reflectă preferințele asiguraților din România și Republica Moldova pentru asigurările generale. Este o situație diferită de cea europeană, a cărei piață este dominată de segmentul asigurărilor de viață.
3. Solvabilitatea asigurătorilor din România ca criteriu al eficienței a fost evaluată din perspectiva indicatorilor relativi (rata MCR și rata SCR) și realizată o distribuție a asigurătorilor pe 4 grupe. Analiza efectuată arată că ponderea cea mai înaltă o dețin societățile care au o rată SCR și rata MCR care se încadrează în valorile 1 – 2. Analiza lichidității la nivelul sectorului de asigurări pe tipuri ale acestora arată că societățile de asigurări gestionează prudent riscul de lichiditate, respectând dispersia plasamentelor și prudență în selectarea instrumentelor financiare. Politica investițională a asigurătorilor din România poate fi apreciată ca fiind prudentă, principiul siguranței prevalând asupra preferințelor pentru profit ale acționarilor.
4. Densitatea primei de asigurare pe cap de locuitor este un indicator care exprimă scara de utilizare a produselor de asigurare de către populație. Dinamica descendentă a gradului de penetrare în ultimii ani reflectă clar involuția acestui domeniu cu implicații macroeconomice negative. În

același timp, în România densitatea asigurărilor depășește de circa 4 ori nivelul înregistrat în Republica Moldova. Analiza densității asigurărilor, exprimată în euro pe cap de locuitor la rata de schimb medie anuală pentru perioada 2011 – 2021 a permis să constatăm o dublare a nivelului acesteia în ambele țări, iar densitatea asigurărilor în România, raportată la media europeană, constituia în anul 2020 doar 4%, iar în Republica Moldova – 1%.

5. Rezumând rezultatele cercetării aspectului funcțional al eficienței asigurărilor la nivelul asigurătorului, asiguratului, la nivel sectorial și macroeconomic, putem deduce că în România, dar și în Republica Moldova, funcțiile de bază ale asigurărilor, nu se realizează în măsura necesară, fapt care scote în evidență potențialul nevalorificat al asigurărilor. Respectiv, asiguratorii au nevoie de noi instrumente și metode de analiză a potențialului financiar pentru a eficientiza activitatea și a spori contribuția asigurărilor în societate și dezvoltarea economică.

3. DEZVOLTAREA INSTRUMENTARULUI DE ANALIZĂ COMPLEXĂ A ACTIVITĂȚII DE ASIGURARE ȘI DE EVALUARE A EFICIENȚEI ASIGURĂRILOR

3.1. Aplicarea metodei matriciale pentru analiza asigurărilor și dimensionarea potențialului financiar

Tendențele moderne de pe piața asigurărilor arată că perspectivele de dezvoltare a sectorului asigurărilor naționale din țările dezvoltate și țările cu piețe emergente sunt diferite. Prin urmare, este puțin probabil ca integrarea țărilor cu diferite niveluri de dezvoltare economică în integrarea regională să poată da un rezultat pozitiv. Experiența Uniunii Europene, cea mai mare piață de asigurări din lume, arată că țările emergente din Europa de Sud-Est, precum România nu au primit efectul dorit de la uniunea de integrare în sectorul asigurărilor. Incapacitatea de a concura cu marile companii străine din țările dezvoltate ale UE, care oferă servicii de asigurare mai bune și mai ieftine, poate submina foarte mult dezvoltarea sectorului asigurărilor naționale pe piețele emergente.

Activitatea asiguratorilor se desfășoară într-un mediu incert. Prin urmare, o strategie de dezvoltare a acestui domeniu ar trebui să se bazeze pe monitorizarea și analiza constantă a situației asiguratorului într-un mediu concurențial, adică autoritățile de reglementare trebuie să determine strategia de alegere a perspectivelor situației și potențialului financiar al asiguratorilor, precum și stabilirea direcțiilor de îmbunătățire a acestora. Ținând cont de obiectivele strategice, în funcție de poziționarea financiară, industria asigurărilor se adaptează la un mediu în schimbare, rezultând în elaborarea de noi tactici eficiente.

Analiza fundamentală a conceptului eficienței asigurărilor și cercetarea problemelor principale asociate procesului de evaluare a acestora la nivelul societății de asigurări ne permit să formulăm anumite cerințe pentru metodele specifice de evaluare, și anume:

- abordarea complexă (integrarea diferitelor aspecte ale eficienței asigurărilor) prin prisma mecanismului funcțional;
- minimizarea influenței negative a factorilor fundamentali asociați procesului de evaluare a potențialului financiar al asigurărilor.

Aplicarea metodologiilor de evaluare a eficienței implică respectarea condițiilor de selectare a sistemului corespunzător de indicatori și stabilirea corelațiilor/interdependențelor dintre ei. În general, opiniile unor experți [23; 20, p. 2-12; 71, pag. 341-345; 60, p.58-64; 116; 126] coincid, afirmând că sistemele de indicatori de evaluare a eficienței și coeficienții integrali de evaluare a eficienței care au la bază aceste sisteme de indicatori trebuie să fie proiectate respectând un șir de cerințe principale:

- număr optim de indicatori;

- cerința de conținut/ pregnanță a indicatorilor;
- sustenabilitatea în timp.

Criteriul *respectării numărului optim de indicatori* include cerința de exhaustivitate și de eficiență. Pe de o parte, sistemul de indicatori selectat va trebui să caracterizeze cât mai complet obiectul selectat pentru evaluare - eficiența asigurărilor. Pe de altă parte, numărul de indicatori care alcătuiesc sistemul nu ar trebui să fie prea mare, deoarece în așa mod „limitele firești ale asimilării informațiilor vor fi epuizate, respectiv informațiile vor fi pierdute prin diluare” [45, p.22]

Cerința privind *caracterul pregnant* al indicatorilor eficienței presupune relevanță și posibilitatea interpretării acestora. Aceasta înseamnă că, în primul rând, fiecare dintre indicatorii, care alcătuiesc sistemul complex de evaluare, trebuie să reflecte în mod adecvat un aspect concret al eficienței asigurărilor, excluzând dublarea de informații. În al doilea rând, dacă pe baza unui sistem de indicatori de evaluare a eficienței s-a construit un coeficient integral, atunci acesta ar trebui să aibă o mare valoare informațională.

În același timp, prin „*interpretare substanțială*” se înțelege în sens larg: nu „o posibilitate de a conferi un sens economico-financiar”, ci „posibilitatea de a fi aplicat pentru adoptarea deciziilor” [72]. Este adevărat, că în majoritatea cazurilor, coeficienții integrali calculați prin diferite modele nu au un sens economico-financiar clar. Spre exemplu, aceștia nu pot fi convertiți în unități monetare. Dar, în același timp, fiind considerați indicatori calitativi, acești coeficienți ne permit să ierarhizăm sau să comparăm obiectele evaluate, ceea ce, conform criteriului enunțat mai sus, pot fi considerați interpretabili din punct de vedere economico-financiar.

În cele din urmă, *cerința de sustenabilitate* semnifică posibilitatea de a face judecăți corecte cu privire la eficiența asigurării bazată pe sistemul de indicatori de măsurare a performanței selectați trebuie să se mențină în timp, inclusiv în condițiile schimbării apartenenței regionale și/sau la domeniul de activitate al societății analizate [97].

Poziționarea financiară, adică definirea situației financiare a acesteia în conformitate cu criteriile de eficiență, permite luarea unor decizii calitative de reglementare, de asemenea, poate fi utilizată de către managerii societății de asigurări. Din realizarea efectului economic, necesitatea și oportunitatea poziționării financiare sunt condiționate de procesele de dezvoltare, integrare, creștere a pieței asigurărilor. Realizarea unei astfel de poziționări este posibilă grație aplicării metodei matriceale. Evaluarea gradului de valorificare a potențialului financiar, respectiv a eficienței valorificării capitalului, care este suma rezultatelor activității de asigurare, de investiții și activității financiare, permite nu numai evaluarea stării agregate a ramurii, ci și identificarea posibilelor evoluții ulterioare.

Tendențele evoluției și dezvoltării asigurărilor în România identificate în acest paragraf se bazează pe modelul matriceal, dezvoltat de savanții francezi Franchon și Romanet, care au

construit un instrument, care a avut ca scop dezvoltarea strategiilor viitoare în afaceri. Matricea strategiilor financiare Franchon & Romanet adaptată la activitatea de asigurări de către Dell'Atti ș.a. oferă posibilitatea evaluării în evoluției în dinamică a potențialului financiar al societăților de asigurări. În baza matricei poate fi dată apreciere atât poziției financiare a unei societăți de asigurări, cât și identificarea poziției pieței de asigurări a unei țări în vederea evaluării posibilelor strategii de dezvoltare și alegerea celor mai concludente. Originalitatea aplicării în asigurări a instrumentului de previziune matriceală se justifică prin furnizarea unui instrument de sprijin factorilor de decizie.

Realizarea și menținerea solvabilității financiare a asigurătorului se realizează prin planificarea primelor de asigurare, optimizarea structurii portofoliului de asigurări și activitatea de investiții eficientă. Două dintre procesele principale din reglementarea pieței asigurărilor sunt serviciile de asigurări și managementul activelor. Modelul matriceal elaborat de Franchon și Romanet, adaptat de Dell'Atti ș.a [114] la domeniul asigurărilor a fost aplicat în prezenta cercetare pentru a face previziuni ale poziției pieței asigurărilor din România pentru perioada 2015-2021 în scopul conturării direcțiilor viitoare de dezvoltare.

Utilizarea matricei ca un instrument util pentru îmbunătățirea procesului decizional, reglementarea pieței asigurărilor, este orientată spre asigurarea eficienței capitalului asigurătorului, urmărirea unui rezultat pozitiv echilibrat al operațiunilor de asigurare și financiare.

Poziția viitoare pe piața asigurărilor a unei societăți, respectiv a unei țări pe piața comunitară sau internațională, este caracterizată de potențialul de dezvoltare financiară distribuit prin structura fondurilor de capital disponibile pentru activități de asigurări și financiare. Avantajele acestui model constau în coordonarea proceselor de subscriere și investiții, prezentând cadrul de previziune pentru posibilele scenarii de dezvoltare a pieței asigurărilor. Eficiența pieței asigurărilor este evaluată din perspectiva operatională, pe baza procesului de gestionare a fluxurilor financiare ale asigurătorului. În plus, abordarea matricială, este o modalitate de vizualizare a nivelurilor precedente și viitoare de interacțiune a activităților de asigurare și investiții, precum și a interdependenței acestora. Studiile anterioare privind performanța sectorului asigurărilor nu s-au referit la rezultatele integrate ale activităților de asigurare și de gestionare a activelor. Evaluarea eficienței asigurărilor în țările emergente atrage multă atenție din partea investitorilor.

Analiza comparativă a datelor agregate pentru o perioadă de șapte ani a permis determinarea atractivității sectorului de asigurări al României din perspectiva potențialului de dezvoltare. Rezultatul consolidat al activităților de investiții și asigurări permite armonizarea ambelor aspecte din perspectivă managerială. Industria asigurărilor vizează eficiența operațională (de subscriere) și eficiența financiară. Acest lucru va permite factorilor de decizie să influențeze în mod semnificativ asupra ambelor direcții de activitate.

Prin analiza integrată a domeniului de asigurări din România, cercetarea oferă o imagine agregată cu privire la poziția financiară a societăților de asigurare. Considerăm rezultatele obținute un reper pentru autoritățile de reglementare. Constatările efectuate pot fi folosite pentru a propune un cadru sistemic în vederea îmbunătățirii performanței industriei asigurărilor.

Rezultatele obținute arată că modelul matricei strategice ar putea fi considerat un instrument util pentru ca guvernul să-și reexamineze politica și strategia pentru viitor privind dezvoltarea sectorului de asigurări. Autoritatea de Supraveghere Financiară poate evalua performanța financiară, poate identifica factorii determinanți și poate prezice tendințele lor viitoare. De asemenea, matricea poate servi drept metodologie de diagnosticare pentru detectarea problemelor financiare și a motivelor acestora. În contextul acestei analize a fost testată ipoteza: Matricea lui Franchon și Romanet aplicată pentru piața asigurărilor este valabilă și poate fi aplicată pentru a proiecta strategii de dezvoltare ale pieței asigurărilor din România (Anexa 18).

Activitatea de asigurare este, în primul rând, activitate economică, care este reprezentată prin activitatea de subscriere. Prin urmare, divizarea activităților în activitate de subscriere (asigurări) și financiară este condiționată. Societatea de asigurări realizează venituri din încasarea primelor. Cu cât primele de asigurare sunt mai mari, cu atât compania de asigurări funcționează mai bine, cu atât este mai puternică și mai sustenabilă din punct de vedere financiar. Primele de asigurare stau la baza formării fondului de asigurare - sursa de cheltuieli în viitor pentru despăgubirile de asigurare. Deci, se poate admite că, cu cât o industrie de asigurări a încasat un volum mai mare de prime de asigurare, cu atât fondul de asigurări pe care l-a constituit este mai influent, cu atât își va putea îndeplini mai bine angajamentele asumate prin contractele încheiate. Asigurătorul estimează riscurile în funcție de probabilitatea de apariție a cazurilor de asigurare. Probabilitatea producerii riscurilor asigurate este stabilită în tariful pentru serviciul de asigurare. În plus, probabilitatea producerii evenimentelor asigurate este strâns legată de plățile de asigurare și determină volumele acestora. Cu cât factorul daune (probabilitatea riscului) este neglijat într-o măsură mai mare, cu atât plățile de asigurare (despăgubirile plătite) pot fi mai mari. Respectiv, rezultatului activității operaționale este influențat de mai mulți factori, fiecare având o anumită influență, în funcție de ponderea acestora în totalul costurilor. Un factor important care influențează potențialul financiar de dezvoltare al societăților de asigurări este ponderea primelor cedate în reasigurare. Pe de o parte, reasigurarea este inevitabilă în diversificarea riscurilor, pe de altă parte, acest factor afectează riscul de solvabilitate, diminuând atât suma activelor lichide, cât și veniturile, afectând și potențialul investițional al asigurătorului.

$$AO = [PA - IA - CA - PRE] / [CP + RA - (IA + CT)] \quad (3.1.)$$

Unde:

AO – rezultatul activității de subscriere (operaționale) în perioada analizată;

PA – prime brute de asigurare în perioada analizată;

IA - Indemnizații de asigurare în perioada analizată;

CA - cheltuieli de achiziție și administrație pentru perioada analizată;

PRE – prime nete cedate reasigurătorilor pentru perioada analizată.

CP – capital propriu

RA – reserve de asigurări

CT – costuri totale.

Rezultatul activității financiare în formează suma abaterii fondului de garantare și a rezervelor de asigurare disponibile și cumulează rezultatele gestiunii resurselor financiare. Adică acele fonduri și active financiare care s-au format ca urmare a activității de asigurări și investiții și constituie siguranța financiară a pasivelor de asigurare. De precizat că rezervele de asigurare nu sunt proprietatea asiguratorului, dar acesta are dreptul de a le gestiona și folosi ca resurse de investiții urmând strategia de dezvoltare aleasă.

Poziția financiară a asiguratorului este influențată semnificativ de rezultatele activității de investiții, deoarece profitul sau pierderea din rezultatele anului fiscal sunt o consecință și reflectare a corectitudinii politicii de investiții alese. Parțial, veniturile din activitatea de investiții, societatea de asigurări le poate folosi pentru a acoperi rezultatul financiar negativ al operațiunilor de asigurare, care se poate datora creșterii pierderilor înregistrate în acest an și creșterii concurenței pe piața asigurărilor. În plus, participarea în activități de investiții oferă asiguratorilor de viață capacitatea de a transfera o parte din profit deținătorului poliței. Una dintre sursele critice de creștere a capitalului propriu este venitul din investiții, care în circumstanțe excepționale poate fi utilizat pentru acoperirea obligațiilor de asigurare. În general, veniturile din investiții servesc ca o sursă pentru un fond stabil de autoasigurare.

Activitatea financiară a asiguratorului este considerată ca un sistem ținut de măsuri pentru implementarea sarcinilor curente și strategice de dezvoltare, furnizare și gestionare a resurselor financiare, precum și respectarea deplină a obligațiilor financiare.

Componenta financiară a operațiunilor sectorului de asigurare se calculează după formula:

$$AF = [\Delta FG + \Delta RA] / [CP + RA - (IA + TC)] \quad (3.2.)$$

unde *AF* – rezultatul activității financiare în perioada analizată;

ΔFG – rezultatul modificării/abaterii volumului fondului de garantare pentru perioada analizată;

ΔRA – rezultatul modificării/abaterii volumului rezervelor de asigurare pentru perioada analizată.

Eficiența activităților financiare și operaționale (de subscriere) ale asiguratorului este suma rezultatelor financiare și de asigurare, rezultatul asigurării fiind diferența dintre primele de asigurare încasate, indemnizație de asigurare plătite, cheltuielile acumulate și primele transferate

în reasigurare pentru perioada analizată. Acești indicatori sunt vitali pentru determinarea direcției corecte pentru menținerea poziției de echilibru de rând cu utilizarea indicatorului integral de dezvoltare (*PDF*):

$$PDF = CP + RA - (IA + CT) \quad (3.3.)$$

unde *CP* – capital propriu;

RA – Rezerve de asigurare;

IA – Indemnizații de asigurare (despăgubiri);

CT – Costuri totale.

Indicatorul activității asiguratorului (*AA*) se determină după formula:

$$AA = AO + AF \quad (3.4.)$$

Analiza acestor trei indicatori (*AO*, *AF* și suma acestora (*AA*)) este necesară pentru a stabili dinamica fluxurilor de numerar ca urmare a activității de asigurări și investiții. Matricea strategiei financiare ajută la determinarea „parcursului critic” al asiguratorului pentru viitor și la măsurarea indicatorului potențialului de dezvoltare financiară, adică determinarea necesarului de resurse financiare care pot fi investite în dezvoltare. Matricea strategiei financiare va permite să fie efectuate previziuni ale dezvoltării potențialului financiar al asiguratorului în baza gestiunii fluxului de numerar și ia forma următorului model teoretic (Figura 3.1):

	AF << 0	AF = 0	AF >> 0
AO >> 0	1 AA = 0	4 AA > 0	6 AA >> 0
AO = 0	7 AA < 0	2 AA = 0	5 AA > 0
AO << 0	9 AA << 0	8 AA < 0	3 AA = 0

Figura 3.1. **Matricea strategiei financiare a industriei asigurărilor (model teoretic)**

Sursă: [114]

Rezumatul general al celor nouă cadrane ale matricei este prezentat în Tabelul 3.1.

Tabelul 3.1. Matricea pentru evaluarea stării dezvoltării financiare a asigurătorului

Pătrat	Descriere/Specificare	Evaluare	Caracteristici
1	Sold maximal/ renunțarea la resursele atrase	$AF < < 0$ $AO > > 0$	Decalaj în oportunitățile financiare; Portofoliu eficient de asigurări.
2	Echilibrul stabil	$AF = 0$ $AO = 0$	Necesitatea restructurării portofoliului; Rezultate suficiente investiționale.
3	Poziție financiară dezechilibrată	$AF > > 0$ $AO < < 0$	Lipsa resurselor financiare; Activitate de asigurare/subscriere bine stabilită.
4	Creșterea activității/ capital de lucru insuficient	$AF = 0$ $AO < < 0$	Stabilitate financiară limitată; Nivel relativ înalt al ratei pierderilor și a costurilor.
5	Stabilitate financiară limitată/	$AF > > 0$ $AO = 0$	Portofoliu de asigurări bine echilibrat; stabilitate financiară limitată;
6	Potențial maxim de dezvoltare financiară	$AF > > 0$ $AO > > 0$	Soliditate semnificativă a capitalului financiar și de asigurare.
7	Lipsa resurselor financiare	$AF < < 0$ $AO = 0$	Venituri insuficiente din investiții și reasigurări; dificultăți financiare episodice
8	Condiție pre-criză	$AF = 0$ $AO < < 0$	Necesitatea creșterii aportului la capitalul propriu și a restructurării portofoliului de investiții.
9	Criză financiară	$AF < < 0$ $AO < < 0$	Lipsa veniturilor din investiții și subscriere

Sursă: sistematizat de autor în baza sursei nr. 114

Aplicarea formulelor 3.1 – 3.4 a condus la rezultatele expuse în tabelul 3.2.

Tabelul 3.2. Datele inițiale și calculate cumulate ale societăților de asigurare din România pentru calcularea indicatorilor AO, AF și PDF (2015-2021), mil. lei

Nr .	Indicator	A n u l						
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1	Prime brute de asigurări	8534,9	9380,9	9701,7	10144,5	10990,2	11495,5	14241,1
2	Îndemnizații brute plătite de asigurator	4489,8	4311,82	5075,3	5957,0	6827,1	6949,6	7634,6
3	Cheltuieli de achiziție și administrație	1918,4	2199,8	2002,6	2204,1	2446,1	2541,3	3098,8
4	Prime nete cedate în reasigurare	4740,0	5107,1	4768,9	4854,9	5455,1	5549,4	7527,6
5	Fondul de siguranță /Fonduri proprii eligibile sa acopere cerința de capital de solvabilitate	3970,0	4610,0	5160	5120	5480	6250	6210
6	Rezerve de asigurări	14059,3	14404,0	16484,0	16.435.6	17702.6	17.825.3	20446
7	Costuri totale	762,2	871,3	985,6	975,9	1038,4	1188,7	1195,2
8	Capital propriu	3970,0	4580,0	5060,0	4820,0	5350,0	6010,0	6070,0

Sursă: elaborat de autor în baza datelor din Rapoartele ASF și calculele proprii ale autorului

Analiza acestor indicatori este necesară pentru a determina dinamica fluxurilor de numerar ca urmare a activității de asigurări (operaționale) și de investiții. Pentru performanța financiară au fost luate în considerare modificările volumului fondului de garantare și a rezervelor de asigurare disponibile. Dacă unul dintre indicatorii obținuți (AO, AF) este negativ, aceasta indică apariția unor probleme și amenințări la stabilitatea activității respective, care necesită remediere imediată. Calculele pentru industria asigurărilor de pe piața României sunt prezentate în Tabelul 3.3.

Tabelul 3.3. Valori calculate ale indicatorilor PDF, AO și AF pentru piața asigurărilor din România, 2015-2021

Indicator	Abrev.	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Potențial financiar de dezvoltare, mil. lei	PFD	17342	18602	20125	19647	20827	21182	25857
Activitatea de subscriere (operațională), indice	AO	-2,04	-0,16	-0,14	-0,20	-0,23	-0,226	-0,227
Activitate financiară, indice	AF	0,04	0,07	0,17	-0,07	0,11	0,06	0,14
Indicele activității asiguratorului	AA	-2,0	-0,09	0,03	-0,27	-0,12	-0,17	-0,09

Sursă: calculele autorului

În baza datelor tabelului 3.3 a fost elaborată matricea strategiei financiare pentru sectorul asigurărilor din România (Figura 3.2.).

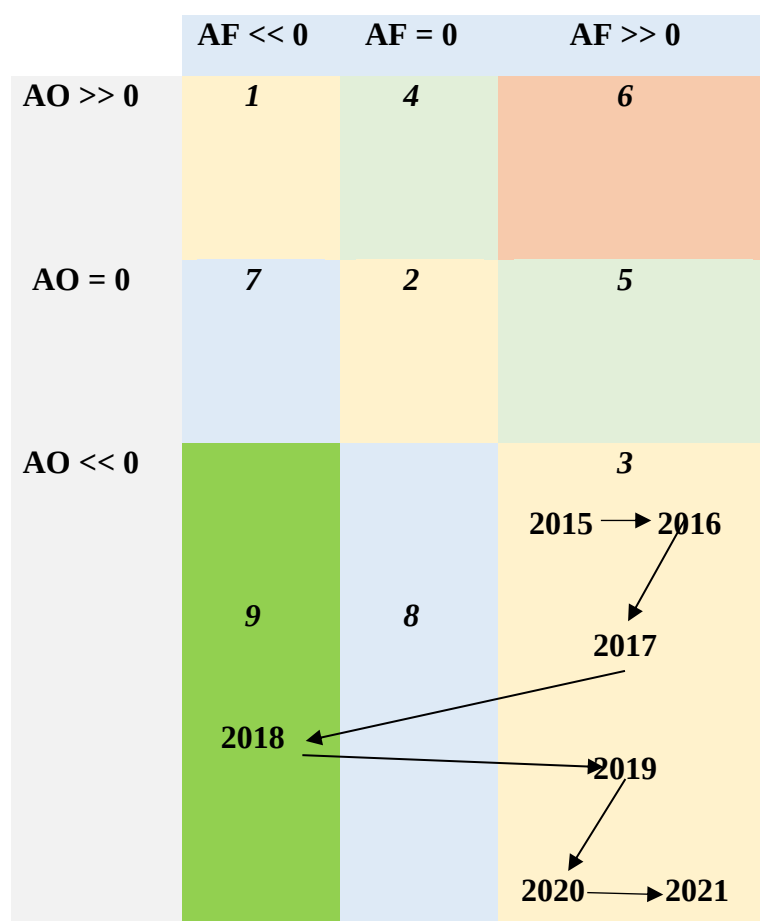


Figura 3.2. Matricea strategiei financiare a industriei asigurărilor din România (2015-2021)

Sursă: elaborat de autor după matricea 3.1.

În decursul a 7 ani, din 2015-2021, cu excepția anului 2018, indicatorul AA a fost mereu în pătratul cu poziție financiară dezechilibrată, ceea ce indică la existența potențialului nevalorificat al societăților de asigurare românești. Aceasta se datorează următorilor factori: încasarea primelor de asigurări pentru perioada analizată este la un nivel de echilibru, dar se atestă un grad înalt de cedare în reasigurare, ceea ce indică imposibilitatea societăților de asigurări de a respecta obligațiile de asigurare. Rezultatul consolidat al activităților de investiții și de subscriere, exprimat prin indicatorul activității financiare (*AF*) este mai mare de 0, datorită modificării în sens pozitiv atât a fondului de garantare, cât și a rezervelor de asigurare rămase în gestiunea asiguratorilor. Într-o astfel de situație, este nevoie urgent de un sistem eficient de management financiar al dezvoltării.

Pe baza volumului potențialului de dezvoltare financiară pot fi efectuate previziuni ale poziției pieței de asigurări, și luând măsuri concrete de către autoritatea de reglementare pentru a schimba starea activității de asigurare și evoluția pieței.

Rezultatele obținute oferă dovezi empirice cu privire la fiabilitatea rezultatelor previziunii performanței financiare și de subscriere (asigurări), pe piețe foarte diferite. Metoda permite evaluarea atractivității sectorului de asigurări într-o anumită țară din perspectiva portofoliului de produse de asigurări (activitatea de subscriere) și a portofoliului investițional.

Spre deosebire de alte metode de analiză a performanței în activitatea asigurări, această metodă se referă la rezultatele integrate ale activităților de asigurare și management al activelor. Originalitatea acestei metode are o abordare inovatoare pentru a diagnostic sectorul asigurărilor. Rezultatul consolidat al activităților de investiții și de subscriere permite armonizarea ambelor categorii de operațiuni din perspectivă managerială și de reglementare.

De asemenea, au fost identificate direcții de cercetare ulterioară prin extinderea analizei diferențiate pentru asigurările de viață și asigurările generale în vederea identificării diferențelor și testarea ipotezelor inițiale de cercetare. În același context, preconizăm extinderea aplicării modelului matriceal la nivel de societăți de asigurări pe un eșantion de cel puțin 10 companii. Aceasta va permite identificarea factorilor care influențează strategia de dezvoltare a acestora pentru a ajuta managerii să formuleze strategiile viitoare care vor fi implementate.

3.2. Corelarea indicatorilor de creștere economică cu potențialul financiar al asiguratorilor aplicând modelul de previziune

Contextul economic actual este marcat de creșterea importanței asigurărilor ca factor determinant al creșterii economice. Activitățile care se desfășoară zilnic pe piața asigurărilor determină creșterea economică, contribuind în așa mod la creșterea PIB-ului țării. Pe de altă parte, asigurările sporesc ocuparea forței de muncă în economie, iar îmbunătățirea stabilității economice și financiare, este scopul de bază al asigurării. Aceste argumente susțin afirmația considerării asigurării drept un sistem fiabil al economiei.

În ultimii ani s-au realizat multe cercetări pentru a evidenția contribuțiile specifice ale sectorului asigurărilor în creșterea economică a țării, sugerând că asigurările pot contribui la creșterea economică prin crearea unui climat investițional și gestionarea riscului într-un mod mai eficient. Teoretic, studiile arată că asigurările au o contribuție pozitivă la diferite niveluri de dezvoltare și sugerează în continuare să fie cercetată relația dintre asigurări și creșterea economică.

Relația dintre asigurări și creșterea economică a devenit o problemă de dezbatere atât la nivel teoretic, cât și empiric. Sistemul financiar a fost recunoscut ca un sector important în creșterea economică a țării. Diferite teorii ale creșterii au arătat că există o relație între sistemul financiar și creșterea economică. Relația dintre asigurări și creșterea economică a fost tratată de mulți cercetători, ajungând la concluzia că există o legătură cauzală și directă între asigurări și creșterea economică. Dezvoltarea afacerilor de asigurare și reasigurare este esențială pentru dezvoltarea economică a oricărei țări, deoarece reduce incertitudinea și încurajează investițiile pe termen lung [146, p.106]. Mai exact, asigurarea ca compensator de risc și intermediar financiar poate promova creșterea economică prin gestionarea riscului într-un mod mai eficient și prin mobilizarea economiilor interne în investiții pe termen lung. Dongsheng Wang și Yumei Li [161] analizează relația dintre piața asigurărilor cu capital străin, ISD și creșterea economică din China în baza datelor din perioada 1984-2015, constatând că dezvoltarea pieței asigurării capital străin a Chinei nu a promovat creșterea economică a Chinei, spre deosebire de investițiile străine directe (ISD), care au influențat creșterea economică a Chinei.

În ciuda semnificației și a criticilor privind rolul companiilor de asigurări în creșterea economică a țării și a unui număr mare de analize empirice efectuate în acest domeniu care au adus dovezi argumentate că sectorul asigurărilor contribuie la creșterea economică, s-au depus foarte puține eforturi pentru a studia relația dintre asigurări și creșterea economică în România.

Asigurările utilizează diverse canale pentru a promova creșterea economică, cum ar fi prin crearea unui mediu mai sigur pentru a stimula investițiile și inovarea, îmbunătățește stabilitatea financiară, generează lichidități și mobilizează economii, facilitează accesul companiei la capital, promovează gestionarea sensibilă a riscurilor contribuind la dezvoltarea durabilă și responsabilă.

O creștere economică susținută pe termen lung și un sistem economic deschis depind în mare măsură de un sistem financiar eficient. Sectorul financiar al oricărei țări joacă un rol important în dezvoltarea și creșterea economiei. Dezvoltarea sectorului financiar determină cât de eficient își poate mobiliza fondurile din sectorul excedentar pentru a suplini deficitul sectorial al economiei, ceea ce ajută la facilitarea tranzacțiilor comerciale și un garant al securității financiare [113].

Trebuie de menționat că există opinii care nu susțin afirmația dată: „Oricât de laudabilă, această funcție de strictă intermediere financiară nu are o contribuție definitorie la creșterea economică”. Autorul afirmă că „Se poate demonstra că asigurările furnizează servicii de o certă valoare pentru activitatea economică, contribuind totodată, la creșterea economică, la nivel general” [146, p.102]. În schimb, sunt enumerate un șir de contribuții ale asigurărilor la dezvoltarea economică prin:

- *Creșterea stabilității financiare și sociale.* În lipsa asigurărilor, pagubele cauzate de evenimentele de risc pot provoca falimente în lanț, afectând atât capacitatea economică a entităților, cât și stabilitatea locurilor de muncă. Acoperirea pagubelor cauzate de producerea riscurilor asigurate permite reconstituirea activelor distruse, asigurând astfel continuitatea proceselor economice.
- *Reprezintă o alternativă la programele guvernamentale de securitate socială și factor de diminuare a poverii fiscale prin instituirea sistemului de pensii private.*
- *Facilitarea schimburilor, comerțului și a inovațiilor* prin oferirea de asigurare la obținerea unei finanțări. Transportul internațional de mărfuri și pasageri este inadmisibil în absența asigurărilor.
- *Asigurările au rolul de finanțator* pentru bugetul național și mediul de afaceri prin alocarea sub formă de investiții a numerarului încasat sub formă de prime de asigurare.
- *Impunerea unei atitudini mai responsabile față de riscurile investiționale* printr-un control mai eficient al riscurilor.
- *Susținerea asiguraților în minimizarea pierderilor, furnizând și servicii de reducere a expunerii la risc.* Aceasta se realizează prin impunerea unor condiționări tehnice pentru preluarea în asigurare și măsuri administrative, asistență tehnică și consiliere în managementului riscurilor asigurate.
- *Facilitarea unei mai bune alocări a capitalurilor naționale.* Prin instituirea unor instrumente de monitorizare și a cerințelor privind marjele de solvabilitate minime, suficiența capitalului, mărimea rezervelor tehnice și matematice, autoritățile de reglementare evaluează, monitorizează și controlează activitatea societăților de asigurări, procesul decizional ș.a.

Prin activitățile desfășurate de reasigurări, societățile de asigurări pot influența, în sens pozitiv sau negativ, balanța de plăți a unei țări. Asigurările susțin creșterea economică prin promovarea stabilității financiare, mobilizarea și direcționarea economiilor, sprijinirea activității antreprenoriale și a programelor sociale; încurajarea acumulării de capital nou și promovarea unei alocări mai eficiente. În plus, sectorul reduce cantitatea de capital necesară pentru a acoperi aceste pierderi în mod individual, încurajând astfel producția suplimentară, investițiile, inovația și concurența. Companiile de asigurări au orizonturi de investiții lungi și pot contribui la furnizarea de finanțare pe termen lung și la un management mai eficient al riscului.

Liyan Hana, Donghui Lib, Fariborz Moshirianb și Yanhui Tiana [124] au testat ipoteza că există o relație cauzală strânsă între dezvoltarea asigurărilor și creșterea economică aducând argumente întemeiate privind existența relației cauzale pozitive semnificative între asigurările de viață și non-viață și creșterea economică. Datele analizate pentru un eșantion de 77 de economii (țări) cuprinzând perioada 1994-2005 au fost analizate diferențiat în funcție de nivelul de dezvoltare economică a țării: țări dezvoltate (32) și în curs de dezvoltare (45). În calitate de variabilă dependentă a fost selectată rata de creștere a PIB/cap de locuitor, iar ca variabile independente: densitatea asigurărilor (total); densitatea asigurărilor de viață și densitatea asigurărilor non-viață. În acest studiu este inclusă și România în grupa de țări cu economie emergentă.

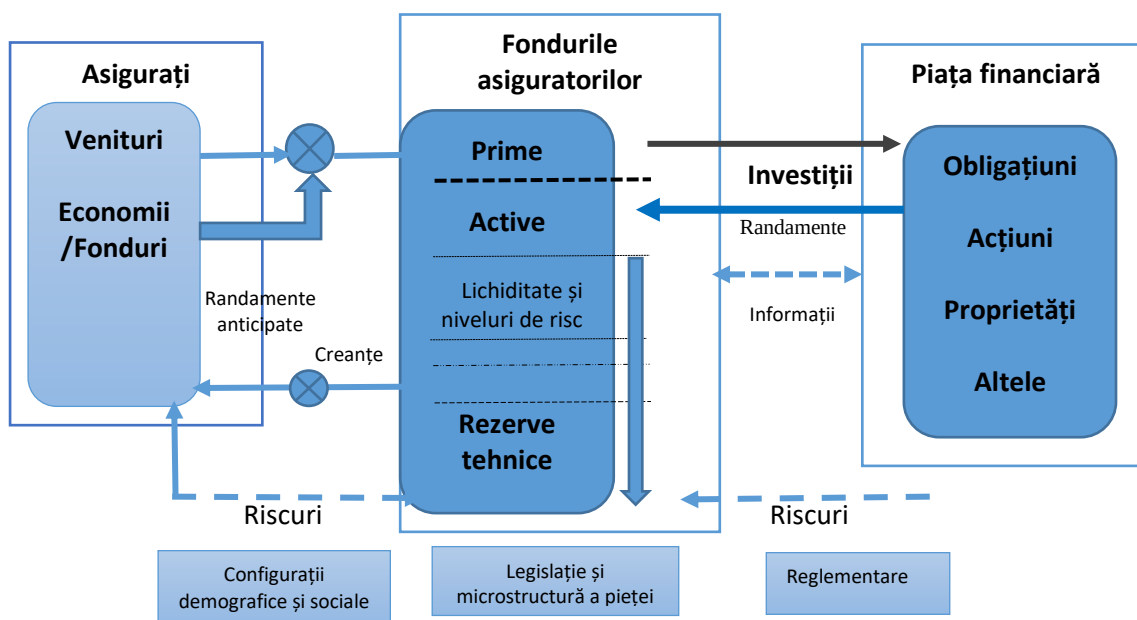


Figura 3.3. Cadrul de referință pentru analiza relațiilor economico-financiare dintre dezvoltarea asigurărilor și creșterea economică.

Sursă: adaptat de autor în baza sursei: 124

În sectorul financiar al Uniunii Europene asigurărilor le revine o cotă importantă. „Acestea gestionează active evaluate la circa 2/3 din produsul intern brut (PIB) anual al UE. Intrarea în dificultate a societăților de asigurare ar putea perturba operațiunile din sectorul financiar și ar putea influența în mod negativ economia reală și bunăstarea consumatorilor. [119]. Astfel, intrarea în dificultate a societăților de asigurare poate perturba furnizarea de servicii financiare și economia în general, producând astfel efecte negative pentru consumatori (Fig.A.13.1). [116, pag. 12; 62]

Încetinirea creșterii economice pe majoritatea piețelor dezvoltate a determinat declinul penetrării asigurărilor la nivel mondial. Crizele din perioada 2008 – 2009 și-au lăsat amprenta asupra evoluției asigurărilor din România, dar și din Republica Moldova. Astfel, în perioada 2008 – 2009 nouă asiguratori din 33 prezenți pe piața asigurărilor a Republicii Moldova la acel moment au părăsit piața. Această micșorare s-a propagat și asupra evoluției primelor brute subscrise. În România, impactul crizei nu a fost atât de accentuat, însă, judecând după gradul de penetrare, constatăm că contribuția asigurărilor în economia acestor două state este foarte mică, înregistrând un trend descendent (Anexa 19), ceea ce încă odată demonstrează potențialul nevalorificat al asigurărilor.

În vederea creșterii competitivității asigurătorilor din România în raport cu asigurătorii din alte state societățile de asigurări trebuie să implementeze modele moderne de management financiar inspirându-se din experiența marilor asiguratori, care activează pe piețele dezvoltate.

Rolul asigurărilor în România, nu este conștientizat în măsură corespunzătoare acestuia [78, pag. 61]. În țări dezvoltate, precum Germania, Anglia, Elveția, Franța, asigurarea a devenit un element vital al economiei. În aceste țări, oamenii au încredere în asigurări și, din acest motiv, asigură toate bunurile în companii de asigurări celebre. Este cert, că asigurarea permite oamenilor și companiilor să se protejeze împotriva anumitor pierderi potențiale și dificultăți financiare la o rată acceptabilă. În perioada modernă există anumite tipuri de asigurări care joacă un rol important în economie. De exemplu, oamenii folosesc asigurarea auto, asigurarea de proprietate, asigurarea medicală, asigurările de viață pe scară largă. Aceste tipuri de asigurare au o mare importanță și în viața socială. Pentru că atunci când oamenii utilizează tipuri de asigurări, acestea influențează pozitiv stilul lor de viață, activitatea socială și, de asemenea, longevitatea. Activitățile de asigurare contribuie și la creșterea PIB-ului țării. Pe de altă parte, asigurările sporesc ocuparea forței de muncă în economie. Îmbunătățirea stabilității economice și financiare, de asemenea, unul dintre principalele avantaje ale asigurării. Asigurarea este transferul echitabil al riscului de pierdere, de la o entitate la alta în schimbul plății. „Este o formă de gestionare a riscurilor folosită în principal pentru a se asigura împotriva riscului unei pierderi contingente și incerte” [125]. Putem observa că asigurarea este un element important al relațiilor economice moderne. Acesta include relațiile financiare care îndeplinesc funcții specifice în economie [60]. În plus față de a juca un rol

important în efectele societății de asigurare a indicatorilor macroeconomici pozitivi. Așadar, putem arăta efectele asigurării asupra indicatorilor macroeconomici.

Rolul asigurărilor este demonstrat prin numeroase studii de specialitate la nivel național și internațional, la nivel de individ și entitate, la nivel micro și macroeconomic, care au la bază procedeul analitic – analiza de cauzalitate dintre creșterea economică și diferite tipuri de asigurări. În sensul dat susținem punctul de vedere al autorilor Kiksi R. și Cozorici A. [61, pag. 3] că „Importanța asigurărilor se manifestă pe mai multe direcții”. Relația dintre asigurări și creșterea economică este analizată prin prisma diferitelor aspecte, însă cele mai multe opinii converg în direcția că sectorul asigurărilor poate stimula sau încetini creșterea economică. Argumentele expuse de N. Botnari și A. Teaca [16, pag 40] sunt destul de convingătoare. Această relație cauzală este fundamentată cu metode econometrice, considerându-se că efectele din perioada de analiză se vor perpetua și în viitor. De regulă, factorul rezultativ sau variabila dependentă sunt considerate primele subscrise, iar variabila independentă – rata de creștere a PIB.

De asemenea, studiile au scos în evidență diferite efecte ale factorilor de influență sub spectul cauzalității cu dinamica asigurărilor în statele în curs de dezvoltare comparativ cu țările dezvoltate. În țările cu economie dezvoltată legătura dintre asigurările de viață, cât și celor non-viață, este mai strânsă. Efectul pozitiv al asigurărilor de viață este mai puternic doar în statele cu economie dezvoltată [64, pag. 90]. Asigurările non-viață au un impact semnificativ asupra ratei de creștere economică în toate țările, cu deosebirea că această influență în statele cu economie dezvoltată este mai strânsă. În opinia noastră, aceasta se explică prin diversitatea instrumentelor/produselor de asigurare, cât și nivelul veniturilor pe cap de locuitor. Relația cauzală constatată cel mai frecvent în cercetările efectuate de diferiți experți este interdependența dintre evoluția (rata de creștere) a PIB-ului și evoluția primelor de asigurare (totale sau separat pe tipurile acestora: de viață, non-viață).

Întrucât viitorul asigurărilor este strâns legat de dezvoltarea economiei țării, o parte a riscurilor social-economice este transferată pe piața asigurărilor. Necâtând la aceasta, fenomenele de criză care se manifestă periodic în economie se propagă pe piața asigurărilor mai târziu. Dezvoltarea pieței asigurărilor are un caracter inerțial, prin urmare, la primele manifestări ale declinului economiei, piața asigurărilor își poate continua creșterea și dezvoltarea, așa cum a fost în 2007.

În vederea clarificării ipotezei dependenței dintre sectorul asigurărilor din România și creșterea economică la nivel național, exprimată prin indicatorul macroeconomic PIB pe cap de locuitor în prețuri curente am realizat un studiu cu aplicarea instrumentarului econometric, care a demonstrat impactul pozitiv al evoluției PIB pe cap de locuitor asupra asigurărilor totale și o legătură semnificativă între acestea (88,94% - valoarea coeficientului de determinație).

Densitatea primei de asigurare pe cap de locuitor este un indicator care exprimă scara de utilizare a produselor de asigurare de către populație. În 2021 în România prima pe cap de locuitor constituia circa 791 lei/locuitor, înregistrând o creștere triplă în ultimul deceniu comparativ cu anul 2011. Gradul de penetrare a asigurărilor, exprimat ca raport între primele brute subscrise și PIB, a înregistrat nivelul de 1,29%, fapt ce atestă o descreștere a acestui indicator comparativ cu 2011 cu 0,09 puncte procentuale, dar o creștere constantă în ultimii 5 ani (fig.2.9). Diminuarea cotei pieței de asigurări în PIB se datorează depășirii ritmului de creștere a PIB a ritmului de creștere a volumului primelor de asigurare.

Pentru a demonstra că dezvoltarea asigurărilor depinde de evoluția proceselor economice, autorul a formulat următoarea *ipoteză* de lucru: între evoluția primelor brute subscrise și valoarea PIB pe cap de locuitor exprimat în prețuri curente (USD) există o legătură directă pozitivă. Pentru testarea ipotezei, autorul a aplicat instrumentarul statistic de analiză – Metoda celor mai mici pătrate și modulul Data Analysis în Excel (Anexa 20). Astfel, a fost elaborat modelul de regresie liniară, în care variabila dependentă sunt primele brute subscrise de companiile de asigurări din România (*PBS*), iar PIB în prețuri curente pe cap de locuitor, exprimat în dolari SUA este variabila independentă (*x*). Modelul teoretic al ecuației de regresie liniară are forma:

$$PBS = a + b \cdot PIB_{c/l} + \Sigma \quad (3.5.)$$

a – termenul liber, care determină valoarea PBS, când valorile tuturor factorilor (variabilelor independente) sunt egale cu 0.

b – parametrul ecuației de regresie;

ε – eroarea aleatoare (abaterea);

PIB_{c/l} – variabila independentă – PIB pe cap de locuitor;

PBS – factorul (variabila) dependentă.

Modelul econometric bifactorial obținut este exprimat prin ecuația de regresie (3.6.):

$$PBS = 14,36 + 0,898 \cdot PIB_{c/l} + \Sigma \quad (3.6)$$

Acest model va permite estimarea influenței factorului determinant al dinamicii primelor brute subscrise de companiile de asigurări din România și va considerat cadru de verificare empirică a ipotezei enunțate mai sus. Termenul liber al modelului *a* = 14,36 are valoare pozitivă și demonstrează existența unor factori suplimentari care influențează dinamica primelor brute subscrise și al căror impact global este pozitiv.

Analizând coeficientul modelului de regresie estimat (3.6), observăm că acesta exercită o influență pozitivă asupra dinamicii primelor brute subscrise de societățile de asigurare din România: creșterea PIB pe cap de locuitor cu o unitate monetară (un dolar USD) generează un plus de 0,898 mil. RON al primelor brute subscrise.

Raportul de corelație *Pearson* (R) are valoarea 0,982 și indică existența unei legături puternice între dinamica primelor brute de asigurare și factorul de influență analizat. Acest indicator se calculează după diferite formule:

$$R = \sqrt{1 - \frac{\sum (y_i - y_x)^2}{\sum (y_i - \bar{y})^2}} = \sqrt{1 - \frac{9447839,688}{266095494,14}} = 0,9821 \quad (3.7)$$

Valoarea coeficientului de corelație liniară ia valori cuprinse în intervalul: -1 și $+1$. Legătura dintre aceste două caracteristici evaluată pe scara Ceddok:

$0.1 < r_{xy} < 0,3$: legătură slabă;

$0.3 < r_{xy} < 0,5$: legătură moderată;

$0.5 < r_{xy} < 0,7$: semnificativă;

$0.7 < r_{xy} < 0,9$: strânsă;

$0.9 < r_{xy} < 1$: foarte strânsă;

În modelul estimat valoarea coeficientului de corelație R arată că între valoarea dependentă și factorul independent este o legătură strânsă și directă. Intervalul de încredere pentru coeficientul de corelație *Pearson* este: $0.681 \leq r \leq 1$

Coeficientul de determinație (*R-Square*) a fost determinat după formula de calcul [4, pag. 41]:

$$R^2 = 1 - \frac{\sum (y_i - y_x)^2}{\sum (y_i - \bar{y})^2} \quad (3.8.)$$

Valoarea coeficientului de determinație este 0,9645 și exprimă că 96,45 la sută din variația primelor brute de subscriere poate fi explicată de variabila inclusă în model, deci în 96,45% din cazuri modificarea variabilei x condiționează o modificare a variabilei rezultative - *PBS*.

$$R^2 = 0,9821^2 = 0,9645$$

Putem concluziona că modelul obținut explică într-o mare măsură evoluția primelor brute subscrise. În circa 3,5 la sută din cazuri modificarea acestora se explică prin factori aleatori, care nu au fost incluși în model precum și de erorile de specificare. O apreciere mai obiectivă oferă coeficientul de determinație ajustat (*Adjusted R-Square*), a cărui valoare cu cât este mai aproape de 1, cu atât mai mult modelul de regresie explică comportamentul variabilei rezultative (Y). Formula de calcul a acesteia este următoarea:

$$\bar{R}^2 = 1 - (1 - R^2) \cdot \frac{n-1}{n-m-1} \quad (3.9.)$$

$$\bar{R}^2 = 1 - (1 - 0,9645) \cdot \frac{22-1}{22-1-1} = 0,963 \quad (3.10.)$$

Valoarea ajustată a coeficientului de determinare evidențiază că 96,3% din variația totală se datorează influenței variabilei independente.

Eroarea medie de aproximare a modelului estimată după formula:

$$A = \frac{\sum |\epsilon_i Y|}{n} \cdot 100\% = \frac{3.241}{22} \cdot 100\% = 14.73\% \quad (3.11.)$$

Valoarea obținută de 14,73% este un indiciu că modelul poate fi utilizat pentru a face previziuni (se consideră că un model ajustează bine seria de timp analizată dacă eroarea de aproximare a modelului nu depășește 15% [4, pag. 41]).

Un alt criteriu de apreciere a calității modelului de regresie este coeficientul de autocorelație. Un model este considerat relevant pentru prognoză în lipsa autocorelației. O asemenea situație se atestă dacă valoarea coeficientului de autocorelație (r_{ei}) ia valori mai mici ca 0,5.

$$r_{ei} = \frac{\bar{\epsilon}_i \bar{\epsilon}_{i-1} - \bar{\epsilon}_i \cdot \bar{\epsilon}_{i-1}}{S_{\epsilon_i} S_{\epsilon_{i-1}}} \quad (3.12.)$$

Calculul coeficientului de autocorelație a demonstrat lipsa autocorelației de ordinul întâi.

Valoarea coeficientului de autocorelație constituie 0,17, deci autocorelația lipsește, fapt care demonstrează încă odată validitatea modelului econometric estimat.

$$r_1 \approx \frac{\sum \epsilon_i \cdot \epsilon_{i-1}}{\sum \epsilon_i^2} = \frac{1602108.715}{9447839.688} = 0.17 \quad (3.13.)$$

$$S_{eY} = \frac{1}{\sqrt{n}} \quad (3.14.) \quad S_{eY} = \frac{1}{\sqrt{22}} = 0.213 \quad (3.15)$$

Pentru a stabili că autocorelația de gradul întâi lipsește, se verifică dacă valoarea coeficientului de autocorelare se încadrează în limitele intervalului

$$-2.423 \cdot 0.213 < r_1 < 2.423 \cdot 0.213$$

Respectiv, această valoare se încadrează în intervalul: $-0.517 < r_1 = 0.17 < 0.517$, deci autocorelația lipsește.

Validitatea modelului este confirmată și de testul Fisher. Testul Fisher arată care este rolul factorului de influență în explicarea evoluției primelor brute de asigurare în România.

$$F = \frac{R^2}{1 - R^2} \cdot \frac{n - m - 1}{m} = \frac{0.9645}{1 - 0.9645} \cdot \frac{22 - 1 - 1}{1} = 543,294 \quad (3.16)$$

Valoarea testului F este 543,294, iar $F_{tab} = 4,35$. Raportul de inegalitate ($F > F_{tab}$) demonstrează că modelul econometric este valid.

Studiul reziduurilor arată că valoarea criteriului RS constituie 3,561 și se încadrează în intervalul (2,7 – 3,7):

$$Se = \sqrt{\frac{\sum e^2}{n-1}} = \sqrt{\frac{9447839.627}{22-1}} = 670.744 \quad (3.17.)$$

$$RS = \frac{1182.828 - (-1205.835)}{670.744} = 3.561$$

Deci, se respectă condiția repartiției normale a reziduurilor modelului. Respectiv, modelul este adecvat pentru previziune conform principiului normalității repartiției componente reziduale.

Testul Durbin-Watson (DW), de asemenea demonstrează lipsa autocorelației reziduurilor de ordinul întâi ale modelului de regresie estimate [72].

$$DW = \frac{\sum (e_i - e_{i-1})^2}{\sum e_i^2} \quad (3.18) \quad DW = \frac{14214923.94}{9447839.69} = 1.5$$

Lipsa autocorelației se atestă dacă $1.5 < DW < 2.5$.

Întrucât $1.5 < 1.5 < 2.5$, respectiv autocorelația lipsește. Aceeași concluzie rezultă și din valorile tabelare Durbin-Watson pentru $n=22$ și $k=1$ (pentru nivelul de semnificație 5%): $d_1 = 1,24$; $d_2 = 1,43$, respectiv: $1,24 < 1,5$ și $1,43 < 1,5 < 4 - 1,43$.

Dimensiunea economică a dezvoltării asigurărilor în România este dată de indicatorul macroeconomic Produsul Intern Brut în prețuri curente pe cap de locuitor. Rezultatele prezentate confirmă că ipotezele care au stat la baza acestui model sunt valide, iar testele efectuate confirmă calitatea modelului, deci volumul primelor brute subscrise de societățile de asigurări este determinat de variația factorului independent – valoarea PIB pe cap de locuitor exprimat în prețuri curente (USD). Interpretarea parametrilor modelului de regresie liniară au scos în evidență măsura în care variabila factorială poate fi considerată determinantă pentru evoluția pieței asigurărilor, oferind decidenților la nivel micro (societăți de asigurări) și macroeconomic un instrument de previziune util.

În sinteza celor relatate mai sus, în continuare vom descrie câteva direcții în care asigurătorii și reasigurătorii conduc la creșterea economică.

Asigurările stimulează creșterea ocupării forței de muncă în economie. Una dintre principalele probleme ale economiei este șomajul. Multe țări suferă de această problemă în zilele noastre. În general, numărul șomerilor crește în țările în curs de dezvoltare. Dar sistemul de asigurări ajută la rezolvarea acestei probleme în economie. Astfel, companiile de asigurări oferă locuri de muncă în creștere prin angajarea de noi lucrători.

Asigurările influențează creșterea PIB. Unul dintre principalii indicatori macroeconomici ai fiecărei țări este PIB. Mulți indicatori macroeconomici sunt de obicei considerați ca factori determinanți ai rentabilității. Nivelul de dezvoltare al fiecărei țări este măsurat cu volumul PIB. În perioada modernă companiile de asigurări oferă produse de asigurare diferite oamenilor. Când

oamenii utilizează aceste produse de asigurare plătesc prime de asigurare societăților de asigurare. Societățile de asigurări utilizează aceste prime în activitățile financiare și investiționale ale economiei. Prin urmare, acest proces crește PIB-ul în economie. Asigurările „contribuie la creșterea economică prin alocarea eficientă a resurselor, reducerea costurilor de tranzacționare, crearea de lichidități, facilitarea economiei de scară a investițiilor” [39]. Asigurările ajută, de asemenea, la dezvoltarea sectorului serviciilor, agriculturii și industriei.

De eficiența asigurărilor depinde stabilitatea sistemului financiar. Asigurarea este unul dintre domeniile principale ale sectorului de servicii. Companiile de asigurări fac parte din sistemul financiar. În plus, companiile de asigurări joacă un rol important în formarea bugetului de stat. Pentru că sunt mari contribuabili ai statului. După cum știm că marea parte a bugetului de stat este formată din impozite. Din acest motiv, sectorul asigurărilor joacă un rol important în asigurarea stabilității sistemului financiar.

Efectele de securitate asupra balanței de plăți sunt positive. Importanța sectorului asigurărilor este în creștere datorită creșterii ponderii sectorului financiar agregat în aproape toate țările în curs de dezvoltare și dezvoltate. Asigurările includ servicii de asigurare de viață și anuități, asigurări non-viabile, reasigurări, asigurări de transport de marfă, pensii, garanții standardizate și servicii auxiliare de asigurări, scheme de pensii și scheme standardizate de garantare [133]. Societățile de asigurări, împreună cu fondurile mutuale și de pensii, sunt unul dintre cei mai mari investitori instituționali în piețele de acțiuni, obligațiuni și imobiliare, iar impactul lor posibil asupra dezvoltării economice va crește mai degrabă decât declinul, datorită unor probleme cum ar fi îmbătrânirea societăților, globalizare [125, 147].

Reasigurarea ajută companiile de asigurări să reducă riscurile și, de asemenea, să prevină apariția unor pierderi financiare. Reasigurarea permite asigurătorilor să își acopere riscurile prin recuperarea unor sau a tuturor sumelor pe care le plătesc reclamanților. În procesul de reasigurare, asigurătorul poate transfera riscuri și societăților de asigurări situate în altă țară. Se realizează în așa mod cooperarea companiilor de asigurări dar și a țărilor. În afară de faptul că reasigurarea influențează pozitiv operațiunile comerciale ale țării, putem afirma că asigurarea oferă și un echilibru mai mare de plată [73, 81].

Asigurarea asigură prosperitatea oamenilor. În zilele noastre, oamenii pot folosi diferite tipuri de asigurare: asigurarea auto, asigurarea de proprietate, asigurarea de viață. Întrebați ce înseamnă asigurarea, majoritatea oamenilor sunt de acord să spună că oferă protecție împotriva aspectelor financiare ale unui deces prematur, vătămării sănătății, pierderii de proprietate, pierderii puterii de câștig, a răspunderii juridice sau a altor cheltuieli neprevăzute. [125, 146]. Rolul asigurărilor este vizibil în condițiile producerii cataclismelor naturale, un exemplu real sunt cele

care afectează economia în fiecare an: inundațiile, furtunile, grindina, înghețurile ș.a.) [147, pag. 38].

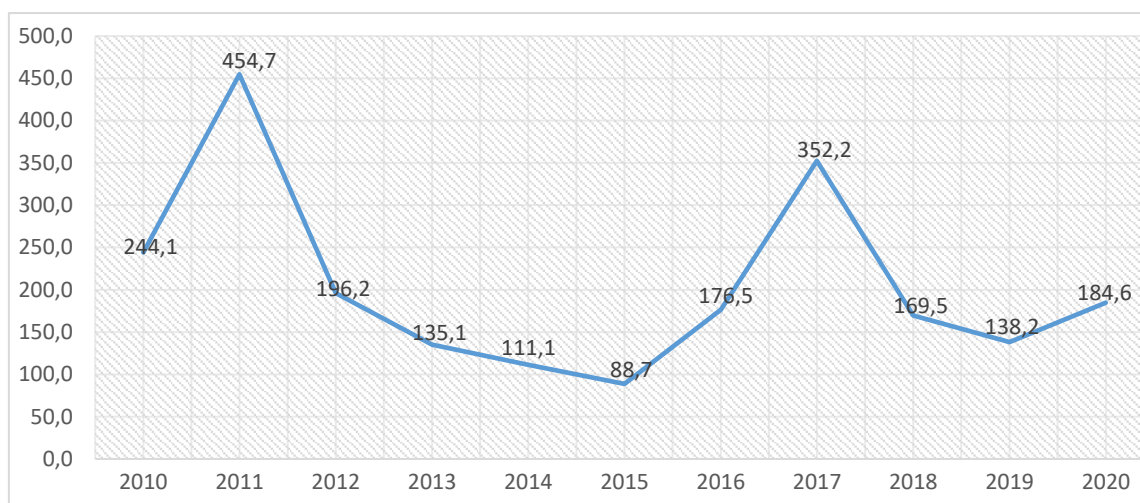


Figura 3.4. Pierderi economice din catastrofe naturale la nivel mondial, 2010-2020, miliarde USD (prețuri ale anului 2020).

Sursă: Swiss Re Institute: [154].

Efectul asigurării asupra indicatorilor macroeconomici a fost cercetat profund în cadrul studiului realizat de cercetătorii Insurance Information Institute „How insurance drives economic growth” [131]. Întrebați ce semnifică asigurarea, majoritatea celor intervievați consideră că oferă protecție împotriva aspectelor financiare ale unor decese premature, vătămării corporale, pierderii de proprietate, pierderii câștigurilor, a răspunderii juridice sau a altor cheltuieli neprevăzute, ceea ce corespunde adevărului.

Cu toate acestea, contribuția asigurărilor în economie merge mult mai departe. S-ar putea menționa că milioane de oameni angajați în activități de asigurare și activități conexe, miliarde de impozite pe venit și impozite de prime plătite și lucrări caritabile extinse. Dar, așa cum sunt semnificative, acestea sunt produse secundare ale contribuțiilor unei industrii care se află în centrul creșterii și progresului fiecărei economii moderne. Aceste contribuții fiind grupate în trei categorii mari:



Figura 3.5. Modurile în care asigurătorii și reasigurătorii susțin creșterea economică

Sursă: elaborat de autor în baza surselor: 123; 124; 145, 160.

Asigurările conduc la creșterea economică prin despăgubirea reclamantilor și a beneficiarilor în caz de producere a evenimentelor de risc. Asigurătorii achită în cel mai scurt termen posibil pierdere acoperită prin polița de asigurare. Din plățile achitate beneficiază nu numai pe cei afectați direct, ci și alți subiecți. De exemplu, în cele din urmă un șir de plăți ajung în conturile serviciilor de reparații auto, magazinele de construcții, firmelor de construcții, spitalelor pentru servicii medicale și de îngrijire la domiciliu. Aceste entități, din aceste plăți remunerează personalul, achită impozite, stimulând în așa mod creșterea economică. Prea mulți oameni cred că nu au nevoie de asigurare deoarece cred că vor primi ajutor de la agențiile guvernamentale.

Asigurătorii contribuie la atenuarea riscurilor prin activități educaționale. Pentru a educa consumatorii cu privire la preocupările legate de siguranță, asigurătorii colectează și analizează informații și diseminează cunoștințele financiare și nefinanciare. Anumite categorii de personal asigură prevenirea pierderilor (de exemplu, ingineri de securitate și specialiști în prevenirea incendiilor), precum și și profesioniști din domeniul medical pentru a studia modalități de protecție a vieții și proprietății. Astfel, asigurătorii de viață /sănătate avertizează publicul despre efectele negative ale fumatului. În ceea ce privește proprietatea, în țările dezvoltate asigurătorii fac evaluări ale eficacității sistemelor de stingere a incendiilor ale municipalităților și oferă sprijin pentru a le îmbunătăți. În unele state, clădirile sunt clasificate fiindu-le atribuite coduri în funcție de rezistența la cutremure. Astfel, asigurătorii își pot cuantifica mai bine riscurile de asigurare și în funcție de care se stabilește și prima de asigurare.

Asigurătorii sunt protectori de capital. Asigurătorii ajută la stabilizarea economiei, în special în perioadele de criză financiară. Acestea sunt fundamental diferite de băncile de investiții și băncile comerciale. În perioada 2007 - 2016, a existat doar un an calendaristic (în anul 2008), în care industria asigurărilor nu a avut o contribuție pozitivă la PIB; în schimb, industria bancară a întârziat creșterea în șapte din cei 10 ani [145]. Asigurătorii nu sunt la fel de susceptibili de criza financiară pe termen scurt ca și alte firme de servicii financiare. Reasigurătorii stabilizează în

continuare expunerea asigurătorului la pierderi prin răspândirea sau diversificarea riscului transferat.

Asigurarea servește scopurilor socio-economice și, uneori, preia rolul unei instituții sociale care promovează binele comun și contribuie la menținerea ordinii sociale. Asigurarea este un instrument de politică socială. Prin acordarea de beneficii sociale semnificative, cum ar fi compensarea pentru vătămări la locul de muncă și reconstruirea proprietății după catastrofe, asigurarea contribuie la refacerea mijloacelor de trai ale oamenilor, precum și la economie în ansamblu.

Asiguratorii sunt printre cei mai mari investitori din lume, cu mai mult de 8 trilioane de dolari în active administrate, de carevor beneficia asigurații în următoarele două decenii (către anul 2040) [119]. Deoarece aceste investiții trebuie să fie disponibile pentru a plăti creanțe pe termen lung, investițiile includ adesea obligațiuni private și municipale care ajută comunitățile să crească și să prospere. Industria asigurărilor este cel mai mare investitor instituțional din Europa, făcând din asigurători importanți furnizori ai investițiilor necesare creșterii economice [131, 132].

Reasigurătorii sunt, de asemenea, investitori majori, furnizând capital suplimentar pe termen lung pe piețe. Cu reasigurare, asiguratorii primari eliberează o parte din fondurile disponibile și le pot folosi pentru a-și spori investițiile și pentru a oferi o acoperire accesibilă mai multor consumatori. Reasigurătorii operează în mod obișnuit la nivel internațional, astfel încât aceștia au o cunoaștere amplă și profundă a diferitelor riscuri, produse și piețe și pot asigura asigurătorilor subscrieri, actuariale, creanțe și expertiză în produse. Experiența lor în gestionarea reclamațiilor este deosebit de importantă pentru a ajuta asigurătorii să accelereze procesul de recuperare a reclamanților, iar abilitățile lor de dezvoltare a produselor îi ajută pe asigurători să fie mai inovativi, astfel încât aceștia să poată oferi clienților noștri noi tipuri de acoperire. Reasigurătorii se află, de asemenea, în fruntea identificării și înțelegerii riscurilor emergente și unice pentru a le putea gestiona eficient.

Asigurarea protejează interdependența economică între întreprinderi asigurarea lanțurilor de aprovizionare, care devin din ce în ce mai vulnerabile, cu componente tehnologice mai complexe. Progresele rapide în domeniul tehnologiilor duc la creșterea exponențială a interdependenței economice dintre piețe și națiuni. Această creștere este confirmată și de Organizația Mondială a Comerțului, care afirmă că valoarea comerțului mondial cu mărfuri și servicii comerciale în 2022 s-a dublat în ultimele două decenii. Comerțul cu mărfuri stimulează producția și consumul, ceea ce determină, la rândul său, creșterea economică și eficiența. Deși acest lucru este un beneficiu, acesta este însoțit de riscuri și costuri asociate. Pe măsură ce sistemul devine mai rapid și mai complex, devine mai vulnerabil, riscul crește, cât și valoarea asigurărilor. Asigurătorii oferă despăgubiri în cazul întreruperilor activității pentru a atenua impactul financiar

al evenimentelor perturbatoare din lanțul de aprovizionare. Totodată, a sporit și valoarea exportului de servicii de asigurare și de pensii. Cei mai mari exportatori de servicii de asigurare sunt asiguratorii europeni, care dețin o cotă de 52,8 la sută în valoarea totală a exportului mondial de servicii. Creșterea medie anuală a exportului la nivel global constituie 5% [163].

Asiguratorii sunt infuzori de capital. Aceasta se regăsește în asigurarea de răspundere civilă auto. Astfel, în legislația fiecărui stat există o lege care impune conducătorii auto să aibă o sumă minimă de bani pentru compensarea prejudiciului cauzat din conducerea sa. Fără asigurare, un șofer nu va fi în stare să plătească prompt pentru orice pierderi neașteptate. Dar cu asigurarea, o primă relativ mică poate înlocui nevoia unui fond relativ mare în zilele cu multe accidente cauzate de polei. În loc să dețină bani în așteptarea unui dezastru financiar, acesta poate fi folosit în alte moduri. În acest sens, asigurarea stimulează economia și funcția de investiții a economiei, iar întreprinderile și consumatorii pot avea un nivel mai ridicat de consum și pot planifica cu mai multă încredere activitățile lor.

În țările cu economie dezvoltată, asiguratorii sunt considerați drept *constructori comunitari*. Asigurările permit desfășurarea unor proiecte și obiecte de construcție. Fără suportul asiguratorilor, dezvoltatorii marilor proiecte nu-și pot permite să preia riscuri atât de mari (cum ar construcțiile de poduri, conducte de gaze subacvatice, clădiri foarte înalte, alte obiecte [132]. Pentru majoritatea tipurilor de asigurare, primele sunt colectate în avans, astfel încât asiguratorii pot converti majoritatea venitului lor din prime în investiții pe termen mediu și lung. Ca investitori, asigurările joacă un rol important pe piața obligațiunilor municipale (uneori numită "munis"). Municipal Bonds for America raportează că munis au finanțat trei sferturi din investiția totală a S.U.A. în infrastructură [132, p. 12]. Prin sprijinirea guvernelor de stat și autorităților publice locale prin cumpărarea și deținerea obligațiunilor munis, asiguratorii ajută la reducerea costurilor de împrumut care permit investiții mai mari, reducerea ratelor de impozitare pentru rezidenți și favorizarea creării de locuri de muncă și a creșterii economice.

Asiguratorii sunt catalizatori ai inovării. Asigurarea permite inovatorilor să-și asume riscul necesar pentru a stimula modernizarea. De mai bine de 300 de ani - inclusiv fiecare revoluție industrială - asigurarea a constituit o forță motrice critică și, prin urmare, este esențială pentru o economie în curs de dezvoltare. Trăim într-o lume care evoluează în mod constant - în ultimul timp, se pare, într-un ritm mai rapid decât oricând. Noi riscuri continuă să apară, de la nanotehnologie, cybertechnology, inginerie genetică etc. În mod ideal, asiguratorii oferă o acoperire bazată pe un volum mare de date credibile care le permite să calculeze prețurile și o gamă probabilă de pierderi legate de clasele specificate de risc. Dar, prin definiție, riscurile noi și emergente nu prezintă astfel de date. Cu toate acestea, inovarea implică adesea riscuri mari ca potențialii inovatori să nu fie capabili să suporte din punct de vedere financiar. Asigurările au

sprijinit fiecare „revoluție industrială” prin oferirea de servicii de transfer de risc și de analiză a riscurilor care să permită inovațiilor să aibă siguranța financiară de care au nevoie.

În prezent, asigurările susțin a patra revoluție industrială, așa cum este descris de Forumul Economic Mondial ca un mix de tehnologii fizice, biologice și digitale. Linia de asigurare cibernetică care este în continuă dezvoltare este un exemplu, modelarea predictivă a catastrofelor și alte tehnologii pentru a detecta (și a preveni sau a atenua) problemele iminente mai devreme decât era posibil vreodată. Asigurătorii de astăzi folosesc modele de calculatoare și alte metode pentru a estima creanțele care ar putea apărea și cât de mult ar putea costa. Abilitatea de a măsura costul acestor noi riscuri ajută la generarea de semnale de preț pentru economie și de direcționare a resurselor către utilizări productive. Fără asigurare, incertitudinea rezultatelor și costul potențial catastrofal al unei cereri mari ar putea să înăbușe inovația. Cu asigurarea, resursele economice sunt alocate mai eficient astfel încât indivizii și întreprinderile să poată avea mai multă încredere în asumarea riscurilor în curs de dezvoltare și să stimuleze creșterea economică și crearea de locuri de muncă.

Asigurarea este esențială pentru procesul de împrumut. Cu asigurarea, creditorii au mai multe șanse să furnizeze finanțări pentru achiziții mari, bunuri de folosință îndelungată pentru consumatori și întreprinderi și să perceapă rate ale dobânzii mai mici pentru aceste împrumuturi. În mod evident, asigurările susțin atât puterea financiară instituțiilor de creditare, cât și facilitează activitățile de consum și de afaceri. Întreprinderile nu pot crește fără finanțare suplimentară, astfel vor fi create mai puține locuri de muncă sau angajații ar putea fi concediați; indivizii fără locuri de muncă vor cheltui mai puțin, diminuând consumul, ceea ce ar putea încetini creșterea economică. Un alt mod în care asigurarea facilitează împrumutul se găsește în asigurările de viață private.

Sintetizând opiniile prezentate, concluzionăm că asigurătorii nu numai că asigură securitatea financiară și liniștea indivizilor și a întreprinzătorilor (afacerilor), dar reprezintă și o sursă vitală de capital pe termen lung, asigurând stabilitate pe piețele financiare. Asigurarea este o condiție prealabilă necesară pentru multe activități economice care, în absența acesteia, nu ar fi posibile, sau ar fi posibile, dar într-un alt mod. Fără garanția asigurărilor (și a reasigurărilor), majoritatea întreprinderilor nu ar putea funcționa așa cum fac astăzi, iar proiectele de construcție nu ar putea merge mai departe. Asigurările sunt indispensabile atât pentru viața și bunăstarea oamenilor, cât și pentru prosperitatea afacerilor și dezvoltarea social-economică.

3.3. Creșterea eficienței asigurărilor prin valorificarea potențialului financiar și calibrarea mecanismului de formare a acestuia

Performanța este un concept care definește managementul unei societăți de asigurare, accentual fiind pus pe valoarea create pentru diferite categorii de părți interesate. „O entitate performantă este acea întreprindere care creează valoare pentru acționarii săi, care își satisface clienții, are în vedere opinia salariaților săi, toate acestea preocupându-se și de respectarea mediului natural.” [148]. Necesitatea unei evaluări corespunzătoare a performanței financiare este actuală pentru societățile de asigurări din România. Existența profitului nu garantează în același timp stabilitatea financiară și solvabilitatea companiei de asigurări. Eroarea multor top-manageri ai companiilor de asigurări constă în faptul că urmăresc ca obiectiv identificarea unui instrument universal de gestionare, capabil să soluționeze toate problemele companiilor de asigurări. Prin urmare, entuziasmul pentru noile teorii sau concepte de management, care, conform autorilor acestora, vor asigura succesul în proporție de sută la sută, la final nu se adevărește. De fapt, succesul în management nu este în utilizarea unui remediu universal, ci în combinația optimă a diferitelor instrumente de management aplicabile în cadrul companiei, în funcție de etapa de dezvoltare, caracteristicile și cultura promovată.

Analiza aplicării diferitelor metode și modele de gestiune financiară a scos în evidență că există probleme în implementarea acestora, acestea fiind evidente mai ales în practica societăților de asigurări din România și Republica Moldova. Acest lucru se explică prin intercalarea încercărilor de accelerare a racordării serviciilor oferite de companiilor de asigurări din aceste două țări la nivelul standardelor globale de gestiune financiară cu dificultăți obiective. Renunțarea la principiile dezvoltării evolutive, dorința de a construi un sistem de management financiar asemănător cu cel implementat de companiile - liderii mondiali cât mai curând posibil, generează erori metodologice semnificative în implementarea un model eficient de gestiune financiară.

Replicate la condițiile și nivelul economiilor emergente, precum România și Republica Moldova, unde societățile de asigurare se consideră de dimensiuni mici și medii, se anticipează o scădere și mai abruptă a duratei medii de viață. În contextul dat, considerăm că societățile de asigurări trebuie să se orienteze spre obiective strategice prin implementarea unor noi modele de gestiune financiară. Pe lângă aceasta, se va ține seama de faptul că piața de asigurări din România se află la faza de constituire și se caracterizează prin problemele etapei de creștere specifice societăților de asigurări (Fig. 3.6.)

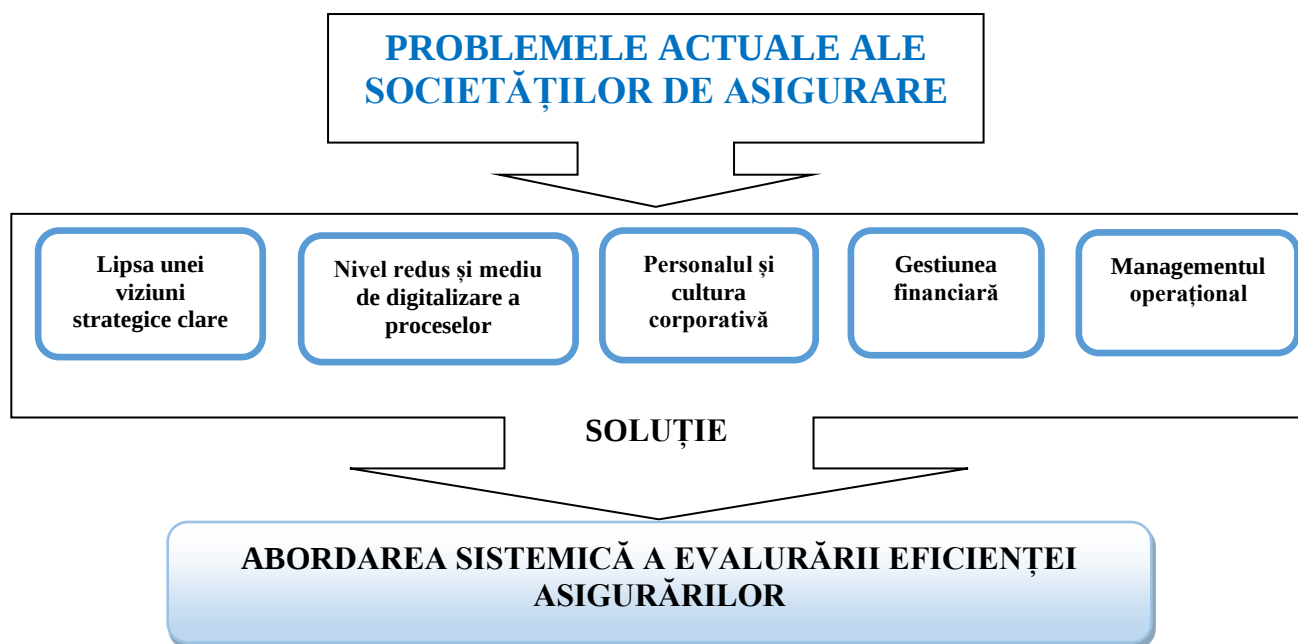


Fig. 3.6. Problemele actuale ale societăților de asigurare din România

Sursă: elaborat de autor

Prin analiza eficienței asigurărilor pot fi identificate *posibilități de creștere a eficienței activității societăților de asigurare*. În baza analizei problemelor complexe și a etapelor de dezvoltare a societăților de asigurare, se poate concluziona că o societate de asigurare trebuie gestionată ca un sistem fiind aplicate diferite instrumente manageriale. Pentru a le utiliza cu succes, managerii de top trebuie să le cunoască și să fie capabili să le valorifice creativ. O asemenea abordare presupune:

- cunoașterea și utilizarea instrumentelor moderne de management;
- stabilirea etapei de dezvoltare a asiguratorului, a particularităților acestuia și a „problemelor de creștere”;
- aplicarea creativă a instrumentelor manageriale în conformitate cu caracteristicile societății de asigurare;
- crearea unui sistem managerial autentic și eficient.

Analiza în aspect metodologic a eficienței activității de asigurări a scos în evidență faptul că este necesară o abordare complexă, fapt care a condus la dezvoltarea metodologiei de evaluare a potențialului financiar al societății de asigurări, prin care se înțelege *capacitatea de a atinge un anumit nivel al poziției și performanței financiare a acesteia*. Din cercetările realizate în capitolele anterioare am constatat că performanța societății de asigurări este analizată prin prisma eficienței, care se reflectă într-un nivel înalt al valorificării potențialului acesteia. Metodele tradiționale de evaluare a eficienței asigurărilor discutate în capitolul doi al tezei nu permit o evaluare complexă pentru o crearea unei viziuni de ansamblu privind starea și dinamica potențialului financiar al societății de asigurare, de care depinde în mod direct eficiența activității.

În stadiul actual al dezvoltării asigurărilor în România, una dintre direcțiile prioritare de activitate ale companiilor de asigurări este căutarea unor modalități de creștere a eficienței valorificării potențialului financiar și dezvoltarea unor mecanisme care să asigure sustenabilitatea acestora ca componentă importantă a domeniului financiar. În acest sens, alegerea instrumentelor de evaluare a potențialului, care să permită identificarea promptă și mobilizarea rezervelor interne de creștere a gradului de valorificare a potențialului financiar asigurând în așa mod funcționarea eficientă și stabilă, devine o necesitate.

În literatura economică există diferite abordări ale evaluării cantitative a potențialului la nivelul de companie, care diferă prin: profunzimea abordării, coerența și complexitatea problemei cercetate. Referitor la problematica potențialului financiar putem evidenția 2 abordări principale: a) primul se bazează pe calculul și evaluarea indicatorilor situației financiare, inclusiv calculul unui indicator complex; b) a doua abordare se bazează pe determinarea valorii companiei.

În opinia noastră, în prima abordare subsistemele de gestiune, prin interacțiunea lor, fac posibilă identificarea componentelor fără de care existența și funcționarea sistemului de gestiune financiară sunt imposibile. În fiecare dintre aceste componente pot fi determinate resursele și eficiența utilizării acestora, respectiv eficiența valorificării potențialului financiar și acele plafoane ale funcționării și dezvoltării fiecărui subsistem.

Ținând cont de cele expuse, ne-am propus să dezvoltăm prin completare și adaptare la cerințele activității sectorului de asigurări din România a metodologiei pentru analiza și evaluarea potențialului financiar al societății de asigurări cu aplicarea metodei de analiză factorială – analiza componentelor principale, cunoscută și ca transformarea Karhunen-Loeve [32, pag.187]. Scopul acestora constă în reducerea numărului de variabile folosite inițial, luând în considerare un număr redus de variabile reprezentative [4]. Pentru atingerea acestui au fost sistematizați cei mai reprezentativi indicatori pentru evaluarea fiecărei componente a potențialului financiar și a eficienței valorificării potențialului financiar și elaborarea unui model de evaluare complexă a gradului de valorificare a acestuia în dinamică în raport cu valorile de referință, considerate etalon în cadrul fiecărei componente. În baza acestora s-a elaborat un indice integral, care va permite să fie evaluate rezervele de creștere a eficienței gestiunii financiare a societății de asigurări.

Evaluarea potențialului financiar al societății de asigurări se realizează în baza unei metodologii complexe. Potențialul financiar al societății de asigurări reprezintă o dovadă nu numai privind suficiența resurselor financiare disponibile, după cum afirmă unii autori [45], ci și un indicator al calității gestiunii acestor resurse, deci și al eficienței. Valoarea potențialului financiar al societății de asigurări este garantul activității eficiente al acesteia pe piața asigurărilor. De aceea eficiența societății de asigurare în mare parte este condiționată de constituirea logică a elementelor potențialului financiar.

În legătură cu aceasta este foarte important de selectat acele instrumente de evaluare a potențialului financiar, care vor permite de determinat cât mai operativ oportunitățile interne și punctele slabe ale societății de asigurări, identificarea rezervelor ascunse și mobilizarea acestora în scopul maximizării eficienței activității.

Algoritmul evaluării potențialului financiar al companiei de asigurări presupune parcurgerea următoarelor etape:

ETAPA I. Evaluarea elementelor potențialului financiar și determinarea valorilor optime/de referință ale acestora pe grupe de indicatori ale societății de asigurări.

Experții recomandă ca potențialul financiar să fie evaluat cu ajutorul unui sistem de indicatori, care să reflecte diferite componente ale acestuia [121, 160]. În metodologia recomandată de M. Zhigas sunt delimitate componentele potențialului financiar [160], însă în opinia noastră, acestea trebuie să se bazeze pe principiile Balanced Scorecard ale evaluării sistemice a eficienței [33; 90; 143]. În opinia noastră, metodologia trebuie completată cu *perspectiva performanței în relațiile cu clienții*, care pentru asigurator este un factor important al eficienței activității și *perspectiva „Investiții/Inovații”*, care este un determinant - cheie al potențialului financiar și un criteriu al eficienței valorificării acestuia.

În acest scop au fost stabilite următoarele 5 componente (numite *perspective* – corespunzător principiilor Balanced Scorecard) definitorii ale potențialului financiar al societății de asigurare, reprezentate prin 5 blocuri de criterii de performanță (*KPI*), considerate variabile în modelul multicriterial – enunțate de autor ca *Perspective*:

1. Perspectiva solvabilității și lichidității.
2. Perspectiva gestiunii activității de reasigurare.
3. Perspectiva performanței în relațiile cu clienții.
4. Perspectiva performanței financiare.
5. Perspectiva „Investiții/Inovații”.

Fiecărui bloc, respectiv *Perspective*, îi corespund criteriile de performanță (*KPI*) prezentate în tabelul 3.4.

Tabelul 3.4. Componente și criterii de performanță ale potențialului financiar

Indicator	Formula de calcul
I. Perspectiva solvabilității și lichidității	
Rata de acoperire a SCR din fonduri proprii, %	$A_1 = \frac{FPD}{SCR} \times 100 \times 100$ FPD – fonduri proprii disponibile pentru acoperirea cerinței de capital de solvabilitate SCR – cerința de capital de solvabilitate
Rata de acoperire a MCR din fonduri proprii, %	$A_2 = \frac{FPD}{MCR} \times 100 \times 100$

	<i>FPD</i> – fonduri proprii disponibile pentru acoperirea cerinței de capital de solvabilitate <i>MCR</i> – cerința de capital minim
Coeficientul de lichiditate, %	$A_3 = \frac{Total_active_lichide}{Total_obligatii_devenite_scadente} \times 100$
Coeficientul stabilității financiare a fondului de asigurări, %	$A_4 = \frac{V + RT}{TC} \times 100,0$ <i>V</i> – venituri; <i>TC</i> – costuri total <i>RT</i> – rezerve tehnice
II. Perspectiva gestiunii activității de reasigurare	
Rata dependenței de reasigurare, %	$B_1 = \frac{PTR}{PB} \times 100$ <i>PB</i> – prime brute de asigurare; <i>PTR</i> – prime transmise în reasigurare
Rata de participare a reasiguratorilor în activitatea de dezdăunare, %	$B_2 = \frac{RDR}{D} \times 100$ <i>RDR</i> – recuperări despăgubiri de la reasiguratorii <i>D</i> – despăgubiri și sume de asigurare plătite (daune achitate)
III. Perspectiva performanței în relațiile cu clienții	
Prime medii încasate pe un contract de asigurare, lei/per contract	$C_1 = \frac{PB}{CI} \times 100$ <i>CI</i> - contracte de asigurare/reasigurare încheiate în perioada de raportare
Rata brută a daunei, %	$C_2 = \frac{D}{PAI} \times 100$
Indicatorul „petiții/contracte”, %	$I_{p/c} = \frac{Pet}{CI} \times 100$ <i>Pet</i> – numărul de petiții și informări de neconformitate unice
Indicatorul „petiții/daune avizate”, %	$I_{p/d} = \frac{Pet}{DA} \times 100$ <i>DA</i> – numărul de daune avizate
Indicatorul „petiții favorabile/daune avizate”, %	$I_{pf/d} = \frac{PetF}{DA} \times 100$ <i>PetF</i> - numărul de petiții și informări de neconformitate unice soluționate favorabil
IV. Perspectiva performanței financiare	
ROA – rentabilitatea activelor, %	$D_1 = \frac{P_{net}}{TA} \times 100$ <i>P_{net}</i> – profit net <i>TA</i> - valoarea medie anuală a activelor
Rentabilitatea activității de subscriere, %	$D_2 = \frac{PS}{PB} \times 100$ <i>PS</i> – profit din subscriere
ROE – rentabilitatea capitalului propriu, %	$D_3 = \frac{P_{net}}{CP} \times 100$ <i>CP</i> - mărimea medie anuală a capitalului propriu

Rata brută a costurilor, %	$D_4 = \frac{TC}{PB} \times 100$
V. Perspectiva „Investiții/Inovații”	
Rata potențialului investițional net, %	$E_1 = \frac{(CP + RT) - CrA}{TA} \times 100$ CrA – creanțe de asigurări directe
Rata acoperirii rezervelor tehnice cu active investiționale, %	$E_2 = \frac{AI + NE}{RT} \times 100$ AI – active investiționale; NE – numerar și echivalente de numerar
Ponderele investițiilor în capitalul propriu, %	$E_3 = \frac{VI}{CP} \times 100$ VI – venituri din activitatea de investiții
Ponderele activelor investiționale în totalul capitalului, %	$E_4 = \frac{AF}{TA} \times 100$ AF – active financiare TA – active totale
Rentabilitatea investițiilor, %	$E_5 = \frac{R_{inv}}{AF} \times 100$

Sursă: elaborat de autor

Etapă a II. Evaluarea multicriterială a componentelor potențialului financiar.

Ca metodologie de referință pentru această etapă s-a aplicat *metoda analizei pe componente*, care a fost adaptată la specificul societăților de asigurări [160]. A fost calculat un indicator integral în forma unui indice multicriterial de evaluare a potențialului financiar pentru societatea de asigurări „Allianz Tiriac Unit Asigurări S.A.”, anterior – cu denumirea de Gothaer Asigurări Reasiguri, pentru perioada 2017 – 2021.

Au fost considerate x_{ij} – valori ale criteriului K_n corespunzătoare elementelor potențialului financiar (A_i, B_i, C_i, D_i, E_i) în anul t_i al perioadei analizate. Toate valorile criteriilor de performanță au fost calculate de autor în baza situațiilor financiare ale Companiilor de Asigurări (datele inițiale sunt prezentate în Tab. A21.1 – A21.2). Valorile calculate ale criteriilor de performanță ale potențialului financiar pe componente sunt sistematizate în tabelul 3.5.

Tabelul 3.5. Valori calculate ale criteriilor de performanță pe componente ale potențialului financiar al societății de asigurări „Allianz Tiriac Unit Asigurări S.A.” pentru perioada 2017 – 2021

	2017	2018	2019	2020	2021	Valoarea medie	Devierea medie pătratică
<i>A₁</i>	143,0	129,0	167,0	156,0	165,0	152,0	15,97
<i>A₂</i>	281,0	338,0	356,0	276,0	364,0	323,0	41,74
<i>A₃</i>	3,19	2,39	2,03	1,62	1,60	2,166	0,66
<i>A₄</i>	1,58	1,59	1,65	2,11	2,10	1,806	0,274
<i>B₁</i>	49,37	41,19	41,24	39,52	33,23	40,91	5,76
<i>B₂</i>	37,54	56,67	21,60	34,43	19,92	34,032	14,82
<i>C₁</i>	9727,4	9659,3	5894,1	4835,0	4463,1	6915,78	2589,46
<i>C₂</i>	50,2	69,1	51,6	66,8	54,2	58,38	8,89
<i>C₃</i>	29,0	29,0	12,0	8,0	8,0	17,2	10,89
<i>C₄</i>	23,0	19,0	8,0	7,0	7,5	12,9	7,54
<i>C₅</i>	20,0	13,0	5,0	6,0	5,5	9,9	6,52
<i>D₁</i>	-7,52	-12,37	-6,41	-9,56	-12,08	-9,588	2,66
<i>D₂</i>	28,97	25,64	32,74	23,80	22,74	26,778	4,09
<i>D₃</i>	-32,34	-61,65	-29,19	-38,32	-42,26	-40,752	12,74
<i>D₄</i>	61,0	57,6	56,3	58,6	59,9	46,602	25074
<i>E₁</i>	44,01	49,4	43,65	79,32	85,65	60,406	20,41
<i>E₂</i>	90,97	94,71	143,7	86,47	100,95	103,36	23,17
<i>E₃</i>	4,28	3,82	6,55	7,32	5,23	5,44	1,48
<i>E₄</i>	60,9	63,74	56,62	74,54	75,16	66,192	8,30
<i>E₅</i>	2,44	2,89	4,75	4,20	3,10	3,476	0,96

Sursă: calculele autorului în baza anexei 21.

2. S-a calculat s_j – devierea medie pătratică a ratelor K_n .
3. Au fost calculat valorile standardizate ale criteriilor de performanță:

$$K_n = \frac{x_{ij}}{s_j} \quad (3.19.)$$

Valorile standardizate ale indicatorilor pe componente sunt prezentate în tabelul 3.6.

Tabelul 3.6. Valori standardizate ale criteriilor de performanță care reflectă componentele potențialului financiar al societății de asigurări „Allianz Tiriac Unit Asigurări S.A.”

	2017	2018	2019	2020	2021
<i>A₁</i>	8,954	8,078	10,457	9,768	10,332
<i>A₂</i>	6,732	8,098	8,529	6,612	8,721
<i>A₃</i>	4,833	3,621	3,076	2,454	2,424
<i>A₄</i>	5,766	5,803	6,022	7,701	7,664
<i>B₁</i>	8,571	7,151	7,160	6,861	5,769
<i>B₂</i>	2,533	3,824	1,457	2,323	1,344
<i>C₁</i>	3,756	3,730	2,276	1,867	1,723
<i>C₂</i>	5,647	7,773	5,804	7,514	6,097
<i>C₃</i>	2,663	2,663	1,102	0,735	0,735
<i>C₄</i>	3,050	2,52	1,061	0,928	0,995

C_5	3,067	1,994	0,767	0,920	0,843
D_1	-2,827	-4650	-2,41	-3,594	-4,541
D_2	7,083	6,269	8,005	5,819	5,560
D_3	-2,538	-4,839	-2,291	-3,008	-3,317
D_4	2,370	2,238	2,187	2,277	2,327
E_1	2,150	2,420	2,139	3,886	4,196
E_2	3,926	4,088	6,202	3,732	4,357
E_3	2,892	2,581	4,426	4,946	3,534
E_4	7,337	7,679	6,822	8,981	9,055
E_5	2,542	3,010	4,948	4,375	3,229

Sursă: calculele autorului

4. În calitate de valori de referință/etalon (x_j^*) se iau valorile normative ale criteriilor de performanță ale potențialului financiar sau valorile medii în domeniul asigurărilor. Dacă asemenea valori lipsesc, atunci ca valoare de referință se va lua cea mai bună valoare a indicatorului realizată de societatea de asigurări în decursul perioadei analizate. În modelul elaborat au fost utilizate cele mai bune valori obținute de către societatea de asigurări în perioada analizată, precum și unele valori considerate optime. În cazul indicatorilor componente „Solvabilitate și lichiditate” au fost utilizate valorile considerate optime pentru ratele respective.

5. Au fost calculate valorile standardizate ale valorilor considerate etalon:

a) dacă etalonul tinde spre maxim, se va aplica formula:

$$K_j^* = \frac{x_j^*}{s_j} \quad (3.20)$$

b) dacă etalonul tinde spre minim, se va aplica raportul invers:

$$K_j^* = \frac{s_j}{x_j^*} \quad (3.21)$$

6. Au fost calculate ponderile indicatorilor incluși în modelul de calcul a indicelui integral

după relația:

$$a_j = \frac{K_j^*}{\sqrt{\sum_{j=1}^n (K_j^*)^2}} \quad (3.22)$$

Toți parametrii de calcul pentru evaluarea complexă a potențialului financiar al societății de asigurări se introduc în următorul tabel (Tabelul 3.7.)

Tabelul 3.7. Parametrii calculați ai potențialului financiar al societății de asigurări „Allianz Tiriac Unit Asigurări S.A.”

	x_j^*	K_j^*	$(K_j^*)^2$	a_j	$a_{j \times} K_j^*$
A₁	120	7,514	56,46	2,379	17,87
A₂	200	4,791	22,953	0,967	4,632
A₃	1,2	1,818	3,305	0,139	0,252
A₄	2,11	7,7	59,29	2,498	19,235
B₁	35,0	6,076	36,918	1,555	9,448
B₂	56,67	3,824	14,623	0,616	2,355
C₁	9727,4	3,756	14,107	0,594	2,231
C₂	50,2	0,177	0,0313	0,001	0,0002
C₃	50,0	4,591	21,077	0,888	4,077
C₄	50,0	6,631	43,97	1,852	12,281
C₅	50,0	7,669	58,813	2,478	19,004
D₁	-6,41	-2,41	5,808	0,245	-0,59
D₂	32,74	8,005	64,08	2,7	21,613
D₃	-29,19	-2,291	5,249	0,221	-0,506
D₄	56,3	0,457	0,209	0,009	0,0041
E₁	43,65	2,138	4,571	0,192	0,410
E₂	143,7	6,202	38,465	1,620	10,047
E₃	7,32	4,946	24,463	1,031	5,099
E₄	66,67	8,032	64,51	2,718	21,831
E₅	4,75	4,948	24,483	1,031	5,101
Suma			563,38		154,394
$\sqrt{\quad}$			23,736		

Sursă: calculele autorului

7. Valorile funcției potențial pentru fiecare an s-a calculate după relația:

$$y_t = \sum_{j=1}^n a_j \cdot K_{ij} \quad (3.23)$$

8. Valoarea etalon al funcției potențial se calculează după formula:

$$y_t^* = \sum_{j=1}^n a_j \cdot K_j^* \quad (3.24)$$

9. S-a calculat valoarea complexă a potențialului financiar în baza unui indice integrat pentru

$$P_t = \frac{y_t}{y_t^*} \cdot 100$$

fiecare an: (3.25)

Calculul potențialului financiar în dinamică este prezentat în tabelul 3.8.

Tabelul 3.8. Evaluarea multicriterială a nivelului de valorificare a potențialului financiar al societății de asigurări „Allianz Tiriac Unit Asigurări S.A.”

	2017	2018	2019	2020	2021
$a_1 A_1$	21,30	19,218	24,877	23,238	24,57
$a_2 A_2$	6,51	7,831	8,247	6,394	8,43
$a_3 A_3$	0,672	0,503	0,427	0,341	0,337
$a_4 A_4$	14,4	14,496	15,043	19,237	19,144
$b_1 B_1$	13,328	11,12	11,338	10,669	8,97
$b_2 B_2$	1,560	2,355	0,897	1,431	0,827
$c_1 C_1$	1,866	1,408	1,242	2,373	0,829
$c_2 C_2$	0,005	0,008	0,006	0,007	0,006
$c_3 C_3$	2,365	2,365	0,978	0,653	0,653
$c_4 C_4$	5,649	4,667	1,965	1,719	1,843
$c_5 C_5$	7,6	4,941	1,9	2,28	2,089
$d_1 D_1$	-0,693	-1,139	-0,59	-0,88	-1,112
$d_2 D_2$	19,12	16,926	21,613	15,711	15,01
$d_3 D_3$	-0,56	-1,069	-0,506	-0,665	-0,73
$d_4 D_4$	0,021	0,02	0,02	0,02	0,021
$e_1 E_1$	0,413	0,465	0,411	0,746	0,805
$e_2 E_2$	6,36	6,622	10,047	6,046	7,058
$e_3 E_3$	2,982	2,661	4,563	5,099	3,643
$e_4 E_4$	19,94	20,87	18,542	24,41	24,611
$e_5 E_5$	2,621	3,103	5,101	4,511	3,329
y_t^*	125,459	117,371	126,121	123,34	120,333
P_t	81,26	76,02	81,69	79,89	77,94

Sursă: calculele autorului

Etapa a III. Analiza și interpretarea rezultatelor evaluării potențialului financiar

Indicele multicriterial al valorificării potențialului financiar al societății de asigurări trebuie să tindă spre nivelul de 100%. Cu cât acest indice este mai aproape de valoarea maximă (100%), cu atât mai mare eficiența activității acesteia. Determinarea nivelului de valorificare a potențialului financiar și a rezervelor de creștere a acestuia poate fi determinat conform aprecierilor recomandate de G. Savitskaia ș.a. [148, pag. 225]:

0 – 50% - nivel scăzut; 50 – 75% - nivel mediu; peste 75% - nivel înalt.

Rezerva nevalorificată a potențialului financiar se calculează ca diferența dintre 100% și valoarea coeficientului integral al potențialul financiar. Astfel, putem concluziona, că potențialul financiar al companiilor analizate a fost valorificat la un nivel înalt, există reserve nevalorificate de creștere a eficienței gestiunii financiare a acestor companii.

Sistematizarea rezultatelor evaluării multicriteriale ale nivelului de valorificare a potențialului financiar al societății de asigurări „Allianz Tiriac Unit Asigurări S.A.” în perioada 2017 – 2021 este prezentată în formă de diagramă structurală (Fig. 3.7.).

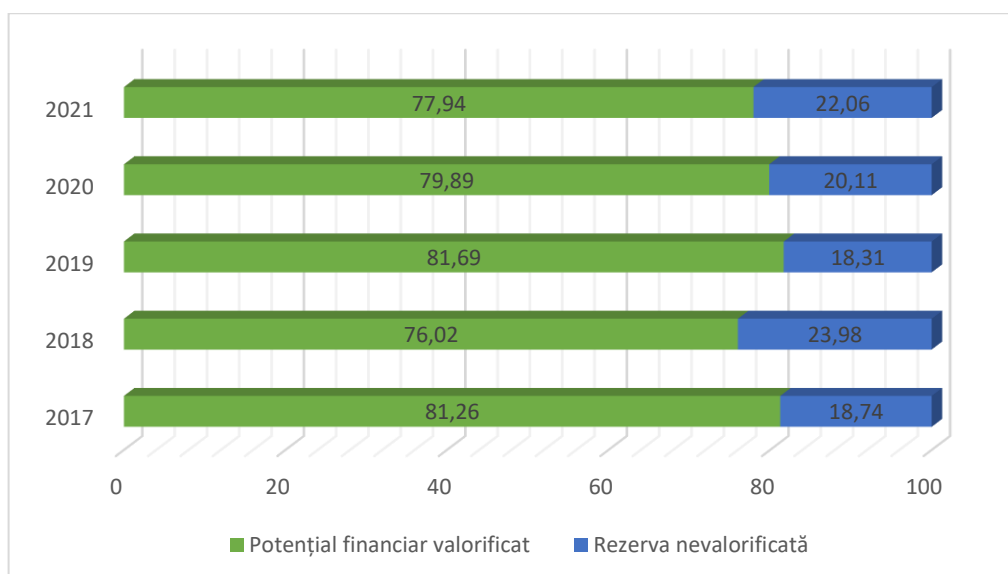


Fig. 3.7. Dinamica indicelui multicriterial al valorificării potențialului financiar al societății de asigurări „Allianz Tiriac Unit Asigurări S.A.” în perioada 2017 – 2021, %

Sursă: elaborat de autor

Rezultatele analizei multicriteriale pe componente și a evaluării nivelului de valorificare a potențialului financiar al societății de asigurări constituie fundamental pentru elaborarea strategiei financiare și determinarea setului de măsuri și acțiuni pentru eficientizarea activității societății de asigurare. Setul de măsuri preconizate presupune elaborarea unui program de valorificare a rezervelor de utilizare a acelor componente care necesită să fie mobilizate pentru a contribui la creșterea eficienței activității. Valorile standardizate vor permite formularea de acțiuni prin prisma unor valori concrete ale indicatorilor spre care trebuie să tindă managerii într-o perioadă concretă de timp.

Algoritmul elaborării strategiei financiare pentru eficientizarea activității societății de asigurare în baza rezervelor nevalorificate ale potențialului financiar este următorul:

- la un *nivel scăzut (până la 50%)* al valorificării potențialului financiar se va tinde spre o realizare maximă a rezervelor interne pe componente ale acestuia fără a recurge la investiții externe;
- la un *nivel mediu (50-75%)* de valorificare a potențialului financiar se vor mobiliza rezervele interne cu atragerea investițiilor după principiul „ritmul de creștere a indicelui integral al valorificării potențialului financiar depășește creșterea treptată a investițiilor”;
- în situația unui *nivel înalt (peste 75 la sută)* al valorificării potențialului financiar se vor elabora strategii care vizează transformări inovaționale ale proceselor operaționale, ale produselor de asigurare pe baza unor proiecte de investiții fundamentate din punct de vedere economic și financiar.

3.4. Concluzii la capitolul 3.

1. Așa cum rezultă din analiza efectuată în capitolul 2 sectorul asigurărilor atât în România, cât și în Republica Moldova are potențial de dezvoltare. Indicatorii analizați reflectă contribuția modestă a asigurărilor la creșterea economică și asigurarea bunăstării cetățenilor. Un argument în acest sens constituie concluzia care rezultă din clarificarea ipotezei existenței unei interdependențe între dimensiunea economică a dezvoltării asigurărilor exprimată prin volumul primelor brute subscrise și indicatorul macroeconomic Produsul Intern Brut pe cap de locuitor. Rezultatele obținute confirmă ipoteza dată, ca dovezi servind testele de calitate a modelului econometric (3.6.). Interpretarea parametrilor modelului de regresie liniară au scos în evidență faptul că evoluția PIB pe cap de locuitor poate fi considerată determinantă pentru evoluția pieței asigurărilor, oferind managerilor companiilor de asigurări un instrument de previziune financiară util.
2. Din sistematizarea abordărilor metodologice de analiză a eficienței activității de asigurări am considerat că o gestiune financiară eficientă necesită o abordare integrată, fapt care se poate realiza prin analiza matricială, presupunând și o abordare strategică, deci de luare a unor măsuri strategice de viitor. Pe baza dimensiunii potențialului de dezvoltare financiară pot fi efectuate previziuni ale poziției pieței de asigurări, și luând măsuri concrete de către autoritatea de reglementare pentru a schimba starea activității de asigurări și a activității financiare a pieței generale.
3. Metoda de previziune strategică matriceală elaborată de către Franchon și Romanet are rolul de a îmbunătăți procesul decizional pentru reglementarea pieței asigurărilor, pe baza determinării eficienței capitalului asigurătorului. Rezultatele oferă dovezi empirice cu privire la fiabilitatea rezultatelor previziunii performanței financiare și de subscriere (asigurări), pe piețe foarte diferite. Metoda permite evaluarea atractivității sectorului de asigurări într-o anumită țară din perspectiva portofoliului de produse de asigurări (activitatea de subscriere) și a portofoliului investițional. În acest sens, prognoza matriceală ar putea fi considerată un instrument util pentru ca autoritățile să-și reexamineze politica și strategia pentru dezvoltarea viitoare a asigurărilor. Autoritatea de reglementare poate evalua performanța financiară, poate fixa factorii determinanți și poate prezice tendințele lor viitoare. De asemenea, matricea poate servi ca evaluare inițială care permite detectarea problemelor financiare și a motivelor. Fiecare celulă matriceală a fost susținută de interpretarea subiectivă și explicarea atentă a judecăților actuale de poziție și a deciziilor strategice viitoare. Descrierea instrumentului este un cadru de sprijin pentru îmbunătățirea deciziilor factorilor de decizie. Originalitatea acestei metode constă în posibilitatea diagnosticării sectorului asigurărilor pentru a stabili repere strategice de viitor.

4. Rezultatul consolidat al activităților de investiții și de subscriere permite armonizarea ambelor categorii de operațiuni din perspectivă managerială și de reglementare. În decursul întregii perioade analizate (2015-2021), cu excepția anului 2018, indicatorul „Indicatorul activității asiguratorului (AA)” a fost mereu în pătratul cu poziție financiară dezechilibrată, ceea ce indică la potențialul nevalorificat al societăților de asigurare românești. Aceasta se datorează următorilor factori: încasarea primelor de asigurări pentru perioada analizată este la un nivel de echilibru, dar se atestă un grad înalt de cedare în reasigurare, ceea ce indică imposibilitatea societăților de asigurări de a respecta obligațiile de asigurare.
5. Pornind de la necesitatea adoptării unei viziuni strategice asupra eficienței activității companiilor de asigurări, precum și considerarea că la baza evaluării acestora trebuie să stea un sistem echilibrat de indicatori, eficiența activității prin prisma gestiunii financiare, poate fi evaluate în baza indicatorilor care reflectă potențialul financiar al societății de asigurări. În acest scop a fost:
- elaborat algoritmul de evaluare a potențialului financiar al societății;
 - a fost sistematizat sistemul de indicatori ai potențialului financiar;
 - a fost elaborată și demonstrată aplicabilitatea metodologiei de analiză a evaluării gradului de valorificare a potențialului financiar, metodologia fiind aplicată în cadrul societății de asigurare „Allianz Tiriace Unit Asigurări” S.A.

Aplicarea acestei metodologii de analiză în baza analizei multicriteriale pe componente pentru evaluarea nivelului de valorificare a potențialului financiar al societății de asigurări permite managerilor financiari să elaboreze o strategie și să formuleze setul necesar de măsuri și acțiuni pentru eficientizarea gestiunii financiare. Elaborarea setului de măsuri presupune elaborarea unui program de valorificare a rezervelor de utilizare a acelor componente care necesită a fi mobilizate pentru a contribui la creșterea eficienței gestiunii financiare. Valorile standardizate vor permite formularea de acțiuni prin prisma unor valori concrete ale indicatorilor spre care trebuie să tindă managerii într-o perioadă concretă de timp. Pot fi formulate direcții de acțiune pe etape (pas cu pas) utilizând criterii distincte pentru fiecare nivel:

a) la un *nivel redus* al valorificării potențialului financiar se va tinde spre o realizare maximă a rezervelor interne pe componente ale acestuia fără a recurge la investiții externe;

b) la un *nivel mediu* de valorificare a potențialului financiar se vor mobiliza rezervele interne cu atragerea investițiilor după principiul „ritmul de creștere a indicelui integral al valorificării potențialului financiar depășește creșterea treptată a investițiilor”;

c) la un *nivel înalt* al valorificării potențialului financiar se vor elabora strategii care vizează transformări inovatorii ale proceselor operaționale, ale produselor de asigurare pe baza unor proiecte de investiții inovatoare.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Cercetările efectuate în cadrul tezei de doctorat, au permis soluționarea problemei științifice care constă în fundamentarea teoretico-metodologică a analizei eficienței asigurărilor ca domeniu de activitate economică-financiară, fapt ce a confirmat necesitatea abordării sistemice a acesteia prin prisma nivelului de valorificare a potențialului financiar al societăților de asigurare, considerat determinantul eficienței asigurărilor la toate nivelele (microeconomic, sectorial și macroeconomic). Soluționarea acestei probleme științifice a permisă concluzionăm următoarele:

1. La etapa actuală a dezvoltării teoriei și practicii manageriale se conturează clar o tendință de reorientare dinspre sistemele de management tradiționale spre cele orientate strategic. Această tendință este valabilă și pentru sectorul asigurărilor. Deosebirile principale între aceste două sisteme o reprezintă instrumentele manageriale aplicate. Introducerea principiilor managementului orientat strategic în sistemul evaluării eficienței activității de asigurare impune necesitatea unor noi tehnici, metode de gestiune. Aceasta se referă și la necesitatea unei evaluări corespunzătoare a eficienței. Necesitatea în noi abordări metodologice de evaluare a eficienței asigurărilor rezultă și din caracterul complex al conceptului asigurărilor.
2. Știința asigurărilor a cercetat detaliat natura diferită a asigurărilor, a definit caracteristicile acestora ca categorie economico-financiară și juridică, funcțiile și rolul lor. Totodată am constatat că asigurarea este un instrument eficient de gestionare a riscurilor sociale, dar nu este suficient de aplicat în sistemul de protecție a populației din România și Republica Moldova. La etapa actuală nu vom întâlni o definiție clară a conceptului „eficiența asigurărilor”, acesta fiind definit din perspectiva asiguratorilor, asiguraților, a impactului acestora asupra societății, precum și prin prisma dimensiunii (juridice, economice, financiare, sociale etc.) acestora. În urma cercetărilor întreprinse, au fost obținute anumite rezultate științifico-metodologice, care clarifică esența conceptului și rolul asigurărilor ca element al sistemului financiar și în economie. Cercetarea realizată oferă o fundamentare teoretică a faptului că importanța economico-socială a asigurărilor constă nu numai în compensarea daunelor rezultate în urma producerii unui eveniment asigurat, asigurând astfel stabilitatea, securitatea activității antreprenoriale, creșterea competitivității entităților economice, ci și în faptul că este un domeniu de afaceri, de eficiență și nivelul de dezvoltare căruia depinde dezvoltarea altor domenii de afaceri. Totodată, ca element important al sistemului financiar, rezultatele activității societăților de asigurare contribuie la formarea PIB-ului și îmbunătățirea sferei sociale.
3. Prin compararea metodelor de evaluare a eficienței asigurărilor s-a ajuns la concluzia relevanței evaluării eficienței asigurărilor prin prisma criteriului functional, adică al celor 4 funcții de bază ale asigurărilor, identificate în capitolul 1 al tezei. Considerăm evaluarea eficienței sociale a asigurărilor relevantă și oportună, întrucât oferă un suport metodologic important pentru

evaluarea eficienței asigurărilor din perspectiva economisirii banului public și a resurselor cetățenilor. Această delimitare a permis să stabilim trei contexte interdependente de evaluare:

- eficiența asigurărilor ca mecanism de transformare a resurselor (la nivelul societății de asigurare – contextul microeconomic);
 - eficiența asigurărilor ca mecanism de realizare a obiectivelor indivizilor și grupurilor (nivelul individual);
 - eficiența asigurărilor ca domeniul al afacerilor, exprimată în indicatori ai dezvoltării sectorului asigurărilor (nivel sectorial);
 - eficiența asigurărilor ca mecanism de protecție utilizat de stat pentru cetățenii săi și pentru creșterea economică (nivelul macroeconomic).
4. Un aspect important, care rezultă din prezenta cercetare, este că în centrul relațiilor de asigurare se plasează asiguratorul, respectiv capacitatea societății de asigurări de a forma și utiliza eficient resursele sale printr-o gestiune eficientă este sursa de bază a eficienței asigurărilor. Cea mai cuprinzătoare caracteristică a activității unei companii de asigurări este potențialul financiar a acesteia, ceea ce permite ca evaluarea acestuia să fie acceptată drept criteriu al eficienței activității de asigurare. Astfel, activitatea de asigurare poate fi considerată un sistem în care procesele care se realizează în cadrul relațiilor economico-financiare, influențează structura financiară, poziția și performanța societății de asigurare pentru a realiza obiectivul strategic de creștere prin valorificarea maxim posibilă a potențialului financiar al acesteia.
5. Astfel, capacitatea societății de asigurări de a atinge și menține în decursul unei perioade de timp a unui anumit nivel al situației financiare (poziție financiară și performanță financiară), ținând cont de potențialul financiar disponibil poate fi considerată criteriul de bază pentru evaluarea eficienței societății de asigurare. Din această definiție se pot deduce două aspecte ale eficienței asiguratorului: static și dinamic. Componenta statică caracterizează gradul de atingere de către companie a nivelului necesar al situației financiare, exprimată în indicatori ai poziției și performanței financiare la un moment dat. Componenta dinamică caracterizează capacitatea companiei de a menține și îmbunătăți acest nivel în viitor.
6. Procesul de evaluare a eficienței activității, dar și a performanței gestiunii financiare a companiei de asigurări presupune probleme metodologice fundamentale: comensurabilitatea principală a eficienței; degradarea indicatorilor de performanță; validitatea extrapolării. Cercetarea metodelor tradiționale și a celor multicriteriale a devaluare a eficienței activității a permis să constatăm că gradul de minimizare a influenței negative al acestor trei probleme în metodele și modelele analizate este diferit. Cele mai bune rezultate se atestă în modelele care

au la bază metode matematice moderne, printre care se evidențiază metoda analizei pe componente (PCA – Principal Component Analysis), care elimină aceste dezavantaje.

7. Cercetările întreprinse au permis să identificăm două aspecte cheie ale evaluării eficienței activității de asigurare: a) evaluarea eficienței operaționale a activității de subscriere prin analiza matriceală – ca instrument de controlling asupra menținerii la un nivel suficient a rentabilității și a solvabilității; b) evaluarea nivelului valorificării potențialului financiar al companiei – ca criteriu complex al eficienței obținute a societății de asigurare și al eficienței de perspectivă (permite determinarea potențialului nevalorificat). Aplicarea acestor metode elimină dezavantajul metodelor tradiționale de evaluare a eficienței.
 8. Ca urmare a integrării metodei matriceale, a metodei analizei pe componente și a abordării activității de asigurări ca sistem, iar a potențialului financiar ca determinant al eficienței activității de asigurări, a fost elaborat setul de instrumente metodologice pentru evaluarea potențialului de dezvoltare a asigurărilor la nivel de companie, la nivel de sectorial, dar și prin prisma contribuției la creșterea economică. Calculele efectuate în baza datelor pe întreg sectorul de asigurări din România (analiza matriceala), precum și pe la nivelul societății de asigurare „Allianz Tiriac Unit Asigurări S.A.” pentru perioada 2017 – 2021, confirmă aplicabilitatea în practică a metodei recomandate, care se justifică printr-un șir de avantaje:
 - a) elimină problemele de ordin metodologic: comensurabilitatea principială a eficienței; degradarea indicatorilor de performanță; validitatea extrapolării;
 - b) ia în considerare specificul activității companiei de asigurări și relațiile acestora cu alte elemente;
 - c) ține cont de orientarea strategică a gestiunii financiare a asigurărilor;
 - d) se bazează pe cinci componente de bază ale potențialului financiar: a) solvabilitate și lichiditate; b) gestiunea activității de reasigurare; c) performanța în relațiile cu clienții; d) performanța financiară și e) performanța activității de investiții și inovaționale.
 9. Analiza efectuată arată că dimensiunea economică a dezvoltării asigurărilor România este dată de indicatorul macroeconomic Produsul Intern Brut în prețuri curente pe cap de locuitor. Rezultatele cercetării confirmă că evoluția primelor brute subscrise de societățile de asigurare este determinată de variația nivelului PIB pe cap de locuitor exprimat în prețuri curente (dolari SUA). Interpretarea parametrilor modelului de regresie liniară au scos în evidență măsura în care variabila factorială poate fi considerată determinantă pentru evoluția pieței asigurărilor, oferind autorităților un instrument de previziune util.
- Soluționarea problemei științifice și analiza efectuată în capitolul doi al tezei au condus la formularea următoarelor recomandări:

1. Pentru desfășurarea unei activități eficiente în timp, este necesar ca managerii societăților de asigurări să fie preocupați atât de eficiența operațională (a activității curente), cât și de eficiența de perspectivă. Pentru aceasta, pe lângă metodele tradiționale de evaluare și gestiune a activității de asigurări, trebuie implementate modele de gestiune strategică, precum matricea analizei strategice propusă de către savanții francezi Franchon și Romanet și adaptată la sectorul asigurărilor de către Dell'Atti ș.a. Aceste metode permit să fie adaptate la specificul companiei, ținând cont de factorii mediului intern și extern al companiei.
2. Se recomandă experților în elaborarea de politici, precum și managerilor companiilor de asigurări utilizarea modelului econometric prezentat în paragraful 3.2. ca un instrument util pentru a face previziuni privind evoluția pieței asigurărilor, să elaboreze strategii și să formuleze setul necesar de măsuri și acțiuni pentru eficientizarea și dezvoltarea asigurărilor, având în vedere rolul acestora în economie.
3. Considerăm potențialul financiar ca determinant al eficienței activității unei societăți de asigurare. În contextul dat, recomandăm evaluarea trimestrială a nivelului de valorificare a potențialului financiar prin algoritmul dezvoltat de către autor în paragraful 3.3. Aceasta va permite managerilor să se autoevalueze, precum și să revizuiască obiectivele strategice. Este important pentru o societate de asigurare de a monitoriza performanța activităților sale, precum și pentru a determina căile de dezvoltare ulterioară a piețelor regionale de asigurări în baza unui sistem de indicatori, considerate KPI pentru managementul acesteia.
4. În lipsa informațiilor cu privire la viziunea strategică a companiei de asigurări (cum este și cazul companiilor din Republica Moldova, dar și a unor asiguratori din România), această metodologie poate fi utilizată de potențialii investitori, bănci, altor companii de asigurări, clienți pentru a evalua și monitoriza nivelul de valorificare a potențialului financiar și a da aprecierea eficienței operaționale și de perspectivă. Semnificația metodei analizei pe componente constă într-un studiu cuprinzător al problemei evaluării asigurărilor de pe poziția eficienței sale.

BIBLIOGRAFIE

Publicații în limba română

1. Acordul de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, art. 241, aprobat prin Legea Nr. 112 din 02.07.2014.
2. ALEXA, C., CIUREL. V. *Asigurări și reasigurări în comerțul international*. București: Ed. All Back, 2006; ISBN 978-75-8786
3. ANDREICA, M. *Modele de avertizare timpurie a firmelor neproductive*. Studiu de caz al firmelor românești listate pe RASDAQ. În: *Economie teoretică și aplicată*. Vol. XX(2013), Nr. 5 (582), pag. 4-2 (5). ISSN 1841-8678
4. ANGHEL M.G.. *Identificarea instrumentelor financiare - etapă importantă în construcția portofoliilor*. In: *Romanian Statistical Review* nr. 9, 2013, p. 36-51. ISSN (online): 1844-7694 [citată 22.04.2022] Disponibil: http://www.revistadestatistica.ro/wp-content/uploads/2014/02/RRS_09_2013_a3ro.pdf
5. ANGHELESCU C., *Dicționar de economie*. București: Ed. Economică, 2001. ISBN 973-590-540-X., 520 pag.
6. Autoritatea de Supraveghere Financiară (ASF). *Evoluția principalilor indicatori ai asigurătorilor și brokerilor de asigurare pentru anul 2013. Raport anual*. [citată 22.09.2022] Disponibil: <https://www.asfromania.ro/uploads/articole/attachments/6076e78a07f47483351083.pdf>
7. Autoritatea de Supraveghere Financiară. *Evoluția pieței de asigurări-reasigurări în anul 2014*. [citată 22.09.2022] Disponibil: <https://www.asfromania.ro/uploads/articole/attachments/6076e5b08e0ba418194548.pdf>
8. Autoritatea de Supraveghere Financiară. *Evoluția pieței asigurărilor și reasigurărilor din România în anul 2015*. [citată 22.09.2022] Disponibil: <https://www.asfromania.ro/uploads/articole/attachments/6076e4781f2d3624080175.pdf>
9. Autoritatea de Supraveghere Financiară. *Evoluția pieței de asigurări în anul 2016*. [citată 22.09.2022] Disponibil: <https://www.asfromania.ro/uploads/articole/attachments/6076e31a67d50444621573.pdf>
10. Autoritatea de Supraveghere Financiară. *Evoluția pieței asigurărilor în anul 2017*. [citată 22.09.2022] Disponibil: <https://www.asfromania.ro/uploads/articole/attachments/6076e19c72ef5328436494.pdf>

11. Autoritatea de Supraveghere Financiară. Evoluția pieței de asigurări în anul 2018. [citât 22.09.2022] Disponibil: <https://www.asfromania.ro/uploads/articole/attachments/6076df01a214c098230591.pdf>
12. Autoritatea de Supraveghere Financiară. Evoluția pieței asigurărilor din România în anul 2019. [citât 22.09.2022] Disponibil: <https://www.asfromania.ro/uploads/articole/attachments/6076db1d24d1a044338505.pdf>
13. Autoritatea de Supraveghere Financiară. Raport privind evoluția pieței asigurărilor din România în anul 2020. [citât 22.09.2022] Disponibil: <https://www.asfromania.ro/uploads/articole/attachments/6076d9413c2df993732126.pdf>
14. Autoritatea de Supraveghere Financiară. Evoluția pieței de asigurări în anul 2021. [citât 22.09.2022] Disponibil: <https://www.asfromania.ro/uploads/articole/attachments/625d3c3d7a4fa967149359.pdf>
15. BABUCEA, A. (coord.), ș.a. *Management financiar*. Târgu Jiu: Editura Academică Brâncuși. ISBN (13) 978-973-7637-77-2.
16. BOTNARI, N., TEACĂ, A. *Unele aspecte privind evoluția sectorului național de asigurări și stabilitatea financiară a operatorilor acreditați în acest sector*. În: *Economica*. Numărul 5(69) / 2009. pag. 40-43. ISSN: 1810-9136
17. BISTRICEANU, Gh. D., *Sistemul asigurărilor în România*. București: Ed Economică, 2007, ISBN 973-590-738-0.
18. BISTRICEANU, Gh.D., *Lexicon de finanțe, bănci, asigurări*, Vol.I. București: Editura Economică, 2001. ISBN: 973-590-504-3
19. Biroul Național de Statistică al Moldovei. Obiectivul 8: Muncă decentă și creștere economică. Rezultatele naționalizării indicatorilor ODD 8. Disponibil: https://statistica.gov.md/ro/obiectivul-8-munca-decenta-si-crestere-economica-183_4506.html
20. BOGDAN, D.M., *Indicatori de eficiență economică în asigurări în contextul alinierii la standardele europene*, Cluj Napoca: Editura Sincron, 2003.
21. BOGDAN, D.M., *Politici si strategii europene in managementul asigurarilor din România*. În: culegerea de materiale ale Conferinței Științifice internaționale, „Sistemul de asigurari in condiții de criză financiară mondială”, pag. 170-184, Editura Policolor, Chișinău, 2010.
22. BOGDAN, D.M. ș.a. *Tratat de asigurări comerciale*. București: Editura Academiei Române. 2013, 930 p. ISBN: 9789732723746
23. CAPORRALE, G. A two-stage efficiency analysis of the insurance industry in Nigeria. JEL, 2008. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/253866974_A_TWO-

STAGE EFFICIENCY ANALYSIS OF THE INSURANCE INDUSTRY IN NIGERIA
/references

24. CAPRIAN, I., **LOM I.V.** *Asigurările sustenabile - oportunitate pentru societate și business.* În: Achiziții publice și dezvoltarea durabilă: pag. 252-263. Monografie colectivă, coordonator: Ulian G., USM, Chișinău: tipogr. "Primex- Com", 2020, 243 pagini. ISBN 978-9975-3493-1-4
25. CAPRIAN, I., **LOM I.V.** *Achizițiile durabile ca factor al performanței corporative în societățile de asigurări.* În: materialele Simpozionului Științifico- Practic Internațional, "Achiziții Publice Durabile: provocări și oportunitate" Chișinău, USM. 1-2 octombrie 2021, pag 30-34.
26. CAPRIAN, I., **LOM I.V.** *Implicarea societăților de asigurări în procesul de promovare a achizițiilor durabile.* În materialele Simpozionului Științifico-practic internațional, "Achiziții publice durabile: provocări și oportunitate", Chișinău, USM, 20-21 mai 2022.
27. CAPRIAN, I., **LOM I.V.** *Impactul asigurărilor maritime internaționale asupra activității de reasigurare.* În. Materialele Conferinței științifice internaționale „Paradigme financiar-contabile în viziunea tinerilor cercetători”, 15 decembrie 2017, Chișinău: USM, pag. 87-91. ISBN 978-9975-3202-2-1
28. CAPRIAN, I., **LOM I.V.** *Tendențele pieței globale a asigurărilor în aviație.* În: Materialele Conferinței științifice internaționale „Paradigme moderne în dezvoltarea economiei naționale și mondiale”, 1-2 noiembrie 2019, Chișinău: USM, pag. 218-221. ISBN 978-9975-149-73-0
29. CAPRIAN, I., **LOM I.V.** *Asigurări maritime.* În: Materialele Conferinței științifice naționale cu participare internațională, „Integrare prin cercetare și inovare”, 9-10 noiembrie 2017, Chișinău: USM, pag. 252-256. ISBN 978-9975-71-929-2
30. CAPRIAN, I., **LOM I.V.** *Teoretizări privind conceptul asigurărilor.* În: Materialele Conferinței științifice naționale cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare”, 10-11 noiemb. 2020, Chișinău: USM, pag. 239-242. ISBN 978-9975-152-48-8
31. CARE, R., FENECH, J. *Solvency II – challenges and industry impact*, 2010. [citat 05.04.2022]
Disponibil:
<https://www.actuaries.org.uk/system/files/documents/pdf/solvencyiichallengesandindustryimpacthandout.pdf>
32. CĂRBUREANU, M. *O metodă de analiză factorială aplicată în domeniul dezvoltării.* În: Analele Universității „Contantin Brâncuși” din Târgu-Jiu, Seria Economie, nr. 1/2010. p.187-194. ISSN 2344-3685. [citat 08.08.2022] Disponibil:
https://www.utgjiu.ro/revista/ec/pdf/2010-01/17_MADALINA_CARBUREANU.pdf

33. CHIȚU, A., OPRIȘ; M.E. *Indicatorii de performanță ai perspectivei clienți din Balanced Scorecard*: [citat 13.04.2022] Disponibil: <https://search.proquest.com/openview/134d10dc823f1deceeed03072acc8057/1?pq-origsite=gscholar&cbl=51385>
34. CIOLAC, Ioan-Călin. *Managementul bazat pe valoare – noua filozofie managerială*. În: *Revista OEconomica*, 2006, issue 03. ISSN 1223-0685. [citat 09.04.2022] Disponibil: https://econpapers.repec.org/article/oeneconom/y_3a2006_3ai_3a03_3aid_3a92.htm
35. CISTELECAN L., *Bancasigurare, realități și perspective*. În: *Revista Finanțe Bănci Asigurări*, nr.10, octombrie 2004. ISSN 1453-7524
36. CISTELECAN L., BOBOS E., *Piața asigurărilor în SUA (III)*. În: *Revista Finanțe Bănci Asigurări*, nr.9, septembrie 2003. ISSN 1453-7524
37. CISTELECAN L., CISTELECAN R., *Asigurări comerciale*, Tîrgu Mureș: Editura Dimitrie Cantemir, 1997. 444 p. ISBN 973-97024-9-X
38. CISTELECAN L., *Implicații ale globalizării în asigurări*. În: *Revista Finanțe Bănci Asigurări*, nr 1 din ianuarie 2002. ISSN 1453-7524
39. CISTELECAN, L., ȘTEFAN, D. et. al. *Coordonate ale managementului financiar în societățile de asigurări*. În: *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica*, 2, issue 8. ISSN 1223-0685. [citat 07.05.2022] Disponibil: <https://EconPapers.repec.org/RePEc:alu:journl:v:2:y:2006:i:8:p:16>
40. CIUMAȘ C., *Economia societății de asigurare*. Cluj Napoca: Editura Casa Cărții de Știință, 2009, 199 pagini, ISBN 978-973-133-543-8.
41. CIUREL V., *Asigurări și Reasigurări: o perspectivă globală*., București: Rentrop & Straton, 2011, 863 p. ISBN: 978-973-722-638-9
42. Codul Civil al României. Legea nr. 287 din 17 iulie 2009. În: *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr.409 din 10 iunie 2009.
43. COLIBABA, Dana. *Relații în rețeaua e-asigurări*. În: *revista Informatică Economică*, nr. 4 (20)/2001, pag. 41-45. ISSN 1453-1305
44. Combaterea provocării demografice în sectorul asigurărilor - o selecție a inițiativelor europene. Brussels, 2012. *Insurance Europeaisbl*.
45. CONSTANTINESCU, Dan Anghel. *Management financiar în asigurari*. București: Editura Economica, 2005, 440 p. ISBN 973-709-110-8
46. CONSTANTINESCU, Dan Anghel. *Tratat de asigurări*. Vol. I și II, București: Editura Economica, 2004. 1096 p. ISBN 973-709-012-8

47. Comisia Națională a Pieței Financiare din Republica Moldova. *Asigurări. Indicatori și raportări specializate*. 2006 – 2022. Bancă de date statistice. [citat 18.07.2023] Disponibil: <https://www.cnpf.md/ro/indicatori-si-raportari-specializate-6437.html>
48. Curtea de Conturi Europeană. Raport special. *EIOPA a avut o contribuție importantă la supravegherea și la stabilitatea sectorului asigurărilor, dar subzistă provocări semnificative*. [citat 22.11.2022] Disponibil: <https://www.eca.europa.eu/ro/Pages/DocItem.aspx?did=%7BB9461FAF-3146-4686-ACFD-4BBC658AC031%7D>
49. Directiva 2009/138/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2009 privind accesul la activitate și desfășurarea activității de asigurare și de reasigurare (Solvabilitate II). [citat 14.09.2022] Disponibil: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/ro/display_Ftu.html?ftuId=FTU_3.2.6.html
50. Directiva Comisiei 2014/18/UE din 29 ianuarie 2014 privind schimbarea Directivei 2009/43/UE a Parlamentului European și a Consiliului privind lista produselor din domeniul apărării (SL L 40/20, 11.2.2004.)
51. DOLGHI C., NOVAC C. *Piața asigurărilor – provocare pentru economia Republicii Moldova*. Revista Studia Universitatis Moldaviae, Nr. 2 (62) (2013), p.89-94. ISSN 1857-2073. [citat 15.07.2022] Disponibil: <http://studiamsu.eu/nr-2-62-2013/>
52. DZIUBEȚCAIA, T., COSTOVA, N. *Poziția și dezvoltarea pieței asigurărilor din Republica Moldova*. In: Economica, 2022, nr. 3(121), pp. 91-103. ISSN 1810-9136. DOI: 10.53486/econ.2022.121.091
53. ENACHI, M., LOM, I.V. *Metodologia TDABB (Time Driven Activity Based Budgeting) – instrument de control intern al societăților de asigurări*. In: Metodologii contemporane de cercetare și evaluare, Științe biologice și chimice Științe fizice și matematice Științe economice. 22-23.04.2021. Chișinău: CEP USM, 2021, pp. 159-162. ISBN 978-9975-159-16-6. [citat 22.09.2022] Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/154789
54. FOTESCU, S., ȚUGULSCHI, A. *Asigurări și reasigurări*. Chisinau, 2006, 178 p. ISBN 978-9975-75-347-0
55. FOTESCU, S. *Sistemul de distribuție a asigurărilor și modernizarea acestuia*; Acad. de Studii Econ. din Moldova. – Ch.: DEP al ASEM, 2006. – 291 p. ISBN 978-9975-75-358-6
56. GALICEANU I., BRATU Șt., *Economia Asigurărilor*, Craiova: Editura Universitară 1996.
57. GALICEANU I., *Asigurările în activitatea agenților economici*. Editura Tribuna Economică, București, 2004. ISBN 978-973-22-2251-7

58. GIURGIU A., *Conceptul „Gestiune financiară a unităților economice”*. Conținut și sferă de aplicabilitate, În: Probleme ale gestiunii financiare în unitățile economice de stat, Editura Academiei R.S. România, București, 1997.
59. IONESCU R. NOVAC L., *Economia asigurărilor*. București: Editura Universitară, 2012. ISBN 978-606-591-346-2, 368 p. DOI: 10.5682/9786065913462
60. JOLDES, Camelia C. *Analiza relației dintre asigurări și creșterea economică*. În: Colecția de working papers ABC-UL LUMII FINANCIARE. WP nr.4/2016. [citat 22.01.2021]
Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/338633832_Analiza_relatiei_dintre_asigurari_si_cresterea_economica/citations#fullTextFileContent
61. KICSI, R., COZORICI, A. *Asigurări și reasigurări*, 2007. [citat 12.09.2022] Disponibil: https://www.academia.edu/26072353/ASIGUR%C4%82RI_%C5%9EI_REASIGUR%C4%82RI_Curs_pentru_%C3%AEnv%C4%83%C5%A3%C4%83m%C3%A2nt_la_distan%C5%A3%C4%83
62. LĂCĂTUȘ V.D. *Asigurări de viață – fundamente teoretice și practice*, Cluj Napoca: Editura ALMA MATER, 2003. ISBN 978-606-22-2221-8
63. LAMBRU, Mihaela. *Rolul organizațiilor mutuale în cadrul asociativ pentru vârsta a treia în România*. În: Revista Calitatea vieții, 2011, pag. 397-408. ISSN 1844-5292 [citat 02.02.2022]
Disponibil: <https://www.revistacalitateavietii.ro/2011/CV-4-2011/04.pdf>
64. Legea 236/2018 privind distribuția de asigurări În: Monitorul Oficial nr. 853 din 08.10.2018. [citat 17.05.2022] Disponibil: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/Afis/205851>
65. Legea nr. 237/2015 privind autorizarea și supravegherea activității de asigurare și reasigurare. În: Monitorul Oficial nr. 800 din 28.10.2015. [citat 17.05.2022] Disponibil: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/172402?noCache=1463788800023>
66. Legea nr. 71/2019 privind societățile mutuale de asigurare și pentru modificarea și completarea unor acte normative. În: Monitorul Oficial, Partea I nr. 323 din 24 aprilie 2019. [citat 17.05.2022] Disponibil: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/Afis/213281>
67. Legea Republicii Moldova cu privire la asigurări nr.407-XVI din 21 decembrie 2006. În: Monitorul Oficial nr.47-49/213 din 06.04.2007.
68. LOM, I.V., ENACHE, Marcela. *Istoricul și specificul asigurărilor de transport*. În: Studia Universitatis Moldavie, 2018, nr 7(117) Seria Științe exacte și economice. Chișinău, USM, Nr. 7/117, ISBN 1857-2073, ISBN online 2345-1033 p.82-86.
69. LOM, I.V., CAPRIAN, I. *Mutual Insurance Funds to Reducing Agricultural Risks - a Theoretical Approach*. In: Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development Vol. 23, Issue 2, p.399 – 408, 2023 PRINT ISSN 2284-

7995, E-ISSN 2285-3952. [citat 22.09.2023] Disponibil: https://managementjournal.usamv.ro/pdf/vol.23_2/volume_23_2_2023.pdf

70. **LOM, I.V.** *Realizarea produselor de asigurare de către băncile comerciale.* În: Conferința Științifică Națională cu participare Internațională „Cercetare prin inovare”, 8-9 noiembrie 2018, USM, Chișinău 2018, p.33-37. ISBN 978-9975-142-50-2
71. MARIN, L., **LOM, I.V.** *Eficiența asigurărilor ca domeniu de activitate: abordări teoretico-metodologice.* În: International Scientific Conference „Modern paradigms in the development of the national and world economy”, 1 – 2 noiembrie 2019, USM, Chișinău, Republica Moldova, ISBN 978-9975-149-73-0, p.341-345.
72. MIHAI, M. *Metode statistice aplicate în studiul fenomenelor sociale.* București: Editura ASE, 2017. ISBN 978-606-34-0207-4
73. MITU E.N., *Strategii de dezvoltare a asigurărilor și reasigurărilor în mediul global,* În: Revista Finanțe Bănci Asigurări, nr. 10, octombrie 2003. ISBN: 973-590-504-3.
74. MOLDOVAN T. M., *Introducere actuarială în asigurările generale.* București: Editura Finmedia, 1999. ISBN 973-98877-2-4.
75. NAGHI, L. E. *Influența supravegherii prudențiale asupra capitalizării pieței asigurărilor din România.* În: Economie teoretică și aplicată Volumul XX (2013), No. 2(579), pp. 91-107. ISSN 1841-8678.
76. NEGRU, Titel, *Asigurări. Teorie și metodologie.* Editura Fundației România de Măine, 2007. 304 p. ISBN 973-725-294-2.
77. Norma nr.20/2016 privind autorizarea și monitorizarea societăților de asigurare și reasigurare. ASF. în vigoare din 11.04.2016. [citat 22.08.2022] Disponibil: <https://asfromania.ro/uploads/articole/attachments/6077e46255b24092958625.pdf>
78. OSMAN Oana. *Politele de asigurare vor ascunde mai puține surprize. Modificarile legislative vor obliga asiguratorii sa fie mai transparenti in relatia cu asiguratii.* În: Revista CAPITAL, nr.23, 2004. pag. 28. ISSN 2177-4153
79. PĂUN, Cristian. *Finanțarea afacerilor. Oportunități de finanțare în contextul integrării europene.* București, 2008. – 84 p.
80. PINTEA, Radu Florin. *Contribuții privind perfecționarea managementului în societățile de asigurări din România.* Rezumatul tezei de doctorat. Cluj Napoca, 2011.
81. POPOVICI, D., *Teoria și tehnica asigurării - reasigurării de persoane.* Timișoara: Editura Orizonturi Universitare, 1999. ISBN 973-9402-99-2.
82. POPOVICI, Ș., *Căi de creștere a eficienței în asigurările facultative de bunuri și persoane.* În revista Finanțe, Credit, Contabilitate. nr.3/1998. ISSN: 1223-3927

83. PUIU, Alexandru. *Managementul științific – factor principal al performanței în toate domeniile de activitate*. În: Strategii manageriale. Managerial Strategies. Revistă editată de Universitatea „Constantin Brâncoveanu”, nr. 1/2009. Pitești: Editura Independența Economică, pag. 5-10. ISSN 1844-668X
84. Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind sistemul european de conturi naționale și regionale din Uniunea Europeană. Capitolul 16 Asigurări. Strasburg, 21 mai 2013
85. [Regulamentul privind marjele de solvabilitate și coeficientul de lichiditate ale asigurătorilor \(reasiguratorilor\)](#) nr. 2/1 din 21 ianuarie 2011, publicat în Monitorul Oficial nr. 59-62 din 15.04.2011. [citat 06.06.2022]
86. Regulamentul privind rezervele tehnice de asigurare aprobat prin Hotărârea CNPF Nr. 1/5 din 11.01.2011.
87. ROBU M.A., MIRONIUC M., ROBU I.B., *Un model practic pentru testarea ipotezei de "Going-Concern" în cadrul misiunii de audit financiar pentru firmele românești cotate*. În: Revista de Audit Financiar, nr. 2/2012, pp. 13-23. ISSN: 1844 – 8801
88. ȘEULEAN V. ș.a. *Asigurări și reasigurări*. Timișoara: Editura Universității de Vest, 2014, 412 p. ISBN 978-973-12538-9-3
89. STANCU, I. *Finanțe: piețe financiare și gestiunea portofoliului: investiții directe și finanțarea lor: analiza și gestiunea financiară a întreprinderii*. București: Editura Economică, 2007, 1056 p. ISBN 973-590-512-4
90. ȘTEFĂNESCU, D., SILIVESTRU, M. *Balanced Scorecard - instrument de planificare strategică*. În: Revista Română de Statistică nr. 2 / 2012. ISSN 2359-8972. Disponibil: http://www.revistadestatistica.ro/wp-content/uploads/2014/02/RRS_2_2012_A3_ro.pdf
91. ȘUMANDEA-SIMIONESCU, Raluca Meda. *Gestiunea financiară a societăților de asigurare din România – analiză critică și direcții de perfecționare*. Teză de doctorat. Cluj-Napoca, 2014.
92. TABĂRĂ, N., VASILIU, A. *Relevanța indicatorilor în măsurarea performanțelor întreprinderii*. În: Revista ECONOMICA nr.1(83) 2013, p. 81 – 93. ISSN: 1810-9136
93. TEACĂ, Aliona. *Rolul și locul asigurărilor în economie*. În: Revista ECONOMICA nr.2 (58) 2007, pag. 60-63. ISSN: 1810-9136
94. ȚIRIULNICOVA N., PALADI V. ș.a. *Analiza rapoartelor financiare*. - Chișinău: ASEM, 2009, 295 p. ISBN 978-9975-75440-8
95. TOMA, M., Alexandru, F. *Finanțe și gestiune financiară de întreprindere*. București: Editura Economică, 2003, 416 p. ISBN 973-590-771-2.
96. UNGUR, Cristina. *Dezvoltarea potențialului investițional al pieței de asigurări din Republica Moldova*. Teză de doctor în științe economice. 522.01 Finanțe. – Chisinau, 2018.

97. UNGUR, Cristina. Impactul tehnologiilor avansate asupra pieței de asigurări. In: *Creșterea economică în condițiile globalizării: competitivitate, inovativitate, sustenabilitate*, Ed. 13, 11-12 octombrie 2018, Chișinău. Moldova: Complexul Editorial INCE, 2018, Ediția 13, Vol.2, pp. 94-98. ISBN 978-9975-3202-9-0.
98. VĂCĂREL I., BERCEA F., *Asigurări și reasigurări*. București: Ed. Expert 2007, 677 p. ISBN 978-973-618-109-2.
99. VĂDUVA, M., *Asigurări*. Timișoara: Ed. Mirton, 2006. ISBN 973 – 7608 – 37 – 2
100. VADUVA, M. *Eficiența activității de asigurare în România*. În: *Analele Universității “Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu, Seria Economie*, Nr. 2/2010, pag. 149-160. ISSN 2344-3685.
101. VEREJAN, Oleg. *Analiza statistică a pieței mondiale și naționale de asigurări. aspecte cantitative și calitative*. În: revista *ECONOMICA*, nr. 4 (60) 2007, pag. 104-108. ISSN: 1810-9136. [citat 25.03.2022] Disponibil. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Analiza%20statistica%20a%20pieței%20mondiale%20si%20naționale_0.pdf
102. ZGREABĂN, Cr. Comunicarea financiară pe baza fluxurilor de numerar. În: *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica*, Nr.8, 2006, vol. 1. ISSN: 1454-9409. [citat 12.02.2022] Disponibil: <http://www.oeconomica.uab.ro/upload/lucrari/820061/47.pdf>

Publicații în limba engleză

103. Accounting and finance for managers in insurance (with special reference to Lloyd's). Coursebook 941. The Chartered Insurance Institute. London, 2000.
104. AMICE. European Mutual Market Share 2022. International Cooperative and Mutual Insurance Federation (ICMIF). 2022. [citat 22.07.2022] Disponibil: <https://amice-eu.org/app/uploads/2022/06/European-Mutual-Market-Share-2022.pdf>
105. Anatomy of the credit crisis – an insurance reader from the Geneva Association, 2009.
106. ARNE, Sandström. Solvency: models, assessment and regulation, U.S.A., 2006, 416 p.
107. ATHENIA, Bongani Sibindi. *The art of alternative risk transfer methods of insurance*. In: *Risk governance & control: financial markets & institutions*. Volume 5, Issue 4, 2015.p.223-232.
108. BOLSHUNOVA, T. *Criteria and parameters of insurance social efficiency estimation*. In: *Vestnik TGU*, no. 10(66), 2008. ISSN 1810-0201. Pp.195-197
109. Cambridge Institute for Sustainability Leadership. *The Climate Wise Principles Independent Review*. [citat 16.03.2022] Disponibil: <https://www.cisl.cam.ac.uk/system/files/documents/cisl-climatewise-principles-2020.pdf>

110. CHURCHILL, Craig. Protecting the poor. A microinsurance compendium. ISBN 978-92-2-119254-1 (ILO)
111. Commission Européenne. *Solvency II – Frequently asked questions*. Bruxelles, 2015. [citat 04.04.2022] Disponibil: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fr/MEMO_15_3120
112. Commission Europa. Definition of insurance contract. [citat 12.06.2022] Disponibil: definition_of_insurance_contract_en.pdf (europa.eu)
113. CHOWDHRY, Ben. Risky Business: Understanding How Insurance Markets Actually Work. 27.06.2017. [citat 03.08.2022] Disponibil: <https://online.hbs.edu/blog/post/risky-business-how-insurance-markets-actually-work>
114. DELL'ATTI, S. ş.a. *Matrix forecasting to investigate the capital efficiency of the insurance market: Case of Italy*. Journal of Governance & Regulation, 9(3),2020, p. 72-83. [citat 25.08.2022] Disponibil: <http://doi.org/10.22495/jgrv9i3art5>
115. DIEGTIAR, O.A. ş.a. *Improvement of Methodological Approaches to Determining Directions of Ensuring Financial Security of Insurance Companies of Ukraine*. In: Vol. 39 No. 5 (2021): Special Issue: Innovation in the Economy and Society of the Digital Age. DOI: 10.25115/eea.v39i5.4908
116. ELING, M., LUHNEN, M. *Frontier Efficiency Methodologies to Measure Performance in the Insurance Industry: Overview, Systematization, and Recent Developments*. In: The Geneva Papers on Risk and Insurance. Issues and Practice. Vol. 35, No. 2 (April 2010), pp. 217-265.
117. EIOPA. Discussion Paper on Blockchain and Smart Contracts In Insurance. 2021. ISBN 978-92-9473-295-8. [citat 18.08.2022] Disponibil: <https://www.eiopa.europa.eu/system/files/2021-04/eiopa-discussion-paper-on-blockchain-29-04-2021.pdf>
118. EIOPA. *European Insurance Overview 2022*. [citat 26.04.2022] Disponibil: https://www.eiopa.europa.eu/publications/european-insurance-overview-2022_en
119. EIOPA Strategy 2023-2026. [citat 21.03.2022] Disponibil: https://www.eiopa.europa.eu/publications/eiopa-strategy-2023-2026_en#files
120. FERIDE, H. Basturk. *Characteristics and competition structure of Turkish insurance industry*. 2012. [citat 14.09.2022] Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.09.185>
121. *Financial KPIs in a IFRS 17 World*. Deloitte EMEA A&IS Working Group Report, January, 2023 [citat 28.04.2023] Disponibil: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/us/Documents/financial-services/us-financial-kpis-in-a-ifs-17-world-january-2023.pdf>

122. FINMA. The Swiss Solvency Test, 2018. [citat 15.09.2022] Disponibil: [https://www.finma.ch/en/~media/finma/dokumente/dokumentencenter/myfinma/faktenblaetter/faktenblatt-schweizer-solvencetest-sst.pdf](https://www.finma.ch/en/~/media/finma/dokumente/dokumentencenter/myfinma/faktenblaetter/faktenblatt-schweizer-solvencetest-sst.pdf)
123. *Fundamentals of Insurance Company Financial Analysis*. Elany. Compliance Advisor. December, 2013. New York. [citat 14.04.2022] Disponibil: <http://www.elany.org/f/1798>
124. HAN L. et all. *Insurance Development and Economic Growth*. In: The Geneva Papers on Risk and Insurance. Issues and Practice Vol. 35, No. 2 (April 2010), pp. 183-199.
125. HOSSEIN, N., MAHESH, R. *The Role of Insurance Development in Financial and Economic Growth in Iran*. In: International Journal of Management Studies. ISSN (Online)2231-2528 [citat 13.08.2022]. Disponibil: DOIURL: [http://dx.doi.org/10.18843/ijms/v5i3\(3\)/16](http://dx.doi.org/10.18843/ijms/v5i3(3)/16)
126. HUANG, W., ELING, M. An Efficiency comparison of the non-life insurance industry in the BRIC countries. In: European Journal of Operational Research. Volume 226, Issue 3, 2013, pages 577-591. [citat 12.09.2022] <https://doi.org/10.1016/j.ejor.2012.11.008>
127. ICMIF. *A practical guide to understanding mutual insurance*. Edition 1. 2020. [citat 14.07.2022] Disponibil: https://www.icmif.org/wp-content/uploads/2020/07/Guide_Mutual-insurance_Icmif.pdf
128. IFRS 17 Insurance Contracts. Standard 2023 Issued. [citat 20.05.2022] Disponibil: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-17-insurance-contracts/>
129. Impact of Solvency II on Primary Insurance Companies: Challenges and Opportunities. [citat 20.04.2022] Disponibil: <http://www.gccapitalideas.com/2011/10/13/impact-ofsolvency-ii-on-primary-insurance-companies-challenges-and-opportunities-part-ii/> Joint Forum, 2010
130. Insurance Europe. *How Insurance Works*. Brussels, 2012. [citat 20.04.2023] Disponibil: <https://www.insuranceeurope.eu/publications/729/how-insurance-works/>
131. Insurance Europe. *Statistics*. [citat 20.04.2023] Disponibil: <https://www.insuranceeurope.eu/statistics>
132. Insurance Information Institute. *How Insurance Drives Economic Growth*. June 2018. [citat 22.08.2022] Disponibil: <https://www.iii.org/white-paper/how-insurance-drives-economic-growth>
133. JOURDE, Tristan, MARKUS, Loewe. *The potential of microinsurance for social protection*. Working Paper. Banque de France. January 2022, WP#857. [citat 07.05.2022] Disponibil: <https://publications.banque-france.fr/en/rising-interconnectedness-insurance-sector>

134. KAPLAN, Robert S. *The Rising Interconnectedness of the Insurance Sector*. Accounting Horizons: March 2001, Vol. 15, No. 1, pp. 87-104. [citat 22.03.2023] Disponibil: <https://aaajournals.org/doi/10.2308/acch.2001.15.1.87>
135. KWON, W. Jean, LEIGH, W. *Analytical tools for the insurance market and macro-prudential surveillance*, OECD Journal: Financial Market Trends. 2016. [citat 22.04.2022] Disponibil: <https://www.oecd.org/pensions/Analytical-tools-insurance-market-macro-prudential-surveillance.pdf>
136. Ledger Insights. 11 *Taiwanese firms to trial insurance blockchain to simplify policy changes*. April 8, 2020. [citat 18.02.2022] Disponibil: <https://www.ledgerinsights.com/insurance-blockchain-taiwan-consortium/>
137. LIEDTKE, P. *Insurance and private pensions compendium for emerging markets*, OECD, 2010.
138. LIEDTKE, P. *What's Insurance to a Modern Economy?* Geneva Pap Risk Insur Issues Pract 32, 211–221, 2007. [citat 22.05.2022] Disponibil: <https://doi.org/10.1057/palgrave.gpp.2510128>
139. LIEDTKE, P.M., ed. *Anatomy of the Credit Crisis: An Insurance Reader from The Geneva Association*. Geneva: The Geneva Association, 2010. 152 p. ISBN 1662-3738.
140. LOM, I.V., MARIN, L. *Performance determinants of the insurance company's activity*. In: Economie și Sociologie, 2020, nr. 1, pp. 21-30. ISSN 1857-4130. DOI: 10.36004/nier.es.2020.1-02
141. LOM, I.V., *The insurance development in the conditions of digital technologies evolution*. În: Теория и практика управления: ответы на вызовы цифровой экономики, Moscov 6 decembrie 2019.
142. MARIN, L., LOM, I.V. *Agroinsurance: risk classification*. In: „Дослідження підприємництва: ключові механізми організації, основні драйвери та перспективи”, Збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції, «Економічні перспективи підприємництва в Україні» 10–11 жовтня 2019 року, ISBN 978-966-337-548-9, p.237-239.
143. MEYER, M. *Rethinking Performance Measurement: Beyond the Balanced Scorecard*. Cambridge: Cambridge University Press. 2003. doi:10.1017/CBO9780511753824
144. MEUWISSEN, M.P. *Supporting Insurance in European Agriculture: Experience of Mutuels in the Netherlands*. EuroChoices, 2013; 12: 10-16. [citat 19.05.2022] Disponibil: <https://doi.org/10.1111/1746-692X.12034>
145. OECD. *Insurance Statistics* 2022. [citat 22.05.2022] Disponibil: <https://doi.org/10.1787/0512c106-en>

146. PANT, S., BAHADUR KC F. *Contribution of Insurance in Economic Growth of Nepal*. In: Journal of Advanced Academic Research (JAAR). ISSN: 2362-1303, Vol.4, No 1, 2017, p.99-110.
147. RANDAL, St. *Life insurance industry must innovate to handle \$8 trillion wealth transfer*. 2023. [citat 27.08.2022] Disponibil: <https://www.wealthprofessional.ca/investments/life-and-health-insurance/life-insurance-industry-must-innovate-to-handle-8-trillion-wealth-transfer/380633>
148. SAVITSKAIA, G. Analysis of the economic activity of the enterprise. Textbook. Fifth edition, revised and enlarged. Moscow INFRA-M, 2009. – 536 p. ISBN 978-5-16-003428-7
149. 07.10.2021. [citat 16.04.2023] Disponibil: <https://www.swissre.com/reinsurance/property-and-casualty/sustainability-positioning-insurance-industry-progressive-economic-force.html>
150. SANTENAC, Isabelle. *The world is changing radically – from demographics and technology to the global climate. This changes insurance*. 2019. [citat 22.05.2022] Disponibil: https://www.ey.com/en_gl/innovation-in-insurance/how-insurance-changes-can-tackle-some-of-the-worlds-biggest-challenges
151. SHUN, Crawford. *EY Global Insurance leader. Global Insurance trends analysis 2018*. [citat 13.08.2022] Disponibil: [https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-global-insurance-trends-analysis-2018/\\$File/ey-global-insurance-trends-analysis-2018.pdf](https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-global-insurance-trends-analysis-2018/$File/ey-global-insurance-trends-analysis-2018.pdf)
152. *Solvency II Review. Rethinking the Risk Margin*. January 2022. PricewaterhouseCoopers LLP 7 More London Riverside London SE1 2RT. [citat 22.05.2022] Disponibil: <https://www.pwc.co.uk/insurance/assets/pdf/rethinking-the-solvency-ii-risk-margin.pdf>
153. Study into the methodologies to assess the overall financial position of an insurance undertaking from the perspective of prudential supervision (KPMG), European Commission, 2002.
154. *Sustainable Solutions*. [citat 20.08.2022] Disponibil: <https://www.allianz.com/en/sustainability/business-integration/sustainable-insurance/sustainable-solutions.html>
155. Swess Re. *Mutual insurance in the 21st century: back to the future?* No 4/2016. [citat 22.05.2022] Disponibil: https://www.icmif.org/wpcontent/uploads/2020/07/sigma4_2016_en.pdf
156. SURYA, M., SUDHA, B. *Insurance Financial Soundness Indicator - Caramel Model*. In: International Journal of Advanced Science and Technology Vol. 29, No. 1, (2020), pp. 1234 – 1242. ISSN: 2005-4238 IJAST

157. UNGUR, C. *Socio-Economic Valences of Insurance*. [citat 05.09.2022] Disponibil: http://www.revec.ro/images/images_site/articole/article_17cd33548472c9a04a5f7dc55ba5cfdc.pdf
158. VAUGHAN, T. *The economic crisis and lessons from (and for) US insurance regulation*, 2009. National NAIC. [citat 22.05.2022] Disponibil: https://content.naic.org/sites/default/files/naic_archive/cipr_jir_vaughan.pdf
159. United Nations Environment Programme. *Building a Sustainable Financial System in the European Union*, March, 2016. 52 p. [citat 08.05.2022] Disponibil: https://unepinquiry.org/wp-content/uploads/2016/04/Building_a_Sustainable_Financial_System_in_the_European_Union.pdf
160. United Nations. *New risks, new opportunities: Harnessing environmental pollution liability insurance for a sustainable economy. A global study by UN Environment Programme's Principles for Sustainable Insurance Initiative*. June, 2022. [citat 22.06.2023] Disponibil: [Environmental-pollution-liability-insurance.pdf \(unepfi.org\)](https://unepfi.org/publications/environmental-pollution-liability-insurance.pdf)
161. ZHIGAS, M. G. *Development of Insurance Protection and Financial and Economic Features of Insurance Activity*. Izvestiya of Irkutsk State Economic Academy, 2014, no 4(96), pp.28-39.
162. WANG, D.S., LI, Y.M. *The Development of Foreign Capital Insurance Market, FDI and Economic Growth in China*. In: *Modern Economy*, 2019. 10, 872-885. ISSN: 2152-7261. <https://doi.org/10.4236/me.2019.103058>
163. WILLIAMS, O. *Efficiency, market structure and performance of the insurance industry in an emerging economy*, 2022. In: *Cogent Economics&Finance*, 10:1. ISSN: 2332-2039. DOI: 10.1080/23322039.2022.2068784
164. World Bank. *The Agricultural Insurance – a Risk Management Tool*. October 14, 2008. [citat 22.05.2022] Disponibil: <https://www.worldbank.org/en/news/speech/2008/10/14/the-agricultural-insurance-a-risk-management-tool>
165. World Economic Forum. *The Fourth Industrial Revolution: what it means, how to respond*. 2016. [citat 08.08.2022] Disponibil: <https://www.weforum.org/agenda/2016/01/the-fourth-industrial-revolution-what-it-means-and-how-to-respond/>

ANEXE

Anexa 1. Principalele instituții de intermediere pe piețele financiare

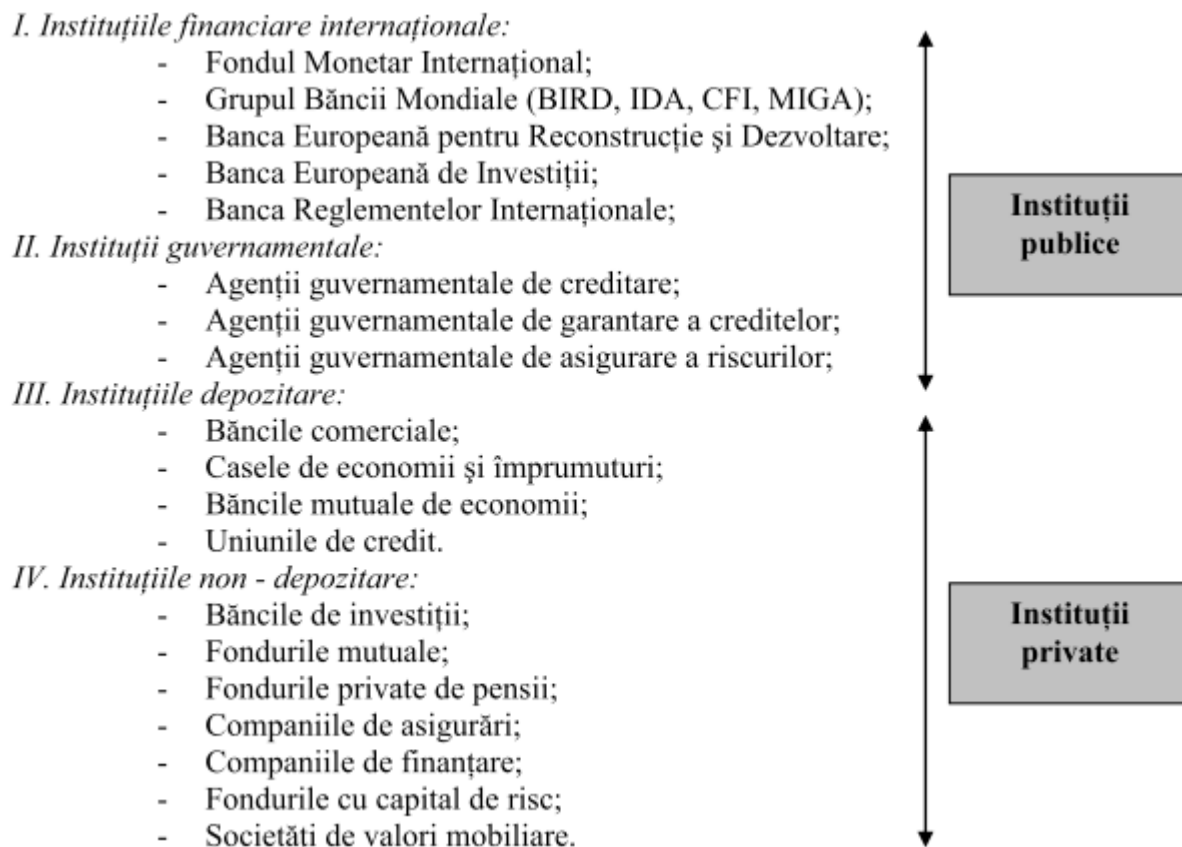


Figura A1. Principalele instituții de intermediere pe piețele financiare

Sursă: [79, pag. 34]

Anexa 2. Activități, considerate servicii de asigurare în Uniunea Europeană

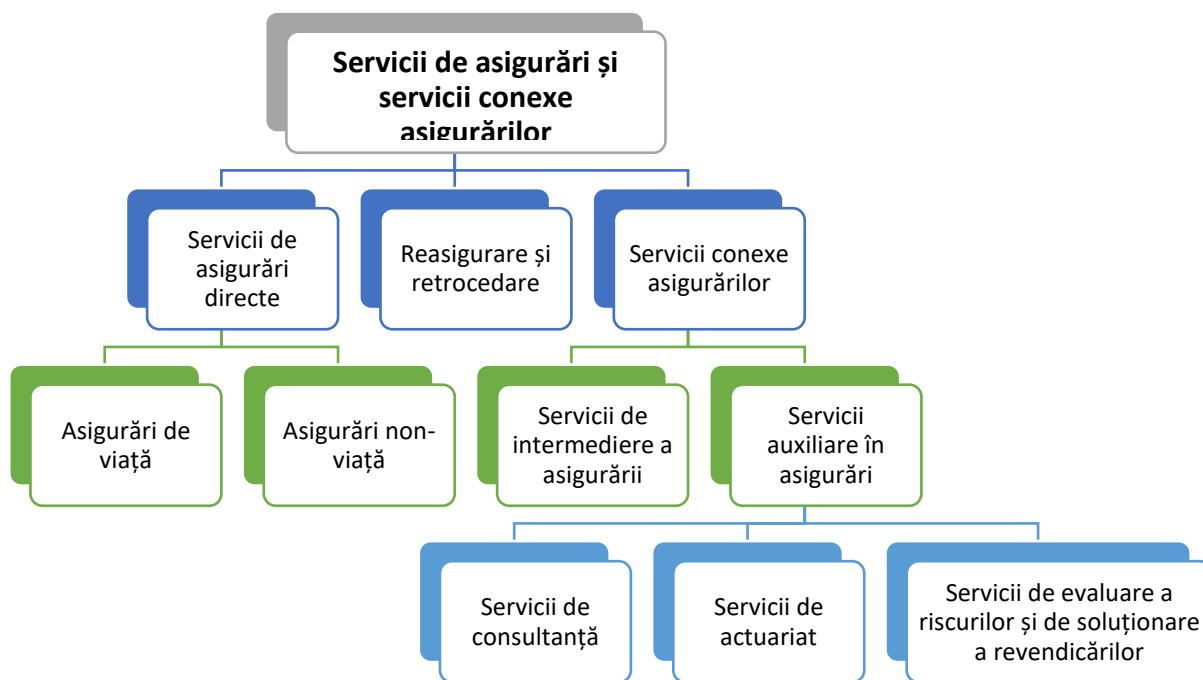


Figura A2. Activități, considerate servicii de asigurare în Uniunea Europeană

Sursă: [1].

Anexa 3. Fluxurile financiare ale societății de asigurare

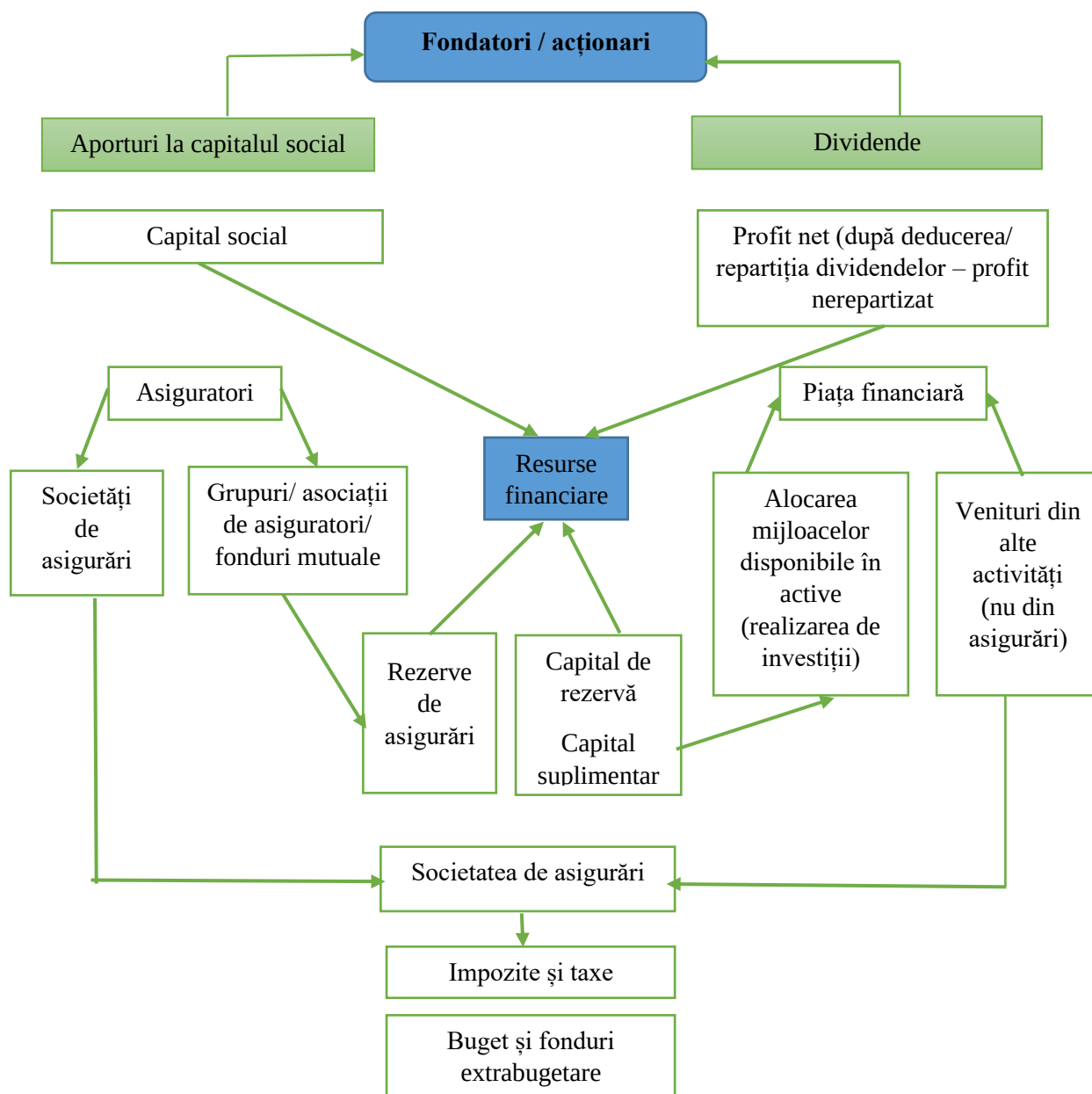


Figura A3. Fluxurile financiare ale societății de asigurare

Sursă: elaborat de autor în baza surselor: 17 și 22

Anexa 4. Sistemul de relații financiare ale unei societăți de asigurări, după conținutul lor economic

Nr. crt.	Categorii de relații	Caracteristici ale relațiilor financiare
1	Relațiile dintre societatea de asigurări și fondatorii acesteia (acționarii)	Relațiile cu fondatorii presupun: constituirea capitalului social al societății de asigurări conform cerințelor privind cuantumul minim; emisiunea și plasarea de acțiuni ale asigurătorului; distribuirea profiturilor/ dividendelor pe acțiuni.
2	Relații între asiguratori și asigurați privind constituirea fondului de asigurare	În cadrul acestor relații, asigurații achită prime de asigurări, respectiv dobândesc protecție de asigurare, iar asigurătorul primește resurse financiare necesare pentru achitarea despăgubirilor și, adițional, surse ieftine de capital investițional.
3	Relații între asigurători și intermediari de asigurări	Aceste relații presupun furnizarea de servicii către clienți și asiguratori (brokeri, agenți, bănci etc.) Brokerii acționează ca consilier pentru clienții lor (asigurați) și ca un canal de distribuție pentru asigurător.
4	Relații între asigurători și reasigurători	Relațiile cu reasuratorii au un caracter multidirecțional, asigurând mișcarea fluxurilor de numerar în legătură cu participarea reciprocă a părților la achitarea prejudiciului, participarea la profit; constituirea de către asigurătorul-cedent a „cotei reasigurătorilor” în rezervele lor de asigurare
5	Relații între asigurători și asociații de asigurători.	Aceste relații vizează constituirea de fonduri comune pentru acoperirea unor riscuri pentru care si sunt create asociațiile / fonduri mutuale (pool-uri) de asigurări)
6	Relații între asigurătorii și alte entități economice, publice, organizații necomerciale, societăți de marketing.	Societățile de asigurări pot deține cote de participație în capitalul altor entități; acordarea asistenței financiare, satisfacerea cererilor de despăgubire, servicii de promovare ș.a.
7	Relații între societățile de asigurări și operatorii pieței financiare	Relații financiare ale asiguratorilor cu bănci, societăți/fonduri de investiții etc. privind investirea pe termen lung și/sau plasarea temporară mijloacelor libere din fondurile constituite pentru despăgubirea asiguraților.
8	Relații între societăți de asigurări și structurile afiliate (grupuri, corporații, holding-urile)	Relații asociate cu redistribuirea inter-corporativă a fondurilor în scopul dezvoltării afacerilor, finanțării proiectelor comune, optimizarea fiscală, protecția împotriva preluărilor neloiale etc.
9	Relații între asigurători și instituțiile statului	Plata impozitelor și taxelor în bugete de nivele diferite, a contribuțiilor pentru asigurările sociale și medicale obligatorii, aplicarea penalităților;
10	Relațiile cu personalul	achitarea salariilor, sisteme de motivare etc.

Sursă: elaborat de autor în baza sursei: [60, pag. 15]

Anexa 5. Elementele asigurărilor

Elemente	Specificare
Asigurătorul	persoana juridică, societate de asigurări, care în schimbul primei de asigurare de la asigurat își asumă răspunderea de a acoperi pagubele produse bunurilor sau serviciilor asigurate
Asiguratul	persoana fizică sau juridică ce se asigură împotriva unor evenimente ce pot apărea în viața sa, care își asigură bunurile împotriva unor calamități naturale sau care se asigură pentru prejudiciul pe care îl poate produce unor terțe persoane
Beneficiarul asigurării	persoana care are dreptul să încaseze despăgubirea sau suma asigurată, fără ca aceasta să fie parte la contractul de asigurare;
Contractantul asigurării	element specific asigurărilor facultative și reprezintă persoana fizică sau juridică care poate încheia o asigurare, fără însă ca aceasta să obțină calitatea de asigurat
Contractul de asigurare	actul juridic prin care se reglementează raporturile juridice dintre părțile contractante. Este format dintr-un ansamblu de documente cuprinzând: cererea de asigurare; polița de asigurare; condițiile contractuale pentru asigurarea de bază și pentru clauzele suplimentare atașate
Riscul asigurat	evenimentul care odată produs, datorită efectelor sale, obligă pe asigurător să plătească asiguratului sau beneficiarului asigurării, despăgubirea sau suma asigurată
Evaluarea în vederea asigurării	element specific asigurărilor de bunuri.
Suma asigurată	parte din valoarea de asigurare pentru care asigurătorul își asumă răspunderea în cazul producerii evenimentului pentru care s-a încheiat asigurarea
Norma de asigurare	suma asigurată, stabilită prin lege, pe unitatea de obiect asigurat, ea fiind întâlnită numai în cazul asigurărilor de bunuri obligatorii.
Prima de asigurare	suma de bani dinainte stabilită pe care asiguratul o plătește asigurătorului, pentru ca acesta să-și poată constitui fondul de asigurare necesar achitării despăgubirilor
Durata asigurării	perioada de timp în care rămân valabile raporturile de asigurare între asigurător și asigurat așa cum au fost ele stabilite prin contractul de asigurare
Paguba (sau dauna)	pierderea valorică la un bun asigurat ca urmare a producerii fenomenului împotriva căruia s-a încheiat asigurarea

Sursă: elaborat de autor în baza surselor cu nr. 39, 40, 41

Anexa 6. Beneficii ale funcționării eficiente și ale competitivității domeniului asigurărilor

Beneficii	Descriere
Încredere pentru consumatori și afaceri.	Fără asigurare, oamenii ar fi mai prudenți cu inițierea de afaceri, pentru că vor trebui să-și asume integral toate riscurile și daunele provocate de diferiți factori de risc. De asemenea, oamenii ar mai reticenți și în privința unei locuințe în credit, automobile în leasing etc.
Beneficii pentru societate	Societatea în general are de câștigat de pe urma unei piețe competitive a asigurărilor, care poate aplica tehnici sofisticate de stabilire a tarifelor la serviciile de asigurări pentru a încuraja practicile mai bune de management al riscului. Perspectiva primelor mai reduse poate încuraja persoanele și întreprinderile să-și reducă riscurile acolo unde pot, prin schimbarea comportamentului sau prin luarea de măsuri preventive.
Promovarea responsabilității	Exemple: • persoanele care se dezic de țigări pentru a achita prime de asigurare de viață mai mici; • instalarea alarmelor de fum pentru a reduce costurile cu asigurarea locuinței; • companiile implementează sisteme mai eficiente de management de risc pentru a-și reduce primele de răspundere civilă; • promovarea practicilor de conducere preventivă, prin reducerile pentru neproducere de daune aplicate primelor pentru asigurări auto.
Economii stabile și sustenabile, alternative pentru sistemul public de pensii	Asiguratorii investesc o parte din primele pe care le încasează, ceea ce îi plasează printre cei mai mari investitori instituționali. Pentru companiile de asigurări de viață în mod particular, produsele pe care le oferă sunt pe termen lung, și în consecință se fac investiții pe termen lung, care se păstrează până la maturitate. Acest flux stabil de capital pe termen lung introdus pe piețele financiare de industria asigurărilor este crucial pentru sistemul financiar, deoarece reduce volatilitatea pieței și contribuie astfel considerabil la stabilitatea și funcționarea piețelor. Asiguratorii sunt furnizori semnificativi de produse de economisire și de pensii. Produsele pe care le oferă sunt fundamentale pentru securitatea financiară la vârste înaintate, mai ales având în vedere îmbătrânirea populației.

Sursă: sistematizat de autor în baza sursei: [17, pag. 85-87]:

Anexa 7. Sistem de indicatori ai eficienței asigurărilor pentru asiguratorii

Denumirea indicatorului	Formula de calcul	Descriere
Indicatorii eficienței activității de bază a asiguratorilor		
Rata daunei (R_d)	$R_d = \frac{D}{P} \cdot 100$	Se exprimă ca raport între despăgubirile sau sumele asigurate plătite de asigurator (D) și primele de asigurare încasate (P)
Rata fizică a daunei (R_{fd})	$R_{fd} = \frac{Nr.B.dp.}{Nr.B.asig.} \cdot 100$	Este un indicator ce exprimă ponderea bunurilor despăgubite din totalul bunurilor asigurate. Cu cât acest indicator este mai scăzut, cu atât activitatea societății de asigurare este mai eficientă. R_{fd} - rata fizică a daunei; $Nr.B.dp.$ - numărul bunurilor despăgubite; $Nr. B.asig.$ - numărul bunurilor asigurate;
Costul relativ al activității de asigurare (C_a)	$C_a = \frac{C}{P} \cdot 100$	Arată cât reprezintă cheltuielile de asigurare față de veniturile realizate din acestea și se obține ca raport în totalul cheltuielilor efectuate de asigurator (C) pentru: plata despăgubirilor și sumelor asigurate, constituirea și administrarea fondului de asigurare și totalul primelor de asigurare și altor venituri încasate de asigurator (P)
Rata venitului net (R_{vn})	$R_{vn} = \frac{(P - C) \cdot 100}{P}$	Este un indicator utilizat destul de des în aprecierea eficienței activității unei societăți de asigurări. Acest indicator arată în procente, cât îi revine asiguratorului din fiecare 100 unități monetare prime încasate.
Cheltuieli la o unitate monetară venit net ($Ch/1 \text{ u.m.}$)	$Ch / 1u.m. = \frac{C - D}{P - C}$	Se calculează ca raport între diferența dintre totalul cheltuielilor (C) și totalul despăgubirilor (D) sau sumelor asigurate plătite de asigurator pe parcursul unui an și diferența dintre totalul veniturilor (P) și cheltuielilor.
Gradul de cuprindere în asigurare (G_c)	$G_c = \frac{n}{N} \cdot 100$	Se utilizează pentru aprecierea nivelului de dezvoltare al asigurărilor facultative și reprezintă raportul între totalul bunurilor/persoanelor asigurate (n) și totalul bunurilor/ persoanelor asigurabile (N), care pot face obiectul asigurării. Cu cât valoarea acestui indicator este mai mare, cu atât există mai multă certitudine că se va înregistra un raport mai favorabil între despăgubirile plătite și primele încasate, dispersia riscului fiind optimizată pe măsură ce numărul de asigurări facultative încheiate crește.
Gradul de acoperire prin asigurare (G_{aa})	$G_{aa} = \frac{S}{V} \cdot 100$	Arată în ce raport se află suma asigurată (S) față de valoarea reală a bunului asigurat (V) și se determină pentru fiecare bun cuprins în asigurare.
Gradul de acoperire a daunei (G_{ad})	$G_{ad} = \frac{D}{P} \cdot 100$	Valoarea acestui indicator este dat de raportul dintre despăgubirea acordată (D) și valoarea pagubei produse la bunul asigurat (P)

Durata medie de lichidare a daunelor (D_m)	$D_m = \frac{t_1 + t_2 + \dots + t_n}{N} = \frac{\sum_{i=1}^n t_i}{N}$	Se calculează ca un raport între numărul de zile trecute de la avizarea daunei până la plata despăgubirilor (t) și numărul daunelor soluționate (N). Acest indicator se calculează pe categorii de bunuri asigurate.
Numărul mediu de asigurări contractate de un agent de asigurări (N_{ac})	$N_{ac} = \frac{A_c}{L_c} \cdot 100$	Se determină ca raport între numărul total de asigurări facultative contractate (A_c) într-o anumită perioadă de timp și numărul agenților de asigurări (L_c).
Suma medie asigurată ($\bar{S}_a$)	$\bar{S}_a = \frac{S_a}{N_c}$	Se utilizează pentru aprecierea eficienței asigurărilor și reprezintă raportul dintre totalul sumelor asigurate (S_a) și numărul total al contractelor de asigurare încheiate (N_c). Acest indicator se utilizează numai pentru evaluarea rezultatelor la asigurările facultative de viață.
Prima medie încasată pe contract (P_m)	$P_m = \frac{P}{N_c}$	Reprezintă raportul totalului încasărilor din prime de asigurare (P) la numărul total al contractelor de asigurare încheiate (N_c).
Productivitatea muncii (W) unui angajat în asigurări	$W = \frac{P}{L_s}$	Se obține prin raportarea încasărilor din primele de asigurare (P) la numărul total de angajați (L_s)

Sursă: elaborat de autor în baza sursei: [71, pag. 17-19]

Anexa 8. Evoluția și trendul veniturilor din prime de asigurări mutuale și cooperative la nivelul statelor UE, 2011-2020, mlrd. euro

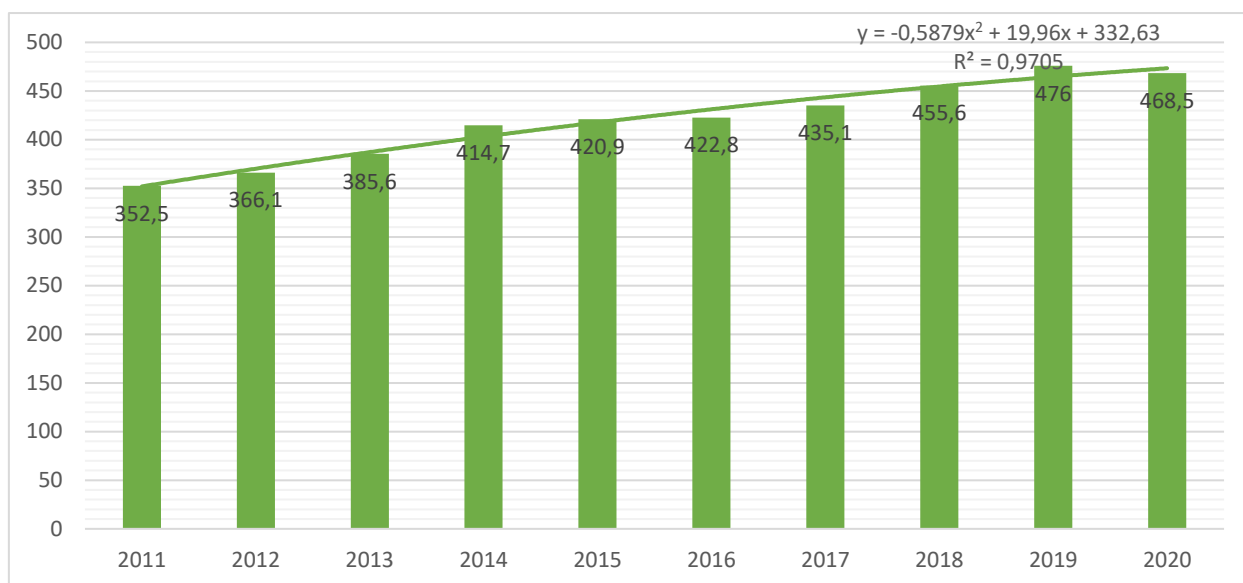


Figura A8. Evoluția și trendul veniturilor din prime de asigurări mutuale și cooperative la nivelul statelor UE, 2011-2020, mlrd. euro

Sursă: calculele autorului [69]

Anexa 9. Evoluția numărului societăților de asigurare din România și Republica Moldova, 2000 - 2021

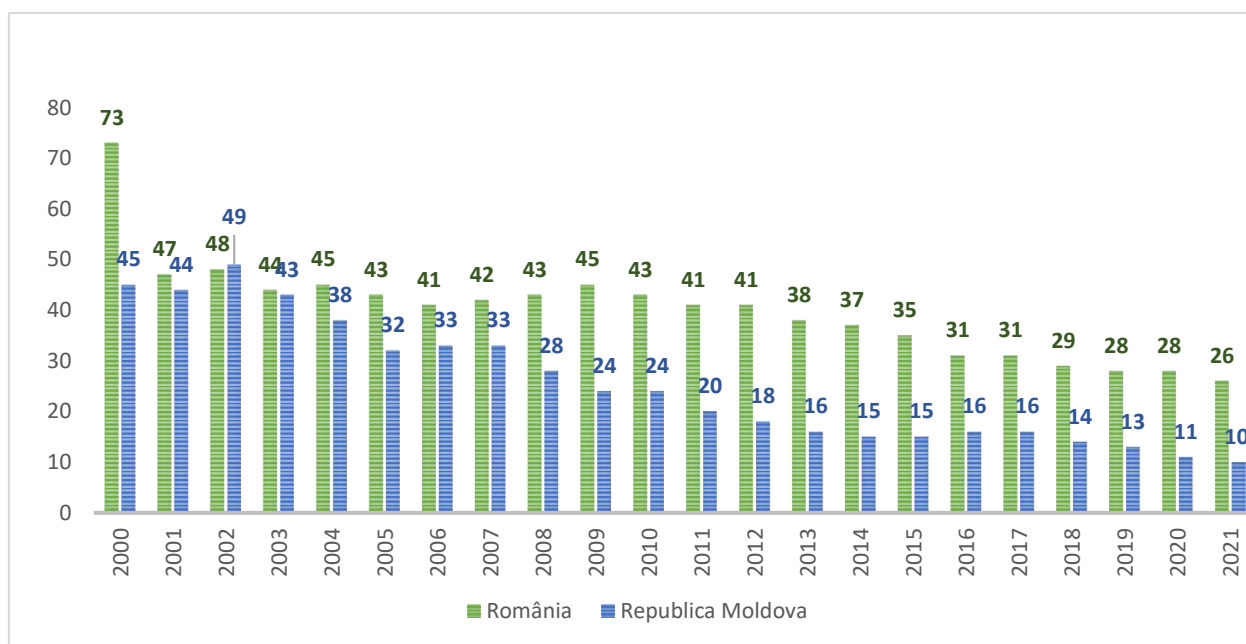


Figura A9. Evoluția numărului societăților de asigurare din România și Republica Moldova, 2000 - 2021

Sursă: sistematizat de autor în baza rapoartelor anuale ale ASF din România și CNPF din Republica Moldova

**Anexa 10. Rata medie anuală de schimb pentru valutele de referință: RON/euro;
MDL/euro**

Anul	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Rata de schimb											
RON/euro	4,43	4,46	4,42	4,44	4,44	4,49	4,57	4,65	4,74	4,84	4,92
MDL/euro											
o	16,34	15,56	16,72	18,63	20,90	22,05	20,83	19,84	19,67	19,74	20,93

Sursă: sistematizat de autor în baza datelor BNR (<https://www.cursbnr.ro/>) și BNM (<https://bnm.md/ro/content/ratele-de-schimb>)

**Anexa 11. Indicatori ai politicii de reasigurare în România aferente perioadei 2015-2021
pentru asigurări de viață**

**Tabelul A11.1. Evoluția PBS și a primelor nete de reasigurare aferente perioadei 2015-2021
pentru asigurări de viață**

Perioada	PBS, mil. lei	Prime nete de reasigurare, mil. lei	Gradul de reținere, %	Gradul de cedare în reasigurare, %
2015	1572,3	1526,0	97,06	2,94
2016	1669,4	1609,3	96,040	3,60
2017	2013,3	1927,2	95,73	4,27
2018	2102,4	1988,5	94,58	5,42
2019	2256,0	2106,8	93,39	6,61
2020	2219,3	2047,5	92,26	7,74
2021	2610,3	2397,0	91,83	8,17

Sursă: sistematizat de autor în baza datelor din rapoartele Autorității de Supraveghere Financiară pentru perioada 2015-2021

**Tabelul A11.2. Evoluția IBP și a IBP nete de reasigurare aferente perioadei 2015-2021
pentru asigurări de viață**

Perioada	IPB, mil. lei	Îndemnizații nete de reasigurare, mil. lei	Gradul de reținere, %	Gradul de cedare în reasigurare, %
2015	144,58	122,68	84,85	15,15
2016	154,07	137,09	88,98	11,02
2017	155,90	137,66	88,30	11,70
2018	184,61	158,00	85,59	14,41
2019	233,05	205,45	88,16	11,84
2020	232,82	201,81	86,68	13,32
2021	305,43	272,6	89,25	10,75

Sursă: sistematizat de autor în baza datelor din rapoartele Autorității de Supraveghere Financiară pentru perioada 2015-2021

**Tabelul A11.3. Evoluția rezervelor tehnice brute și a rezervelor tehnice nete de reasigurare
aferente perioadei 2015-2021 pentru asigurări de viață**

Perioada	IPB, mil. lei	Îndemnizații nete de reasigurare, mil. lei	Gradul de reținere, %	Gradul de cedare în reasigurare, %
2015	5789,09	5763,5	99,56	0,44
2016	6343,30	6315,2	99,56	0,44
2017	6934,55	6898,3	99,48	0,52
2018	7221,35	7175,9	99,37	0,63
2019	7961,98	7911,7	99,37	0,63
2020	8419,14	8363,3	99,34	0,66
2021	9381,14	9292,14	99,05	0,95

Sursă: sistematizat de autor în baza datelor din rapoartele Autorității de Supraveghere Financiară pentru perioada 2015-2021

**Anexa 12. Componenta activelor întreprinderilor de asigurare și de reasigurare, evaluate
în conformitate cu articolul 75 din Directiva 2009/138/CE**

CATEGORII DE ACTIVE
Imobilizări necorporale
Creanțe privind impozitul amânat
Fondul surplus aferent beneficiilor pentru pensii
Imobilizări corporale deținute pentru uz propriu
Investiții (altele decât activele deținute pentru contractele unit-linked și index-linked)
Active deținute pentru contractele unit-linked și index-linked
Împrumuturi și credite ipotecare (cu excepția împrumuturilor garantate cu polițe de asigurare)
Împrumuturi garantate cu polițe de asigurare
Sume recuperabile din contracte de reasigurare
Depozite pentru societăți cedente
Creanțe de asigurare și de la intermediari
Creanțe de reasigurare
Creanțe (comerciale, nelegate de asigurări)
Acțiuni proprii
Sume datorate în raport cu elemente de fonduri proprii sau fonduri inițiale apelate, dar încă nevărsate
Numerar și echivalente de numerar
Alte active care nu figurează în altă parte

Sursă: Directiva 2009/138/CE, art. 75

Anexa 13. Indicatori absoluți ai solvabilității asiguratorilor din România conform cerințelor regimului de solvabilitate Solvency II

Tabelul A13.1. MCR cerința de capital minim, mil. lei

Denumirea societății de asigurări	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ABC Asigurări-Reasigurări S.A.	-	-	-	18,03	18,31	19,65
Allianz-Tiriact Asigurări S.A.	-	-	-	163,87	244,42	345,98
Asigurare Reasigurare ASIMEd S.A.	-	-	-	-	-	-
Asigurarea Românească – ASIROM VIG S.A.	99,76	66,15	62,38	64,83	82,00	103,11
ASITO Kapital S.A.	17,01	17,27	17,60	18,03	18,31	19,65
ATE Insurance Romania S.A.	17,01	-	-	-	-	-
AXA LIFE Insurance S.A.	17,01	-	-	-	-	-
BCR Asigurări de viață VIG S.A.	20,50	30,04	31,19	36,31	39,66	43,87
BRD Asigurări de viață S.A.	28,50	28,93	29,50	30,22	30,68	30,46
Certasig – Societate de Asigurare și Reasigurare S.A.	17,01	17,27	-	-	-	-
Compania de Asigurări – Reasigurări EXIM Romania	17,01	17,27	17,60	18,03	18,31	19,66
ERGO Asigurări de viață S.A.(Signal IDUNA Asigurări de viață S.A.*)	17,01	17,27	17,60	18,03	18,31	19,66
ERGO Asigurări S.A.(Signal IDUNA Asigurări S.A.*)	17,01	17,27	17,60	18,03	18,31	19,66
EUROINS Romania Asigurare - Reasigurare	79,87	84,48	96,40	100,73	136,01	-
EUROLIFE ERB Asigurări de viață S.A.	17,01	17,27	17,60	18,03	18,31	19,66
EUROLIFE ERB Asigurări Generale S.A.	17,01	17,27	17,60	18,03	18,31	19,66
FATA Asigurări S.A.	11,49	-	-	-	-	-
Garanta Asigurări S.A.	34,03	34,53	35,21	36,07	36,62	39,31
Generali Romania Asigurare Reasigurare S.A.	67,56	57,31	60,05	54,64	75,51	83,01
Gothaer Asigurări-Reasigurări S.A. (ALLIANZ-TIRIAC Unit Asigurări S.A.*)	17,01	17,27	17,60	18,03	18,31	19,66
Grawe Romania Asigurare S.A.	34,03	34,53	35,21	36,07	36,62	19,66
GROUPAMA Asigurări S.A.	121,09	130,77	132,68	125,71	159,77	258,91
NN Asigurări de Viață S.A.	75,58	87,21	101,03	117,76	118,26	111,13
NN Asigurări S.A.	-	-	-	18,03	18,31	19,66
OMNIASIG Vienna Insurance Group S.A.	108,71	122,17	131,37	136,71	160,52	194,11
ONIX Asigurări S.A.	17,01	17,27	17,60	22,99	27,77	26,91
POOL-ul de Asigurare împotriva Dezastrelor Naturale S.A.	16,54	19,54	19,27	22,10	25,20	33,89
Signal IDUNA Asigurare-Reasigurare S.A.	17,01	17,27	17,60	18,03	18,31	19,66
Societatea de Asigurare-Reasigurare CITY Insurance S.A.	53,92	72,22	90,58	93,80	-	-
UNIQA Asigurări de Viață S.A.	17,01	17,27	17,60	18,03	18,31	19,66
UNIQA Asigurări S.A.	40,65	36,63	37,47	39,25	36,97	37,95

Sursă: sistematizat de autor în baza datelor Autorității de Supraveghere Financiară, România

Tabelul A13.2. SCR cerința de capital de solvabilitate, mil. lei

Denumirea societății de asigurări	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ABC Asigurări-Reasigurări S.A.	-	-	-	26,62	29,66	33,40
Allianz-Tiriac Asigurări S.A.	-	-	-	599,85	650,68	903,21
Asigurare Reasigurare ASIMEd S.A.	-	-	-	-	-	-
Asigurarea Românească – ASIROM VIG S.A.	299,64	264,58	249,52	244,21	251,14	288,98
ASITO Kapital S.A.	19,81	17,01	13,91	14,08	17,71	18,35
ATE Insurance Romania S.A.	3,84	-	-	-	-	-
AXA LIFE Insurance S.A.	24,63	-	-	-	-	-
BCR Asigurări de viață VIG S.A.	76,44	92,52	105,11	144,65	158,65	175,47
BRD Asigurări de viață S.A.	58,61	48,14	64,42	59,45	68,37	58,43
Certasig – Societate de Asigurare și Reasigurare S.A.	26,87	26,37	-	-	-	-
Compania de Asigurări – Reasigurări EXIM Romania	22,40	24,58	23,88	23,35	23,71	34,36
ERGO Asigurări de viață S.A.(Signal IDUNA Asigurări de viață S.A.*)	17,53	22,50	34,35	32,92	26,2	22,99
ERGO Asigurări S.A.(Signal IDUNA Asigurări S.A.*)	26,80	23,31	20,75	19,78	28,19	28,88
EUROINS Romania Asigurare - Reasigurare	232,62	230,02	252,25	252,88	325,60	-
EUROLIFE ERB Asigurări de viață S.A.	10,63	8,02	5,31	5,43	5,62	5,88
EUROLIFE ERB Asigurări Generale S.A.	7,96	8,24	6,44	6,16	10,16	13,30
FATA Asigurări S.A.	4,09	-	-	-	-	-
Garanta Asigurări S.A.	26,21	26,92	32,16	31,39	31,91	32,01
Generali Romania Asigurare Reasigurare S.A.	170,38	165,44	159,03	154,91	183,99	226,06
Gothaer Asigurări-Reasigurări S.A. (ALLIANZ-TIRIAC Unit Asigurări S.A.*)	33,33	45,36	37,56	31,88	40,51	44,34
Grawe Romania Asigurare S.A.	23,83	24,1	33,73	38,75	62,37	99,92
GROUPAMA Asigurări S.A.	279,96	305,73	329,13	350,67	422,36	716,86
NN Asigurări de Viață S.A.	167,96	204,6	234,31	275,25	308,12	351,37
NN Asigurări S.A.	-	-	-	6,44	6,20	7,85
OMNIASIG Vienna Insurance Group S.A.	257,87	285,19	311,51	339,43	370,84	431,35
ONIX Asigurări S.A.	44,18	61,41	64,68	75,0	111,09	107,62
POOL-ul de Asigurare împotriva Dezastrelor Naturale S.A.	66,18	78,14	77,08	88,40	100,8	135,57
Signal IDUNA Asigurare-Reasigurare S.A.	20,11	26,52	21,79	29,99	36,32	55,80
Societatea de Asigurare-Reasigurare CITY Insurance S.A.	181,67	235,9	362,31	375,19	-	-
UNIQA Asigurări de Viață S.A.	11,60	16,90	14,88	21,43	25,66	35,61
UNIQA Asigurări S.A.	162,19	146,51	149,88	157,0	147,87	151,78

Sursă: sistematizat de autor în baza datelor Autorității de Supraveghere Financiară, România

**Anexa 14. Indicatori relativi ai solvabilității asiguratorilor din România conform cerințelor
regimului de solvabilitate Solvency II**

Tabelul A14.1. Rata MCR

Denumirea societății de asigurări	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ABC Asigurări-Reasigurări S.A.	-	-	-	1,96	2,49	2,64
Allianz-Tiriac Asigurări S.A.	-	-	-	5,96	4,66	3,53
Asigurare Reasigurare ASIMed S.A.	-	-	-	-	-	-
Asigurarea Românească – ASIROM VIG S.A.	4,56	4,16	6,01	5,85	4,40	3,81
ASITO Kapital S.A.	1,23	1,17	1,18	1,50	1,52	1,60
ATE Insurance Romania S.A.	0,83	-	-	-	-	-
AXA LIFE Insurance S.A.	3,31	-	-	-	-	-
BCR Asigurări de viață VIG S.A.	8,13	7,53	8,70	8,00	7,37	5,85
BRD Asigurări de viață S.A.	4,06	4,23	4,41	4,79	4,96	4,94
Certasig – Societate de Asigurare și Reasigurare S.A.	1,58	1,46	-	-	-	-
Compania de Asigurări – Reasigurări EXIM Romania	1,19	1,67	1,80	1,86	2,05	2,67
ERGO Asigurări de viață S.A.(Signal IDUNA Asigurări de viață S.A.*)	3,32	2,72	2,53	2,51	3,44	3,74
ERGO Asigurări S.A.(Signal IDUNA Asigurări S.A.*)	2,25	1,99	2,09	2,29	2,34	253
EUROINS Romania Asigurare - Reasigurare	3,41	3,40	2,63	2,78	2,31	-
EUROLIFE ERB Asigurări de viață S.A.	1,32	1,72	1,75	1,72	1,41	1,43
EUROLIFE ERB Asigurări Generale S.A.	1,46	1,37	1,26	1,36	1,14	1,34
FATA Asigurări S.A.	1,53	-	-	-	-	-
Garanta Asigurări S.A.	2,19	2,15	2,03	1,86	1,50	1,20
Generali Romania Asigurare Reasigurare S.A.	7,80	8,69	8,66	9,89	6,97	6,42
Gothaer Asigurări-Reasigurări S.A. (ALLIANZ-TIRIAC Unit Asigurări S.A.*)	2,81	3,38	3,56	2,76	3,64	2,73
Grawe Romania Asigurare S.A.	2,91	2,49	3,18	2,43	2,40	3,21
GROUPAMA Asigurări S.A.	3,16	2,76	2,48	3,55	2,77	2,96
NN Asigurări de Viață S.A.	8,43	7,25	7,12	6,50	7,08	6,41
NN Asigurări S.A.	-	-	-	1,26	1,37	2,32
OMNIASIG Vienna Insurance Group S.A.	2,89	2,45	3,03	3,61	2,68	2,75
ONIX Asigurări S.A.	3,88	5,11	5,28	7,92	7,89	10,90
POOL-ul de Asigurare împotriva Dezastrelor Naturale S.A.	8,24	7,90	10,29	11,79	12,27	9,72
Signal IDUNA Asigurare-Reasigurare S.A.	1,69	1,88	1,62	1,92	2,27	5,47
Societatea de Asigurare-Reasigurare CITY Insurance S.A.	3,86	4,20	3,78	3,23	-	-
UNIQA Asigurări de Viață S.A.	1,71	1,79	3,48	3,03	4,79	5,28
UNIQA Asigurări S.A.	5,35	5,55	5,22	5,31	5,98	6,38

Sursă: sistematizat de autor în baza datelor Autorității de Supraveghere Financiară, România

Tabelul A14.2. Rata SCR

Denumirea societății de asigurări	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ABC Asigurări-Reasigurări S.A.	-	-	-	1,33	1,54	1,55
Allianz-Tiriace Asigurări S.A.	-	-	-	1,63	1,75	1,35
Asigurare Reasigurare ASIMEd S.A.	-	-	-	-	-	-
Asigurarea Românească – ASIROM VIG S.A.	1,58	1,48	1,50	1,55	1,44	1,36
ASITO Kapital S.A.	1,0	2,13	1,50	1,92	1,57	1,71
ATE Insurance Romania S.A.	3,68	-	-	-	-	-
AXA LIFE Insurance S.A.	2,44	-	-	-	-	-
BCR Asigurări de viață VIG S.A.	2,20	2,57	2,65	2,05	1,87	1,50
BRD Asigurări de viață S.A.	1,97	2,49	2,02	2,44	2,23	2,47
Certasig – Societate de Asigurare și Reasigurare S.A.	1,01	1,02	-	-	-	-
Compania de Asigurări – Reasigurări EXIM Romania	1,25	1,18	1,33	1,44	1,59	1,53
ERGO Asigurări de viață S.A.(Signal IDUNA Asigurări de viață S.A.*)	3,22	2,09	1,29	1,38	2,40	3,20
ERGO Asigurări S.A.(Signal IDUNA Asigurări S.A.*)	1,43	1,47	1,97	2,08	1,52	1,72
EUROINS Romania Asigurare - Reasigurare	1,31	1,38	1,14	1,19	1,08	-
EUROLIFE ERB Asigurări de viață S.A.	2,20	3,76	5,87	5,72	4,69	4,91
EUROLIFE ERB Asigurări Generale S.A.	3,12	2,87	3,48	4,01	2,07	1,98
FATA Asigurări S.A.	4,29	-	-	-	-	-
Garanta Asigurări S.A.	2,84	2,76	2,22	2,13	1,72	1,48
Generali Romania Asigurare Reasigurare S.A.	3,09	3,01	3,27	3,49	2,86	2,33
Gothaer Asigurări-Reasigurări S.A. (ALLIANZ-TIRIAC Unit Asigurări S.A.*)	1,43	1,29	1,67	1,56	1,65	1,21
Grawe Romania Asigurare S.A.	4,15	3,57	3,31	2,26	1,41	1,52
GROUPAMA Asigurări S.A.	1,45	1,25	1,10	1,57	1,47	1,31
NN Asigurări de Viață S.A.	3,79	3,09	3,07	2,78	2,72	2,03
NN Asigurări S.A. (nu este în 2019)	-	-	-	3,53	4,04	3,42
OMNIASIG Vienna Insurance Group S.A.	1,51	1,30	1,36	1,51	1,29	1,38
ONIX Asigurări S.A.	1,49	1,44	1,44	2,43	1,97	2,72
POOL-ul de Asigurare împotriva Dezastrelor Naturale S.A.	2,06	1,97	2,57	2,95	3,07	2,43
Signal IDUNA Asigurare-Reasigurare S.A.	1,43	1,23	1,46	1,25	1,17	1,93
Societatea de Asigurare-Reasigurare CITY Insurance S.A.	1,40	1,39	1,05	1,25	-	-
UNIQA Asigurări de Viață S.A.	2,66	1,98	4,22	2,70	3,42	2,91
UNIQA Asigurări S.A.	1,79	1,84	1,75	1,78	1,95	2,03

Sursă: sistematizat de autor în baza datelor Autorității de Supraveghere Financiară, România

Anexa 15. Valoarea totală eligibilă a fondurilor proprii pentru acoperirea cerințelor de capital minim și de solvabilitate ale asiguratorilor din România, mil. lei

Indicatori	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Valoarea totală eligibilă a fondurilor proprii pentru acoperirea cerinței de capital de solvabilitate	4 105,05	5 140,05	5 418,2	5 418,2	6 217,6	6 209,4	6 533,2
Rangul 1 – nerestricționate	3 804,1	4 707,6	5 109,9	5 109,9	5 714,3	5 766,2	5 951,4
Rangul 1 – restricționate	40,6	79,7	64,8	64,8	56,8	60,2	170,8
Rangul 2	189,5	229,3	113,4	113,4	367,9	288,2	335,3
Rangul 3	70,8	123,4	130,1	130,1	78,7	94,6	75,6
Valoarea totală eligibilă a fondurilor proprii de bază pentru acoperirea cerinței de capital minim	3 855,2	4 850,7	5 203,8	5 203,8	5 826,4	5 869,6	6 197,0
Rangul 1 – nerestricționate	3 804,0	4 707,6	5 109,9	5 109,9	5 714,3	5 766,4	5 951,4
Rangul 1 – restricționate	40,6	79,7	64,8	64,8	56,8	60,2	170,8
Rangul 2	33,6	63,4	29,1	29,1	55,3	43,0	74,8

Sistematizat de autor în baza rapoartelor și băncii de date statistice a Autorității de Supraveghere Financiară, România

Anexa 16. Evoluția ratei daunei și a marjei profitului din subscriere ale asiguratorilor din România pentru principalele clase de asigurări generale, %

Anul	Rata daunei	Rata cheltuielilor de achiziție și administrative	Rata daunei combinată	Marja profitului din subscriere
Clasa A3				
2016	71,38	35,47	106,85	6,85
2017	72,26	34,89	107,15	7,15
2018	77,00	35,37	112,37	12,37
2019	86,53	35,15	121,68	21,68
2020	80,66	33,64	114,30	14,30
2021	88,68	33,83	122,5	22,5
Clasa A8				
2016	20,85	38,34	59,19	-40,81
2017	35,63	39,36	75,00	-25,0
2018	22,31	40,02	62,34	-37,66
2019	31,05	41,09	72,14	-17,86
2020	37,14	41,93	79,07	-20,93
2021	17,46	38,82	56,28	-43,72
Clasa A10				
2016	73,46	34,28	107,74	7,74
2017	73,81	24,74	98,55	-1,45
2018	81,80	30,46	112,25	12,25
2019	88,06	31,22	119,28	19,28
2020	91,71	30,41	122,12	22,12
2021	116,31	45,33	161,63	61,63

Sursă: sistematizat de autor în baza datelor din rapoartele anuale ale Autorității de Supraveghere Financiară, România

Anexa 17. Densitatea medie a asigurărilor la nivel european conform statisticilor Insurance Europe, Euro/loc (rata constantă de schimb)

Indicatori	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Densitatea, euro/cap de loc.	3 265	3 248	2 655	2 855	3 254	5 707	7 314	7 604	8 024	3 679
Rata de penetrare, %	1,3%	0,9%	0,9%	1,1%	0,9%	1,2%	1,2%	1,1%	1,1%	1,2%

Sursă: Insurance Europe [130]

Anexa 18. Cadranele matricei strategiei financiare după Franchon și Romanet

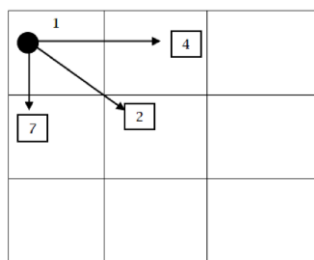


Figura A18.1. Poziția de sold maximal

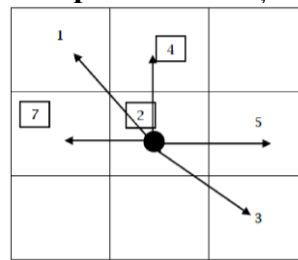


Figura A18.2. Poziția de echilibru stabil

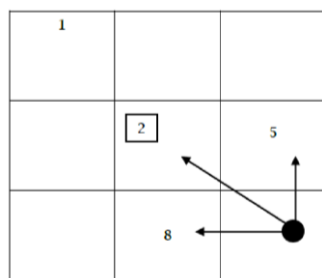


Figura A18.3. Poziție financiară dezechilibrată

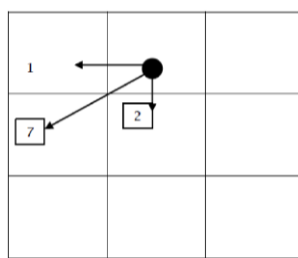


Figura A18.4. Poziția de creștere a activității

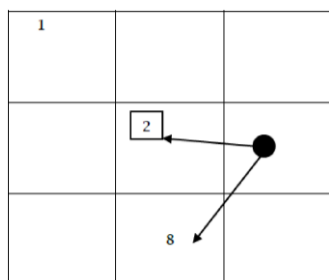


Figura A18.5. Poziție de stabilitate financiară limitată

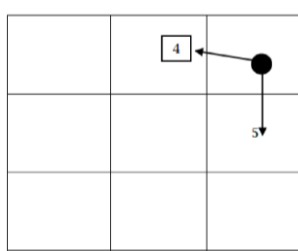


Figura A18.6. Poziția de potențial maxim de dezvoltare financiară

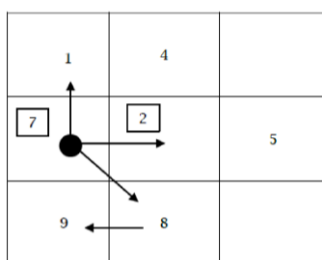


Figura A18.7. Condiție de lipsă a resurselor financiare

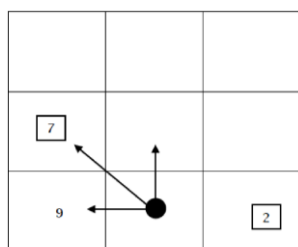


Figura A18.8. Condiție de precriză

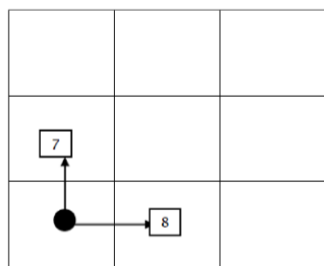


Figura A18.9. Condiție de criză financiară

Anexa 19. Gradul de penetrare a asigurărilor, prime totale încasate raportate la PIB

Countr y	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2020-2019	2020-2011
AT	5,8%	6,0%	5,8%	5,6%	5,5%	5,7%	5,7%	5,3%	5,2%	5,3%	5,1%	5,1%	4,8%	4,6%	4,5%	4,5%	4,8%	0.3 p.p	-0.5 p.p
BE	9,4%	10,8 %	8,9%	9,0%	8,2%	8,0%	7,9%	7,6%	8,1%	6,8%	6,7%	6,3%	6,0%	5,8%	5,9%	6,0%	6,0%	0.1 p.p	-1.5 p.p
BG	1,8%	2,0%	2,3%	2,4%	2,5%	2,3%	2,2%	2,0%	1,6%	2,1%	1,8%	1,8%	2,1%	2,2%	2,4%	2,6%	2,6%	0 p.p	0.6 p.p
CH	7,8%	7,7%	7,5%	7,4%	17,9 %	16,3 %	14,2 %	12,6%	12,5 %	12,9 %	12,4 %	9,0%	8,9%	8,9%	9,0%	8,7%	7,7%	-1 p.p	-4.9 p.p
CY	6,7%	6,8%	6,8%	6,9%	4,1%	4,4%	4,3%	4,3%	2,5%	4,9%	3,1%	4,2%	4,0%	4,1%	4,1%	4,1%	4,4%	0.3 p.p	0 p.p
CZ	4,6%	4,2%	3,9%	3,7%	3,4%	3,8%	3,9%	3,7%	3,7%	3,9%	4,0%	3,6%	3,1%	3,0%	2,8%	2,8%	2,9%	0.1 p.p	-0.7 p.p
DE	5,4%	6,9%	5,7%	6,5%	6,5%	7,0%	7,0%	6,6%	6,6%	6,7%	6,6%	6,4%	6,2%	6,1%	6,1%	6,3%	6,6%	0.3 p.p	0 p.p
DK	5,0%	8,0%	8,2%	8,8%	9,0%	9,1%	9,3%	9,6%	9,7%	9,6%	9,9%	9,0%	10,3 %	10,6 %	10,6%	10,5 %	11,2 %	0.7 p.p	1.6 p.p
EE	2,1%	2,3%	2,2%	2,3%	2,0%	2,2%	2,0%	1,7%	1,7%	1,7%	1,3%	1,3%	1,6%	1,5%	1,8%	1,8%	1,7%	0 p.p	0 p.p
ES	5,8%	5,9%	6,0%	5,7%	6,0%	6,6%	6,2%	6,6%	6,5%	6,6%	6,4%	5,1%	5,6%	5,3%	5,2%	5,0%	5,1%	0.1 p.p	-1.5 p.p
FI	8,3%	8,7%	8,7%	8,2%	8,4%	9,3%	10,3 %	9,5%	10,1 %	11,1 %	11,7 %	11,8 %	10,7 %	10,6 %	10,4%	11,1 %	10,0 %	-1.1 p.p	0.4 p.p
FR	9,6%	10,3 %	11,1 %	10,5 %	9,6%	10,8 %	10,9 %	9,7%	9,1%	9,4%	9,9%	9,5%	9,9%	9,1%	9,2%	9,2%	8,7%	-0.6 p.p	-1 p.p
GR	1,9%	2,0%	2,0%	2,2%	2,1%	2,3%	2,3%	2,4%	2,3%	2,2%	2,2%	2,1%	2,2%	2,2%	2,2%	2,4%	2,6%	0.2 p.p	0.2 p.p
HR	2,7%	2,7%	2,8%	2,8%	2,8%	2,8%	2,8%	2,8%	2,8%	2,8%	2,7%	2,6%	2,5%	2,5%	2,6%	2,6%	2,9%	0.2 p.p	0.1 p.p
HU	2,0%	2,2%	2,6%	2,6%	2,3%	2,5%	2,4%	2,3%	2,2%	2,3%	2,3%	2,2%	2,2%	2,2%	2,2%	2,3%	2,5%	0.3 p.p	0.2 p.p
IE	5,1%	5,7%	6,7%	7,4%	5,4%	5,5%	7,6%	6,7%	6,2%	6,3%	18,5 %	14,0 %	13,3 %	12,5 %	10,3%	10,0 %	0,0%	-	-
IS	1,4%	1,3%	1,4%	1,5%	2,4%	2,8%	2,7%	2,7%	2,6%	2,5%	2,4%	2,2%	0,0%	0,0%	0,0%	2,2%	2,4%	0.2 p.p	-0.2 p.p
IT	7,5%	8,2%	7,4%	7,3%	6,4%	8,7%	9,0%	7,7%	7,6%	8,8%	10,7 %	10,7 %	9,6%	9,2%	9,2%	9,4%	9,6%	0.3 p.p	1.8 p.p
LI										18,9 %	19,3 %	1,1%	50,4 %	80,5 %	83,7%	85,7 %	0,0%	-	-
LU	28,4 %	32,3 %	32,2 %	29,4 %	27,4 %	44,7 %	50,0 %	30,3%	47,9 %	6,5%	6,6%	47,6 %	45,7 %	47,6 %	47,4%	62,1 %	55,2 %	-7 p.p	24.8 p.p
LV	1,8%	1,9%	2,0%	2,4%	2,4%	2,4%	2,1%	1,6%	1,6%	1,6%	1,5%	1,2%	1,6%	1,7%	1,8%	1,8%	1,9%	0 p.p	0.2 p.p
MT	9,9%	10,1 %	13,3 %	15,5 %	5,5%	6,0%	6,5%	6,9%	6,3%	4,7%	4,5%	4,8%	5,1%	5,1%	5,0%	4,5%	4,5%	0 p.p	-2.3 p.p

NL	9,2%	8,8%	12,6%	12,1%	12,1%	12,4%	12,2%	12,1%	8,6%	14,8%	14,5%	10,5%	9,8%	9,5%	9,3%	9,2%	9,6%	0.4 p.p	-2.4 p.p
NO	3,8%	3,6%	3,2%	3,3%	3,1%	3,4%	3,2%	3,1%	3,1%	3,1%	1,3%	3,9%	4,1%	4,0%	4,0%	4,5%	5,0%	0.6 p.p	1.9 p.p
PL	3,0%	2,8%	3,1%	3,1%	3,6%	3,6%	3,4%	3,4%	1,5%	1,5%	1,4%	1,4%	2,9%	2,9%	2,7%	2,6%	2,6%	0 p.p	-0.7 p.p
PT	7,0%	8,6%	8,0%	8,1%	8,8%	8,6%	9,4%	6,9%	6,8%	7,7%	8,3%	7,1%	5,8%	5,9%	6,3%	5,7%	4,9%	-0.9 p.p	-2 p.p
RO	0,9%	0,8%	1,0%	1,1%	1,3%	1,3%	1,4%	1,3%	0,9%	0,9%	1,1%	0,9%	1,2%	1,2%	1,1%	1,1%	1,2%	0.1 p.p	0 p.p
SE	5,4%	6,3%	5,7%	5,9%	6,2%	7,7%	7,0%	5,9%	5,0%	5,3%	5,8%	6,2%	5,9%	6,3%	6,9%	7,2%	8,1%	0.9 p.p	2.2 p.p
SI	5,2%	5,3%	5,5%	5,4%	5,3%	5,7%	5,8%	5,5%	4,0%	5,4%	5,1%	5,1%	4,9%	4,9%	4,9%	5,0%	5,4%	0.3 p.p	-0.1 p.p
SK	4,6%	4,3%	3,9%	3,4%	3,2%	3,2%	2,9%	2,8%	1,2%	1,3%	1,3%	2,8%	2,5%	2,5%	2,5%	2,4%	2,4%	0 p.p	-0.4 p.p
TR	0,3%	0,2%	0,3%	0,3%	0,3%	0,4%	0,3%	0,4%	0,4%	0,5%	0,5%	0,5%	0,6%	0,8%	1,0%	1,3%	1,6%	0.4 p.p	1.2 p.p
UK	9,6%	10,0%	10,4%	12,5%	11,1%	11,8%	10,6%	10,7%	10,0%	10,1%	9,0%	8,4%	10,8%	12,5%	14,2%	10,3%	9,9%	-0.5 p.p	-0.8 p.p
Ins. Europe	5,9%	6,3%	6,5%	6,6%	6,3%	7,1%	7,3%	6,3%	6,4%	5,9%	6,2%	6,5%	8,2%	9,2%	9,3%	9,5%	6,8%		
Sample %	7,1%	7,7%	7,6%	7,9%	7,6%	8,4%	8,2%	7,7%	7,3%	7,6%	7,7%	7,3%	7,6%	7,6%	7,9%	7,4%	7,4%	0 p.p	-0.2 p.p
Change		0,6%	-0,1%	0,3%	-0,3%	0,8%	-0,2%	-0,5%	-0,4%	0,3%	0,1%	-0,4%	0,3%	0,0%	0,3%	-0,4%	0,0%		

Countries in sample

AT, BE, BG, CH, CY, CZ, DE, DK, EE, ES, FI, FR, GR, HR, HU, IT, LU, LV, MT, NL, NO, PL, PT, RO, SE, SI, SK, TR, UK

Sursă: [131]

Anexa 20. Date inițiale și rezultatele prelucrării statistice în modulul Data Analysis în Excel

Tabelul A20.1 ANOVA

<i>Regression statistics</i>						
Multiple R	0,982087					
R ²	0,964495					
Adjusted R ²	0,962719					
Standard error	687,3078					
Observations	22					
ANOVA						
	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>	
Regression	1	2,57E+08	2,57E+08	543,2938	5,7E-16	
Residual	20	9447840	472392			
Total	21	2,66E+08				
	<i>Coefficients</i>	<i>Standard error</i>	<i>T-statistics</i>	<i>P-value</i>	<i>Bottom 95%</i>	<i>Top 95%</i>
Y-intersection	14,36356	343,2793	0,041842	0,967039	-701,704	730,4316
X ₁ variable	0,897575	0,038508	23,30866	5,7E-16	0,817248	0,977901

Sursă: prelucrare proprie în Excel

Tabelul A20.2 . Date inițiale pentru elaborarea modelului de regresie

Anul	Gradul de penetrare	Prime brute subscrise, mil. RON	PIB /cap de locuitor, Dolari SUA
2000	0,85	673,8	1659,9
2001	0,87	1025,4	1825,2
2002	1,09	1914,5	2119,9
2003	1,41	2673,8	2679,4
2004	1,46	3476,5	3494,9
2005	1,54	4417,1	4617,9
2006	1,67	5729,3	5757,5
2007	1,77	7175,8	8360,2
2008	1,78	8936,3	10435
2009	1,74	8869,75	8548,1
2010	1,56	8305,4	8214,1
2011	1,38	7822,3	9099,2
2012	1,41	8191,9	8507,1
2013	1,27	7981,9	9547,9
2014	1,21	7823,5	10043,7
2015	1,24	8534,9	8969,1
2016	1,3	9380,9	9548,6
2017	1,21	9701,7	10807
2018	1,12	10141,2	12399,7
2019	1,1	10990,2	12899,3
2020	1,15	11495,6	12956,6
2021	1,29	14241,1	14861,9

Sursă: sistematizat de autor în baza rapoartelor Autorității de Supraveghere Financiară [6 - 14]

Anexa 21. Date inițiale pentru evaluarea componentelor potențialului financiar al societății de asigurări „Allianz Tiriac Unit Asigurări S.A.”

Tabelul A21.1. Date inițiale pentru evaluarea componentelor potențialului financiar al societății de asigurări „Allianz Tiriac Unit Asigurări S.A.”

Mii lei (RON)

Indicatori	2017	2018	2019	2020	2021
Fonduri proprii	44775,0	58518,0	62698,0	49794,1	66674,0
Total active	217763,7	296922,0	254911,0	195844,2	211713,8
Active medii	221615	257342	275916,5	225377,6	203779,0
Venituri nete din subscriere	59365,6	76994,8	68420,2	47081,05	56856,3
Daune (despăgubiri) și indemnizații de asigurări	52379,0	55735,0	84423,0	60204,0	58019,0
Rezultat financiar din subscrierea contractelor de asigurare	34493,3	39595,2	29523,2	18531,0	20581,3
Rezultatul financiar înainte de impozitare	-21192,2	-39809,2	-18851,96	-21552,07	-24609,0
Profit net al anului	-16670,0	-31840,6	-17693,0	-21552,1	-24609,0
Prime brute de asigurări subscrise	119063,9	154424,0	90179,96	77843,53	90494,61
Prime de asigurare cedate reasuratorilor	49253,3	63604,3	37187,2	30764,04	30068,2
Daune achitate recuperate de la reasuratori	19664,0	31586,0	18235,0	20731,0	11259,1
Creanțe de asigurări directe	54189,7	62663,4	40235,31	19993,84	21289,0
Rezerve tehnice	105249,2	150818,1	88795,92	125548,2	135953,9
Contracte de asigurare încheiate	118680	204000	135000	61000	202762
Venituri totale	135669,1	170005,6	87901,5	72062,6	76278,7
Cheltuieli totale	152339,1	201846,2	106753,4	93614,7	100885,1
Numerar și echivalente de numerar	17323,3	65511,6	41004,7	21875,0	24890,0
Venituri din activitatea de investiții	2026,8	2102,8	3155,5	3319,6	3120,9
Total active investiționale (portofoliul investițional)	78426,9	77325,0	86596,0	86683,0	112359,0
Rezultat din investiții	1916,0	2236,0	4112,0	3644,0	3488,0
Cerința de capital de solvabilitate (SCR)	33326,7	45356,8	37561,6	31887,2	40509,6
Cerința de capital minim (MCR)	17010,4	17266,05	17601,6	18034,9	18310,9

Sursă: sistematizat de autor în baza rapoartelor anuale ale societății de asigurări „Allianz Tiriac Unit Asigurări S.A.”

Tabelul A21.2. Valori calculate ale indicatorilor componentelor potențialului financiar al societății de asigurări „Allianz Tiriac Unit Asigurări S.A.”

Indicatori	Simbol	2017	2018	2019	2020	2021
Rata de acoperire a SCR din fonduri proprii, %	A_1	143,0	129,0	167,0	156,0	165,0
Rata de acoperire a MCR din fonduri proprii, %	A_2	281,0	338,0	356,0	276,0	364,0
Rata de lichiditate, %	A_3	3,19	2,39	2,03	1,62	1,60
Rata stabilității financiare a fondului de asigurări, %	A_4	1,58	1,59	1,65	2,11	2,10
Rata dependenței de reasigurare, %	B_1	49,37	41,19	41,24	39,52	33,23
Rata de participare a asiguratorilor în activitatea de dezdăunare, %	B_2	37,54	56,67	21,60	34,43	19,92
Prime medii încasate pe un contract de asigurare, lei/per contract	C_1	1003,2	757,0	668,0	1276,1	446,0
Rata brută daunei, %	C_2	50,2	69,1	51,6	66,8	54,2
Indicatorul „petiții/contracte”, %	C_3	29,0	29,0	12,0	8,0	8,0
Indicatorul „petiții/daune avizate”, %	C_4	23,0	19,0	8,0	7,0	7,5
Indicatorul „petiții favorabile/daune avizate”, %	C_5	20,0	13,0	5,0	6,0	5,5
Rentabilitatea activelor (ROA), %	D_1	-7,52	-12,37	-6,41	-9,56	-12,08
Rentabilitatea activității de subscriere, %	D_2	28,97	25,64	32,74	23,80	22,74
Rentabilitatea capitalului propriu (ROE), %	D_3	-32,34	-61,65	-29,19	-38,32	-42,26
Rata brută a costurilor, %	D_4	61%	57,6	56,3	58,6	59,9
Rata potențialului investițional net, %	E_1	44,01	49,4	43,65	79,32	85,65
Rata acoperirii rezervelor tehnice cu active investiționale, %	E_2	90,97	94,71	143,7	86,47	100,95
Ponderea investițiilor în capitalul propriu, %	E_3	4,28	3,82	6,55	7,32	5,23
Ponderea activelor investiționale în totalul capitalului, %	E_4	60,9	63,74	56,62	74,54	75,16
Rentabilitatea investițiilor, %	E_5	2,44	2,89	4,75	4,20	3,10

Sursă: calculele autorului în baza datelor rapoartelor anuale ale societății de asigurări „Allianz Tiriac Unit Asigurări S.A.” și din Tabelul A21.1.

Anexa 22. Indicatorii statistici OECD privind domeniul asigurărilor

Categorie de indicatori	Indicatorul
Date statistice (societăți naționale, controlate de străini și sucursale și agenții ale asigurătorilor și reasigurătorilor direcți)	• Numărul societăților de asigurare • Numărul de angajați în asigurări (inclusiv personal cu normă întreagă și cu jumătate de normă) • Intermediari (brokeri, agenți și personalul acestora), dar excluzându-i pe cei care nu sunt implicați direct în industria asigurărilor (de exemplu, avocați) • Prime brute și nete subscrise (viață, non-viață, compuse și pe clase de viață și non-viață) pentru asigurații din interiorul țării și riscuri externe și afaceri înregistrate în străinătate • Despăgubiri brute plătite (pentru afaceri directe și reasigurări acceptate) și provizioane pentru daune restante • Provizioane tehnice brute • Cheltuieli brute de exploatare • Comisioane (se acceptă pentru afaceri directe și reasigurări) • Investiții pe clase de active (viață, non-viață, compozite, directe și reasiguratorii) și venit net din investiții • Capital de solvabilitate disponibil și minim • Capitalul propriu • Rezultatul net
Indicatori ai performanței în asigurări	• Prime (volum și creștere), prime per angajat, • Densitatea asigurărilor • Gradul de penetrare • Ponderea asigurărilor de viață și non-viață pe piața totală a asigurărilor • Cota de piață a țării în OCDE • Cota de piață a asigurătorilor străini pe piața internă • Valoarea totală a activelor (pasivelor) • Veniturile totale • Alocarea portofoliului • Raportul de reasigurare acceptat • Rata de retenție (prime nete subscrise/prime brute subscrise) • Rata pierderilor, rata cheltuielilor și raportul combinat (non-viață)

Sursă: elaborat de autor în baza sursei [145]

**Anexa 23. Distribuția țărilor OECD după cota de piață a asigurărilor de viață în anul 2021,
% în total asigurări**

Intervale de grupare	Numărul de țări în grupă	Țări
1-20,0	7	Argentina, Bulgaria, Costa Rica, Olanda, Islanda, Nicaragua, Africa de Sud
20,1 – 40,0	15	Australia, Austria, Canada, El Salvador, Estonia, Germania, Guatemala, Honduras, Letonia, Panama, Spania, Turcia, Polonia, Rusia, Elveția
40,1 – 60,0	17	Belgia, Bolivia, Chile, Columbia, Cehia, Egipt, Franța, Grecia, Ungaria, Israel, Korea, Mexico, Norvegia, Uruguay, Portugalia, Slovenia, SUA
60,1 – 80,0	12	Bermude, Brazilia, Danemarca, Japonia, India, Indonezia, Islanda, Italia, Malaisia, Republica Slovacă, Suedia, Marea Britanie
80,1 – 100,0	3	Finlanda, China, Luxemburg

Sursă: prelucrat de autor în baza datelor statistice OECD [145]

Declarația privind asumarea răspunderii

Subsemnatul, declar pe răspundere personală că materialele prezentate în teza de doctorat sunt rezultatul propriilor cercetări și realizări științifice. Conștientizez că, în caz contrar, urmează să suport consecințele în conformitate cu legislația în vigoare.

Lom Ionuț-Valentin



Data 12.10.2023

INFORMAȚII PRIVIND VALORIFICAREA REZULTATELOR CERCETĂRII

Nr. 2261 E /12.12.2022

ACT DE IMPLEMENTARE

Prin prezentul se certifică faptul că în baza rezultatelor cercetărilor științifice realizate în cadrul tezei de doctorat cu tema: *Asigurările în sistemul național și internațional de relație economic-financiară* de către domnul Ionuț-Valentin LOM, în activitatea companiei de asigurări "ALLIANZ TIRIAC ASIGURĂRI" S.A. a fost implementată metodologia de calculare și analiză a **Indicelui integral al valorificării potențialului financiar**. În baza rezultatelor obținute de către autorul tezei prin aplicarea acestei metodologii, au fost identificate rezervele nevalorificate ale potențialului financiar și formulate acțiunile necesare pentru sporirea eficienței gestiunii activității de asigurări.

Apreciem originalitatea metodologiei complexe recomandate de autor și valoarea aplicativă înaltă pentru eficientizarea procesului decizional în vederea fundamentării obiectivelor operaționale și strategice ale companiei.

Acest act de implementare este eliberat pentru a fi prezentat la solicitare.

Conducător (funcția)

semnătura

Nume Prenume

Director Sucursala

Apostol Maria Elena





MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA



Academia de Studii Economice a Moldovei

Academia de Studii Economice
din Moldova



Centrul de Inovare
și Transfer Tehnologic



CERTIFICAT de INOVATOR

Pentru inovația cu titlul

Model econometric de previziune a evoluției sectorului de asigurări al Ro-mâniei în corelație cu dinamica indicatorului PIB/cap de locuitor

Inovația a fost înregistrată la data de 05.12.2022
la Academia de Studii Economice din Moldova

Se recunoaște calitatea de autor(i)

LOM Ionuț Valentin

Rector ASEM,
dr. hab., prof. univ.,
membru corespondent al AȘM
Alexandru STRATAN

Directorul Centrului
conf. univ.
Lina SARGU



Data eliberării:
05.12.2022

INFORMATII PERSONALE



EXPERIENTA PROFESIONALA

Ionut-Valentin Lom

📍 Sos. Viilor 95, bloc 2, ap. 89, Sector 5, Bucuresti

📞 0769054962

✉ lom.ionut@incas.ro

Sexul masculin | Data nasterii 29.07.1981 | Nationalitatea romana

10.04.2012 - prezent

INCAS BUCURESTI

Director Tehnic

Atributii:

Asigurarea functionarii corespunzatoare a unitatii din punct de vedere tehnic in conformitate cu politicile si strategia de management institutional.

Organizarea activitatii departamentului tehnico-administrativ; supervizarea activitatii personalului din cadrul departamentelor de Dezvoltare Tehnologica, Servicii Tehnice, Servicii Administrative, Instalatii Experimentale; elaborarea programelor de modernizare tehnologica; oferirea de consultanta si consiliere tehnica.

Coordonarea si asigurarea intregii activitati a departamentelor si compartimentelor aflate in subordonare in vederea realizarii sarcinilor planificate, in conformitate cu obiectivele, programul si standardele de calitate ale institutiei

Organizarea si coordonarea intregului proces de elaborare si aplicare a celor mai bune solutii tehnice si economice pentru lucrarile de investitii, pentru activitatea de intretinere si reparare a utilajelor si instalatiilor.

Organizarea si controlul activitatilor de mentinere si dezvoltare a capacitatilor de productie si coordonarea privind folosirea corecta si eficienta a fondurilor de investitii.

Asigurarea resurselor materiale si informationale necesare pentru implementarea politicii organizatorice, conform procedurilor si standardelor existente.

Urmarirea si incheierea de parteneriate pentru activitati viitoare si actionarea pentru asigurarea la termen a documentatiilor tehnice.

Stabilirea conform structurii organizatorice si a ROF a sarcinilor si responsabilitatilor personalului din subordine, in baza fiselor de post.

Raspunderea vis-a-vis de utilizarea optima a resurselor materiale, financiare, patrimoniale si umane alocate pentru realizarea obiectivelor organizatiei.

Organizarea generala a activitatilor de natura tehnico-administrativa, urmarind asigurarea cu forta de munca si utilizarea la maximum a capacitatilor angajatilor din subordine, utilizarea completa a timpului de lucru si cresterea productivitatii muncii acestora

Raspunderea fata de desfasurarea eficienta a activitatii de aprovizionare la nivel de unitate si ia masuri pentru asigurarea materiala a desfasurarii fara intreruperi a activitatii departamentului aflat in subordine.

Raspunderea fata de calitatea lucrarilor executate, a identificarii nevoilor de instruire ale personalului din subordine si asigurarea formarii continue a acestuia, fata de mentinerea si imbunatatirea sistemului de management al calitatii si a pastrarii confidentialitatii informatiilor la care am acces.

01.09.2015 - 31.08.2019 si 03.01.2020 – 31.12.2023

AEROSPACE SERVICES SRL
Reprezentant al Asociatului Unic

Numit prin decizie, pe baza de mandat, imputernicit al INCAS in vederea indeplinirii atributiilor aferente ale asociatului unic in Adunarea Generala a Actionarilor de la Aerospace Services SRL.

Atributiile legate de aceasta functie rezulta din prevederile inscise in Legea nr. 31/1990, republicata, precum si din hotararile si dispozitiile transmise de Consiliul de Administratie si Directorul General al I.N.C.A.S. Bucuresti.

08.11.2010-10.04.2012

INCAS BUCURESTI
Administrator de patrimoniu

Atributii:

Constituirea, dezvoltarea, protejarea, evaluarea, administrarea, cercetarea si valorificarea patrimoniul institutiei in concordanta cu politica acesteia.

Gestionarea bazei materiale a unitatii si realizarea reparatiilor si a lucrarilor de intretinere, igienizare, curatenie si gospodarie a institutiei, asigurarea intretinerii terenurilor, cladirilor si a tuturor componentelor materiale ale unitatii

Realizarea demersurilor necesare obtinerii autorizatiilor de functionare a unitatii.

Receptionarea bunurilor, serviciilor si a lucrarilor, printr-o comisie constituita la nivelul institutiei

Inregistrarea, pe baza aprobarii factorilor competenti, a modificarilor produse cu privire la existenta, utilizarea si miscarea bunurilor din inventar si prezentarea actelor corespunzatoare compartimentului financiar-contabil, pentru a fi operate in evidentele si situatiile contabile;

Tinerea evidentei consumului de materiale aprobate de factorii de conducere, cu justificarile corespunzatoare;

Punerea in aplicare a masurilor stabilite de catre conducerea unitatii, pe linia securitatii si sanatatii in munca, a situatiilor de urgenta si a normelor P.S.I.;

Rezolvarea, cu aprobarea directorului administrativ a tuturor problemelor ce revin sectorului administrativ gospodaresc

Raspunderea de buna planificare si întrebuintare a materialelor si instalatiilor aflate in subordine

Identificarea si aplicarea solutiilor optime, prin consultare cu conducerea unitatii, pentru toate problemele ce revin sectorului administrativ.

Initierea si elaborarea de proiecte si parteneriate cu diferiti parteneri economici si sociali, urmarind derularea acestora în parametrii scopului urmarit.

13.06.2014-08.10.2014

Federatia Romana de Radioamatorism
Secretar General

Atributii:

Conducerea impreuna cu presedintele a activitatii Federatiei in scopul aplicarii hotararilor Adunarilor Generale si ale Consiliului de Administratie, a prevederilor si planurilor de activitate si dezvoltare aprobate;

Asigurarea aplicarii si respectarii, in intreaga activitate a Federatiei, a legislatiei in vigoare a Statutului, a normelor generale stabilite de M.T.S. si reglementarilor adoptate de Federatie;

Stabilirea impreuna cu presedintele, a datei si ordinii de zi ale sedintelor Consiliului de Administratie, pregatirea materialelor si lucrarilor care se prezinta, verificarea daca in procesul verbal au fost consemnate problemele dezbătute si hotararile adoptate, iar in cazul cand apar omisiuni, informarea Consiliului de Administratie la prima sedinta; comunicarea hotararilor Consiliului de Administratie tuturor membrilor;

Sprijinirea activitatii Colegiilor si Comisiilor centrale. Pregatirea impreuna cu acestea si supunerea spre aprobare catre Consiliul de Administratie de propuneri referitoare la:

- programele si planurile de activitate ale Federatiei;
- calendarul sportiv intern si international;
- proiectul bugetului anual de venituri si cheltuieli, situatia periodica a executiei bugetare si a asigurarii materiale a activitatii;
- programele si planurile de pregatire a loturilor nationale, componenta acestora si a colectivelor tehnice;
- componenta nominala a delegatilor care se deplaseaza in strainatate;
- premieri, indemnizatii, prime sau alte recompense pentru sportivi, specialisti sau colaboratori;
- sarcinile concrete ale membrilor Consiliului de Administratie.

Asigurarea, prin Comisiile centrale, organizarea activitatilor prevazute in calendarul competitional intern si international;

Sprijinirea loturilor reprezentative si a sectiilor afiliate, prezentand in Consiliul de Administratie concluzii si propuneri pentru optimizarea activitatii acestora;

Primirea, rezolvarea si semnarea corespondentei adresate Federatiei si informarea Consiliului de Administratie asupra principalelor probleme aparute in derularea activitatii;

Participarea la principalele competitii interne si internationale; reprezentarea Federatiei in raporturile cu organizatiile interne si internationale de radioamatori, cu autoritatile publice centrale si locale, cu persoanele fizice sau juridice romane sau straine, cu delegare de la presedinte;

Realizarea legaturii functionale cu compartimentele de specialitate din cadrul M.T.S., in scopul rezolvarii operative a problemelor tehnico-organizatorice, administrative, financiare, de relatii internationale, precum si a altor aspecte din activitatea Federatiei;

Raspunderea operativa la cerintele de informare, formulate de conducerea M.T.S., si prezentarea periodica de sinteze asupra activitatii desfasurate si a principalelor probleme legate de activitatea de radioamatorism;

Coordonarea impreuna cu presedintele a activitatii privind realizarea programelor si proiectelor de finantare al F.R.R.

Elaborarea si verificarea documentatiei specifice pentru atribuirea Clasificarilor Sportive si supunerea spre aprobarea Consiliului de Administratie

03.12.2007-08.11.2010

S.C. ROMKATEL S.R.L.

Electrician

Atributii:

Proiectare si instalare in ansabluri rezidentiale a sistemului TV Satelit DOLCE;

Instalare, proiectare, jonctare si verificare tehnica fibra optica;

Instalare si mentenanta repetoare GSM: VODAFONE, ORANGE si COSMOTE;

Elaborare documentatie de lucru si tehnico-financiara;

01.03.2007 - 07.02.2008

S.C. ADIP COM 2000 S.R.L. Bucuresti

Electrician

Atributii:

Realizarea intregii game de lucrari electrice de joasa si medie tensiune in instalatii civile, industriale, de uz casnic si gospodaresc.

Pozarea și conexarea cablurilor de tensiune precum și a celor de comanda, control, semnalizare si a cablurilor de instrumentatie, pe trasee de cablu, montajul echipamentelor electrice parte din instalatiile menționate mai sus, realizarea conexiunilor cablurilor si conductoarelor in doze si la echipamentele electrice, verificarea si punerea in functiune a instalatiilor electrice realizate.

01.11.2005-31.12.2006

S.C. Weird Networks S.R.L.

Electrician

Atributii:

Executarea de lucrari de proiectare, configurare si executie retele de internet

Management si mentenanta retea LAN si telefonie fixa prin modem, 1000 terminale

Administrarea si intretinerea echipamentelor periferice

Instalarea si configurarea echipamentelor digitale

Service la sediul clientului

Administrare si intretinere servere si echipamente retele

Optimizarea conexiunii la Internet, realizare de cablare structurata in constructii civile si instalari de magistrale fibra

EDUCATIE SI FORMARE

11.01.2016 – prezent

Scoala doctorala de Stiinte Economice

Tema de cercetare program de studii superioare de doctorat: „Asigurarile in sistemul national si international de relatie economic-financiara”

11.04.2014 – 17.06.2015

Master in Stiinte economice, specializarea Administrarea afacerilor
Institutul International de Management „IMI-NOVA”

01.10.2004-01.07.2008

Licentiat in Stiinte Economice, domeniul Contabilitate, specializarea Contabilitate si Informatica de Gestiune
Universitatea „Spiru Haret” din Bucuresti

15.09.1996- 01.07.2000

Absolvent cu Diploma de Bacalaureat
Grupul Scolar Industrial Energetic Bucuresti

COMPETENTE PERSONALE

Limba(i) materna(e) romana

Alte limbi straine cunoscute

Engleza

INTELEGERE		VORBIRE		SCR IERE
Ascultare	Citire	Participare la conversatie	Discurs oral	
B1	B1	B1	B1	B1
Scrieti denumirea certificatului. Scrieti nivelul, daca il cunoasteti.				

Niveluri: A1/A2: Utilizator elementar - B1/B2: Utilizator independent - C1/C2: Utilizator experimentat

[Cadru european comun de referinta pentru limbi straine](#)

Competente de comunicare

- Comunicarea in echipa, competenta dezvoltata atat la primele locuri de munca, din prisma specificului postului, cat mai ales in cadrul institutiei unde imi desfasor activitatea in prezent, fiind la carma unui colectiv numeros desfasurat pe mai multe departamente si compartimente, dar si prin implicarea in toate activitatile desfasurate la nivel de unitate, atat pe plan local, national, cat si international.
- Ascultarea activa, aptitudine insusita prin medierea intre superiori si persoanele aflate in subordine, prin negocierea eficienta in situatii dificile sau sensibile, atentie acordata fiecarei situatii in care am fost pus si perseverenta in agasi cele mai bune solutii.
- Competenta de trainer pentru echipa pe care o manageriez si realizarea de numeroase prezentari in afara companiei, care s-au finalizat cu noi parteneriate durabile si cu un plus semnificativ de imagine pentru institutia pe care o reprezint.
- Competenta de a comunica eficient, clar, concis, cu incredere, capacitatea de a recepta feedback-urile, in vederea realizarii progresului organizational si a fluxului informational cat mai coerent si constructiv, respectul fata de colegii subordonati si superiori, fata de posibill parteneri de afaceri si fata de munca pe care o desfasor.

Competente organizationale/manageriale

- Leadership, in prezent manageriez cu succes o echipa de peste 350 de angajati, ghidandu-ma in aceasta afirmatie pe punctajul obtinut in cadrul evaluarilor de satisfactie efectuate anual la nivel de institutie.
- Capacitatea de a planifica si prioritiza task-urile, activitatea de Director Tehnic fiind una extrem de complexa si, de cele mai multe ori, necesitand implicarea in numeroase activitati cu diferite grade de dificultate si gestionarea unui numar mare de situatii neprevazute (capacitatea de multi-tasking).
- Gandirea analitica, dar si creativa, ca urmare a complexitati activitatii desfasurate la actualul loc de munca
- Spiritul de echipa, spiritul de initiativa, flexibilitatea, capacitatea de a solutiona diverse probleme
- Bune abilitati de time management deprinse in urma implicarii in diferite proiecte la nivel national si international

Competente dobândite la locul de munca

- O bună cunoaștere a proceselor tehnice și administrative desfășurate la nivel de unitate, o bună cunoaștere a aspectelor tehnice și organizatorice ce tin de departamentul de aviație pe care îl manageriez și a proiectelor naționale și europene desfășurate în institut.

Competente digitale

- Navigarea, căutarea, filtrarea, evaluarea și gestionarea datelor, informațiilor și a conținutului digital – nivel intermediar
- Utilizarea de instrumente online pentru interacționarea, partajarea informațiilor, implicarea în societate și colaborarea prin tehnologii digitale – nivel intermediar
- Dezvoltarea și integrarea de conținut digital – nivel intermediar
- IT Security prin protejarea dispozitivelor și a datelor personale – nivel intermediar
- Soluționarea de probleme (computing) prin rezolvarea problemelor tehnice, identificarea nevoilor și a soluțiilor tehnologice, utilizarea creativă a tehnologiilor digitale și identificarea lacunelor de competență digitală – nivel intermediar

Permis de conducere

Categoria B

INFORMATII SUPLIMENTARE

- *Citari: INCAS – centru internațional de testare pentru aerodinamica reactivă*, Market Watch nr.224 – Mai 2020, pp. 6-9
- Distincții: Certificat de apreciere pentru contribuția în cadrul exercitiului național de răspuns în situații de urgență SEISM 2018 și în cadrul celui mai mare exercitiu european de protecție civilă EUModEX 2018
- Activități legate de filiera aeronautică:
 - Management de proces și obținere a Declarației privind efectuarea de operațiuni specializate cu aeronavele INCAS și Aerospace Services
 - Organizare activitate de obținere Certificat de autorizare punere în serviciu aeronave INCAS și Aerospace Services (2014-2017)
 - Manageriere proces de obținere de Autorizație de Operator Aerian (AOA) pentru Aerospace Services în anul 2015
 - Obținere de Certificate de evaluare a navigabilității pentru aeronavele INCAS și Aerospace Services (2014- prezent)
 - Intermediere INCAS – Autoritatea Aeronautică Civilă Română și organizare activități privind aprobarea de desfășurare a operațiunilor de aviație generală cu aeronavele INCAS (2013)
- Implicare proiecte:
 - JTI-CleanSky-task 1.1.2 - Instrumentare macheta, montaj macheta în tunel, schimbare configurații,
 - JTI-CleanSky-task 1.1.4 - Instrumentare macheta, montaj macheta în tunel, schimbare configurații,
 - JTI-CleanSky-task 2.1.3 - Instrumentare macheta, montaj macheta în tunel, schimbare configurații,
 - DA42 - Supraveghere realizare macheta, instrumentare macheta, montaj macheta în tunel, schimbare configurații,
 - ATLLAS II - Supraveghere realizare macheta, instrumentare macheta, montaj macheta în tunel, schimbare configurații,
 - Demise Observation Capsule (DOC) (2014-2017), - Supraveghere realizare macheta
 - ESA-VEGA -C - Supraveghere realizare macheta,
 - ESA-SMILE - Supraveghere realizare macheta,

- LOSPA - Supraveghere realizare macheta
- CARESS - Realizarea standului pentru integrarea sistemelor de masura si comanda
- Proiecte/Misiuni cu aeronavele fara pilot (UAV) dezvoltate in cadrul INCAS
- Cursuri:
 - Curs JAA Training Organisation pentru Cabin Safety Design (2019)
 - Curs JAA Training Organisation pentru EWIS Part - 21 (2019)
 - Curs pentru obtinere Certificat General de Operator Radiotelefonist (2019)
 - Curs Selex ES pentru operare Sistem Radar Seaspray 5000E
 - Curs tehnician sistem StandardAero Avionics Rockwell Collins DBU-5000 (2013)
 - Curs Berlin Aviation pentru Pilot Pre/Post-Flight Inspection (2013)
- Hobby-uri si competente tehnice:
 - Radioamator YO3IMN
 - Piloti automati pentru avioane fara pilot;
 - Telemetrie sisteme de navigatie pentru avioane fara pilot;
 - Comunicatii digitale si analogice
 - CATV - proiectare, instalare, mentenanta
 - Fibra Optica - proiectare, instalare, mentenanta
 - GSM – instalare, mentenanta
 - Broadcast - instalare
 - Telefonie fixa – instalare, mentenanta
 - Retelistica LAN - proiectare, instalare, mentenanta
 - instalatii electrice de putere si curenti slabi – atestat profesional
 - motostivuatorist cu atestat profesional
 - alpinist urban (instalat feeder si sistem radiant antene turn televiziune Belgrad);
 - aeromodelist zbor liber, si radiocomandat – RC - membru al cluburilor CSTA Bucuresti (aeromodelism) si Aerostar Bacau (rachetomodelism);

